

สมุดปกขาว
กลไกการยับยั้งสถานะทางสังคมของ
ประชากรกลุ่มฐานราก :
บทบาทองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

จัดทำโดย

สอวป

ร่วมกับ

World Vision
 มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย
 World Vision Foundation of Thailand

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การศึกษากลไกการขับเคลื่อนทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก :

บทบาทองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

เสนอ

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

โดย

มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย

ร่วมกับ

สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กุมภาพันธ์ 2566

สารบัญ

	หน้า	
บทสรุปผู้บริหาร	v	
ส่วนที่ 1 บทนำ		
บทที่ 1	บทนำ	
1.1	ที่มาและความสำคัญ	1
1.2	วัตถุประสงค์	2
1.3	ขอบเขตการดำเนินงาน	2
บทที่ 2	ทบทวนวรรณกรรม	
2.1	แนวคิดการขยับสถานะทางสังคม (social mobility)	3
2.2	แนวคิดเศรษฐกิจฐานราก	8
2.3	.สถานการณ์ของประชากรฐานรากของประเทศไทย	11
2.4	แผนแม่บท กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการ ขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก	13
2.5	นโยบายการอุดมศึกษาที่สนับสนุนการขยับสถานะทางสังคม ของประชากรฐานราก	15
2.6	ตัวอย่างการสนับสนุนการขยับสถานะทางสังคมของประชากร ฐานราก โดยภาคส่วนต่าง ๆ	18
2.7	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	32
3.2	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) และการประชุมกลุ่มระดม ความคิดเห็น	33
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษา		
บทที่ 4	บทบาทของ NGOs ในการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่ม ฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา	
4.1	รายชื่อ NGOs ในประเทศไทย ที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง กับการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก	39
4.2	การศึกษาข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร	62
4.3	สรุปผลการศึกษารoles บทบาทของ NGOs ต่อการส่งเสริมการขยับ สถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการศึกษา	97
บทที่ 5	การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการขยับสถานะทางสังคมของ ประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1 ภาครัฐ : หน่วยงานระดับกระทรวง	99
5.2 ภาครัฐ : หน่วยงานระดับกรมและและสถาบันการศึกษา	118
5.3 สรุบบทบาทของภาครัฐและอุดมศึกษาต่อการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก	134
5.4 บทบาทของภาคเอกชน	135
5.5 สรุบบทบาทของภาคเอกชนในการส่งเสริมสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก	145
บทที่ 6	
แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการทำงานของ NGOs ในการส่งเสริมให้เกิดการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา	
6.1 กลุ่มเป้าหมายเปราะบาง	146
6.2 โอกาส ช่องทาง หรือช่องว่างบางประการของการทำงานยับยั้งสถานะทางสังคมที่ NGOs จะเข้ามาร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ	153
6.3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ	153
บทที่ 7	
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา ภายใต้บทบาทของ NGOs และ ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ	
7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก	155
7.2 การนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปปฏิบัติ	156
7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	164
เอกสารอ้างอิง	166

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์/ประชุมกลุ่ม 33
ตารางที่ 2	กลุ่มที่ 1 มุลนิธิที่สนับสนุนการศึกษาเด็กและเยาวชนในรูปแบบของทุนการศึกษาหรือปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 40
ตารางที่ 3	กลุ่มที่ 2 มุลนิธิที่สนับสนุนการศึกษาเด็กและเยาวชนในภาพรวมหรือสนับสนุนในรูปแบบการให้ความรู้ 47
ตารางที่ 4	กลุ่มที่ 3 มุลนิธิที่สนับสนุนเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ หลายด้าน โดยอาจมีประเด็นการศึกษาร่วมด้วย 51
ตารางที่ 5	กลุ่มที่ 4 มุลนิธิที่สนับสนุนประเด็นอื่น ๆ ในสังคม โดยมีเรื่องการศึกษาเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นร่วม 54
ตารางที่ 6	การจำแนกกลุ่มเด็กเปราะบาง 147
ตารางที่ 7	สรุปข้อเสนอสำหรับการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการดำเนินงาน การขยับสถานะทางสังคม 160

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ	16
ภาพที่ 2	ระบบแก้ไขปัญหาคอนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ	17
ภาพที่ 3	กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย	32
ภาพที่ 4	การจัดกลุ่มประเภทขององค์กรจากฐานข้อมูลรายชื่อ NGOs ในประเทศไทย	39
ภาพที่ 5	บทบาทการสนับสนุนด้านการศึกษาเด็กและเยาวชนของ NGOs	40
ภาพที่ 6	แผนผังสรุปการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	163

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาผลกระทบของการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก : บทบาทองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐและอุดมศึกษา ภาคเอกชน และภาคส่วนขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร หรือ Non-Governmental Organizations (NGOs) เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ภายใต้บทบาทของ NGOs และความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา 4 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของ NGOs ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ นโยบายและความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือการทำงานของ NGOs ในการส่งเสริมให้เกิดการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา และ 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา ภายใต้บทบาทของ NGOs และความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ

วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ประกอบด้วย 1) การวิจัยเอกสาร 2) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) และการประชุมระดมความคิดเห็นจากองค์กรตัวแทน ภาครัฐและอุดมศึกษา ภาคเอกชน และ NGOs ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจงและยินดีเข้าร่วมในโครงการวิจัย ทั้งนี้ ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร จำนวน 36 องค์กร สัมภาษณ์ตัวแทน 21 องค์กร ประชุมระดมความคิดเห็น 1 ครั้ง จากตัวแทนภาคส่วนต่าง ๆ จำนวน 16 องค์กร 23 คน และ 3) การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยมีระยะเวลาการดำเนินโครงการทั้งสิ้น 6 เดือน (กันยายน 2565-กุมภาพันธ์ 2566)

ผลการศึกษาประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

1. บทบาทของ NGOs โดย NGOs มีบทบาทในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก ช่วงอายุ 0-24 ปี ในการสนับสนุนให้ทุนการศึกษาและทุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้อยู่ในระบบการศึกษา เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์การเรียน ในระหว่างที่ศึกษาในโรงเรียน บทบาทในการส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะชีวิตให้กับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งโดยการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง และโดยการถ่ายทอดความรู้สนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้ ผ่านโรงเรียนและชุมชนของกลุ่มเป้าหมาย บทบาทในการอุปการะช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยอันตราย เยียวยาให้ความช่วยเหลือจากภัยพิบัติและสถานการณ์ร้ายแรงต่าง ๆ เช่น โควิด-19 ความรุนแรงในชายแดนภาคใต้ การต่อต้านความรุนแรงกับเด็ก

ส่วนปัญหาหรือช่องว่างสำคัญในการทำงานเพื่อยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรฐานรากของ NGOs คือ การที่ NGOs มีรายได้หลักมาจากการรับบริจาคจากประชากรทั่วไป ทำให้การดำเนินการในการพัฒนาช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายค่อนข้างที่จะยากและไม่ต่อเนื่อง ไม่อาจวางแผนในการให้การสนับสนุนได้อย่างแน่นอน ทำให้บางโครงการต้องหยุดชะงัก ไม่มีสื่อประชาสัมพันธ์ เนื่องจากไม่มีงบประมาณ นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัญหาในเรื่องการขาดความร่วมมือกันเองระหว่าง NGOs แหล่งทุนซ้ำซ้อนกัน การขาดความรู้และทักษะบางอย่างที่ดีเพียงพอต่อการเข้าถึงหรือช่วยพัฒนากลุ่มเป้าหมาย เช่น ภาษาถิ่น ภาษาพื้นเมืองชนกลุ่มน้อย (ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เปราะบางและต้องการการช่วยเหลืออย่างมาก) ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของวัฒนธรรมและทัศนคติบางประการของสังคมที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เช่น ทัศนคติต่อเด็กและเยาวชนที่ออกจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทัศนคติของผู้ปกครองที่

มองว่าเด็กและเยาวชน คือสมบัติ/แรงงานของพ่อแม่ เป็นต้น อีกปัญหาที่พบบ่อย คือ การทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐทุกระดับ ซึ่งมักจะมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากรบ่อย ๆ มีส่วนทำให้การทำงานของ NGOs ไม่ราบรื่น

2. บทบาทภาครัฐ ภาคการอุดมศึกษา และภาคเอกชน ต่อการช่วยยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก โดยแบ่งประเภทองค์กร ดังนี้

2.1 องค์กรภาครัฐระดับนโยบาย มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีหลากหลายกลุ่ม ครอบคลุมประชากรทั้งประเทศ รวมทั้งกลุ่มประชากรฐานราก ช่วงอายุ 0-24 ปี ด้วย ซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาในลักษณะตามช่วงวัย เช่น ในครรภ์มารดาถึงปฐมวัย และวัยเรียน วัยรุ่น แต่องค์กรในกลุ่มนี้ไม่ได้มีการทำงานในเชิงปฏิบัติกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง

2.2 องค์กรภาครัฐระดับที่มีการปฏิบัติด้วย คือ ในกลุ่มนี้เป็นองค์กรในระดับกรม มีบทบาททั้งในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย และมีการทำงานในเชิงปฏิบัติกับกลุ่มเป้าหมาย โดยตรงด้วย บทบาทโดยตรงที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายประชากรฐานรากช่วงอายุ 0-24 ปี นั้น เป็นลักษณะการจัดสวัสดิการ ดูแล ช่วยเหลือ เยียวยาเมื่อกลุ่มเป้าหมายประสบปัญหาต่าง ๆ รวมถึงสนับสนุนด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ รวมถึงมีการสนับสนุนหรือปัจจัยอื่นที่ส่งผ่านองค์กรอื่น ๆ ในการไปดูแลพัฒนา กลุ่มเป้าหมายด้วย

2.3 องค์กรภาครัฐกลุ่มสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กลุ่มนี้มีบทบาทในการสร้างหลักสูตรการเรียน การสอน (ซึ่งในปัจจุบันส่วนใหญ่จะขยายกลุ่มผู้เรียนไปที่คนทุกกลุ่ม ไม่ใช่เฉพาะแค่นิสิต นักศึกษา) สร้างงานวิจัย จัดบริการวิชาการให้กับคนหลากหลายกลุ่มหลายพื้นที่ บทบาทที่มีต่อการช่วยยกระดับสถานะทางสังคมของกลุ่ม ประชากรฐานราก ช่วงอายุ 0-24 ปี ส่วนใหญ่จึงเป็นบทบาทที่ผ่านการศึกษาวิจัย เพื่อสะท้อน ระบุชี้ให้เห็นถึง ปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงให้ข้อเสนอแนะในการช่วยแก้ปัญหาที่พบเหล่านั้น เพื่อผลักดันไปสู่การกำหนด นโยบายในระดับที่สูงขึ้นไป และเพื่อให้กลับลงมาเป็น การปฏิบัติที่ดี ที่เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายอีกครั้ง จึงทำให้การทำงานของ กลุ่มนี้ อาจจะไม่ได้มีการปฏิบัติหรือสัมผัสโดยตรงกับเป้าหมายมากนัก แต่มีอยู่บ้างที่มีการ ทำงานวิจัยหรือจัดบริการวิชาการ ให้ความรู้ เติมทักษะให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา กลุ่มประชากรฐานราก นอกจากนั้น สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษายังมีบทบาทในการสนับสนุน องค์กรความรู้ รวมถึงทรัพยากร บุคคล (ผ่านการทำโครงการวิจัยหรือบริการวิชาการ) ให้กับกลุ่ม NGOs ในการนำไปขับเคลื่อนการดูแล พัฒนา คุณภาพชีวิต หรืออาจเรียกได้ว่าช่วยยกระดับสถานะทางสังคมของกลุ่มประชากรฐานรากด้วย แต่ทั้งนี้ไม่ค่อยมีการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อีกบทบาทหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการช่วยยกระดับสถานะทางสังคมโดยเฉพาะในการด้าน การศึกษากับกลุ่มฐานราก คือ การใช้พื้นที่ของกลุ่มเป้าหมายเป็นพื้นที่ฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษา ในการพัฒนาคนและสังคม ซึ่งมีประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายในทางอ้อม เพราะจุดเน้นคือการให้นิสิตและ นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา

2.4 องค์กรภาครัฐที่เป็นองค์กรมหาชน มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนระบบนิเวศต่าง ๆ ให้ กลุ่มเป้าหมายประชากรฐานรากได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สุขภาวะที่ดี ผ่านการให้ทุนสนับสนุนในการทำกิจกรรม การพัฒนาต่าง ๆ รวมถึงด้านการศึกษาด้วย

ปัญหาหรือช่องว่างสำคัญในการทำงานเพื่อช่วยยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรฐานรากขององค์กร ภาครัฐ ในภาพรวม คือ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างหน่วยงาน ถึงแม้ว่าจะมีนโยบายบูรณาการ การทำงานทุกระดับ แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีลักษณะการทำงานซ้ำซ้อน ต่างคนต่างทำ การขาดคนที่ จะขับเคลื่อน การพัฒนาในพื้นที่ การเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง ความไม่ต่อเนื่องของการทำงานโดยเฉพาะในการช่วย

สถานะทางสังคมของประชากรฐานราก กฎระเบียบของราชการที่ไม่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาร่วมทำงานหรือช่วยในเรื่องนี้ รวมทั้งการศึกษาวิจัยที่ไม่ถูกนำไปใช้ทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ

2.5 สำหรับภาคเอกชน มีบทบาทในการส่งเสริมสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก โดยบทบาทที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรฐานรากโดยเฉพาะที่อยู่ในวัยเรียน และมีที่ต่อเนื่องไปถึงการสนับสนุนการประกอบอาชีพด้วย ทั้งนี้ การสนับสนุนมีทั้งในลักษณะที่เป็นทุนโดยตรงกับเด็กและเยาวชนฐานราก ส่งเสียให้เรียนหนังสือต่อเนื่อง และในลักษณะที่ให้ทุนสนับสนุนไปยัง NGOs ต่าง ๆ ภายในประเทศ เพื่อนำไปช่วยเหลือพัฒนาในกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการให้ความรู้ในเรื่องที่เป็นความถนัดขององค์กรกับกลุ่มเป้าหมายประชากรฐานราก ทั้งที่เป็นเด็กและเยาวชนทั่วไปและกลุ่มพิเศษ เช่น กลุ่มที่อยู่ในความควบคุมดูแลของภาครัฐ สถานสงเคราะห์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วย

ปัญหาของปัญหาหรือช่องว่างสำคัญในการทำงานเพื่อขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานรากขององค์กรภาคเอกชน คือ การที่เข้าไม่ถึงหรือหากกลุ่มเป้าหมายที่ตรงกับความต้องการให้ความช่วยเหลือขององค์กรไม่เจอ และการที่กลุ่มเป้าหมายขาดโอกาสอย่างมากที่จะเข้าถึงการช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง เช่น ไม่มีความรู้ ไม่มีเทคโนโลยีตามสมัยที่จะช่วยให้ได้รับการสนับสนุนทุนและความรู้อื่น ๆ ได้อย่างตลอดรอดฝั่ง จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายหลุดออกจากความช่วยเหลือไป

3. แนวทางในการพัฒนาความร่วมมือการทำงานของ NGOs ประกอบด้วย แนวทางในลักษณะการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ได้แก่ 1) การระดมกลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคม 2) การระดมหน่วยงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายการขยับสถานะทางสังคมเหมือนกันให้ชัดเจน เพื่อสะท้อนภาพการทำงานว่ากลุ่มเป้าหมายกลุ่มใด มีหน่วยงานใดช่วยเหลือสนับสนุนอยู่บ้าง ซึ่งน่าจะนำมาสู่การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือได้ดีขึ้น 3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันของทุกภาคส่วน ทั้งข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายงบประมาณ รวมถึงผลของการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ที่แต่ละภาคส่วนทำอยู่ และ 4) ประสาน “ขอ” หรือ “ให้” ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงานส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย

ทั้งนี้ ในประเด็นของแนวทางการพัฒนาความร่วมมือการทำงานของ NGOs กับภาคส่วนอื่น ๆ นี้ คณะผู้วิจัยได้เสนอผลการจัดกลุ่มเป้าหมายประชากรกลุ่มฐานราก ที่แต่ละภาคส่วนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้ดำเนินการช่วยเหลือสนับสนุนอยู่ ออกเป็นกลุ่มเป้าหมายประเภทที่ควรเร่งให้ความช่วยเหลือซึ่งแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) กลุ่มเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา 2) กลุ่มเด็กไร้สัญชาติและต่างด้าว 3) กลุ่มเด็กในสถานพินิจฯ และ 4) กลุ่มเด็กที่อยู่ในสภาวะการณ์เสี่ยง (ประกอบไปด้วยกลุ่มย่อยอีกหลายกลุ่ม) และระดมหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือแต่ละกลุ่มอยู่ เป็นการฉายภาพให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและแนวทางการประสานร่วมมือกันต่อไป

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา ภายใต้บทบาทของ NGOs และความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ควรพิจารณากลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชนให้ครบทุกมิติ ไม่เพียงส่งเสริมหรือเน้นไปที่ระบบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น อาจแบ่งเป็น

- ตัวกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาทางด้านจิตใจ การทำให้เด็กมีและเห็นคุณค่าในตนเอง สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง รวมทั้งการพัฒนา soft skill บางอย่างที่เป็น จำเป็น และ/หรือทักษะชีวิต

- บริบทแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อมถิ่นที่อยู่อาศัยของกลุ่มเป้าหมาย ควรได้รับการดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้อยู่ในสภาพที่ดีเพียงพอที่จะเอื้อให้กลุ่มเป้าหมายคือ เด็กและเยาวชนฐานราก สามารถยับยั้งสถานะทางสังคมในด้านการศึกษได้ด้วย

- ระบบหรือโครงสร้างการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม ต้องมีทั้งในด้านการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ที่มีความต้องการและปัญหาที่แตกต่างกัน และระบบการคุ้มครองทางสังคมที่ทำให้กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงทุกคนสามารถเข้าถึงสวัสดิการ การศึกษา การประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

4.2 การพัฒนาความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก จำเป็นต้องมีฐานข้อมูลกลางที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนกันได้ เพื่ออำนวยความสะดวก และเพิ่มประสิทธิภาพของการดูแลช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในแง่ของการหาหรือระบุตัวตน พิกัด ปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย การประสานความร่วมมือ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการช่วยเหลือและการติดตามประเมินผล

4.3 การส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ภาคส่วนที่น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการระบุตัวตนกลุ่มเป้าหมายฐานรากได้ดีและชัดเจนที่สุด ได้แก่ องค์กรภาครัฐในท้องถิ่น ควรเพิ่มบทบาทหรือกระจายอำนาจและการสนับสนุนต่าง ๆ ให้กับส่วนนี้ เพราะเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับเป้าหมายที่สุด

4.4 การส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ควรมีการร่วมมือกันดำเนินงานของทุกภาคส่วนอย่างครบวงจรของการส่งเสริมหรือให้ความช่วยเหลือ โดยอาจแบ่งเป็นกระบวนการหลัก

- การค้นหาหรือระบุตัวตนของกลุ่มเป้าหมาย
- การทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการศึกษา (ทุกรูปแบบ) หรือการช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ
- การติดตามประเมินผล ซึ่งอาจนำมาสู่การช่วยเหลือเพิ่มเติมหรือทำซ้ำ

4.5 การส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ควรพิจารณาการให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมเป็นรายปัจเจก (อาจเป็นกลุ่มที่มีลักษณะปัญหาเหมือนกัน) โดยมีการทำแผนรายบุคคล Individual Plan เพื่อให้สามารถช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือพัฒนากลุ่มเป้าหมายได้ตรงกับจุดและเหมาะสมมากที่สุด

4.6 ทุกภาคส่วนควรร่วมมือกันในเบื้องต้นในการจัดหา “คนกลาง” หรือ “หน่วยงานกลาง” ที่จะมาทำหน้าที่ ประสาน เชื่อมโยง ขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างกันในทุกขั้นตอน ที่จำเป็นเร่งด่วนที่สุดน่าจะเป็นในส่วนของ “ฐานข้อมูล” ที่เป็นจริงและถูกต้องตรงกัน ที่ทุกภาคส่วนสามารถนำไปใช้ได้ในทุกกระบวนการของการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ทั้งนี้ คนกลางหรือหน่วยงานกลางนั้น อาจอยู่ในรูปของคณะทำงานที่ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วน

4.7 ภาครัฐควรพิจารณาปรับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นการจำกัดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น ๆ ที่จะเข้ามาร่วมทำงานในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานรากให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เอื้อต่อการเข้ามาร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทั้ง 7 ข้อ นำสู่แผนหรือข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยแบ่งตามขั้นตอนการปฏิบัติเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะประกอบไปด้วยวิธีการแนวทาง หรือรายละเอียดอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งหน่วยงานกลางในการดำเนินงานการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก

“หน่วยงานกลาง” ที่จะต้องจัดตั้งขึ้นนี้เพื่อให้มีหน้าที่ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ รวบรวมข้อมูลทั้งหมดอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก ไม่ว่าจะเป็นจำนวนพิกัดของกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ องค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานอยู่รวมถึงรายละเอียดการช่วยเหลือ

ต่าง ๆ ทั้งนี้หน่วยงานกลางนี้ ควรที่จะตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานใหม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง โดยอาจตั้งในลักษณะ องค์กรมหาชน องค์กรอิสระ หรือ สมาคม เช่น การตั้งเป็น social mobility consortium หรือ องค์กรร่วมขับเคลื่อนการเลื่อนสถานะทางสังคม ที่อาจใช้ชื่อว่า สำนักงานบูรณาการขับเคลื่อนการขยับสถานะทางสังคม (Integrated Office for Social Mobility Implementation : IOSMI)

ลักษณะของหน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้น ควรจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล มีผู้บริหารสำนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการทำงานและมีสมรรถนะในการทำงานสูง เป็นองค์กรที่มีบุคลากรของตนเองอย่างเพียงพอ มีแนวทางการทำงานที่สามารถทำงานแบบบูรณาการกับหน่วยงาน ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประสานจุดแข็งของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการทำงานร่วมกันได้อย่างสอดคล้อง ลงตัว เป็นการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร (ค้นหาเป้าหมาย ช่วยเหลือ ประเมินผล) บนพื้นฐานของฐานข้อมูลส่วนกลาง ที่เกิดจากการพัฒนาความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ที่ช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลในระดับปัจเจกบุคคล เอื้อต่อการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้เป็นรายบุคคล สามารถทำแผนพัฒนารายบุคคล (individual plan) ที่ทำให้ช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมและตรงจุด

เป้าหมายหรือผลลัพธ์ของการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง กำหนดให้เป็นจำนวนเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ที่สามารถขยับสถานะทางสังคมได้ ทั้งโดยการเข้าระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน การหลุดพ้นจากความเปราะบางทางสังคม เศรษฐกิจ หลุดพ้นจากความยากจน สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ในทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงสามารถช่วยเหลือผู้อื่น ไม่มุ่งเน้นการทำงานแบบตอบโคงหิ้วตัวชั่วคราว แต่ไม่สามารถทำให้เกิดการเลื่อนสถานะทางสังคม

แผนการหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดหน่วยงานกลาง ตามขั้นตอนนี้

1. การจัดทำ พรบ. ในการขับเคลื่อนการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง

2. สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานของทุกภาคส่วน เช่น การสนับสนุนองค์กรภาคธุรกิจเอกชนที่เข้าร่วมโดยใช้มาตรการลดหย่อนภาษี มาตรการดอกเบี้ยเงินกู้อัตราต่ำให้กับ social enterprise การมอบรางวัลให้หน่วยงานของรัฐ รวมถึงการสนับสนุนเงินทุนให้แก่ NGOs เป็นต้น

3. ประชุมระดมความคิดเห็นขององค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาหรือแนวทางในการดำเนินการจัดตั้งคณะทำงาน โดยในช่วงแรกนี้ อาจมีหน่วยงานภาครัฐ (สอวช.) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพในการประสานดำเนินการในช่วงแรกก่อนจะมีคณะทำงานประจำหน่วยงานกลาง

4. กำหนดกระบวนการการคัดเลือกหน่วยงานที่จะเข้ามาเป็นคณะทำงาน โดยการกำหนดคุณสมบัติและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ กำหนดวาระในการทำงานของคณะทำงาน ตารางการดำเนินการต่าง ๆ วางแผนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

5. การปรับเปลี่ยน mind set วิถีคิด วิถีการทำงาน ในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานที่นำไปสู่ผลลัพธ์ คือ กลุ่มเป้าหมายสามารถขยับสถานะทางสังคม หลุดพ้นจากความเปราะบาง ด้วยการจัดทำกระบวนการปรับเปลี่ยน mind set ในการทำงาน จาก mind set ที่เป็นอยู่ ไปสู่ mind set ใหม่ ที่ตอบสนองการขยับสถานะทางสังคมได้จริง เช่น การจัดทำโครงการเชิงปฏิบัติการในการปรับเปลี่ยน mind set ที่มุ่งความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัย NGOs องค์กรภาครัฐในท้องถิ่น ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนเป้าหมายมากที่สุด

6. การปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้งบประมาณของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถนำงบประมาณมาจำแนกแจกจ่ายหรือสนับสนุนให้กับองค์กรไม่แสวงหากำไร รวมถึงภาคเอกชนที่ทำงานในด้านนี้ รวมถึงระเบียบกฎเกณฑ์ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การร่วมกันดำเนินการระหว่าง กระทรวง

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มหาวิทยาลัย และบริษัทธุรกิจเอกชน ในการช่วยให้เด็กและเยาวชน กลุ่มเป้าหมายได้เรียนหนังสือ ฝึกฝนพัฒนาทักษะและทำให้เด็กสามารถทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมใน ภาคเอกชน หรือหน่วยงานภาครัฐ

7. การสร้างช่องทางหรือเวทีการนำเสนอ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นในการทำงาน ระหว่าง NGOs กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคการเมือง และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อขับเคลื่อนการขับเคลื่อนการขับเคลื่อนทางสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่เป็นการสร้างมุมมองที่ดี ด้วยการจัด ประชุมระดับชาติในเรื่องนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ เพื่อเข้ามาเป็นคณะทำงานในระยะเริ่มแรกก่อตั้งหน่วยงาน กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ

- หน่วยงานของภาครัฐ ที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนทางสังคม ของประชากรฐานราก (หรือส่งเสริมสนับสนุน ดูแลคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในทุกด้าน โดยเฉพาะใน ด้านการศึกษา) เช่น กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ. และ กศน.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม (สอวช. และ ตัวแทนภาคการศึกษา) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการ เด็กและเยาวชน) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพประจำตำบล) กระทรวงแรงงาน กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ

- ตัวแทนหน่วยงานจากภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) เช่น มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนลแห่งประเทศไทย มูลนิธิอินเทอร์เน็ทเพื่อการ พัฒนา มูลนิธิเพื่อพัฒนาเด็ก มูลนิธิสยามกัมมาจล มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก มูลนิธิซีซีเอฟ มูลนิธิเกื้อฝัน เป็นต้น และ ภาคเอกชน เช่น เอสซีจี ซิटी ไฟเซอร์ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานของหน่วยงานกลางในการช่วยเหลือประชากรกลุ่มฐานรากในการขับเคลื่อน สถานะทางสังคม

เมื่อมีการตั้งหน่วยงานกลางโดยมีทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันดำเนินงานแล้ว กระบวนการของการ ส่งเสริมการขับเคลื่อนทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ควรเกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือกันดำเนินงานของ ทุกภาคส่วน (เมื่อถึงขั้นตอนนี้ทุกภาคส่วนจะร่วมมือกันในฐานะที่อยู่ในหน่วยงานกลางที่ขับเคลื่อนการขับเคลื่อน สถานะทางสังคม มีการแบ่ง กระจายการปฏิบัติหน้าที่ โดยอาจจะตั้งต้นกระบวนการของความร่วมมือจาก กลุ่มเป้าหมายเร่งด่วนหรือเปราะบางพิเศษ) โดยที่กระบวนการช่วยเหลือหรือส่งเสริมการขับเคลื่อนทางสังคม ต้องกระทำให้ครบวงจร ได้แก่

1. การค้นหาหรือระบุตัวตนของกลุ่มเป้าหมาย
2. การทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการศึกษาทุกรูปแบบหรือการช่วยเหลือในด้านอื่น
3. การติดตามประเมินผล ซึ่งอาจนำมาสู่การช่วยเหลือเพิ่มเติมหรือทำซ้ำ ซึ่งในกระบวนการ ช่วยเหลือนี้ควรเกิดขึ้นจากการวางแผนสำหรับกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคล (individual plan)

แนวทางปฏิบัติในกระบวนการช่วยเหลือหรือส่งเสริมการขับเคลื่อนทางสังคม อาจมีแนวทางในการ ปฏิบัติเพื่อให้ครอบคลุมทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าว ดังนี้

1. จัดทำระบบการ ค้นหา รับแจ้ง ช่วยเหลือ ประเมินผล โดยการดำเนินงานของทุกภาคส่วนอย่าง ครบวงจร

2. สร้างทีมคณะทำงานในพื้นที่ โดยการระดมสหวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินการในท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนในพื้นที่ รพ.สต. กศน. พมจ. และ NGOs ในพื้นที่ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

3. มอบอำนาจหน้าที่สำหรับทีมคณะทำงานในพื้นที่ ที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนฐานรากเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการดำเนินงาน ค้นหา รับแจ้ง และช่วยเหลือให้เบื้องต้น

4. การดูแลช่วยเหลือใช้แผนพัฒนารายบุคคล (individual plan) ที่ทำให้ช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม สำหรับการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย

5. จัดทำระบบให้แจ้งส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ ไปยังส่วนกลางเพื่อรายงานผลการดำเนินงานในพื้นที่

6. ส่งทีมจากหน่วยงานกลางเข้ามาติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

อย่างไรก็ตาม การส่งเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบการศึกษา ให้เข้าสู่ระบบการศึกษานั้น ควรมีการปรับหลักเกณฑ์การรับเข้าให้มีความยืดหยุ่นและเอื้ออำนวยให้สามารถเข้าเรียนได้โดยสะดวก การได้เข้าสู่ระบบการศึกษาช่วยให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่นำไปสู่การช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และควรมีช่องทางการศึกษาหลายรูปแบบ ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ให้เป็นทางเลือกในการเข้าเรียน เช่น การศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาทางไกล การศึกษาแบบ non-degree ผ่าน platform เช่น Massive Open Online Course (MOOC) ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้สำหรับคนไทยทุกคน โดยมีหลักสูตรที่หลากหลายให้เลือกเรียนตามความสนใจของแต่ละคน ทั้งนี้ ควรเชิญชวนให้ platform MOOC ของทุกมหาวิทยาลัยเป็นพันธมิตรหรือเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการขยับสถานะทางสังคมด้วย

แนวทางหนึ่งในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการศึกษา คือ การสรรหา role model ที่มีอยู่ ควบคู่ไปกับการสร้าง role model จากกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพ มีความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นแรงบันดาลใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย ในการศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

สิ่งที่สำคัญในขั้นตอนของการช่วยเหลือหรือส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการติดตามประเมินผลว่าความช่วยเหลือที่ดำเนินการไปนั้น ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้จะต้องมีการทำซ้ำ คือ ส่งให้เด็กได้กลับเข้าสู่กระบวนการช่วยเหลืออีกครั้งโดยปรับเปลี่ยนแผนเฉพาะบุคคลให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมถึงความเป็นไปได้ที่จะทำให้เด็กนั้นสามารถขยับสถานะทางสังคมได้จริง

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์ของประชากรฐานรากหรือประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำที่สุดในประเทศไทย จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2564 พบว่า จำนวนประชากรในกลุ่มดังกล่าว มีจำนวนสูงถึง 4.4 ล้านคน โดยมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,838 บาทต่อคนต่อเดือน ซึ่งแตกต่างจากประชากรกลุ่มที่ร่ำรวยที่สุดในประเทศเกือบ 10 เท่า นอกจากนี้ ยังพบว่าประชากรกลุ่มฐานรากต่ำกว่าร้อยละ 10 ที่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมง ซึ่งไม่ต้องอาศัยทักษะสูงมากนักในการทำงาน ส่งผลให้เกิดภาระหนี้สินระดับครัวเรือน

การเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ทางสังคมหรือการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก เป็นประเด็นสำคัญที่ทุกภาคส่วนในประเทศไทยพยายามที่จะดำเนินการช่วยเหลือและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าว ภายใต้การทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคอุดมศึกษา อาจยังมีข้อจำกัดหลายประการ ที่ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องหรือไม่ยั่งยืน การเพิ่มภาคีเครือข่ายที่เข้ามาช่วยสนับสนุนความพยายามช่วยเหลือหรือส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก น่าจะเป็นอีกทางเลือกที่เติมเต็มและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมและนำไปสู่ความยั่งยืน

องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ หรือ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Governmental Organizations : NGOs) จึงเป็นหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทสำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งในการขับเคลื่อนทางสังคมในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษาและงานวิจัย ด้านสุขภาพอนามัย ด้านกฎหมาย สิทธิมนุษยชน และการเมือง เป็นต้น โดยได้มีการดำเนินงานมากกว่า 50 ปี ในประเทศไทย โดยอาศัยพลังของประชากรเพื่อช่วยเหลือประชากรและไม่หวังผลตอบแทนจากการช่วยเหลืออื่น ๆ ทั้งนี้ ที่ผ่านมานี้ NGOs ได้สร้างโครงการหรือรูปแบบการทำงานที่สร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้กับประชากรกลุ่มฐานรากได้จำนวนหนึ่ง

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ร่วมกับมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย (มูลนิธิศุภนิมิต) และ สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาไกลไกลการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก : บทบาทขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อศึกษาบทบาทของ NGOs ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก รวมทั้งศึกษาความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และอุดมศึกษา เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ภายใต้บทบาทของ NGOs และ ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ โดยการวิจัยนี้ กำหนดวิธีการศึกษาแบบหลายวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การศึกษาภาคสนาม และการประชุมกลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การค้นหาคำตอบของการวิจัยเป็นไปอย่างละเอียดรอบด้านมากที่สุด นำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ภายใต้บทบาทของ NGOs ซึ่งจะช่วยเหลือส่งเสริมกลไกการทำงานของภาคส่วนอื่น ๆ ทำให้การสนับสนุนการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานรากมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของ NGOs ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ นโยบายและความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือการทำงานของ NGOs ในการส่งเสริมให้เกิดการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา
- 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา ภายใต้บทบาทของ NGOs และ ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

- 1) รวบรวมรายชื่อ NGOs ในประเทศไทย ที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก
- 2) ศึกษาและวิเคราะห์บทบาทและการทำงานของ NGOs ที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก
- 3) ศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานของ NGOs ที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก
- 4) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อจำกัดการทำงานของ NGOs ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก
- 5) ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายการทำงานของหน่วยงานรัฐ มหาวิทยาลัย เอกชน ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก
- 6) ศึกษาและวิเคราะห์นโยบาย ความคิดเห็น การทำงานของหน่วยงานรัฐ มหาวิทยาลัย และเอกชน ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานรากร่วมกับ NGOs
- 7) เสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือ การทำงานของ NGOs ในการส่งเสริมให้เกิดการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก
- 8) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ภายใต้บทบาทของ NGOs และความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ

ขอบเขตการดำเนินงานมุ่งเน้นที่การยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ช่วงวัยเด็กและเยาวชน อายุ 0-24 ปี ในด้านการส่งเสริมการศึกษาเป็นสำคัญ รวมถึงการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่นำมาเป็นกรอบในดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แนวคิดการขยับสถานะทางสังคม (social mobility)
2. แนวคิดเศรษฐกิจฐานราก
3. สถานการณ์ของประชากรฐานรากของประเทศไทย
4. แผนแม่บท กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก
5. นโยบายการอุดมศึกษาที่สนับสนุนการขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก
6. ตัวอย่างการสนับสนุนการขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก โดยภาคส่วนต่าง ๆ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดการขยับสถานะทางสังคม (social mobility)

การขยับสถานะทางสังคม หรือ การเลื่อนชั้นทางสังคม (social mobility) คือ การเลื่อนลำดับที่เป็นกระบวนการเคลื่อนย้ายตำแหน่งทางสังคมของปัจเจกบุคคล เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาททางสังคมจากช่วงชั้นทางสังคมหนึ่งไปยังอีกช่วงชั้นหนึ่ง โดยอาจเปลี่ยนในระดับเดียวกันหรือต่างระดับกันก็ได้ และอาจทั้งเลื่อนชั้นสูงขึ้นหรือต่ำลง (ธนพฤษช์ ชามะรัตน์ และคณะ, 2558) มักจะพิจารณาโดยแบ่งสังคมเป็น (ชน) ชั้น/สถานะที่ถูกแบ่งเป็นช่วงชั้น เช่น รายได้ อาชีพ การศึกษา เป็นต้น (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2562)

1) ประเภทของการขยับสถานะทางสังคม

การขยับสถานะทางสังคม อาจเป็นไปได้ทั้งในแนวดิ่ง เช่น การเปลี่ยนแปลงของปัจเจกชน โดยเปรียบเทียบกับคนรุ่นพ่อแม่และแม่ (อาจจะเปลี่ยนจากชนชั้นหนึ่งไปสู่อีกชนชั้นอื่น ๆ ของสังคมในทางสูงหรือต่ำลง) หรืออาจเป็นไปได้ในแนวนอน คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากตำแหน่งหนึ่งไปอีกตำแหน่งหนึ่งที่อยู่ในระดับเดียวกัน (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) โดยอาจสามารถแบ่งประเภทของการเลื่อนชั้นทางสังคม (ธนพฤษช์ ชามะรัตน์ และคณะ, 2558) ได้ดังนี้

1.1) การแบ่งประเภทตามมิติการวัด

(1) การเลื่อนชั้นทางสังคมภายในรุ่นวัย (intragenerational mobility) พิจารณาวัดจากปัจเจกบุคคล คือ การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางสังคมของปัจเจกบุคคลจากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่ง โดยเฉพาะการเปลี่ยนอาชีพจากอาชีพหนึ่งไปสู่อาชีพหนึ่ง ที่มีความแตกต่างกันมาก เช่น ผู้หญิงคนหนึ่งเริ่มทำงานด้วยการเป็นอาจารย์สอนหนังสือ ต่อมาได้เปลี่ยนตำแหน่งงานมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ในลักษณะเช่นนี้เรียกว่า การเลื่อนชั้นทางสังคมภายในรุ่นวัยที่สูงขึ้น (upward intragenerational mobility) หรือ ผู้ชายคนหนึ่งต้องมาเป็นคนขับรถแท็กซี่รับจ้าง หลังจากกิจการที่เขาก่อตั้งขึ้นล้มละลาย ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า การเลื่อนชั้นทางสังคมภายในรุ่นวัยที่ลดลง (downward intragenerational mobility) เป็นต้น

(2) การเลื่อนชั้นทางสังคมระหว่างรุ่นวัย (intergenerational mobility) พิจารณาวัดจากครัวเรือนของบุคคลเป็นการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางสังคมของปัจเจกบุคคลที่มีความแตกต่างจากสถานภาพของบิดามารดา โดยเฉพาะการที่ลูกชายหรือลูกสาวเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นที่ต่างไปจากของพ่อแม่ เช่น ดารา นักแสดงที่มีพ่อแม่เป็นคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งคู่ ในลักษณะเช่นนี้เรียกว่าการเลื่อนชั้นทางสังคมระหว่างรุ่นวัยที่สูงขึ้น (upward intergenerational mobility) หรือ กรณีช่างประปาที่มีพ่อเป็นนักฟิสิกส์

ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าการเลื่อนชั้นทางสังคมระหว่างรุ่นวัยที่ลดลง (downward intergenerational mobility) เป็นต้น

1.2) การแบ่งประเภทตามทิศทางการเลื่อนชั้น

(1) การเลื่อนชั้นทางสังคมในแนวราบ (horizontal mobility) เป็นการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางสังคมของปัจเจกบุคคลในทิศทางแนวนอนในชนชั้นของสังคม และไม่มีผลให้สถานภาพของบุคคลนั้น สูงขึ้นหรือลดลงแต่ประการใด โดยเฉพาะการเปลี่ยนอาชีพจากอาชีพหนึ่งไปทำอีกอาชีพหนึ่งที่ไม่มีความแตกต่างกัน หรืออยู่ในระดับเดียวกัน เช่น ข้าราชการระดับชำนาญการในกระทรวงหนึ่ง โอนย้ายเปลี่ยนไปรับราชการในระดับเดิม ที่อีกกระทรวงหนึ่ง เป็นต้น

(2) การเลื่อนชั้นทางสังคมในแนวตั้ง (vertical mobility) เป็นการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางสังคมของปัจเจกบุคคลในทิศทางแนวตั้งระหว่างชนชั้นทางสังคม มีผลให้สถานภาพของบุคคลนั้นสูงขึ้นหรือลดลงโดยเฉพาะการเปลี่ยนอาชีพจากอาชีพหนึ่งไปทำอีกอาชีพหนึ่งที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น ข้าราชการระดับชำนาญการในกระทรวงหนึ่ง ต่อมาได้ลาออกมาประกอบธุรกิจส่วนตัวจนร่ำรวย ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า การเลื่อนชั้นทางสังคมที่สูงขึ้น (upward mobility) ในทางตรงกันข้าม หากข้าราชการผู้นี้ถูกให้ออกจากราชการจนต้องมาทำอาชีพรับจ้างเป็นช่างประปา การเลื่อนชั้นในลักษณะเช่นนี้เรียกว่า การเลื่อนชั้นทางสังคมที่ลดลง (downward mobility) เป็นต้น

โดยทั่วไปการพิจารณาการขยับสถานะทางสังคม หรือการเลื่อนชั้นทางสังคม มักพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงทางอาชีพหรือการเลื่อนอาชีพ (occupational mobility) เนื่องจาก เป็นปัจจัยที่สามารถชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของระดับชั้นทางสังคมได้ และเป็น 1 ใน 4 เครื่องมือสำคัญที่มีผลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมให้สูงขึ้น นอกเหนือไปจากการศึกษา (education) การสมรส (married) และเชื้อชาติ (race) ตามแนวคิดของ Schaefer (2003) ขณะที่ Bogue (1969) ได้ให้ความหมายการเลื่อนอาชีพว่า เป็นการเปลี่ยนงานจากอาชีพหนึ่งไปเป็นอีกอาชีพหนึ่งของคนงานในฐานะปัจเจกบุคคล ในประเด็นนี้นักสังคมศาสตร์มักให้ความสนใจศึกษาเพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (measure of social change) เพื่อวัดการเลื่อนชั้นทางสังคมภายในรุ่นวัย และระหว่างรุ่นวัย (measure of intra and intergenerational mobility) รวมถึงใช้ศึกษามิติส่วนบุคคล เช่น การศึกษาของ Parrado (2005) ซึ่งว่า การเปลี่ยนอาชีพในรุ่นวัยของแรงงานชาวเม็กซิโก มีส่วนสำคัญในการเลื่อนชั้นทางสังคม นอกเหนือไปจากการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การแต่งงานและการย้ายถิ่น รวมถึงผลการศึกษาของ Batnitzky, McDowell and Dyer (2008) ที่พบว่า แรงงานย้ายถิ่นชาวอินเดียที่ทำงานในธุรกิจโรงแรมในมหานครลอนดอนได้รับผลประโยชน์จากการย้ายถิ่นมาทำงานในต่างประเทศ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งสามารถเลื่อนชั้นทางสังคมให้สูงขึ้นได้ในลักษณะของการเลื่อนอาชีพโดยมีปัจจัยผลักดันที่สำคัญ ได้แก่ เพศ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน (ธนพฤษ์ ชามะรัตน์ และคณะ, 2558)

2) สถานการณ์การขยับสถานะทางสังคม

The World Economic Forum 2020 ได้สร้าง “ดัชนีชี้วัดการขยับสถานะทางสังคม” (The Global Social Mobility Index) ขึ้นมา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกปัจจุบัน เป็นมาตรฐานชี้วัดในพื้นที่ 82 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ขยายตัวชี้วัดให้เหมาะสมมากขึ้น โดยสนใจไปที่แรงขับเคลื่อนของการเลื่อนชั้นทางสังคมที่สัมพันธ์กันในหลายปัจจัย แทนที่จะสนใจที่ผลลัพธ์ของชีวิตพลเมืองเพียงอย่างเดียว ดัชนีนี้ได้วิเคราะห์ไปยังนโยบาย การปฏิบัติ และปัจจัยในเชิงสถาบัน ตลอดจนพิจารณาครอบคลุมไปยังความแตกต่างของภูมิภาคและรุ่นของคน ภายใต้อายุ 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) สุขภาพ 2) การศึกษา 3) การเข้าถึงเทคโนโลยี 4) โอกาสในการทำงาน 5) สภาพการทำงานที่จะได้ค่าจ้างที่เป็นธรรมและได้รับการคุ้มครองที่ดีพอ ผลการศึกษาที่น่าสนใจ

พบว่า กลุ่มประเทศที่ประสบความสำเร็จในการที่ประชากรสามารถยกระดับสถานะทางสังคมที่สูงขึ้น จะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ซึ่งมีการใช้แนวทางรัฐสวัสดิการในการยกระดับความเป็นอยู่ของ ประชากร และการสำรวจของดัชนีนี้ ชี้ให้เห็นว่า มีเพียงไม่กี่ประเทศในโลกที่มีเงื่อนไขที่เอื้อให้เกิดการเลื่อนชั้นทางสังคม เพราะส่วนใหญ่ยังขาดปัจจัยที่เหมาะสมอีก 4 ด้าน คือ 1) การได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม 2) การคุ้มครองทางสังคม 3) สภาพการทำงานที่ดี และ 4) การได้เรียนรู้ตลอดชีวิต (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563)

จากงานวิจัยของสิงคโปร์ ที่ศึกษาการยกระดับสถานะทางความมั่งคั่งระหว่างรุ่น โดยศึกษาผ่านรูปแบบ/ ชนิดของบ้านที่บิดามารดาอยู่อาศัย มีผลต่ออนาคตของบุตรอย่างไร งานวิจัยนี้ใช้วิธีศึกษาจากการถือครองบ้านในสิงคโปร์ ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วมีอยู่ 2 แบบ คือ บ้านของการเคหะแห่งชาติ (มีสัญญาอยู่ 99 ปี) และ บ้านที่เป็นสมบัติส่วนตัว ซึ่งมีจำนวนและสัดส่วนน้อยกว่า โดยใช้ฐานข้อมูลการซื้อขายบ้านและข้อมูลด้านทะเบียนราษฎรระหว่าง ค.ศ. 1995-2018 โดยค้นหาค่าคนแต่ละรุ่นนั้นจะยกระดับสถานะทางความมั่งคั่ง โดยเฉพาะความมั่งคั่งที่ผูกกับเรื่องของการพักอาศัยและเป็นเจ้าของบ้านได้แค่ไหน ข้อค้นพบที่สำคัญก็คือ ลูกหลานของครอบครัวชั้นล่าง จะมีสถานะที่ดีขึ้นกว่ารุ่นพ่อแม่ ลูกหลานของครอบครัวชั้นกลาง มักจะมีสถานะที่ถดถอยลงจากรุ่นพ่อแม่ และ ลูกหลานของครอบครัวชั้นสูง มักจะมีสถานะทางสังคมที่เหมือนกับรุ่นพ่อแม่ของเขา (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2562)

งานวิจัยในสหรัฐอเมริกา ซึ่งตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2554 พบว่า ในรัฐที่มีความเหลื่อมล้ำสูง เด็กที่เกิดในครอบครัวยากจนจะมีโอกาสเลื่อนลำดับชั้นทางเศรษฐกิจของตัวเองต่ำกว่า หากเทียบกับรัฐที่มีความเท่าเทียมสูงกว่า (รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์, 2563)

จากการศึกษาในประเทศอังกฤษ พบว่า เด็กยากจนในท้องถิ่นของอังกฤษที่มีอัตราสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีน้อยที่สุด มีความคาดหวังการยกระดับสถานะทางสังคมในการประกอบอาชีพ คือ การเป็นศิลปินดารามาก เพราะมีตัวอย่างดารามากคนที่มาจากย่านยากจนและเปลี่ยนสถานะตัวเองได้ ในขณะที่เดียวกันเมื่อถามถึงการประกอบอาชีพ เช่น นักกฎหมาย นักการเงิน เป็นต้น ข้อค้นพบ คือ เด็กไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพประเภทนี้ เพราะไม่เคยมีใครที่บอกพวกเขาว่าจะไปสู่อาชีพเหล่านั้นได้อย่างไร ไม่มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพพวกนี้ รวมถึงโอกาสที่เด็กยากจนจะสามารถประกอบอาชีพ นักกฎหมาย นักการเงิน นั้น มีโอกาสน้อยมาก แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วอาชีพการเป็นศิลปินดารามีโอกาสน้อยกว่าก็ตาม นั่นแสดงให้เห็นว่า เด็กยากจนไม่ได้ขาดแรงผลักดัน พวกเขากล้าที่จะคิด แต่สิ่งที่ขาดคือโอกาสที่จะได้ใกล้ชิดหรือเข้าถึงอาชีพบางอย่างซึ่งมีแต่ลูกของคนที่มีฐานะดีเท่านั้นที่จะมีคนคอยบอกว่าพวกเขาจะไปสู่อาชีพเหล่านั้นได้อย่างไร (ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, 2556)

จากการวิจัย “โครงการศึกษาผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 : กลไกการรับมือ มาตรการช่วยเหลือและวางแผนระยะยาว” โดยงานวิจัยมุ่งเน้นการ ประมวลผลผลกระทบเชิงสังคมจากโควิด-19 เพื่อนำไปสู่การพัฒนานโยบายและสื่อสารข้อมูลสู่สาธารณชน ผลการสำรวจครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2563 พบว่า สัดส่วนคนว่างงานน้อยลงเหลือประมาณ 3.4 ล้านราย แต่พบแผลเป็นทางเศรษฐกิจ คือ บัณฑิตจบใหม่เป็นผู้ว่างงานเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนสูญเสียทักษะคนวัยทำงานเต็มตัว ประชากรวัย Gen X (40-55 ปี) และ Gen Y (25-39 ปี) เป็นผู้มียรายได้ลดลง แต่หนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น ทำให้การยกระดับสถานะทางสังคม (social mobility) เป็นไปได้ยากขึ้น เทคโนโลยีทดแทนแรงงาน ในกระบวนการผลิตหรือการให้บริการรวดเร็วขึ้น เด็กนักเรียนขาดการเรียนหรือการได้รับโภชนาการที่เหมาะสม เกิดความเหลื่อมล้ำในทุนมนุษย์ ลดศักยภาพในการยกระดับสถานะระหว่างรุ่น การสร้างงานและส่งเสริมศักยภาพแรงงานในระยะยาว สิ่งที่รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการแก้ไข นักศึกษาจบใหม่ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 แสนคน สุ่มเสี่ยงที่จะเป็นผู้ว่างงาน โครงการต่าง ๆ ที่ช่วยเหลือ อาจจะรับรองได้ไม่หมด (สำนักงานคณะกรรมการ

ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการช่วยเหลือกลุ่มด้อยโอกาส ซึ่งจากสถานการณ์ประชากรกลุ่มฐานรากในประเทศไทย พบว่า กลุ่มที่ยากจนที่สุด มีประมาณ 15 ล้านคน ในกลุ่มนี้เป็นเด็กและเยาวชน 3.72 ล้านคน วัยทำงาน 7.48 ล้านคน ผู้สูงอายุ 3.89 ล้านคน และประมาณ 1 ล้านคน เป็นผู้พิการ ซึ่งมากกว่าร้อยละ 90 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าอุดมศึกษา แนวทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการขยับสถานะประชากรกลุ่มฐานราก จึงต้องเริ่มตั้งแต่การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา การรักษาคนให้อยู่ในระบบการศึกษา ไปจนถึงการต่อยอดโอกาสสู่การขยับสถานะทางสังคม (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยับสถานะทางสังคม

แนวคิดการเปลี่ยนลำดับชั้นทางเศรษฐกิจจะระหว่างเจนเนอเรชัน จะเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างพ่อแม่กับลูกหลานในครอบครัว โลกในอุดมคติซึ่งโอกาสในการเปลี่ยนลำดับชั้นทางเศรษฐกิจเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเด็กจะเกิดในครอบครัวร่ำรวยหรือยากจนก็จะมีโอกาสในการขยับขึ้นหรือลงบันไดสถานะทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน (รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์, 2563) แต่ในโลกปัจจุบันนั้น ไม่อาจเป็นดั่งนั้นได้ แต่สิ่งสำคัญที่ควรจะเป็นคือการที่คนที่มีความขยันและความเก่งเท่า ๆ กัน ควรจะได้รับโอกาสในการหารายได้หรือได้รับหน้าที่การทำงานที่เท่ากัน ไม่ถูกแบ่งแยกหรือกีดกันด้วยคุณสมบัติอย่างอื่นที่อยู่นอกประเด็น เช่น ชชาติตระกูล เชื้อชาติ เพศ สีมิว ถิ่นกำเนิด หรือฐานะของครอบครัว เป็นต้น (ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, 2556) แต่ในความเป็นจริงแล้ว ประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำสูงจะมีโอกาสขยับสถานะทางสังคมน้อยหรือเลื่อนขั้นน้อย และนำไปสู่การขยายตัวของภาคการผลิตที่ไม่ชัดเจน ขณะเดียวกันยังทำให้เกิดการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการ (informal factor) อันเป็นกลุ่มซึ่งหล่อเลี้ยงชนชั้นระดับบนทั้งหลาย (อภิสิทธิ์ เรือนมูล, 2564) และกุญแจสำคัญ คือ คนที่เข้าถึงทุนทางสังคมได้เท่านั้นที่จะขยับชนชั้นได้

3.1) การศึกษา

นักเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยับสถานะทางสังคม ได้เลือกปัจจัยอย่าง “การศึกษา” ซึ่งสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ เป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ โดยเปรียบเทียบจำนวนปีที่บุตรเล่าเรียนในระบบกับจำนวนปีที่เล่าเรียนของพ่อแม่ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของพ่อแม่และเด็ก ผลการศึกษาที่น่าสนใจ พบว่า จากรายงานของธนาคารโลกได้รวบรวมข้อมูลการศึกษาของทุกประเทศทั่วโลก พบว่า ประเทศไทยทำคะแนนได้ดีในแง่การเปลี่ยนลำดับชั้นทางการศึกษาของคนแต่ละเจนเนอเรชัน (inter-generational mobility in education) โดยคนรุ่นหลังกว่าร้อยละ 80 มีการศึกษาที่สูงกว่าพ่อแม่ และความสัมพันธ์ของระดับการศึกษาของคนทั้งสองรุ่นอยู่ที่ราว 0.40 ซึ่งถือว่าไม่สูงมากนักในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์, 2563)

3.2) ฐานะทางเศรษฐกิจ

เด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการไล่ล่าความสำเร็จมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้สูง นอกจากนี้ ความไม่เท่าเทียมยังคงเพิ่มสูงขึ้นแม้กระทั่งในประเทศที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) คนที่มีฐานะร่ำรวยย่อมมีโอกาสทางสังคมสูงกว่าคนที่ฐานะยากจน ทำให้สามารถขยับสถานะได้ง่ายกว่า หรือคงสถานะเดิมที่ดี ได้ง่ายกว่าคนยากจน การที่คนที่มีฐานะทางบ้านต่ำกว่ามีทรัพยากรน้อยกว่าที่จะแข่งขันกับคนที่รวยกว่าอย่างเท่าเทียม และถ้าหากเราพยายามลดช่องว่างเหล่านี้ลง ทุกคนในสังคมย่อมมีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตัวเองได้อย่างเต็มที่มากขึ้น ซึ่งทำให้สังคมโดยรวมได้ประโยชน์ (ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, 2556) อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่ชี้ว่า ครอบครัวที่มีรายได้น้อยซึ่งมีอยู่จำนวนมากในสังคม มีโอกาสมากที่สุดในการขยับสถานะ

ขึ้น นอกจากนั้น ประเด็นเรื่องของการยับยั้งสถานะทางสังคม เมื่อดูผ่านการศึกษาและเศรษฐกิจเช่นนี้จะเห็นว่า คนชั้นกลางเผชิญปัญหาที่อยู่ตรงกลางของคนรวยกับคนจน คนรวยสามารถพึ่งพิงตนเองได้ ในส่วนของคนจนมี รัฐบาลคอยดูแล แต่สถานะชนชั้นกลางจะเป็นกลุ่มที่อาจได้รับความยากลำบากในการยับยั้งสถานะได้เช่นกัน (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2562)

3.3) นโยบายภาครัฐ

การยับยั้งสถานะทางสังคมสำหรับคนส่วนมาก เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะที่มุ่งหมายจะช่วยเหลือผู้คน (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2562) มีข้อค้นพบบางประการที่แสดงให้เห็นว่าประเทศที่ใช้ระบบรัฐสวัสดิการ จะเอื้อให้การเลื่อนชั้นทางสังคมเป็นไปได้มากกว่าประเทศที่ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมทั่วไป และไม่มี มาตรการรองรับพลเมืองของตัวเองที่แข็งแกร่งพอ (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563)

รัฐบาลควรออกแบบนโยบายสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนลำดับชั้นทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างเสถียรภาพ และความเป็นธรรมในสังคม โดยการเพิ่มโอกาสให้ทุกคนเริ่มออกตัวจากจุดเริ่มต้นเดียวกันซึ่งสามารถเริ่มตั้งแต่ การดูแลคุณแม่ตั้งครรภ์ เช่น การให้อาหารเสริม ซึ่งราคาไม่แพง แต่คนยากจนอาจไม่สามารถเข้าถึงได้ โครงการระยะยาวที่ดูแลเด็กตั้งแต่อายุ 2 ขวบหรือน้อยกว่า โดยเสริมพัฒนาการ การได้รับสารอาหารที่ ครบถ้วน ไปจนถึงการจัดให้มีสถานดูแลเด็กเล็กสำหรับทุกคน ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษาในระดับประถม และมัธยม เพิ่มอัตราการเข้าถึงและคุณภาพของการศึกษา (รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์, 2563) ทั้งนี้ ในการแก้ไขปัญหา ความเหลื่อมล้ำนั้น ควรมุ่งเน้นการเพิ่มความเท่าเทียมของโอกาส (equality of opportunity) ในการเลื่อน ฐานะทางสังคม (social mobility) โดยการปฏิรูปเชิงโครงสร้างใน 5 ประเด็น คือ 1) การปฏิรูประบบภาษี 2) การปฏิรูปที่ดิน 3) การปฏิรูประบบสวัสดิการ 4) การปฏิรูประบบการศึกษา และ 5) การปฏิรูประบบการ กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งการดำเนินการจำเป็นต้องกำหนดกลไกเครื่องมือ (mechanism design) ให้ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย บริบทของพื้นที่ และต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารทรัพยากร จึงจะสามารถลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม และเพิ่มความเท่าเทียมกันของโอกาสได้อย่างยั่งยืน (อติวิชญ์ แสงสุวรรณ. ม.ป.ป.)

3.4) โอกาสในการเข้าถึงทุนทางสังคม

การยับยั้งสถานะทางสังคมไม่ใช่เรื่องความยากจนทั้งหมด แต่เป็นเรื่องของโอกาสในการเข้าถึงทุนทาง สังคม (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2562) และโอกาสในการเลื่อนฐานะทางสังคม (social mobility) (อติวิชญ์ แสง สุวรรณ, ม.ป.ป.) ดังนั้น สิ่งที่สำคัญ คือ จะต้องมีการค้นหาประชากรกลุ่มที่อยู่ในจุดที่เสียเปรียบที่สุดของช่วง ชั้นสังคม หรือ ประชากรกลุ่มเปราะบาง เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือด้วยการสร้างหลักประกันแห่งโอกาสในชีวิต (life chance guarantees) และจะเป็นการสร้างความเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมทางสังคม (social equality and social equity) ให้กับคนกลุ่มนี้ในสังคมต่อไป (นิสาพร วัฒนศัพท์ และคณะ, 2559) การเลื่อน ชั้นทางสังคมต้องอาศัยแรงผลักดันที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การสนับสนุนด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสในชีวิต ดังนั้น ในประเทศที่มีรายได้ปานกลางอย่างประเทศไทย และมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่แข็งแกร่งพอ จนกระทั่งยังมีเด็กยากจนจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยอยู่จำนวนมาก แนวทางการเข้าไปสนับสนุนเด็กโดยตรง อาจจะเป็นทางออกหนึ่งในการสร้างโอกาสชีวิตให้แก่เด็กให้สามารถเลื่อนชั้นทางสังคมได้ หากพิจารณากับ ประเทศไทยช่วยให้เข้าใจได้ว่า แม้ว่าจะมีนักเรียนยากจนจำนวนมาก แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องรักษาและ สนับสนุนมากขึ้น คือ การสร้างโอกาสของชีวิตผ่านการสนับสนุนโดยรัฐ (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทาง การศึกษา, 2563)

4) บทสรุปแนวคิดการขยับสถานะทางสังคม

เมื่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจไม่สามารถสร้างเงื่อนไขที่เหมาะสมแก่ความเจริญก้าวหน้าให้กับพลเมืองได้ ผลที่ตามมา คือ โอกาสในชีวิตของแต่ละคน จะเกิดความไม่เท่าเทียมกันอย่างยาวนานไปชั่วลูกชั่วหลาน เพราะเศรษฐกิจการเมืองผูกโยงกับความไม่เสมอภาคอย่างแนบแน่น หลายประเทศจึงประเมินการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวผ่านตัวชี้วัดมาตรฐานการเลื่อนชั้นทางสังคม (social mobility) (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) การเลื่อนชั้นทางสังคมเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสามารถของเด็กที่จะมีประสบการณ์ชีวิตที่ดีขึ้นกว่ารุ่นของพ่อแม่ อีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นเงื่อนไขของผลลัพธ์ในชีวิตคนคนหนึ่ง ซึ่งวัดได้หลากหลายมิติ ตั้งแต่สุขภาพที่ดี การสำเร็จทางการศึกษา ไปจนกระทั่งรายได้ (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเลื่อนชั้น ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย คือ 1) ความสามารถเฉพาะตัว 2) การศึกษา และ 3) โอกาสจากรัฐบาลหรือแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ที่เป็นการพัฒนาโครงสร้างการผลิตและการกระจายสินค้า การเลื่อนชั้นไม่สามารถเลื่อนไปได้ทุกชั้น บางชนชั้นเองมีทรัพยากรอำนาจที่เอื้อประโยชน์กับชนชั้นของตน จึงมีความพยายามค้ำจุนโครงสร้างนี้ไว้ในขณะที่ชนชั้นซึ่งไม่มีทรัพยากรต้องดิ้นรนเพื่อเปลี่ยนแปลงชนชั้นของตนเอง (อภิสิทธิ์ เรือนมูล, 2564) อย่างไรก็ตาม การมีสถานะทางเศรษฐกิจหรือชนชั้นที่มั่นคง ไม่ใช่แค่เพราะมีต้นทุนที่ดี มีโอกาสมาตั้งแต่เกิด หรือมีครอบครัวที่สนับสนุน แต่ความมั่งคั่งของชนชั้นที่อยู่ข้างบนนั้น ในแง่หนึ่งเป็นเพราะได้ใช้มูลค่าส่วนเกิน (surplus) จากชนชั้นข้างล่าง

2.2 แนวคิดเศรษฐกิจฐานราก

1) คำนิยามและความหมายของเศรษฐกิจฐานราก

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2559) ให้ความหมายของเศรษฐกิจฐานราก คือ “ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถพึ่งตนเอง มีการช่วยเหลือเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ ทั้งสังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน นอกจากนี้ เศรษฐกิจฐานรากจะต้องมีแนวทางการพัฒนาและการจัดการโดยชุมชนท้องถิ่นให้ครบวงจรมากที่สุด มีการสร้างทุนและกองทุนที่เข้มแข็ง มีการผลิตพื้นฐาน การแปรรูป การบริการ การตลาด การผลิตอาหาร และความจำเป็นพื้นฐานต่าง ๆ สำหรับคนในพื้นที่อย่างเพียงพอและพัฒนาเป็นธุรกิจเพื่อสังคม หรือเป็นธุรกิจของชุมชน”

คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์เศรษฐกิจฐานราก (2559) ให้ความหมายของเศรษฐกิจฐานราก คือ “ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถพึ่งตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการช่วยเหลือเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน”

2) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานราก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานราก ได้แก่ แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม ทุนชุมชน องค์กรชุมชน และ Inclusive Business Model (IBM) ที่หมายถึงโมเดลทางธุรกิจที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง หรือ โมเดลทางธุรกิจที่เกื้อกูล

2.1) ทูทางสังคมและทุนชุมชน

Crowe (2006) เสนอความคิดเห็นว่า การพัฒนาทุนทางสังคม จะทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ดีกว่าการพยายามเสริมสร้างความแข็งแกร่งในทางอุตสาหกรรม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อชุมชน ที่จะให้มีความได้เปรียบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

Fey, Bregendahl and Flora (2006) จำแนกแนวคิดทุนชุมชนเป็น 7 ประเภท คือ

(1) ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า และธรรมชาติที่สวยงาม

(2) ทุนวัฒนธรรม ได้แก่ งานประเพณีต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชุมชน ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และภาษาในชุมชน วิถีชีวิตและวิถีการปกครองสมาชิกในชุมชน และยังรวมถึง นวัตกรรมด้านสิ่งประดิษฐ์ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนอีกด้วย

(3) ทุนมนุษย์ ได้แก่ ทักษะ ความสามารถของคนในชุมชนในการเข้าถึงทรัพยากรของชุมชน และการที่คนในชุมชนมีความรู้เพื่อที่จะพัฒนาตนเอง สังคม สุขภาพอนามัย และการศึกษา รวมถึงสถานะความเป็นผู้นำที่สามารถสร้างความปรองดองในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วม และสามารถกำหนดอนาคตของชุมชนได้

(4) ทุนสังคม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ คนในชุมชนมีเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ /เอกชน/คนในชุมชนที่เป็นคนชุมชนเดียวกัน และ คนชุมชนมีเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน/คนในชุมชน ในชุมชนอื่น ๆ

(5) ทุนการเมือง ได้แก่ กฎ ระเบียบ มาตรการ และนโยบายที่ออกมาจากภาครัฐ เพื่อช่วยยกระดับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนให้ดีขึ้น

(6) ทุนการเงิน การที่คนในชุมชนสามารถใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อสร้างรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน

(7) ทุนสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่คนในชุมชน เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต ระบบโทรศัพท์ ถนนสายหลัก/สายรอง ไฟฟ้า น้ำประปา และการกำจัดของเสีย เป็นต้น

Markusen (2004) ระบุว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุนมนุษย์ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ในระดับที่น้อย ซึ่งประชากรในชุมชนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่นโดยการเรียนรู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพ ซึ่งกลุ่มควรมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายของกลุ่มเมื่อมีความพร้อมในเรื่องปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน จึงจะทำให้ กระบวนการเศรษฐกิจชุมชน พร้อมทั้งจะดำเนินการได้ในเรื่อง กิจกรรมการผลิต การบริโภค การแปรรูป และการขาย ทั้งนี้ กระบวนการเศรษฐกิจชุมชนหมายถึงการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ ทั้งทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเอง

รังสิตา บุญโชติ และอาแว มะแสะ (2559) พบว่า ยิ่งประชากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมากเท่าใด จะส่งผลดีต่อคุณภาพสังคมของประชากรอย่างเห็นได้ชัด เพราะชุมชนสามารถค้นหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชนได้

2.2) องค์กรชุมชน

กาญจนา แก้วเทพ (2540) ให้ความหมายขององค์กรชุมชนว่า เป็นการจัดระบบรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ลุล่วง มีลักษณะเป็นสถาบันที่คนรุ่นก่อน ๆ ได้สร้างสรรค์ขึ้นใน

การทำหน้าที่สืบทอดชีวิตของชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมให้ยืนยาวตลอดมาในประวัติศาสตร์

Uphoff, Cohen and Goldsmith (1979) เสนอว่า องค์กรชุมชน เป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา ซึ่งจากประสบการณ์ของนานาประเทศ ได้ชี้ถึงข้อสรุปว่า องค์กรชุมชนเป็นเครื่องมือในการขยายฐานการพัฒนาชุมชน หรือพื้นที่ของตนเอง และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนแต่ละคน ทั้งที่เป็นแรงงาน หรือผู้ประกอบการใด ๆ ก็ตามมีอำนาจต่อรองในการเรียกร้องบริการจากรัฐ

ประเวศ วะสี (2535) เห็นว่า องค์กรชุมชนเกิดขึ้นจากการที่ประชากรในชุมชนรวมตัวกันสร้างขึ้นเอง และจัดการเองได้ ไม่ใช่องค์กรที่เกิดจากการที่คนอื่นสร้างให้ หรือจัดตั้งให้ หรือจัดการโดยคนอื่น การเกิดกระบวนการชุมชนเกิดจากกระบวนการที่คนในชุมชนมาปรึกษาหารือกันซ้ำและซ้ำอีกจนปรากฏตัวผู้นำตามธรรมชาติขึ้น มีการจัดองค์กร การวิเคราะห์ปัญหา วินิจฉัยปัญหา วิเคราะห์ทางเลือก และตัดสินใจเลือกทางเลือกได้ถูกต้อง

2.3) ธุรกิจเกื้อกูลสังคม (Inclusive Business : IB)

กรมประชาสัมพันธ์ (2560) ชี้ว่า ปัจจัยสำคัญของธุรกิจเกื้อกูลสังคม (Inclusive Business : IB) มี 3 ประการ คือ การเป็นธุรกิจที่ไม่ปิดกั้น การที่ชุมชนมีส่วนร่วม และการสร้างความยั่งยืนในสังคม การเป็นธุรกิจเกื้อกูลสังคม หมายความว่า ผู้ประกอบการไม่ใช่ผู้ครอบครองห่วงโซ่อุปทานนั้น ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบเพียงผู้เดียว ผู้ประกอบการมีการรับผลผลิตจากแหล่งต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งชุมชนที่มีรายได้น้อย เป็นการเพิ่มชุมชนเข้ามาในห่วงโซ่ของอุปทาน ทำให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ได้ด้วยตนเอง สามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องอาศัยเงินสมทบช่วยเหลือทำให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างรายได้ลดลง ตัวอย่างของธุรกิจเกื้อกูลสังคม เช่น once again hostel ที่พลิกฟื้นชุมชนโบราณกลางเมืองกรุงเทพมหานครที่กำลังค่อย ๆ สูญหายไป ให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง ด้วยการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทาน ด้วยการจ้างคนในชุมชนเสิร์ฟอาหารเข้า การสร้างกิจกรรมของโฮสเทลในการพาแขกเที่ยวชุมชน การสร้างเครือข่ายแท็กซี่ของคนในชุมชน หรือกรณีของ ธุรกิจ Amazon Café ที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรชาวไทยภูเขาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวงจรการผลิตเครื่องดื่มโดยใช้เมล็ดกาแฟจากตอยอินทนนท์ของเกษตรกรชาวไทยภูเขา เป็นต้น

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2544) ได้สรุปเกี่ยวกับเงื่อนไขในการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน ที่จำเป็นต้องคำนึงถึง 3 ประการ ได้แก่ 1) สมาชิกต้องได้รับการตอบสนองด้านผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ เพื่อไม่ให้กลุ่มอ่อนแอ มีสมาชิกน้อย ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากสมาชิกที่มีอยู่ 2) กลุ่มและองค์กรต้องเป็นที่ยอมรับของคนทุกฝ่าย ทุกวงการ และ 3) ศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มและองค์กร ต้องไม่ทำในสิ่งที่เกินศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ แม้จะเป็นไปด้วยความปรารถนาดี เพราะจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ และทำให้กลุ่มและองค์กรไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

ประเวศ วะสี (2558) ชี้ว่า แนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก โดยกล่าวถึงปัญหาสำคัญของประเทศ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเมือง 2) เศรษฐกิจ 3) สังคม 4) สิ่งแวดล้อม 5) ศิลธรรม และ 6) การพัฒนาคุณภาพคน เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่จะรวมตัวกันแก้ไขปัญหเหล่านี้ ไม่มีองค์กรใดสามารถแก้ไขได้เพียงลำพัง และระบุว่าหัวใจสำคัญของการสร้างเศรษฐกิจฐานราก คือ การสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ วิสาหกิจชุมชนจะต้องมี 3 ภาคส่วนร่วมกันสร้าง ทั้งภาคประชากร ได้แก่ ปัจเจกชน ชุมชน กลุ่มชมรม มูลนิธิ และยังคงได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน เช่น สมาคมหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น รวมถึงต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ เช่น รัฐบาล ระบบราชการ องค์กรอิสระของรัฐ องค์กรส่วนท้องถิ่นและท้องที่ เป็นต้น เรียกแนวคิดนี้ว่า “สามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศ” และหากเราโยงเศรษฐกิจชุมชนเข้ากับเศรษฐกิจฐานรากให้เกื้อกูลกัน จุดนี้จะ

เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคด้วย เพราะเมื่อประชากรทั้งประเทศมีรากฐานยึดกันอย่างมั่นคง เศรษฐกิจของประเทศจะมั่นคงตามไปด้วย

2.3 สถานการณ์ของประชากรฐานรากของประเทศไทย

ที่ผ่านมาประเทศไทยเร่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ โดยเน้นการผลิตเพื่อส่งออกและส่งเสริมการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม แต่กลับละเลยการพัฒนาฐานรากของสังคม โดยเฉพาะสังคมเกษตรกรรมที่เป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ ผลของการละเลยนี้ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนจากปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และปัญหาคุณภาพชีวิตของประชากรที่ตกต่ำลงมา โดยตลอด ดังนั้น ประเทศไทยจึงเริ่มเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาประเทศ นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และใช้ “กระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม” และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงเริ่มให้ความสำคัญกับ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อช่วยให้การพัฒนาประเทศมุ่งสู่ความสมดุล รวมทั้งเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ กับการพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน เพื่อพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืน ประชากรมีความเป็นอยู่ที่ดีทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้น การพัฒนารากฐานของสังคมจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและประชากรดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาประเทศจะมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายและแนวทางมาอย่างต่อเนื่อง แต่ผู้ที่อยู่ในเศรษฐกิจฐานรากซึ่งประกอบด้วย ชุมชน เกษตรกร ผู้ประกอบการขนาดเล็ก รวมถึงคนในครัวเรือนยากจน ที่อพยพจากภาคเกษตรในชนบทที่อพยพมารับจ้างหรือค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ในเมืองหรือใช้แรงงานในย่านอุตสาหกรรม ที่ส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย ไม่มั่นคง ขาดการออม มีหนี้สินที่เรื้อรัง และยังคงประสบปัญหาอยู่อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการพัฒนายังไม่เข้าถึง การแก้ไขปัญหาก็กลุ่มคนเหล่านี้ประสบอยู่ เช่น การขาดโอกาสและความสามารถในการนำความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปพัฒนาต่อยอด เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างเต็มศักยภาพ การขาดกลไกกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ประชากรขาดความสามารถในการเข้าถึงสินค้าที่มีนวัตกรรมสูง เพราะราคาแพง เนื่องจากไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564; หทัยชนก คตะสมบุรณ์, 2563)

ผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เปิดข้อมูลครัวเรือนฐานรากของไทย พ.ศ. 2564 มีการแบ่งเกณฑ์ของครัวเรือนไทยทั้ง 5 กลุ่ม เรียงลำดับจากน้อยไปหามาก แต่ละกลุ่มมีสัดส่วนกลุ่มละ ร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด ประกอบไปด้วย กลุ่มที่ 1 ครัวเรือนฐานราก ซึ่งเป็นครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด หรือกลุ่มคนจนสุด กลุ่มที่ 2 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยสุด กลุ่มที่ 3 ครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลาง กลุ่มที่ 4 ครัวเรือนที่มีรายได้มาก และกลุ่มที่ 5 ครัวเรือนที่มีรายได้มากที่สุดหรือกลุ่มคนรวยสุด เมื่อเปรียบเทียบรายได้ระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากและกลุ่มครัวเรือนที่มีมากที่สุด พบว่า กลุ่มคนจนสุด มีรายได้เพียง 11,135 บาท/เดือน/ครัวเรือน กลุ่มคนรวยสุด มีรายได้ 57,461 บาท/เดือน/ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มคนจนสุดเมื่อเทียบกับคนรวยสุดต่างกันมากถึง 5.2 เท่า ส่วนใหญ่ครัวเรือนยากจนสุดกว่าร้อยละ 70 อยู่ในภาคเกษตร และหากพิจารณารายละเอียดรายได้และค่าใช้จ่ายของกลุ่มต่าง ๆ พบว่า กลุ่มที่ 1 มีรายได้ 11,135 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน มีค่าใช้จ่าย 12,536 บาท/เดือน/ครัวเรือน กลุ่มที่ 2 มีรายได้ 16,852 บาท/เดือน/ครัวเรือน มีค่าใช้จ่าย 15,480 บาท/เดือน/ครัวเรือน กลุ่มที่ 3 มีรายได้ 22,106 บาท/เดือน/ครัวเรือน มีค่าใช้จ่าย 18,868 บาท/เดือน/ครัวเรือน กลุ่มที่ 4 มีรายได้ 29,211 บาท/เดือน/ครัวเรือน มีค่าใช้จ่าย 23,818 บาท/เดือน/ครัวเรือน กลุ่มที่ 5 มีรายได้ 57,461 บาท/เดือน/ครัวเรือน มีค่าใช้จ่าย 37,383 บาท/เดือน/ครัวเรือน

ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากเป็นกลุ่มเดียวที่มีรายได้ที่น้อยกว่ารายจ่ายต่อเดือน นอกจากนี้ มีการกระจายตัวครัวเรือนจนที่สุดอยู่ตามภาคต่าง ๆ ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 42.4 ภาคเหนือ ร้อยละ 24.9 ภาคใต้ ร้อยละ 14.9 ภาคกลาง ร้อยละ 14.6 กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ร้อยละ 3.2 (ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล, 2565)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบทรัพย์สินของครัวเรือน ด้านมูลค่าบ้านและสิ่งปลูกสร้าง พบว่า ห่างกันถึง 3 เท่า คือ กลุ่มคนจนสุด มีมูลค่าบ้านและสิ่งปลูกสร้างรวมกัน 4.2 ล้านบาท กลุ่มคนรวยสุด มีมูลค่าบ้านและสิ่งปลูกสร้างรวมกัน 10.8 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบทรัพย์สินของครัวเรือน ด้านมูลค่ายานพาหนะ (ยกเว้นจักรยาน) พบว่า ห่างกันถึง 4 เท่า คือ กลุ่มคนจนสุด มีมูลค่ายานพาหนะ รวมกัน 5.5 แสนล้านบาท กลุ่มคนรวยสุด มีมูลค่ายานพาหนะ รวมกัน 2.4 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบทรัพย์สินของครัวเรือนด้านมูลค่าสินทรัพย์เพื่อการออม พบว่า ห่างกันถึง 13 เท่า คือ กลุ่มคนจนสุด มีมูลค่าสินทรัพย์เพื่อการออมรวมกัน 2 แสนล้านบาท กลุ่มคนรวยสุด มีมูลค่าสินทรัพย์เพื่อการออมรวมกัน 2.5 ล้านบาท (ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล, 2565)

นอกจากนี้ ด้านหนี้สิน พบข้อมูลที่น่าสนใจว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนจนที่สุด เป็นครัวเรือนที่มีหนี้สิน โดยเป็นหนี้สินเพื่อการทำเกษตร ร้อยละ 25.7 ใช้เพื่ออุปโภคบริโภคอื่น ๆ ในครัวเรือน ร้อยละ 18.6 และอื่น ๆ เช่น ใช้ในการทำธุรกิจที่ไม่ใช่เกษตร ใช้ซื้อ/เช่าบ้าน และใช้ในการศึกษา ร้อยละ 18.6 (ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล, 2565) และจากผลสำรวจของกลุ่มประชากรฐานรากของศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน ได้มีการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป มีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน จำนวน 2,200 ตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 13 -27 ธันวาคม 2564 พบว่า การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ยืดเยื้อ ส่งผลกระทบต่อรายได้และรายจ่ายของประชากรฐานราก โดยกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ลดลง ยังไม่กลับมาเป็นปกติ โดยลดลงเฉลี่ยร้อยละ 34.8 ของรายได้เดิม ในขณะที่ร้อยละ 28.5 ของกลุ่มตัวอย่าง มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นตามราคาเชื้อเพลิงที่สูงขึ้นส่งผลต่อต้นทุนทำให้ราคาสินค้าต่าง ๆ ปรับเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 18 ของรายจ่ายเดิม และเมื่อเปรียบเทียบภาระหนี้สินช่วงก่อนวิกฤตโควิด-19 (พ.ศ. 2561-2562) กับช่วงเกิดวิกฤตโควิด-19 (พ.ศ. 2563-2564) พบว่า พ.ศ. 2563-2564 ประชากรฐานรากมีภาระหนี้เฉลี่ยประมาณ 235,770 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 12 โดยภาระหนี้ในระบบเฉลี่ย 26,190 บาท เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21 ในขณะที่ภาระหนี้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 209,580 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 จากช่วงก่อนเกิดวิกฤตโควิด-19 (ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน, 2564)

การใช้บริการแหล่งเงินกู้ของประชากรฐานราก พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2564 พบว่า มีการใช้บริการแหล่งเงินกู้ในระบบเพิ่มขึ้น คือ สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (non-bank) ส่วนแหล่งเงินกู้นอกระบบที่ประชากรฐานรากหันมาใช้บริการเพิ่มขึ้น คือ นายทุนเงินกู้และร้านค้าขายของผ่อน (เครื่องใช้ไฟฟ้า) ทั้งนี้พบว่า ร้านขายของผ่อนเริ่มมีผู้ใช้บริการมากขึ้น หลังจากเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งน่าจะเป็นผลจากรายได้ที่ลดลง และเงื่อนไขการให้บริการจากร้านขายผ่อนที่สะดวกและรวดเร็ว ภาระหนี้สินของประชากรฐานรากเมื่อเปรียบเทียบภาระหนี้สินของประชากรฐานรากตามวัตถุประสงค์การใช้สินเชื่อของ พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2564 พบว่า ภาระหนี้ในระบบของประชากรฐานรากส่วนใหญ่ ยังคงเป็นเพื่อซื้อยานพาหนะ รองลงมา คือ อุปโภค บริโภค ลงทุนประกอบอาชีพ และซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยซึ่งใน พ.ศ. 2564 มีอัตราส่วนการใช้สินเชื่อเพื่อซื้อยานพาหนะเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการเติบโตของการขายรถจักรยานยนต์ที่มีอัตราการเติบโตสูงกว่า พ.ศ. 2562 ส่วนภาระหนี้สินนอกระบบ พ.ศ. 2564 มีอัตราส่วนการใช้สินเชื่อส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพื่อการอุปโภคบริโภค รองลงมาคือ ลงทุนประกอบอาชีพ ซึ่งมีอัตราส่วนใกล้เคียงกับ พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการใช้เพื่อการดำรงชีพและเพิ่มรายได้ ส่วนการใช้เพื่อซื้อยานพาหนะ และซื้อหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยนั้น ลดลงจาก พ.ศ. 2562 อย่างเห็นได้ชัด เมื่อพิจารณาระดับรายได้และรายจ่ายของประชากรฐานรากตามกลุ่มอาชีพ พบว่า

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากในแต่ละอาชีพ (ตามระดับค่าครองชีพ) แต่เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ย พบว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพรับจ้างและบริการ เช่น พ่อค้าแม่ค้าจักรยานยนต์รับจ้าง ขับแท็กซี่ ซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เฉลี่ย สูงกว่ากลุ่มลูกจ้างรายวันและผู้มีรายได้ประจำ และมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบมากกว่า จึงเป็นกลุ่มที่มีภาระหนี้ในระบบมากที่สุด และพบว่า ร้อยละ 44.3 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีหนี้ในระบบ เป็นผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล รองลงมา คือ อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 มากกว่าในภูมิภาคอื่น ๆ และในการใช้สินเชื่อส่วนบุคคล พบว่า ประชากรฐานรากส่วนใหญ่ใช้สินเชื่อส่วนบุคคลนาโนไฟแนนซ์ พิกิไฟแนนซ์ รองลงมา คือ สินเชื่อทะเบียนรถ และเมื่อเปรียบเทียบการใช้สินเชื่อส่วนบุคคลของประชากรฐานราก ในช่วงครึ่งปีแรกกับครึ่งปีหลังของ พ.ศ. 2564 พบว่า มีการใช้สินเชื่อทะเบียนรถ และบัตรเครดิตเงินสดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินเชื่อทะเบียนรถ ที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้น ตามการแข่งขันระหว่างสถาบันการเงินกับกลุ่มที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงิน (non-bank) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแหล่งการใช้สินเชื่อ พบว่า ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank) มีการให้สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อทะเบียนรถ และบัตรเครดิตสูงขึ้นกว่าครึ่งปีแรก ในขณะที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจและธนาคารพาณิชย์มีการให้สินเชื่อบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น (ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน, 2564)

2.4 แผนแม่บท กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการขยายสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก

1) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580

การส่งเสริมการขยายสถานะประชากรกลุ่มฐานรากสอดคล้องแผนแม่บท คือ ประเด็นที่ 16 เศรษฐกิจฐานราก มีเป้าหมายเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก ให้มีความเข้มแข็ง ประชากรสามารถพึ่งตนเอง เกิดการสร้างอาชีพ กระจายรายได้ ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เสมอภาคจากระดับชุมชน ประกอบด้วย 2 แผน คือ

1.1) แผนพัฒนาที่ 1 การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ โดยการเพิ่มพูนองค์ความรู้และทักษะในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจของเกษตรกร แรงงานทั่วไป และกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อย และไม่มั่นคงให้เป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้ แผนย่อยของการยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่

(1) การเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย

(2) บริหารจัดการหนี้สินอย่างยั่งยืน โดยการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้กับประชากรที่มีรายได้น้อย ผ่านการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมความรู้และวินัยทางการเงิน

1.2) แผนพัฒนาที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เน้นส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบที่มีโครงสร้างกระจายรายได้ ทั้งวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาช่องทางตลาดและเครือข่าย เพื่อให้เกิดการจัดการกลไกการตลาดครบวงจรในรูปแบบการค้าที่เป็นธรรม ทั้งนี้ แผนย่อยของการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่

(1) ส่งเสริมและพัฒนากลไกและโครงสร้างชุดข้อมูลค่าทางเศรษฐกิจและการกระจาย

รายได้กลับสู่ชุมชนเพื่อสร้างการเติบโตและการหมุนเวียนของเศรษฐกิจฐานราก

(2) ส่งเสริมให้มั่นนวัตกรรมทางการเงินเพื่อสนับสนุนแหล่งทุนให้กับเศรษฐกิจชุมชน

(3) พัฒนากลไกการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะ

2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570

การส่งเสริมการขยายสถานะประชากรกลุ่มฐานรากไทยมีความสอดคล้องกับจุดหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ดังนี้

2.1) หมายเหตุที่ 8 ในประเด็นเรื่องไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยหมายเหตุที่ 8 มุ่งตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 5 เป้าหมาย ได้แก่

(1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและยกระดับผู้ประกอบการให้สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตระดับประเทศ กระจายผลประโยชน์สู่เศรษฐกิจฐานราก

(2) การพัฒนาคนสู่โลกยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตของประชากรผ่านการพัฒนาพื้นที่และเมือง

(3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยมุ่งพัฒนาเมืองให้น่าอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับประชากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

(4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้เมืองใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ลดการสร้างขยะและมลพิษ เพื่อสุขภาพอนามัยของประชากรทุกกลุ่ม

(5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยการส่งเสริมเมืองให้ยกระดับเป็นเมืองอัจฉริยะ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านไปสู่ภาครัฐดิจิทัลในระดับท้องถิ่น รวมทั้งผลักดันให้เมืองเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติและความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ

2.2) หมายเหตุที่ 9 ในประเด็นเรื่องไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม โดยหมายเหตุที่ 9 มุ่งตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่

(1) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยการสนับสนุนให้กลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสมีโอกาสนในการเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น รวมทั้งการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ในด้านการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคม เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงในชีวิตและมีความสอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติใน 2 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ใน 2 ประเด็นเป้าหมาย คือ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจายศูนย์กลาง ความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

3) นโยบายรัฐกับการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนสู่เศรษฐกิจฐานราก

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนหรือเศรษฐกิจฐานรากเป็น 1 ใน 12 นโยบาย “ประชารัฐ” โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง ประชากรมีความสุขและมีรายได้เพิ่มขึ้น การพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนสู่ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเอง มีเจตนารมณ์สำคัญของการสนับสนุนที่มุ่งเน้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีรูปธรรมของ

การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ผ่านมา ตั้งอยู่บนฐานคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถแยกหมวดของงานที่นำไปสู่ หรือสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน ดังนี้ 1) ฐานระบบการเงินและทุนที่ปรากฏรูปธรรมในเรื่องการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การสนับสนุนระบบสินเชื่อเพื่อการพัฒนา การบูรณาการกองทุน การแก้หนี้ในระบบ และสถาบันการเงินชุมชน เป็นต้น 2) ฐานการพัฒนาอาชีพ รายได้ เช่น การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพต่างๆ การจัดทำบัญชีครัวเรือน การจัดตั้งธุรกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน และการจัดทำแผนชุมชน 3) ฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ฐานการสร้างสวัสดิการจากที่องค์กรชุมชนจัดตั้งขึ้น หรือผ่านการสนับสนุนงบประมาณสมทบกองทุนต่าง ๆ 5) การสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน การสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์กรได้แก่ การสนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยมีภารกิจในการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานเพื่อการพัฒนาพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเพื่อทำให้เกิดอาชีพรายได้และนำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชน

ใน พ.ศ. 2558 ได้มีการพัฒนาและกำหนดแผนสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน สู่การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นขึ้นประกอบไปด้วย 4 ยุทธศาสตร์ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสนับสนุนการสร้าง ความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนในพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเชื่อมโยงเครือข่ายและเชื่อมประสานภาคียุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบข้อมูล จัดการความรู้ และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบสนับสนุนของ พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, ม.ป.ป)

2.5 นโยบายการอุดมศึกษาที่สนับสนุนการยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อเป้าหมายให้เกิดการยกระดับสถานะทางสังคมของคนไทยนั้น กลไกสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้สำเร็จคือการดำเนินงานในแต่ละภาคส่วน และในภาคส่วนที่สำคัญยิ่งเช่นการอุดมศึกษานั้น ได้ถูกกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการถ่ายทอดองค์ความรู้และร่วมพัฒนาศักยภาพท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จึงได้มีนโยบายและโครงการต่าง ๆ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากระดับจังหวัดด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้วยการจัดสรรทุนการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ บนพื้นฐานของหลักการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เป็นการดำเนินการที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศให้เป็นประเทศรายได้สูง ที่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต การส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน พึ่งพาตนเองได้จะก่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของประชากรให้ดีขึ้น และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาคตามเป้าหมายการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563)

แพลตฟอร์ม 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ

เป้าหมาย 04 กระจายความเจริญและสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจสังคมท้องถิ่น ด้วยความรู้และนวัตกรรม				
ผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ				
KR4.1 ชุมชนที่มีขีดความสามารถในการจัดการตนเอง (Smart Community) มีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	KR4.2 รายได้ของครัวเรือนกลุ่มรายได้ร้อยละ 40 สูงเพิ่มขึ้นร้อยละ 35 อย่างทั่วถึง	KR4.3 เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค	KR4.4 ดัชนีการพัฒนายั่งยืน (Inclusive Development Index: IDI) ของไทยดีขึ้น	KR4.5 ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง โดยความแตกต่างระหว่างสัดส่วนกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่อหัวมากที่สุด 20% บนกับ 20% ล่างของจังหวัดไม่เกิน 3 เท่า
P.13 นวัตกรรมสำหรับเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนนวัตกรรม	P.14 ชีวทัศน์ความยากจนแบบเปิดเสรีและเป็นปervasiv	P.15 เมืองนำอยู่และการกระจายศูนย์กลางความเจริญ		
04.13 เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	04.14 ประชากรกลุ่มยากจนหลุดพ้นจากความยากจนอย่างยั่งยืน และสามารถเข้าถึงทรัพยากร การศึกษาสวัสดิการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้อย่างเท่าเทียม	04.15 พัฒนาเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในเมืองและเชื่อมโยงความเจริญสู่ชนบท		
KR4.13.1 เกิดนวัตกรรมชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชน ปีละ 1,000 นวัตกรรม	KR4.14.1 ระบบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อติดตามกลุ่มเป้าหมายคนจนที่มีความแม่นยำ เพื่อให้การจัดสรรสวัสดิการรัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น	KR4.15.1 เมืองศูนย์กลางที่นำอยู่และเป็น Smart City ในภูมิภาค 30 เมือง โดยมีแผนการสร้างงานในเขตเมืองหลักและเมืองโดยรอบ และมีกลุ่ม 10 เมืองเด่น	KR4.15.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของเมืองศูนย์กลางและเมืองโดยรอบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี	KR4.15.3 กลไกพัฒนาพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่
KR4.13.2 จำนวน Smart Community/ชุมชนนวัตกรรมมีความสามารถในการพัฒนาการพึ่งตนเองและจัดการตนเอง เพิ่มขึ้น 3,000 ชุมชน	KR4.14.2 คนจนไม่น้อยกว่า 20,000 คน ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อปรับเปลี่ยนเป็น Knowledge Worker หรือ Smart Farmer มีรายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น	KR4.15.4 ครอบคลุมความร่วมมือระหว่างจังหวัดชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม		
แผนงาน/โครงการสำคัญ - ชุมชนนวัตกรรม - นวัตกรรมสังคม - อาสาประชารัฐ - มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ (University for Inclusive Growth Program: UNIG)	แผนงาน/โครงการสำคัญ - ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TP-MAP)	แผนงาน/โครงการสำคัญ - เมืองนำอยู่ ก็นมัย ใกล้เคียง ใกล้เคียง		

ภาพที่ 1 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ

ที่มา : นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2565 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ฉบับปรับปรุง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากมีเป้าหมายสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การขจัดความยากจน 2) การลดความเหลื่อมล้ำ 3) การสร้างชุมชนนวัตกรรม 4) การยกระดับศักยภาพของเกษตรกร และ 5) การส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ภายใต้การขับเคลื่อนของกระทรวง อว. ได้อาศัยกลไกของมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีอยู่ในทุกจังหวัดในการเข้าถึงชุมชนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน เช่น โครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้มหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยเหลือชุมชนในการพัฒนาสินค้าและบริการ ทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีมาตรฐานและคุณภาพสูงขึ้น สามารถแข่งขันในตลาด สร้างให้ชุมชนเกิดรายได้มากขึ้น (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2565)

ทั้งนี้ กระทรวง อว. ยังมีแผนงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากผ่านการให้จัดสรรทุนวิจัย ตัวอย่างเช่น

1) โครงการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากระดับจังหวัดด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาและยกระดับประเทศให้ประเทศรายได้สูง มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้สามารถมีความเข้มแข็ง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันพึ่งพาตนเองได้ ผ่านการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและพฤติกรรม และการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยการพัฒนาส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นและวิสาหกิจชุมชน ให้สามารถผลิตสร้างสรรค์นวัตกรรมชุมชน ให้มีความรู้สามารถพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับคุณภาพมาตรฐานให้กับสินค้า สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า และขยายโอกาสเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันตามเป้าหมาย โดยมีระยะเวลาดำเนินโครงการใน

เดือนพฤษภาคม-ธันวาคม 2565 มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเกษตรกรจำนวน 4,200 ราย ดำเนินการในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ชุมพร ปทุมธานี พังงา เพชรบูรณ์ สกลนคร สมุทรสงคราม และอุดรธานี (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2565)

2) อว. แก่จน : วิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

“ตลาดวัฒนธรรม” เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ผ่านผลงานวิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้ กระทรวง อว. ให้ความสำคัญกับพื้นที่ถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยต้องใช้ฐานทางวัฒนธรรมมาแก้ปัญหาเศรษฐกิจฐานราก ที่ไม่ใช่เป็นเพียงเศรษฐกิจเกษตรเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจเกษตรแบบที่มีเทคโนโลยีที่สูงขึ้น และต้องมีเศรษฐกิจที่ใช้ฐานวัฒนธรรมด้วย เพื่อจะสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้ นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดทำฐานคนจนและมีความร่วมมือกับหลายกระทรวง เพื่อส่งต่อข้อมูลของคนที่มีปัญหาความยากจนทั้งหมดไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ ในการช่วยเพิ่มเติมทักษะหาอาชีพที่ดีขึ้น มีรายได้สูงขึ้น หรือการนำเทคนิค เทคโนโลยีต่าง ๆ มาอบรมพัฒนาเพื่อให้มีรายได้สูงขึ้น (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564)

3) การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

โดยทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ กระจายกำลังค้นหาคนจนที่ไม่อยู่ในระบบให้เข้าสู่ระบบ และแยกคนไม่จนหรือพ้นความยากจนออกจากระบบ สอบทานข้อมูลกับกลไกและแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทที่ 1 คนจนหนี้สิน จะใช้งานวิจัยและนวัตกรรม โมเดลธุรกิจ (business model) ของ หน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น เพื่อเข้าไปหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ผ่านการสร้าง learning platform ให้สามารถประกอบอาชีพ มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และประเภทที่ 2 คนจนยากไร้ จะประสานและส่งต่อระบบการช่วยเหลือ ระบบสงเคราะห์ของทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งการดำรงชีพ ที่อยู่อาศัย การศึกษา และสุขภาพ เชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เป็นต้น (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564)

ภาพที่ 2 ระบบแก้ไขปัญหาคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

ที่มา : สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564

ด้วยเป้าหมายเพื่อจัดความยากจนแบบตรงจุด นอกจากจะค้นหาคนยากจนในพื้นที่แบบละเอียดแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไปคือ การพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการในพื้นที่ บนฐานทรัพยากรพื้นถิ่น เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจหมุนเวียนในพื้นที่ โดยการเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาให้เป็นโครงสร้างความรู้ กำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจชุมชนระยะยาว ผ่านการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการในพื้นที่เป้าหมาย กระจายรายได้ที่เป็นธรรมสู่กลุ่มผู้ผลิตหรือเกษตรกรต้นน้ำและคนในชุมชน นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและเพิ่มขีดความสามารถและประสบการณ์ในด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาหรือแก้ปัญหาพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการนำนวัตกรรมไปใช้เปลี่ยนแปลงและจัดการปัญหาชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

4) โครงการ U2T

เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยได้สามารถใช้องค์ความรู้ งานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม และทรัพยากรของมหาวิทยาลัย ในการพัฒนาพื้นที่ พัฒนาประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะนำโจทย์หรือปัญหาของประเทศ มาสู่การพัฒนาศักยภาพกำลังคน พัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อขับเคลื่อนประเทศ โดยผลลัพธ์ของ U2T ก่อให้เกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ที่มีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน เช่น การยกระดับสินค้า OTOP การยกระดับการท่องเที่ยว เป็นต้น และยังเกิดการจ้างงานในพื้นที่ 3,000 ตำบล สร้างรายได้ให้กับนักศึกษาและประชากร จำนวน 60,000 คน ตลอดจนก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและชุมชน (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564)

2.6 ตัวอย่างการสนับสนุนการขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก โดยภาคส่วนต่าง ๆ

1) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เป็นองค์กรมหาชนตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

1.1) วัตถุประสงค์

(1) สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการและหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม

(2) สนับสนุนและให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

(3) สนับสนุนและให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ตลอดจนประสานงานการสนับสนุนและให้การช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนและสร้างความร่วมมือขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

1.2) อำนาจหน้าที่

- (1) ประสานงานการพัฒนาองค์กรชุมชนของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้าถึงชุมชนตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
- (2) ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับองค์กรชุมชนและการพัฒนาองค์กรชุมชน
- (3) ส่งเสริมและแนะนำให้องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนมีบทบาทที่เหมาะสมในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น รวมถึงการพัฒนากิจกรรมในเชิงธุรกิจ
- (4) รับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจการที่อยู่ในอำนาจของสถาบัน
- (5) ให้สินเชื่อแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน
- (6) ให้บริการฝึกอบรม สัมมนา หรือการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ แก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนให้สามารถพัฒนาการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (7) จัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานของสถาบัน
- (8) ร่วมลงทุนกับองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน สถาบันการเงิน และองค์กรหรือนิติบุคคล โดยการร่วมลงทุนรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินร้อยละสามสิบของเงินกองทุนของสถาบันและการร่วมลงทุนกับองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน สถาบันการเงิน และองค์กรหรือนิติบุคคลรายหนึ่งรายใดต้องไม่เกินร้อยละห้าของเงินกองทุนของสถาบัน เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี
- (9) จัดให้ได้มา จำหน่ายไป ทำนิติกรรม หรือดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับบรรดาสินทรัพย์ในและนอกราชอาณาจักร
- (10) กู้หรือยืมเงินภายในและภายนอกราชอาณาจักร
- (11) ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน
- (12) ตั้งตัวแทนหรือนายหน้า มอบหมายหรือว่าจ้างให้บุคคลอื่นประกอบกิจการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน
- (13) รับเป็นตัวแทนหรือนายหน้า รับมอบหมายหรือรับจ้างบุคคลอื่นเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ของสถาบัน
- (14) กระทำการอื่นใดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

การเข้าร่วมลงทุนในกิจการตาม (8) การกู้ยืมเงินตาม (10) และการออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุนตาม (11) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

2) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

หลักการทำงานของ กสศ. คือ ใช้มาตรการช่วยเหลือแบบ targeted intervention เพื่อให้เข้าถึงเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างแท้จริง กสศ. จะเป็น think tank ในภาคการศึกษา สามารถนำสิ่งที่ค้นพบมาใช้ได้จริง เป็นสถาบันต้นแบบในการทำงานด้วยนวัตกรรมนั้น ๆ ไม่ได้เป็นเพียงข้อเสนอทางวิชาการอย่างเดียว แต่หวังว่าจะสามารถขยายผลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำจะไม่ใช่ กสศ. ทำเพียงหน่วยงานเดียว แต่ กสศ. สามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะ แสดงให้หน่วยงานอื่น ๆ ร่วมมือแก้ปัญหาไปด้วยกันได้ (สุदारัตน์ พรหมสีใหม่, 2563)

กสศ. ขับเคลื่อนการทำงานในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมียุทธศาสตร์การทำงานทั้งมิติปริมาณ คุณภาพ และเรื่องระยะสั้น-ระยะยาวในระยะสั้นเป็นเรื่องเร่งด่วน คือ เด็กวัยประมาณ 3-15 ปี จำนวนราว 2 ล้านคน ที่ควรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษา สาเหตุ

เบื้องต้น คือ ขาดทุนทรัพย์ แล้วยังมีเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาอีกประมาณ 600,000 คน เพราะฉะนั้นเรื่องเร่งด่วนและเรื่องระยะสั้น ที่จะต้องลดความเสี่ยงด้วยการนำงบประมาณมาช่วยประกอบสถานการณ์ไม่ให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้หลุดออกจากระบบการศึกษา

2.1) ตัวอย่างโครงการหรือการดำเนินงานของ กสศ. ในการสนับสนุนการยกระดับสถานะทางสังคม

กสศ. ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พัฒนาระบบที่ชื่อว่า iSEE เป็นระบบที่เชื่อมโยงกับการช่วยเหลือเร่งด่วนของ กสศ. คือ การทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของเด็กที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ทั่วประเทศ ซึ่งจะมีข้อมูลทั่วประเทศ เช่น โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานประมาณ 30,000 กว่าแห่ง และจะมีการสำรวจฐานะ สภาพความเป็นอยู่ จำนวนผู้ที่ต้องพึ่งพากันของเด็ก โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก ซึ่งทั้งหมดในทางเศรษฐศาสตร์จะเรียกว่า วิธีการวัดรายได้ทางอ้อม (Proxy Means Test : PMT) ในการชี้เป้าหมายเด็กฐานะยากจนซึ่งต้องเข้าไปช่วยเหลือเร่งด่วน

ทั้งนี้การช่วยเหลือของ กสศ. จะพยายามหลีกเลี่ยงที่จะทำงานในลักษณะสังคมสงเคราะห์ เพราะอยากเน้นเรื่องความยั่งยืน การเพิ่มเรื่องทักษะ หรือการส่งเสริมเรื่องความคิด (mindset) ไปด้วยในกลุ่มที่ได้จัดสรรเงินให้ แต่จะเป็นการจัดสรรแบบมีเงื่อนไข ไม่ใช่ทำให้เงินแล้วให้เลย แต่เด็กที่ได้รับเงินทุนจาก กสศ. ควรจะต้องมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น การติดตามประเมินผล อัตราการมาเรียน วัดส่วนสูง วัดน้ำหนัก วัดผลการเรียน เด็กบางคนอาจจะไม่มีค่าเดินทางจึงไม่มาเรียน หรือไม่มีเงินสำหรับอาหารเช้า เพราะโรงเรียนมีเฉพาะอาหารกลางวันให้ การช่วยเหลือจึงจำเป็นต้องคิดถึงเรื่องสุขภาพของเขา เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก ซึ่งทั้งหมดจะติดตามผลผ่านระบบ iSEE

เงินที่ กสศ. ส่งไปให้เด็กในโครงการเงินอุดหนุนอย่างมีเงื่อนไขนี้ คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของงบประมาณ กสศ. ทั้งหมด และจะขอให้โรงเรียนกับครูกันงบประมาณออกมาส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นการฝึกทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต เป็นโครงการที่เข้าไปสอนทักษะต่าง ๆ เช่น การทำอาหาร การช่างฝีมือ ซึ่งจะทำให้เห็นว่า แม้เด็กนักเรียนเหล่านี้จะอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่เขาสามารถสัมผัสกับอาชีพได้ อย่างน้อยถ้าเขาออกจากระบบการศึกษาไป ยังมีศักยภาพที่จะดูแลตัวเอง เลี้ยงชีพตัวเองได้ จะเห็นได้ว่า กสศ. พยายามสร้างค่านิยมในลักษณะที่ไม่ได้ให้เงินสงเคราะห์เด็กเพียงอย่างเดียว แต่ตัวเด็กเองต้องมีศักยภาพที่ดีขึ้น เมื่อโตขึ้นระดับหนึ่งเด็กก็ควรดูแลการดำรงชีวิตตัวเองได้ ไม่ได้หวังที่จะได้รับการอุดหนุนทางการเงินไปตลอด

2.2) นวัตกรรมทางการเงินเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

ทุนเสมอภาค (Conditional Cash Transfer : CCT) เพื่อการสนับสนุนค่าครองชีพ ค่าอาหาร และค่ากิจกรรมการพัฒนานักเรียนทุนเสมอภาค ให้แก่นักเรียนด้อยโอกาส (ด้านเศรษฐฐานะ) และมีผลการเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ที่ กสศ. ร่วมกับ สพฐ. ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยการสนับสนุนทุนจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการทำงานหรืออัตราการเข้าเรียนของนักเรียนซึ่งสอดคล้องตามเป้าหมายโครงการที่ต้องการให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงดังกล่าวคงอยู่ในระบบได้นานมากยิ่งขึ้น (ประภาพร แก้ววงษา, 2564)

กสศ. ยังได้ศึกษาวิจัยถึงนวัตกรรมทางการเงินอื่น ๆ และวิเคราะห์ถึงการปรับใช้การดำเนินภารกิจด้านความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น การลงทุนเพื่อผลลัพธ์ทางสังคม (social impact investment) การระดมทุนจากประชาชนผ่านคราวด์ฟันดิ้ง (crowdfunding) การค้ำประกัน (guarantee) การแปลงหนี้เพื่อการพัฒนา (debt for development swaps) และพันธบัตรเพื่อการศึกษา (education bond)

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดและข้อควรระวังในการดำเนินโครงการนี้ คือ บริบทของการดำเนินโครงการ/นวัตกรรมที่แตกต่างกัน การปรับใช้นวัตกรรมทางการเงินจึงต้องคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อมของการทำงาน เพื่อให้นวัตกรรมสามารถตอบโจทย์ที่เจาะจงได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการดึงดูดทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน หรือการหาวิธีการที่มุ่งเน้นประสิทธิผลของโครงการที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.3) การศึกษา พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชากรวัยแรงงานด้วยโอกาส

จากสถานการณ์ด้านกำลังแรงงานของไทยในปัจจุบัน พบว่า ประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เกิดปัญหาทางด้านช่องว่างของทักษะแรงงาน (skill gap) และทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อเทคโนโลยีดิจิทัล และระบบอัตโนมัติ สร้างผลกระทบต่อรูปแบบของงาน การพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานให้ได้ทั่วถึง และต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นับเป็นความท้าทายอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานที่มีทักษะต่ำ ที่ขาดโอกาสการเข้าถึงการพัฒนาทักษะแรงงาน เนื่องจากข้อจำกัดทางการเงิน อุปสรรค และลักษณะงานที่ทำ ซึ่งไม่ส่งเสริมต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ จะมีเพียงแรงงานคนกลุ่มน้อยที่เป็นกลุ่มอาชีพเฉพาะทาง ผู้จบการศึกษาสูงกว่าขั้นพื้นฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานในกรุงเทพฯ ที่ได้รับประโยชน์ในรูปของค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะเท่านั้น ขณะเดียวกัน เด็กและเยาวชนที่ถูกสภาพทางสังคมบีบบังคับให้พ้นจากระบบการศึกษา เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ขาดโอกาสการเข้ารับการศึกษาและ การฝึกอบรม ส่งผลกระทบต่อลักษณะการจ้างงาน และสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2565)

การเรียนรู้จากระบบการศึกษาเพียงครั้งเดียวเพื่อใช้งานตลอดชีวิต จึงไม่เพียงพอที่จะตอบโจทย์วิถีชีวิตใหม่ที่เปลี่ยนแปลงจากรูปแบบชีวิตสามช่วง (three-stage life) การศึกษา การทำงาน และการเกษียณไปสู่ รูปแบบวิถีชีวิตแบบหลายช่วง (multistage life) ส่งผลให้คนต้องทำงานหลายอาชีพ รวมถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีระบบส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) ที่เอื้อให้คนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

รายงานของสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum : WEF) ในปี ค.ศ. 2019 สะท้อนว่าไทยมีสัดส่วนของแรงงานทักษะสูงเพียงร้อยละ 14 ซึ่งอยู่ในอันดับ 86 จาก 141 ประเทศ ส่วนทักษะของบัณฑิตจบใหม่ อยู่ในอันดับ 79 และคุณภาพของสถาบันอาชีวศึกษา อยู่ในอันดับ 74 โดยในภาพรวม คุณภาพของแรงงานไทยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถือว่าอยู่ในระดับปานกลางที่อันดับ 64

นอกจากนี้การสำรวจสถิติแรงงานในประเทศ พบว่า ร้อยละ 70 ของประชากรวัยแรงงานมีระดับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา จึงเป็นภารกิจของภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องเร่งดำเนินการพัฒนายกระดับทักษะและการศึกษาของแรงงานไทย เพื่อแก้ปัญหาแรงงานขาดทักษะ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการผลิตของประเทศ และทำให้ประเทศไทยมีอาจก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (middle-income trap) ไปสู่ประเทศที่มีรายได้ระดับสูง (high-income country) ได้ภายในปี พ.ศ. 2580 ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่วางไว้

โครงการวิจัยสำรวจทักษะกลุ่มประชากรวัยแรงงานเพื่อพัฒนานโยบายด้านการศึกษา และการพัฒนาทักษะในประเทศไทย ความร่วมมือระหว่าง กสศ. ธนาคารโลก สำนักงานสถิติแห่งชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เรื่องการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนากระบวนการข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการตามแนวทางสากลแล้ว ผลของการวิจัยสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อเป็นเข็มทิศในการกำหนดนโยบายด้านการ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศไทย นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบาย และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต สอดคล้องกับแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับคนไทยทุกช่วงวัย ที่จะต้องได้รับความรู้ที่มีคุณภาพอย่างเหมาะสม ได้รับการโอกาสในการพัฒนาทักษะอาชีพ การพัฒนาทักษะชีวิต รวมถึงการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โครงการนี้ เป็นความพยายามในการสร้างระบบการประเมินทักษะด้านต่าง ๆ ของแรงงาน ทั้งด้านการอ่าน การทำความเข้าใจข้อมูล การคำนวณ รวมไปถึงการประเมินทักษะอารมณ์สังคม และการจัดทำสารสนเทศด้านทักษะของประชากรวัยแรงงาน ซึ่งจะนำไปสู่การชี้เป้าหมายของทักษะและกลุ่มประชากรที่ควรได้รับการพัฒนา ตั้งแต่กระบวนการออกแบบการสำรวจ การอบรมภาคีในการสร้างแบบทดสอบ การลงพื้นที่เก็บข้อมูลจาก 45 จังหวัด ตัวอย่างทั่วประเทศในทุกภูมิภาค ซึ่งครอบคลุมถึงพื้นที่โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (The Eastern Economic Corridor : EEC) โดยใช้เครื่องมือและกระบวนการเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐานสากล ถือเป็นประเมินทักษะแรงงานในระดับภาพรวมของประเทศครั้งแรกของประเทศไทย ที่ใช้มาตรฐานระดับนานาชาติ ซึ่งสามารถนำผลไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทักษะและคุณภาพของแรงงานไทยกับประเทศอื่น ๆ ได้

กสศ. ในฐานะองค์กรที่มีภารกิจด้านลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทย โดยให้ความช่วยเหลือกลุ่มเด็กนักเรียน เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาและการพัฒนา รวมถึงกลุ่มแรงงานด้อยโอกาส ให้ได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในตัวเอง เพื่อให้สามารถก้าวพ้นกับดักความยากจนข้ามชั่วอายุคน (intergenerational poverty) และยกระดับประชากรในสังคมให้สามารถพึ่งพาตนเอง พัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ โดยแนวทางหนึ่งของ กสศ. คือการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายประชากรในวัยแรงงานผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ให้ได้รับการสนับสนุนในการสร้างทักษะใหม่ (reskill) การยกระดับทักษะ (upskill) และการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) แก่ผู้ที่ยอยู่นอกระบบการศึกษา รวมถึงแรงงานด้อยโอกาสและแรงงานนอกระบบที่มีอยู่ถึง 20 ล้านคนในประเทศ เพื่อเปลี่ยนแรงงานกลุ่มนี้ให้พัฒนาทักษะไปสู่การเป็นแรงงานมีฝีมือ ยกกระตือรือร้นการศึกษาเรียนรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการใหม่ หรือเป็นแรงงานฝีมือในชุมชนได้ตามศักยภาพและความต้องการ

3) กระทรวงแรงงาน ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พัฒนาทักษะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสสู่สังคมดิจิทัลสร้างรายได้

ปัจจุบันมีผู้ใช้แรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อย และกลุ่มแรงงานนอกระบบ กระทรวงแรงงาน โดย กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จึงร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จัดทำโครงการความร่วมมือการพัฒนาทักษะสร้างความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับการพัฒนาอาชีพสู่สังคมดิจิทัลสำหรับผู้ด้อยโอกาสในสังคม ผู้มีรายได้น้อย และแรงงานนอกระบบ จำนวน 20,000 คน เพื่อให้ได้รับโอกาสในการสร้างรายได้ และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้ในท้ายที่สุดตามนโยบาย “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

กสทช. เป็นผู้จัดทำโครงการ กระทรวงแรงงาน โดย กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน รับหน้าที่ในการพัฒนาทักษะสร้างความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อย และแรงงานนอกระบบ ให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน และใช้ประโยชน์ในการสร้างอาชีพและรายได้ผ่านเทคโนโลยีเป็นการฝึกแบบมุ่งเป้า โดยกลุ่มเป้าหมายอยู่ในพื้นที่พิกัดที่มีผลสำรวจของ กสทช. เรียบร้อยแล้ว ซึ่งแบ่งพื้นที่

เป็น 3 พื้นที่ได้แก่ เป้าหมายพื้นที่ C เป็นประชากรในพื้นที่ห่างไกลจากจุดที่มีการให้บริการสัญญาณเครือข่าย อินเทอร์เน็ตไม่เกิน 15 กิโลเมตร พื้นที่ C+ เป็นกลุ่มของประชากรที่ห่างไกลจากจุดที่ให้บริการสัญญาณ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต มากกว่า 15 กิโลเมตร และพื้นที่ A และ B จะเป็นกลุ่มประชากรในเขตเมือง หรือมี ศักยภาพเชิงพาณิชย์ การแบ่งกลุ่มดังกล่าวเพื่อจัดฝึกอบรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ช่วย ให้การฝึกทักษะดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเริ่มโครงการเมื่อเดือนมิถุนายน 2565

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นผู้จัดอบรมในหลักสูตรการสร้างโอกาส รายได้ผ่านเทคโนโลยี และการ พัฒนาอาชีพสู่สังคมดิจิทัล ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาการอบรมประกอบด้วย การสร้างโอกาสทางรายได้ผ่าน เทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีด้านการตลาดดิจิทัล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการค้าบริการ การ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการติดตามข่าวสาร การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสร้างโอกาส และร้านค้าออนไลน์ เช่น การสมัครแอปพลิเคชัน การตั้งร้านค้า การเพิ่ม การลงขายสินค้า การจัดการด้านขนส่ง จนถึงการจัดการ คำสั่งซื้อ นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และความปลอดภัยไซเบอร์อีกด้วย สำหรับ โครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือที่ช่วยสร้างความเสมอภาคแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และผู้มีรายได้น้อย สามารถ ได้รับบริการจากภาครัฐได้อย่างทั่วถึง

4) ภาคเอกชน : ต้นแบบธุรกิจเพื่อสังคม 4 ภารกิจ ยกกระดับศักดิ์ศรีให้สตรีด้อยโอกาส

บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) หรือ LPN มีโอกาสสัมผัสและรับรู้ชีวิตของพนักงาน บริการความสะอาดว่าส่วนใหญ่เป็นสตรีด้อยโอกาสในสังคม จึงเกิดนโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตของ พนักงานทำความสะอาดอย่างต่อเนื่องจากการสังเกตการณ์ทำงานของแม่บ้านในโครงการคอนโดมิเนียมของ LPN ทำให้เห็นว่าเขาไม่มีความสุข เป็นที่มาของการหาสาเหตุและหลังจากการเข้าไปพูดคุย สอบถาม จึงพบว่า ส่วนใหญ่ด้อยโอกาสทางการศึกษา บางคนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และถูกเอารัดเอาเปรียบ รวมถึงไม่มีโอกาส พัฒนาการเองในด้านอื่น ๆ (ประชาชาติธุรกิจ, 2562)

การจัดตั้งบริษัท ลุมพินี พร็อพเพอร์ตี้ เซอร์วิส แอนด์ แคร์ จำกัด ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเมื่อภาครัฐมี แนวทางชัดเจนในการสนับสนุนให้เกิดกิจการเพื่อสังคม จึงพัฒนามาเป็น บริษัท แอล พี ซี วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด หรือ LPC ซึ่งถือเป็นผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์รายแรกที่มีบริษัทในเครือได้รับการรับรองเป็นกิจการเพื่อ สังคม จากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

บริษัท LPC ไม่ได้มุ่งหวังกำไรจากการดำเนินธุรกิจเป็นหลัก แต่มุ่งหวังที่จะ “แก้ไขปัญหาสังคม” LPC มี แนวทางชัดเจนในการดำเนินการด้าน CSR in Process ใน 2 มิติ คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่รวมถึงงานบริการ ความสะอาดและการบริหารขยะในชุมชน และด้านสังคม ที่มุ่งพัฒนา สร้างงาน ยกระดับคุณภาพชีวิต และ ศักดิ์ศรีของสตรีและผู้ด้อยโอกาส ด้วยการส่งเสริมการศึกษาและแบ่งปันโอกาสในการทำงานให้กับหญิงด้อย โอกาสทางสังคม ให้มีอาชีพการงานที่มั่นคง หารายได้เกื้อหนุนคุณภาพชีวิตครอบครัว และพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้นทั้งกับตัวพนักงานและบุตรของพนักงาน การส่งเสริมวิชาชีพ เพื่อเป็นอาชีพติดตัวในกรณีที่ออกจาก การเป็นพนักงานหรือเกษียณอายุในอนาคต

โมเดลการทำธุรกิจเพื่อสังคมของ LPC ที่ให้โอกาสผู้หญิงด้อยโอกาสได้มีงานทำ มีรายได้ เกิดความ ภาคภูมิใจในตัวเองนั้น โดย การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มสตรีด้อยโอกาสที่เข้ามาเป็นพนักงาน โดย แอลพีเอ็นเป็นผู้ลงทุนแต่ไม่ปันผลกำไรกลับมาที่บริษัท แต่ผลกำไรดังกล่าวจะปันกลับคืนไปสู่พนักงานแอลพีซี ในรูปแบบค่าจ้างและค่าตอบแทนที่สูงกว่าโดย LPC ได้ดำเนินการมอบความสุขตามภารกิจ 4 สร้าง ได้แก่

4.1) สร้างการรายได้ ปัจจุบัน LPC มีพนักงานรวมกว่า 1,900 คน ส่วนใหญ่เป็นสตรีด้อยโอกาสที่ การศึกษาน้อย มีภาระต้องเลี้ยงดูครอบครัวเพียงคนเดียว เคยถูกเอารัดเอาเปรียบจากการจ้างงาน เป็นผู้สู้ง่าย

ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และเป็นผู้พิการ บริษัทจึงมีนโยบายที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับพนักงานกลุ่มนี้ ด้วยการเปิดโอกาสในการทำงานให้กับสตรีกลุ่มนี้เข้ามาเป็นพนักงานบริการชุมชน โดยแบ่งออกเป็น พนักงานบริการความสะอาด พนักงานต้อนรับชุมชน และพนักงานขับรถ ในรูปแบบค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ที่สูงกว่ามาตรฐานแรงงานขั้นต่ำถึงร้อยละ 10 รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาของพนักงานและมอบทุนการศึกษาให้บุตร เพื่อแบ่งเบาภาระการศึกษาของบุตรที่มีผลการเรียนดีอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการฝึกทักษะวิชาชีพให้เป็นอาชีพเสริม เป็นงานที่เหมาะสมกับศักยภาพและตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อเพิ่มรายได้ในวันหยุด อย่างเช่น การนวดแผนไทย และเปิดโอกาสการทำงานต่อเมื่ออายุครบ 60 ปี

โครงการ “รักการออม” เป็นอีกโครงการที่ LPC ต้องการจะสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้กับพนักงาน อย่างยั่งยืน จัดให้มีเงินกู้โดยไม่คิดดอกเบี้ย ช่วยแก้ปัญหาหนี้ในระบบหรือการหาข่าวในราคาต้นทุนให้

บริษัทอยากให้พนักงานสามารถแก้ปัญหาและยืนได้ด้วยตัวเอง ซึ่งจะดีกว่าหากพวกเขามีเงินออม เพื่อที่อย่างน้อยเอาไว้แก้ปัญหาในยามเกิดเหตุฉุกเฉินโดยนำโมเดลการออมเงินของกองทุนการออมแห่งชาติ มาปรับให้เป็นรูปแบบของ LPC โดยให้ผลตอบแทนมากกว่าการฝากเงินทั่วไป เพื่อกระตุ้นให้พนักงานอยากออมและฝึกนิสัยการออม เมื่อถึงวันที่พวกเขาสร้างความแข็งแกร่งทางการเงินได้แล้วก็เท่ากับเขาได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของตัวเองได้ดีขึ้น

4.2) สร้างโอกาส การศึกษาจะเพิ่มเกราะความแข็งแกร่งให้กับพนักงานในทุกด้าน ความรู้นำไปสู่การสร้างรายได้ นำไปสู่การพัฒนาความเป็นอยู่ ตระหนักถึงการสร้างสุขภาพที่ดี การศึกษาเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีและเปิดโอกาสต่อยอดในการทำงานได้เช่นกัน บริษัทจึงส่งเสริมการศึกษาให้แก่พนักงาน ตั้งแต่การฝึกให้อ่านออกเขียนได้ ด้วยการนำครูเข้าไปสอนตามคอนโดมิเนียมของลุมพินีที่พนักงานประจำอยู่ที่โครงการนั้น ๆ ส่วนคนที่อ่านออกเขียนได้ บริษัทจัดส่งเข้าเรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เพื่อจัดการเรียนการสอนให้พนักงานตามระดับความรู้ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น และมีธยมศึกษาตอนปลาย

4.3) สร้างศักดิ์ศรี ซึ่งบริษัทมองว่าต้องสร้างจากภายนอกเข้ามาสู่ภายใน ทำอย่างไรให้เขารู้สึกว่าเป็นคนกลุ่มเดียวกับเรา เขาคือ ผู้ร่วมงานที่เดียวกัน ที่นี้จึงมียูนิฟอร์มแบบเดียวกัน ที่ใส่ตั้งแต่ประธานบริษัทไปจนถึงแม่บ้าน เป็นสัญลักษณ์ของการเคารพซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างให้และรักษาซึ่งเกียรติของกันและกัน สิ่งต่าง ๆ ที่ได้ ทั้งสวัสดิการต่างๆ โบนัส ทุกคนได้เท่าเทียมกัน ดีใจไปพร้อม ๆ กัน

4.4) สร้างความสุข จากโมเดลทั้ง 3 ข้อข้างต้น จะช่วยให้พนักงานรู้สึกถึงคุณค่าของตัวเอง เมื่อเขาภาคภูมิใจที่สามารถสร้างรายได้เพื่อดูแลครอบครัวแล้ว เมื่อได้รับโอกาสดี ๆ ในการทำงาน พนักงานบริการทำความสะอาดของ LPC จึงอยากส่งต่อความดีกลับสู่สังคม ด้วยการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาให้กับพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ วัด ชุมชนรอบข้าง สถานีตำรวจ พร้อมทั้งทำความดีในรูปแบบต่างๆ อย่างการช่วยเหลือเจ้าของร่วมที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงอีกด้วย พร้อมกับสร้างกำลังใจสำคัญเพิ่มขึ้นอีกจำนวนหนึ่งที่จะสร้างสิ่งดีๆ ให้กับสังคม ซึ่งเป็นการสร้างความสุขทั้งสองฝั่ง สุขทั้งผู้ให้และผู้รับ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ นำเสนองานวิจัยที่อยู่ภายใต้แนวคิดหลักที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการวิจัยนี้ ได้แก่ การขยับสถานะทางสังคม (social mobility) และแนวคิดเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงไปสู่งานวิจัยที่เกี่ยวกับประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ลดความยากจน การพัฒนาคนและชุมชนโดยเศรษฐกิจฐานรากผ่านหน่วยงานและหรือภาคส่วนต่าง ๆ การสนับสนุนและเพิ่มโอกาสให้ประชากร

ฐานรากได้เข้าถึงโอกาสการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาทุกระดับ ซึ่งจะนำไปสู่การขยับสถานะทางสังคม รวมทั้งงานวิจัยในต่างประเทศที่ฉายภาพประเด็นบทบาทของ NGOs ด้วย

1) บทบาทของ NGOs ในต่างประเทศ กับการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

งานวิจัยของ Amofah และ Agyare (2022) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร (NGOs) ชื่อ MTU Mondo ที่ดำเนินการลดความยากจนขั้นสุด (absolute poverty) ในประเทศกาน่า โดยใช้วิธีการประเมินจากความต้องการขั้นพื้นฐาน (basic need approach) ซึ่งมองถึงสภาพความเป็นอยู่ของ คนวัยทำงานที่ขาดแคลนทั้ง อาหาร ที่อยู่ สุขภาพที่ดี สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี มีศักดิ์ศรีความเป็นคน และมีส่วนร่วมในสังคม แตกต่างจากการมองความยากจนทั่วไปที่ใช้เส้นความยากจนในการวัดรายได้ของผู้ยากไร้ งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับอาสาสมัครทั้ง 21 คน โดยอาสาสมัครดังกล่าวมาจากกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของ Mondo และเจ้าหน้าที่ของ Mondo ทั้งสองกลุ่มนี้แต่ละคนต้องมีประสบการณ์กับโครงการของ Mondo อย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป

จากผลการวิจัยพบว่า Mondo ผ่านการประเมินของผู้วิจัยในแง่ของการสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน โครงการแต่ละโครงการของ Mondo จะเป็นการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจผ่านการจัดตั้งสหกรณ์ ควบคู่กับการสร้างศักยภาพของบุคคลผ่านการส่งเสริมการศึกษา โดยยกระดับแบบองค์รวม (holistic) และจัดตั้งโครงการแบบเฉพาะเจาะจงในแต่ละพื้นที่ (tailored-made) ผู้เข้าร่วมคนหนึ่งโครงการให้สัมภาษณ์ว่าแม้ว่าโครงการต่าง ๆ ทั้งหมดนี้จะมีได้ยกระดับฐานะความเป็นอยู่จากยากจนสุดขีดให้หายจากความยากจนไปในที่เดียว แต่สิ่งสำคัญที่เธอได้จากโครงการคือ การได้รับความเคารพในฐานะมนุษย์คนหนึ่งและได้ต้นทุนทางสังคม ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และต้นทุนทางสังคมนี้ อาจเป็นสิ่งที่เส้นความยากจนมองข้ามไป

งานวิจัยของ Forkuor และ Korah (2022) เป็นการประเมินความยั่งยืนและความท้าทายของโครงการขจัดความยากไร้ขององค์กรไม่แสวงหากำไร (NGOs) ทั้ง 5 องค์กรที่ทำงานในประเทศกาน่า ประกอบด้วย World Vision International, Suntaa-Nuntaa, ProNet North, Community Development Alliance (CDA) และ Center for the Alleviation of Poverty Environment and Child Support (CAPECS) ซึ่งการวิจัยนี้ใช้วิธีแบบผสม ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ดำเนินการวิจัยแบบใช้แบบสอบถามควบคู่กับการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยคัดเลือกอาสาสมัครเป็นผู้เข้าร่วมโครงการขจัดความยากไร้จำนวน 184 คน และเจ้าหน้าที่โครงการจำนวน 10 คน

จากผลการวิจัยพบว่า มีหลายโครงการที่ขาดความยั่งยืน กล่าวคือชุมชนหรือผู้เข้าร่วมโครงการดำเนินการต่อเองภายหลังสิ้นสุดโครงการไม่ได้ อาทิ โครงการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในราคาตลาดของ CAPECS เพราะ NGOs ดังกล่าวมีใ้เกษตรกรในโครงการมีทักษะในการต่อรองราคาผลผลิตทางการเกษตร โครงการ micro-finance ของ World Vision และ CDA ที่คิดดอกเบี้ย ร้อยละ 0 และร้อยละ 9 ตามลำดับนั้น ยอดเงินกู้ไม่มากพอจะเริ่มต้นหรือขยายกิจการของผู้เข้าร่วมโครงการได้ และโครงการส่งเสริมสิทธิทางการเมืองของสตรีของ CDA นั้น สตรีที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนในสภาท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จาก CDA ลำพังเธอคนเดียวไม่อาจฝ่ากำแพงทางวัฒนธรรมของกาน่าที่เชื่อว่า “ที่ที่ของผู้หญิงต้องอยู่ในบ้าน” อย่างไรก็ตามมีหลายโครงการที่มีความยั่งยืน อาทิ โครงการส่งเสริมชานาของ CAPECS ที่อบรมให้ชานาผลิตปุ๋ยหมักเองได้ โครงการสร้างบ่อน้ำและสวมหลุมที่ชุมชนมีส่วนร่วมและบำรุงรักษาให้ใช้งานต่อไปได้ภายหลังเสร็จสิ้นโครงการ และโครงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของ CDA ที่คุณแม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายหลังเสร็จสิ้นโครงการได้

ในส่วนของความท้าทายที่ NGOs ต้องพบนั้น ประกอบด้วย 1) การขาดการรับบริจาคจากภายในประเทศกาน่า 2) การขาดแคลนยานพาหนะสำหรับเดินทางไปยังชุมชนพื้นที่โครงการ 3) การขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญ 4) วัฒนธรรมท้องถิ่นในกาน่าที่นิยมให้ผู้หญิงนำหน้าผู้ชาย ไม่ยอมให้ผู้หญิงถือกรรมสิทธิ์

ที่ดิน รวมถึงการห้ามทำงานทุกวันพุธซึ่งถือเป็นวันศักดิ์สิทธิ์ และ 5) การขาดความร่วมมือระหว่าง NGOs ภายในประเทศกาน่า

งานวิจัยของ Premchander (2003) เป็นงานวิจัยเอกสารว่าด้วยการลดความยากจนผ่านกิจการขนาดย่อมของสตรีในประเทศอินเดีย โดยได้รับการสนับสนุนจาก NGOs และสถาบันการเงินไมโครไฟแนนซ์ (MFI) ซึ่งผลการวิจัยระบุว่าแม้การเปลี่ยนสภาพจาก NGOs เป็น MFI ของ NGOs หลายแห่งจะช่วยให้กลุ่มสตรีเข้าถึงเงินทุนในการประกอบกิจการขนาดย่อมได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม MFI โดยมาก มักจะให้เงินกู้กับกลุ่มสตรีที่มีเงินออมหรือกลุ่มที่มีความสามารถในการชำระคืน เมื่อเป็นเช่นนั้น กลุ่มคนที่ยากจนที่สุดย่อมถูกละเลยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นหลายครั้งในประเทศอินเดียและประเทศบังคลาเทศ นอกจากนี้ NGOs ที่ทำ MFI อาจนำเงินที่ได้จากการออมของกลุ่มสตรีไปหมุนเพื่อหากำไรจากดอกเบี้ย ในขณะที่กลุ่มสตรีไม่ได้ผลตอบแทนจากการออมเงินเลยแม้แต่น้อย ทั้งนี้ผู้วิจัยเสนอว่า หากปลายทางของการพัฒนาคือการลดความยากไร้และการส่งเสริมศักยภาพของสตรี องค์กรที่เข้ามาช่วยเหลือควรส่งเสริมสนับสนุนมากกว่าจะหากินกับผู้ยากจน และพื้นฐานการก่อตั้งองค์กรนั้นไม่ควรตั้งอยู่บนความหวาดกลัวว่าองค์กรจะไปต่อได้อย่างไร

Devi, U. R., & Govt, S. K. (2013) ศึกษาวิเคราะห์บทบาทขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรหรือ NGOs กับประเด็นความยากจนของประเทศอินเดีย พบว่า NGOs ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการเป็นส่วนหนึ่งในการลดความยากจนของคนในประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักในแผนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลอินเดียที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วยความเท่าเทียมและความเป็นธรรมทางสังคม โดยช่วยในการสร้างความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคนในประเทศกลุ่มต่าง ๆ อาทิ กลุ่มคนชายขอบ คนด้อยโอกาส คนชนชั้นต่ำ คนยากจน และคนที่ถูกกดขี่ โดยเป็นการร่วมมือระหว่างองค์กร NGOs และรัฐบาลอินเดีย รวมไปถึงองค์กรระดับนานาชาติ ในการช่วยยกระดับกลุ่มคนเหล่านี้ด้วยทักษะและความรู้ต่าง ๆ รวมไปถึงการเสริมสร้างคุณค่าให้กับผู้หญิง (women empowerment) โดยการจัดโปรแกรมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการเชิงกลยุทธ์ของคนจน เช่น การให้บริการพื้นฐานทางสังคม รวมไปถึงโปรแกรมนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทบาท NGOs ที่สำคัญในการช่วยขจัดความยากจนภายในประเทศ เป็นต้น

Vinaygathan, T., & Pallegedara, A. (2014) ศึกษาผลกระทบการจัดกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรหรือ NGOs จำนวน 10 หน่วยงาน ในการช่วยลดระดับความยากจนในจำนวน 10 หมู่บ้านของประเทศศรีลังกา โดยใช้การวิเคราะห์ผลผ่านการประเมินรายได้คงที่และแบบจำลองการถดถอยความยากจน (probit poverty regression model) เพื่อวัดระดับการพัฒนาเงื่อนไขทางเศรษฐศาสตร์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากผลการวิเคราะห์ พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมและโปรแกรมโดยหน่วยงาน NGOs เพื่อขจัดความยากจนมีผลทำให้เกิดการพัฒนามาตรฐานความเป็นอยู่ของผู้คนในพื้นที่ที่ศึกษามากขึ้น เช่น ระดับรายได้ในครัวเรือน ระดับการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านสุขภาพมีผลในทางบวก เป็นต้น แต่ในทางตรงข้ามพบว่าผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างรัฐบาลศรีลังกาและกลุ่มพยัคฆ์ทมิฬอีแลม (tamil tiger rebels) ซึ่งเป็นอุปสรรคในด้านการเพิ่มรายได้และกิจกรรมของครัวเรือน ดังนั้นจึงเป็นปัจจัยที่เป็นไปได้ในการที่อาจทำให้ความยากจนเพิ่มขึ้น

Rohman, A. (2020) ศึกษาบทบาท NGOs ในการกำจัดความยากจนในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า NGOs มีบทบาทสำคัญในการจัดหาบริการโดยตรงให้กับประชากรและมีอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐบาลซึ่งมีผลกระทบต่อความยากจนภายในประเทศ โดย NGOs ได้ประสบความสำเร็จในการปิดช่องว่างของความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดของรัฐบาลในการจัดหาบริการทางสังคมพื้นฐานและช่วยลดระดับความยากจนลงยิ่งไปกว่านั้น NGOs ยังเป็นตัวแทนแสดงให้เห็นถึงเสียงของคนจน และยังสามารถที่จะทำงานกับคนรากหญ้าได้ง่ายกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานของรัฐบาล ดังนั้น จึงนำไปสู่ข้อสันนิษฐานว่าหน่วยงาน NGOs ได้

จัดทำสิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมของประเทศอินโดนีเซีย ช่วยในการกำจัดความยากจนภายในประเทศซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในประเทศอินโดนีเซีย รวมไปถึงเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันและเปลี่ยนแปลงนโยบายของประเทศ ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมไปถึงรัฐบาลของอินโดนีเซีย องค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องและประชาคมสามารถที่จะเป็นแรงผลักดันการทำงานของ NGOs ในการควบคุมและประเมินประสิทธิภาพการทำงานเพื่อช่วยลดความยากจนต่อไป

2) คุณภาพชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรฐานราก

พิศิษฐ์ ชัยสุวรรณถาวร และคณะ (2565) ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มฐานรากจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด การศึกษาครั้งนี้ในค่านิยามกลุ่มเศรษฐกิจฐานราก ได้แก่ กลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท ผู้ประกอบการรายย่อยห้องแถว/โซ่ห่วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีอายุ 20-60 ปี เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 400 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยใช้แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย พบว่า ด้านสุขภาพร่างกาย มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านจิตใจ มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดีและ คุณภาพชีวิตโดยรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกตามรายจังหวัด จังหวัดระยองมีคุณภาพชีวิตสูงกว่าจังหวัดตราดและจังหวัดจันทบุรีมีคุณภาพชีวิตสูงกว่าจังหวัดตราด

3) ปัจจัยและเหตุผลที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของประชากรกลุ่มฐานราก

พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์ และคณะ (2565) ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ สร้างเครือข่ายการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ และวิเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยและการจำแนกข้อมูล มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ประชากรในชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มครัวภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 30 คน พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ ได้แก่ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ 2) เครือข่ายการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ ได้แก่ พาณิชยจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบลกลุ่มเกษตรปลอดภัย และพ่อค้าคนกลาง 3) รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ ได้แก่ รูปแบบการขับเคลื่อนระดับกลุ่ม รูปแบบการขับเคลื่อนระดับชุมชนรูปแบบการขับเคลื่อนระดับตำบล รูปแบบการขับเคลื่อนระดับจังหวัด

เกศสุตา สิทธิสันติกุลและคณะ (2564) ศึกษาเรื่องความเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจฐานรากสู่แนวทางการความยั่งยืน ภาคเหนือ เพื่อนำเสนอความเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจฐานรากที่สัมพันธ์กับการพัฒนาตามยุคสมัย และ

เสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารในขอบเขตพื้นที่ภาคเหนือ ผลการวิเคราะห์พบว่า เศรษฐกิจฐานรากภาคเหนือแต่ละยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของเศรษฐกิจระดับประเทศ ปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลง คือ นโยบายการค้าระหว่างประเทศและรูปแบบการปกครองซึ่งส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งยังพบการปรับตัวของชุมชนเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยการรวมกลุ่มปกป้องทรัพยากรการผลิต การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ การแก้ปัญหาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการกับปัญหาเศรษฐกิจตนเองอย่างเท่าทันความเปลี่ยนแปลง และควรสนับสนุนเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง โดยเน้นการพึ่งพาทุนทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก และสร้างระบบเศรษฐกิจแบบหมุนเวียนภายในชุมชน

บุหงา ชัยสุวรรณ และคณะ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยพยากรณ์ความสำเร็จในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนกรณีศึกษาจังหวัดชายแดน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อถอดบทเรียนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนต้นแบบพัฒนา และตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองเชิงสาเหตุปัจจัยพยากรณ์ความสำเร็จในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และศึกษาอิทธิพล ทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลอง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้นำ และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ประสบความสำเร็จในการรวมกลุ่ม จำนวน 2 ชุมชน และไม่ประสบความสำเร็จ 1 ชุมชน ของจังหวัดเชียงราย และ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการสำรวจประชากรในเขตชายแดนภาคเหนือ (จังหวัดเชียงราย) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครพนม) และภาคใต้ (จังหวัดสงขลา) จำนวน 424 คน ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า องค์ประกอบด้านธรรมชาติ คน สังคม การเมือง/นโยบายการค้า การค้า โครงสร้างพื้นฐาน ศิลปวัฒนธรรม การเงิน และการสื่อสารเป็นปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง และคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกชุมชน ในขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยด้านการเมือง/นโยบายการค้า ด้านการค้าและด้านการสื่อสาร มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน ในขณะที่ปัจจัยด้านการเงินมีอิทธิพล ทางอ้อมเชิงลบต่อระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม หนี้สิน ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อนหนี้และความต้องการกู้ยืมของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย ทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของครัวเรือน รายได้เงินสดจากเหตุการณ์ของครัวเรือน เนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนที่พึ่งพิง ภูมิภาคของครัวเรือน การได้รับการอบรมของหัวหน้าครัวเรือน และรายได้เงินสดจากเงินโอนของครัวเรือน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร รายได้เงินสดของครัวเรือน ความมั่งคั่งหรือทรัพย์สินสุทธิ มูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ภูมิภาคของครัวเรือน และการปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน

นิตยา ปะอินทร์ และปรีชา วิจิตรธรรมรส (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนเปรียบเทียบกับครัวเรือนรวย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนและครัวเรือนรวย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนและครัวเรือนรวย โดยใช้ข้อมูลครัวเรือนส่วนบุคคลในประเทศไทย จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2560 โดยครัวเรือนจน จำนวน 17,287 ครัวเรือน

พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทางปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน อัตราส่วนการเป็นภาระ สถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน และภาคปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนรวบ มีเฉพาะปัจจัยด้านสังคมเท่านั้น ได้แก่ เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน สถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน และภาค

ฉวีวรรณ กาบขาว และ ธีรศักดิ์ ทรัพย์วโรบล (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือน เป็นการศึกษาปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือนในปี พ.ศ. 2554 2556 และ 2558 โดยใช้แบบจำลอง logit model และใช้วิธี chow test ศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ในช่วงก่อนและหลังมีนโยบายรถยนต์คันแรก โดยผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าตัวแปรทางด้านสถานภาพ รายได้ ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย และการครอบครองรถยนต์มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ในทางบวกทุกปีที่ทำการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ในทางลบของทุกปีที่ทำการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรเพศและตัวแปรเงินช่วยเหลือยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ชัดเจน

วรชิต รุ่งพรหมประทาน (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนฐานะทางเศรษฐกิจในประเทศไทย พบว่า ครัวเรือนมีการปรับเปลี่ยนฐานะค่อนข้างดี ซึ่งในเขตชนบทจะมีการปรับเปลี่ยนฐานะดีกว่าในเขตเมือง อีกทั้งการปรับเปลี่ยนฐานะทางด้านรายจ่ายมากกว่าด้านรายได้ นอกจากนี้ ยังพบปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการปรับเปลี่ยนฐานะทางรายได้ของครัวเรือนให้ดีขึ้น เช่น จำนวนปีการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนผู้ที่มิงานทำ การทำงานนอกภาคการเกษตร จำนวนที่ดินที่ทำเกษตร เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่ทำให้รายได้ลดลง เช่น สัดส่วนผู้สูงอายุและสัดส่วนเด็ก เป็นต้น เป็นการชี้ให้เห็นว่าครัวเรือนที่มีภาวะการพึ่งพิงที่สูงจะทำให้ครัวเรือนมีรายได้ลดลง ดังนั้นหากเป็นครัวเรือนใหญ่ที่มีเด็กและผู้สูงอายุมาก จะทำให้ครัวเรือนนั้นมีรายได้ที่ลดลงมาก

4) การเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มรากฐานโดยองค์กรพัฒนาเอกชน

กริช กวางแหวน (2560) ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากด้วยการจัดการกลุ่มของมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทการเปลี่ยนแปลงของมูลนิธิฯ 2) ศึกษากระบวนการจัดการกลุ่ม 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค และ 4) ศึกษาแนวทางการจัดการกลุ่มเพื่อเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากของมูลนิธิฯ จากการใช้แบบสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับคณะผู้บริหาร คณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมูลนิธิฯ และใช้แบบสนทนากลุ่มกับสมาชิกของมูลนิธิฯ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของมูลนิธิฯ คือ ประธานมูลนิธิฯ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงาน ขอบเขตพื้นที่ของกลุ่มสมาชิก แผนงานและงบประมาณ ปัจจัยดังกล่าวเป็นเหตุเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการจัดการกลุ่มปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ ทำให้ได้แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากของมูลนิธิฯ ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมทางการจัดการสมัยใหม่ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาด การผลิตและการเงิน ซึ่งทุกกิจกรรมต้องถูกหลอมรวมอยู่ในกระบวนการจัดการกลุ่ม ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การขึ้นนำและการควบคุมเพื่อให้ผลลัพธ์การดำเนินงานของมูลนิธิฯ มีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจฐานรากได้รับการพัฒนาต้องมีการวางแผนการปฏิบัติการที่ดีสำหรับด้านการบริหารจัดการควรมีการ

กำหนดวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์เป้าหมาย และกลยุทธ์การพัฒนามูลนิธิฯ อย่างเป็นรูปธรรม ด้านทรัพยากรมนุษย์ จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาไปที่จิตใจ การจูงใจให้พนักงานเกิดความรักและผูกพันในองค์กร การพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของพนักงาน ด้านการตลาดควรทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการตลาดของกลุ่มและมูลนิธิฯ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดทำแผนการตลาด ด้านการผลิตจะต้องมีทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในภาค การผลิต เช่น แรงงานการผลิต วัตถุดิบที่ใช้เงินทุนสำหรับการลงทุน เครื่องจักรสำหรับการผลิตกำลังการผลิตที่ สามารถทำได้และจะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนการผลิต และด้านการเงินควรมีการวางแผนการเงิน การ จัดหาเงินทุนหรือแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงาน ต้องมีการจัดสรรเงินทุนให้เหมาะสมและมีการ ควบคุมการเงิน โดยการบันทึกข้อมูลบัญชีตามหลักการที่ถูกต้องทั้งนี้ผู้บริหารทุกระดับและสมาชิกของมูลนิธิฯ มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก

5) นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2563) ศึกษาเรื่องการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพื่อเสนอ แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยศึกษากลุ่มที่ดำเนินงานด้าน เกษตรแปรรูปในชุมชน ด้านการท่องเที่ยวชุมชน และด้านอุตสาหกรรมชุมชนเป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ มีผลการศึกษา ดังนี้ 1) การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมชุมชน และด้านสถานการณ์ ปัจจุบัน เช่น กิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมนวัตกรรมชุมชน ปัจจัยภายในที่มีผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ผู้นำชุมชน และทุนชุมชน กระบวนการดำเนินงานได้แก่ การสื่อสารสร้างการรับรู้เพื่อความยั่งยืน การสร้างองค์ ความรู้จากชุมชนและการส่งเสริมความรู้เพื่อประโยชน์ในการต่อยอด ผลผลิตจากการดำเนินงาน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การมีรายได้เพิ่ม การกระจายรายได้ในชุมชน และคนในชุมชนมีความสุข 2) แนว ทางการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีดังนี้ การส่งเสริมปัจจัย สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม การส่งเสริมความรู้และกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ทุนชุมชน และการพัฒนาและต่อยอดกิจกรรม การส่งเสริมกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่การสื่อสารสร้างการ รับรู้อย่างยั่งยืน และการส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อการใช้ประโยชน์ 2) การกำหนดเป้าหมายผลผลิตจากการ ดำเนินการ ได้แก่ การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ส่งเสริมความสัมพันธ์ในชุมชน เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งและคนใน ชุมชนมีความสุข และมาตรการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ การจัดหลักสูตรเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ การส่งเสริม การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย และการสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2560) ศึกษาเรื่องโครงการการค้นหาต้นแบบ การต่อยอด และ ขยายผลความสำเร็จการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ประจำปีงบประมาณ 2560 มีวัตถุประสงค์ เพื่อประมวลผลการดำเนินงานร่วมกันกับคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐ ประจำปีจังหวัด (คสป.) และ บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ประมวลผลความสำเร็จ ของการจัดตั้งองค์กร การจัดการธุรกิจและผลลัพธ์ต่อเศรษฐกิจและสังคม และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา ต้นแบบ การสร้างร่วมมือและการสื่อสารต่อสาธารณะ เป็นการศึกษาจากการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัด ต่าง ๆ จำนวน 9 จังหวัด ที่กระจายกันตามภูมิภาค และเป็นตัวแทนความสำเร็จจากงานในด้านต่างๆ ทั้ง การเกษตร แปรรูป และท่องเที่ยวโดยชุมชน รวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิและแหล่งปฐมภูมิด้วยการจัด

ประชุมกลุ่มย่อยขึ้นในพื้นที่ 9 จังหวัดในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 โดยมีผู้แทนจากทั้ง 5 ภาค ส่วนเข้าร่วมประชุมดังกล่าวประกอบด้วย (1) ภาครัฐ (2) ภาคเอกชน (3) ภาควิชาการ (4) ภาคประชาสังคม และ (5) ภาคประชากร พบว่า ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ดำเนินงานโดยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) นั้น เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งสร้างรายได้ให้กับประชากรในระดับฐานราก ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม และเร่งสร้างการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เพื่อนำไปสู่การก้าวข้ามลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศที่ติดกับดักประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง มีความสอดคล้องกันอย่างใกล้ชิดกับการทำงานของคณะกรรมการชุดอื่นที่เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามนโยบายเดียวกันนี้ เช่น คณะทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ (D6) คณะทำงานด้าน SMEs และ Productivity (D2) เป็นต้น มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ ตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 สอดรับกับการสนับสนุนและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากในระดับชุมชน ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการต่อยอดการประกอบวิสาหกิจและสัมมาชีพชุมชน ซึ่งเป็นงานตามแผนงานหลักของกรมการพัฒนาชุมชนนอกจากนี้แล้ว ยังสอดคล้องกับกรอบของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างความเสมอภาคทางสังคม การสร้างรายได้เพิ่มและการสร้างหลักประกันทางสังคมสำหรับผู้มีรายได้น้อย สนับสนุนการสร้างร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม การเชื่อมต่อตลาดสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชนเข้ากับเศรษฐกิจระบบตลาด รวมทั้งเป็นกระบวนการริเริ่มสร้างสังคมผู้ประกอบการ และยังเป็นไปตามกรอบของแผนการปฏิรูปประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมอีกด้วย แต่การประสานงานระหว่าง คสช. กับ บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด กลับเป็นไปตามกรอบที่เกี่ยวข้องเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐที่ดำเนินงานโดย E3 เท่านั้น ลักษณะของการประกอบกิจการแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งเป็นการจัดการแก้ไขปัญหาของสังคมในระดับชุมชนโดยการจัดการเศรษฐกิจธุรกิจนั้น พบว่า กิจการแบบวิสาหกิจเพื่อสังคมตามการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐของไทย เกิดขึ้นด้วยการริเริ่มงานที่พร้อมกันทั้ง 3 ระดับและพร้อมกันมิติใหม่ของการร่วมมือแบบหลายภาคส่วนหรือข้ามภาคส่วนสำหรับการประกอบการวิสาหกิจทั้งงานการเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยวโดยชุมชนของกลุ่มชุมชน/วิสาหกิจชุมชน ภายใต้การให้คำปรึกษาแนะนำของบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด สามารถสรุปเป็นตัวแบบได้ 3 แบบ ประกอบด้วย 1) การริเริ่มเข้าสู่ระบบตลาด (initiate products & markets) 2) การผูกโยงสินค้าและบริการเข้ากับระบบตลาด (marketization) และ 3) การขับเคลื่อนด้วยความคิดสร้างสรรค์ (creative-driven)

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของ NGOs ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายและความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ศึกษาแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ การทำงานของ NGOs ในการส่งเสริมให้เกิดการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) และการประชุมกลุ่มระดมความคิดเห็น เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ การทำงานของ NGOs ในการส่งเสริมให้เกิดการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก (เพิ่มเติมจากการวิจัยเอกสาร)

ส่วนที่ 3 จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ภายใต้บทบาทของ NGOs และ ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ โดยทีมนักวิจัยจะทำการสรุปวิเคราะห์ สังเคราะห์จากผลการศึกษาทุกส่วนก่อนหน้า และนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกลไกในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ภายใต้บทบาทของ NGOs และ ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) และการประชุมกลุ่มระดมความคิดเห็น

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์/ประชุมกลุ่ม

ลำดับ	ชื่อ	รายละเอียด
กลุ่มที่ 1 องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรระหว่างประเทศ INGOs (6 แห่ง)		
1	มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย (World Vision Foundation of Thailand)	ให้การสนับสนุนด้านการจัดหาทุนทรัพย์ รวมถึงความช่วยเหลือทางวิชาการ บุคลากรอื่น ๆ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก การบรรเทาทุกข์ การให้ความรู้ เรื่องเอชไอวี/เอดส์ ยาเสพติด สิทธิเด็ก เป็นต้น
2	องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล (Plan International)	1. เพื่อช่วยเหลือเด็ก ครอบครัว และชุมชน ให้ได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและพัฒนาศักยภาพของตนเอง 2. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชน เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือให้ชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ 3. สนับสนุนความช่วยเหลือด้านวิชาการ เช่น การฝึกอบรม และจัดสรรงบประมาณ ให้กับโครงการในประเทศทั่วภูมิภาคเอเชีย เป็นต้น
3	องค์การเฟรนด์ ประเทศไทย (Friends-international Thailand)	โครงการให้ความช่วยเหลือในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ให้บริการด้านจิตสังคมและดำเนินการส่งกลับเด็กและเยาวชนคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน (ทั้งเด็กไทยและเด็กต่างชาติ)
4	มูลนิธิช่วยเหลือเด็ก (ประเทศไทย) (Save the Children Thailand)	ส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิของเด็กเพื่อให้ได้รับความคุ้มครอง การพัฒนาและการมีส่วนร่วมในสังคม สร้างการเปลี่ยนแปลงสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยและทั่วทั้งกลุ่มแม่น้ำโขง ทำงานร่วมกับองค์กรพันธมิตรเพื่อช่วยเหลือเด็กจากหลากหลายที่มา เช่น เด็กผู้ลี้ภัย เด็กข้ามชาติเด็กที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางกายและทางเพศ เด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือ เด็กพิการ
5	องค์การแตร้เดซอมเยอรมนี	ช่วยเหลือและพัฒนาเด็ก เยาวชน สตรี เพื่อให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น
6	มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย (SOS Children's Village Thailand)	ต้องการให้เด็กหรือเยาวชนทุกคนได้เติบโตขึ้น ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ดีและสมบูรณ์ ในขณะเดียวกัน เชื่อว่าเด็กทุกคนควรได้รับโอกาสที่สอง เพื่อจะได้เติบโตอย่างเต็มที่ที่เด็กทุกคนควรได้รับ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา ความรักความเอาใจใส่ การให้เกียรติ แม้กระทั่งความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิต
กลุ่มที่ 2 The United Nations (3 แห่ง)		
7	องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ	เป็นทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2488 เพื่อเป็นกำลังช่วยเหลือภารกิจขององค์การสหประชาชาติในการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพที่มั่นคงและยืนนาน แก้ไขปัญหาและจุดอ่อนที่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งและ

ลำดับ	ชื่อ	รายละเอียด
	(The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO)	สงครามทำลายล้าง รวมถึงกลุ่มบุคคลด้านพุทธิปัญญา วัฒนธรรม ศิลปะ นันทนาการ การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ และเพื่อสร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ร่วมมือกัน แม้ว่าจะแตกต่างกันโดยเชื้อชาติ ภาษา สังคม วัฒนธรรมและระดับการศึกษา
8	องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (The United Nations International Children's Emergency Fund : UNICEF)	ทำงานรณรงค์เพื่อให้เกิดกฎหมายและนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านสิทธิเด็ก และให้แน่ใจว่ามีการจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรอย่างเพียงพอเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของ UNICEF ประเทศไทย 50 คน ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับพันธมิตรเพื่อค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ในการปกป้องคุ้มครองเด็กทุกคนในประเทศไทย รวมทั้งทำทุกวิถีทางเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศไทย จะถูกส่งไปถึงเด็กที่เปราะบางและขาดโอกาสที่สุดในสังคม การที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาร่วมมือกัน จะสามารถนำเราไปสู่วันที่เด็กทุกคนในประเทศไทยได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน ในการเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นสุข และสามารถแสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศ ชาติพันธุ์ ภูมิภาคหลังทางสังคมและเศรษฐกิจ หรือสถานะทางกฎหมาย
9	โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Development Programme : UNDP)	เป็นองค์การพหุภาคีเพื่อช่วยเหลือด้านการพัฒนา และเป็นหน่วยงานสำคัญในการประสานงานความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาของสหประชาชาติ โดยเริ่มจากการขยายการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยหลักการดำเนินการแบบสากลและเป็นกลางในทางการเมือง ตามเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ ๆ มีสมาชิก 170 ประเทศ เพื่อร่วมมือในการวางแผน และดำเนินโครงการในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การศึกษา และสิ่งแวดล้อม
กลุ่มที่ 3 องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรไทย NGOs (6 แห่ง)		
10	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (Foundation for Child Development)	เป็นองค์กรสาธารณกุศล เมื่อปี พ.ศ. 2532 เป็นองค์กรที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยการทำงานในระดับรากหญ้า ระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อที่จะคิดค้นผลักดันการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โดยในช่วงแรกได้ดำเนินโครงการ 4 โครงการหลัก คือ โครงการแต่น้องผู้หิวโหย โครงการแรงงานเด็ก โครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา และโครงการส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็ก

ลำดับ	ชื่อ	รายละเอียด
11	มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (Centre for the Protection of Children's Foundation: CPCR)	ดำเนินการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองเด็กถูกระทำความรุนแรง ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ และถูกแสวงประโยชน์ โดยประสานความร่วมมือกับสภวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
12	มูลนิธิยุวพัฒน์	มุ่งเน้นในการสร้างโอกาสและพัฒนาการศึกษาแก่เยาวชนขาดโอกาสในประเทศไทย ซึ่งเกิดจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของคนในสังคมผ่านการช่วยเหลือทั้งในรูปแบบทุนมนุษย์และทุนทรัพย์ นอกจากงานด้านการศึกษาที่ดำเนินงานโดยตรง มูลนิธิฯ ยังให้ความสำคัญในประเด็นสังคมอื่น ๆ ไปพร้อมกันด้วย โดยการสนับสนุนองค์กร/ภาคีที่ทำงานเพื่อสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีและส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง
13	มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย	ทำงานกับกลุ่มคนที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยุคบุกเบิกของไทย เพื่อส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ใช้อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ รู้เท่าทัน จำกัดผลกระทบด้านลบและการใช้งานที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ
14	มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ประเทศไทย (Rights to Play)	ทำงานในประเทศไทยด้วยการส่งเสริมการกลับคืนสู่ชีวิตปกติด้วยกีฬาและการเล่นในชุมชนและจังหวัดที่ประสบภัยสึนามิ จดทะเบียนเป็นมูลนิธิในปี พ.ศ. 2550 เติบโตและเชี่ยวชาญในการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะความเป็นผู้นำของเยาวชน โดยร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนพันธมิตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็กและเยาวชนเพื่อปกป้อง ให้ความรู้ และเสริมพลังแก่เด็กและเยาวชน
15	มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (Community Children Foundation Under the Royal Patronage of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn)	ทำงานในการส่งเสริมเด็กยากไร้ที่ได้รับการพัฒนา เพื่อสามารถปรับปรุงตนเองและเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมของตนได้อย่างยั่งยืน สร้างสรรค์สังคมที่มุ่งคุ้มครองและปกป้องสิทธิเด็ก ดำเนินพันธกิจในการพัฒนาเด็กด้วยโอกาสในประเทศไทย มอบโอกาสเพื่อให้พวกเขามีชีวิตที่ดีขึ้น
กลุ่มที่ 4 เอกชนแสวงหาผลกำไร (6 แห่ง)		
16	บริษัท แจ็กเจียอุตสาหกรรม (ไทย) จำกัด (มหาชน)	เป็นกิจการผลิตเวชภัณฑ์หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยใช้ชื่อย่อว่า "JCT" เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2536 มีโครงการ "น้องต้องรอด" ชื่อสินค้า = บริจาคร้อยละ 100 ไม่หักค่าใช้จ่าย ช่วยเด็ก ๆ ในสถานการณ์วิกฤต ให้กับมูลนิธิเทใจ ใน

ลำดับ	ชื่อ	รายละเอียด
		โครงการ "กองทุนเทใจช่วยเด็กเล็กในวิกฤตโควิด" จากยอดซื้อสินค้าช่องทางออนไลน์ ร้อยละ 100 โดยไม่หักค่าใช้จ่าย
17	มูลนิธิซิตี้ (Citi Foundation)	มูลนิธิซิตี้ให้การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและศักยภาพทางเศรษฐกิจ รวมถึงความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนในชุมชนด้วยโอกาสทั่วโลก
18	ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ แบงกิงคอร์ปอเรชั่น (HSBC)	ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ แบงกิงคอร์ปอเรชั่น (HSBC) เริ่มต้นอุปการะเด็กยากไร้ในความดูแลของ มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ด้วยเจตจำนงแน่วแน่ในการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่อง มีเด็กในอุปการะของธนาคารใน 6 จังหวัด (ชัยภูมิ เพชรบูรณ์ เลย สกลนคร อุตรธานี และยโสธร)
19	บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ (มูลนิธิเจริญโภคภัณฑ์)	ก่อตั้งโดยบริษัทเอกชน CPF (คนดี พลเมืองดี อาชีพดี สิ่งแวดล้อมดี)
20	บริษัท SCG (มูลนิธิ SCG)	ก่อตั้งโดยบริษัทปูนซิเมนต์ไทย มุ่งเน้นการพัฒนา การศึกษา สาธารณสุข การสร้างอาชีพ
21	บริษัทไฟเซอร์ (ประเทศไทย) จำกัด มูลนิธิไฟเซอร์ (PFIZER THAILAND FOUNDATION)	ก่อตั้งโดยบริษัทไฟเซอร์ เน้นการส่งเสริมสุขภาพ การศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิต
กลุ่มที่ 5 ภาครัฐ (11 แห่ง)		
22	สำนักงานสภานโยบายการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)	ทำหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการและงานธุรการของสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และมีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสภานโยบายเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้ โดยใช้การวิจัยและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนประเทศพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และสังคม รวมทั้งสนับสนุนการนำผลงานวิจัย และนวัตกรรมที่สำเร็จแล้วไปสู่การผลิตที่ได้มาตรฐาน เพื่อใช้ประโยชน์ในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ
23	กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว โดยการกำหนดนโยบาย มาตรการ กลไก ส่งเสริมและสนับสนุนภาครัฐและเอกชน ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานนโยบายและมาตรการที่กำหนดเพื่อให้เด็กและเยาวชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ลำดับ	ชื่อ	รายละเอียด
24	สำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย (กศน.)	มีวิสัยทัศน์ คือ คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอด ชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่ จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21
25	ศูนย์วิจัยความเหลื่อมล้ำและ นโยบายสังคม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	เป็นศูนย์สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของความเหลื่อมล้ำใน สังคมไทย ติดตามการเปลี่ยนแปลงในสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำ ของประเทศไทย โดยจะมีการจัดทำ Inequality Policy Report เพื่อนำเสนอการวิเคราะห์สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย รวมถึงวิเคราะห์ผลจากนโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้อง สร้างองค์ ความรู้เรื่องนโยบายในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย และเผยแพร่องค์ความรู้
26	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล	ด้านการวิจัยและการศึกษา มุ่งเน้นการวิจัยในรูปแบบสหสาขาวิชาที่ บูรณาการทั้งด้านประชากรศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขภาพ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับประชากร เปิดสอนหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษาทางด้านประชากรศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ รวมถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร การฉายภาพ ประชากร อนามัยเจริญพันธุ์ ผู้สูงอายุ และการย้ายถิ่น
27	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (รองศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล เชาว์วัฒนกุล และคณะ)	เป็นคณะผู้จัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปี 2563
28	ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ปรัชญาองค์กร ความสำเร็จที่แท้จริงอยู่ที่การส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยความรักตลอดชีวิต และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อ ประโยชน์สุขของตนและสังคม
29	สาขาวิชาการศึกษาดูแลชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	วิสัยทัศน์องค์กร “องค์กรแห่งการสร้างสรรค์ มีความเป็นเลิศ มี ความเป็นมืออาชีพด้านการศึกษา (Organization of Creativity, Educational Excellence and Professionalism) ระดับ 1 ใน 3 ของประเทศ”
30	สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม (มูลนิธิเพื่อสถาบันพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม)	เป็นหน่วยงานชำนาญการพัฒนาผู้ประกอบการและสนับสนุนธุรกิจ SMEs ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลองค์ความรู้ การประสานเครือข่าย ระดับสากลและผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาที่พร้อมเป็นที่ปรึกษาธุรกิจ SMEs รวมทั้งการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ อย่างเหมาะสม
31	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544 โดยมีหน้าที่ริเริ่ม ผลักดัน กระตุ้น สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม ในการขับเคลื่อน

ลำดับ	ชื่อ	รายละเอียด
		กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพดีครบ 4 ด้าน ภาย จิต ปัญญา สังคม และร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่
32	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	หน่วยงานหลักในการวางแผนและจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สู่ความสมดุลและยั่งยืน ที่ยึดประโยชน์ส่วนรวม ท้นต่อการเปลี่ยนแปลง และมีประสิทธิภาพสูง

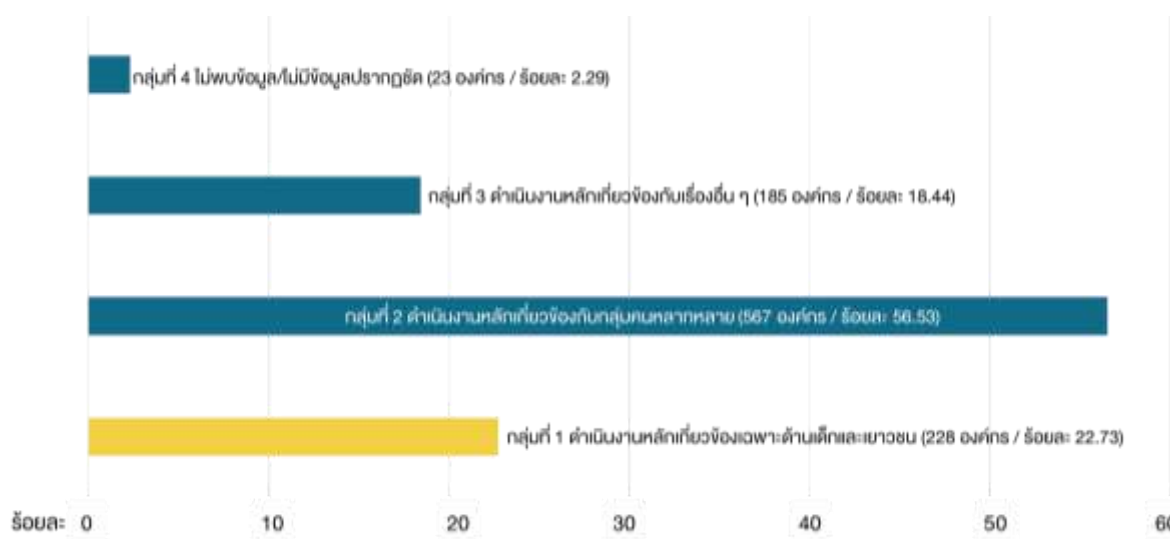
บทที่ 4

บทบาทของ NGOs ในการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา

4.1 รายชื่อ NGOs ในประเทศไทย ที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก

คณะวิจัยรวบรวมรายชื่อ NGOs ในประเทศไทย จากฐานข้อมูลของกรมสรรพากรที่ระบุรายชื่อของมูลนิธิ สมาคม สถานสาธารณกุศลที่มีเงินได้มีสิทธิขอหักลดหย่อนเงินบริจาค จำนวน 1,003 แห่ง (ข้อมูลปี พ.ศ. 2564) และนำมาจัดแบ่งกลุ่มตามลักษณะของบทบาทสำคัญที่องค์กรดำเนินงานพัฒนากลุ่มเป้าหมาย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มองค์กรที่มีบทบาทการดำเนินงานหลักเกี่ยวข้องกับเฉพาะด้านเด็กและเยาวชน หรือมุ่งเน้นเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ มีจำนวนทั้งสิ้น 228 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 22.73
- 2) กลุ่มองค์กรที่มีบทบาทการดำเนินงานหลักเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนหลากหลาย เช่น เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มแรงงาน กลุ่มแรงงานต่างด้าว เป็นต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 567 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 56.53
- 3) กลุ่มองค์กรที่มีบทบาทการดำเนินงานหลักเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ เช่น อนุรักษ์สัตว์ป่า สิ่งแวดล้อม มลพิษ เป็นต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 185 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 18.44
- 4) กลุ่มองค์กรที่ไม่พบข้อมูล/ไม่มีข้อมูลปรากฏชัด มีจำนวนทั้งสิ้น 23 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 2.29

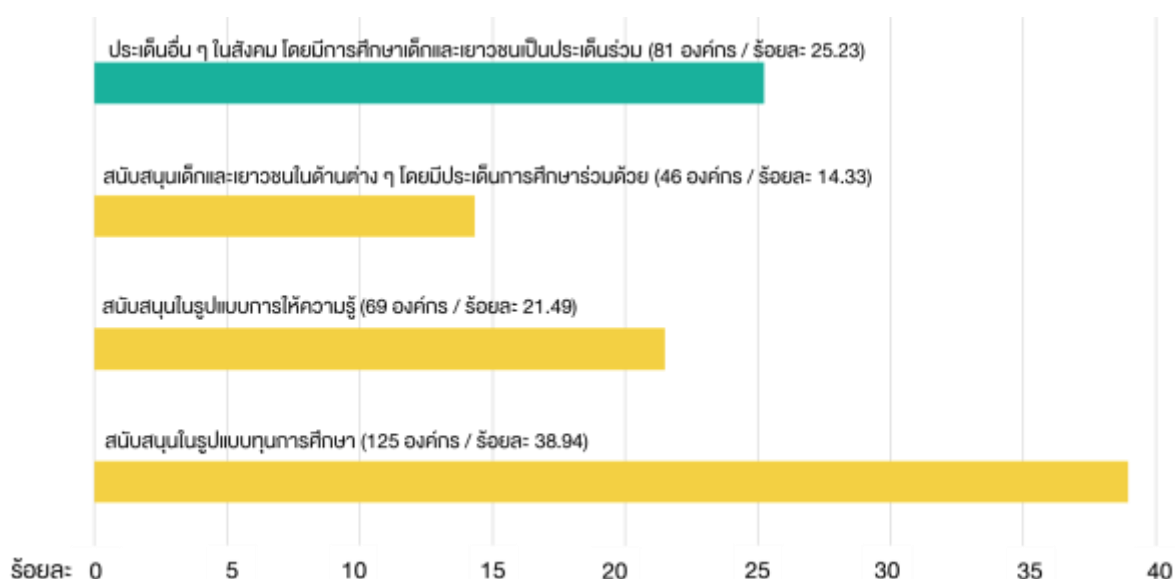
ภาพที่ 4 การจัดกลุ่มประเภทขององค์กรจากฐานข้อมูลรายชื่อ NGOs ในประเทศไทย

ที่มา : ฐานข้อมูลของกรมสรรพากร ปี 2564

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่า NGOs ในประเทศไทยส่วนใหญ่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนหลากหลายกลุ่ม หลายช่วงวัยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวนมากถึง 567 องค์กร (ร้อยละ 56.53) ซึ่งในกลุ่มนี้รวมถึงเด็กและเยาวชนเอาไว้ด้วย ส่วน NGOs ที่มีบทบาทในการพัฒนาเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนนั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 228 องค์กร (ร้อยละ 22.73)

เมื่อพิจารณาจากกลุ่ม NGOs ที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชน ร่วมกับประชากรกลุ่มช่วงวัยอื่น ๆ ด้วย จะมีทั้งหมด 795 องค์กร (กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2) จากนั้นพิจารณาแยกวิเคราะห์เฉพาะองค์กรที่มีบทบาทภารกิจในด้านการสนับสนุนประชากรดังกล่าวเฉพาะในด้านที่เกี่ยวกับการศึกษา พบว่า มีจำนวน 321 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 40.38 ของ NGOs ที่ดำเนินงานพัฒนาชุมชนประชากรที่มีเด็กและเยาวชนรวมอยู่ด้วย และแบ่งย่อยตามบทบาทในการสนับสนุนด้านการศึกษาออกได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. สนับสนุนการศึกษาเด็กและเยาวชนในรูปแบบของทุนการศึกษา หรือปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวน 125 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 38.94
2. สนับสนุนการศึกษาเด็กและเยาวชนในภาพรวม สนับสนุนในรูปแบบการให้ความรู้ (อาจรวมถึงให้ทุนการศึกษาด้วยแต่ในข้อมูลไม่ได้ระบุเป็นภารกิจหลัก) จำนวน 69 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 21.49
3. สนับสนุนเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ หลายด้าน โดยมีประเด็นการศึกษาร่วมด้วย จำนวน 46 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 14.33
4. สนับสนุนประเด็นอื่น ๆ ในสังคม โดยมีเรื่องการศึกษาเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นร่วม จำนวน 81 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 25.23

ภาพที่ 5 บทบาทการสนับสนุนด้านการศึกษาเด็กและเยาวชนขององค์กร NGOs

รายชื่อและภารกิจหลักในการสนับสนุนด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชนของแต่ละกลุ่ม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กลุ่มที่ 1 มูลนิธิที่สนับสนุนการศึกษาเด็กและเยาวชนในรูปแบบของทุนการศึกษา หรือปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
1	ทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้า	ให้ทุนการศึกษาเฉพาะนักศึกษาพยาบาล
2	มูลนิธิโรงเรียนพุทธรังสีพิบูลวัดพิพิธประสาทสุนทร	ให้ทุนการศึกษาเด็กในโรงเรียน

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
3	มูลนิธิทุนศรีพุดดา	ให้ทุนการศึกษาเฉพาะนักเรียนในโรงเรียนศรีพุดดา
4	มูลนิธิช่วยเหลือเด็กนักเรียนยากจนจังหวัดพังงา	ให้ทุนการศึกษาเด็ก
5	มูลนิธิหลวงพ่อดำปากน้ำ	ให้ทุนการศึกษาให้เด็กเรียนดีแต่ยากจน
6	มูลนิธิการศึกษาหลวงพ่อกษม เขมโก	ให้ทุนการศึกษาเด็กยากจน จังหวัดลำปาง
7	มูลนิธิหลวงปู่พระชัยมงคล (สมุทรปราการ)	ให้ทุนการศึกษานักเรียนประถมนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
8	มูลนิธิกรมมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา	ให้ทุนการศึกษาเด็กมัธยมศึกษา
9	มูลนิธิสงเคราะห์นักเรียนยากจนวัดบางแตน	ให้ทุนการศึกษานักเรียนยากจนวัดบางแตน
10	มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาในถิ่นกันดาร	ให้ทุนการศึกษาเยาวชนไทยในถิ่นกันดาร
11	ราชวิทยาลัยมูลนิธิเพื่อการศึกษา	ให้ทุนการศึกษานักเรียนเรียนดี
12	มูลนิธิเพื่อการศึกษาคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร	ให้ทุนการศึกษาเพื่อเด็กนักเรียนยากจนและเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทย
13	มูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนา	ให้ทุนการศึกษาเพื่อเด็กนักเรียนยากจนและเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทย
14	มูลนิธิตาแฮกสยามาเวลาเพื่อการศึกษา	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ขาดแคลน สนับสนุนการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพการเรียน
15	มูลนิธิทุนตรุษเมตตาของสมาคมสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย	ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กกำพร้าไม่เลือกชาติ ศาสนา
16	มูลนิธิพ่อเคนน้อย แม่บุญ วัดพระศรีเจริญ	ให้ทุนการศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
17	มูลนิธิวัดศรีอุปการาม	ให้ทุนการศึกษาเด็กโรงเรียนวัดศรีอุปการาม
18	มูลนิธิข้า้อ-ห้วยทับมอญ	ให้ทุนการศึกษาโครงการข้างเผือกเขาชะเมา โรงเรียนบ้านห้วยทับมอญ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
19	มูลนิธิทุนเล่าเรียนหลวงกาญจนภิเษก	ให้ทุนการศึกษาเยาวชนที่เรียนดีแต่ขาดโอกาสทางการศึกษาเนื่องจากความยากจน
20	มูลนิธิทิว บุนยเกตุ	ให้ทุนการศึกษานักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
21	มูลนิธิช่วยนักเรียนในฉะเชิงเทรา	ให้ทุนการศึกษานักเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และทุนชุดนักเรียนให้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา
22	มูลนิธิไทยซาร์โก้ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	ให้ทุนการศึกษานักเรียน นักศึกษา
23	มูลนิธิเบญจมาราชรังษฤษฏี	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนขาดแคลนหรือเรียนดีมีความประพฤติดี
24	มูลนิธิอาชีวสงเคราะห์	ให้ทุนการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ร่วมสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี และร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ
25	มูลนิธิจอมพล ป.พิบูลสงคราม	ให้ทุนการศึกษาแก่กุลบุตรกุลธิดา โดยทั่ว ๆ ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง
26	มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลนในพระบรมราชูปถัมภ์	จัดหาทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลนเงินให้ได้รับการศึกษา เป็นศูนย์กลางสำรวจและศึกษาค้นคว้าภาวะขาดแคลนของนักเรียนร่วมมือส่งเสริมและประสานงานกับหน่วยราชการและองค์กรอื่น ๆ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
27	มูลนิธิ ดร.เทียม โชควัฒนา	ให้การสนับสนุนการศึกษาเบื้องต้นเป็นหลัก เช่น ให้ทุนการศึกษา สนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา รวมถึงจัดสร้างอาคารเรียน ให้กับทางโรงเรียนที่ขาดแคลน
28	มูลนิธิประทานพรเยาวชนในพระบรมราชูปถัมภ์	ช่วยเด็กยากจนให้ได้รับการศึกษาอบรมให้มีความประพฤติดีและเป็นพลเมืองดีพิจารณาให้ทุนและจัดหาอุปกรณ์การศึกษาและให้ช่วยตนเอง และทำประโยชน์แก่สังคม

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
29	มูลนิธิอนุเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี	ให้ทุนการศึกษาพัฒนาและสงเคราะห์เด็กในความอุปการะของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี พัฒนาและปรับปรุงอาคารเป็นทุนการศึกษาของเด็กอื่น ๆ
30	มูลนิธิการศึกษามิตรภาพ	ให้ความอนุเคราะห์แก่สถานศึกษาในท้องถิ่นกั้นดาร์ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนผู้ยากจน ตามระเบียบของมูลนิธิให้ความอุปถัมภ์ในการจัดหาอุปกรณ์การศึกษาแก่สถานศึกษาในท้องถิ่นกั้นดาร์รวมทั้งการจัดสร้างโรงเรียน
31	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นกั้นดาร์ในพระบรมราชูปถัมภ์	ให้ทุนเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นกั้นดาร์ที่เรียนดี สงเคราะห์ด้านการศึกษา อนามัย ให้ทุนการศึกษาวิจัยพัฒนาด้านการเกษตร ปศุสัตว์ พัฒนาอาชีพขั้นมูลฐานแก่เด็กและเยาวชน ร่วมมือหรือดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
32	มูลนิธิช่วยการศึกษากรุงเทพมหานคร	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่ขาดเงินทุนการศึกษาให้ได้รับการศึกษาตามควรแก่สภาพของตน
33	มูลนิธิเทพบำรุง	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน ในจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อสืบสานเจตนารมณ์ของพระพรหมคุณาภรณ์อดีตเจ้าอาวาสวัดโสธรวรารามวรวิหาร
34	มูลนิธิพระลานชัยเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรม	ให้ทุนการศึกษาให้เด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้มีการศึกษาเผยแพร่วรรณคดี ดนตรี ศิลปะ ให้มีการรวบรวมรักษาหนังสือที่มีคุณค่าธำรงรักษาขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี ช่วยเหลือการศึกษานักเรียน ส่งเสริมการบริจาค
35	มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชนในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ให้ทุนการศึกษาให้เด็กเรียนดีแต่ยากจน อุปการะเด็กจนจบการศึกษาจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในชนบท
36	มูลนิธิหม่อมเจ้าหญิงบุญจิราธร (ชุมพล) จุฑาธุช	ให้ทุนสำหรับนักศึกษาแพทย์ พยาบาล
37	มูลนิธิสุทธิ ฒ นครเพื่อส่งเสริมการศึกษาทางนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ส่งเสริมการศึกษาทางนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษานิติศาสตร์ที่ยากจน ตามวิธีการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจะพิจารณาเห็นสมควร
38	มูลนิธิทากาฮาชิ	ให้ทุนการศึกษาตั้งแต่ระดับ ปวช. ปวส. และ ปริญญาตรี ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ ที่สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนเป็นทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
39	มูลนิธิช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนจังหวัดลำปาง	ให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนนักเรียนจ.ลำปาง ที่เรียนดี และยากจน
40	มูลนิธิ ดร.สะออน ปทุมเทวาภิบาล	ส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชนโดยมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน และนิสิต นักศึกษา ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์พิจารณาให้ทุนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชาในคณะวิทยาศาสตร์ของสถาบันที่ ดร. สะออน ปทุมเทวาภิบาล เคยสอน
41	มูลนิธิกัลยาณวิสุทธิ์	ให้ทุนแก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์สนับสนุนให้ความช่วยเหลือกับหน่วยสงเคราะห์คนชรา เด็กพิการ เด็กปัญญาอ่อน ศพไม่มีญาติ ผู้ประสบภัย

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
42	มูลนิธิทองทศฯ เพื่อการศึกษาและสาธารณประโยชน์	ส่งเสริมการศึกษาขั้นมูลฐานของเด็กก่อนวัยเรียนเป็นทุนการศึกษาให้กับเด็กกำพร้า ยากไร้ อนาคตให้แหล่งชุมชนแออัดทั่วไป
43	มูลนิธิทีสโก้เพื่อการกุศล	สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ สนับสนุนให้การช่วยเหลือผู้ป่วยอนาคตา ช่วยเหลือบุคคลผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพ
44	มูลนิธิหอมเสม พริ้งพวงแก้ว	จัดหาทุนสนับสนุนการศึกษาให้แก่เด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ปกป้องเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์จากวงจรไม่พึงประสงค์ เช่น การติดยาเสพติดการค้าประเวณี
45	มูลนิธิสุขรังสรรค์	ให้ทุนการศึกษาเด็กยากจนแต่เรียนดี ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
46	มูลนิธิศาสตราจารย์ สังเวียน อินทวิชัย	เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่เรียนดี ส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาสาขาวิชาการบริหารธุรกิจ ตลาดเงิน ตลาดทุนร่วมมือกับองค์กรสาธารณกุศลอื่น ๆ
47	มูลนิธิ 50 ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย	ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กที่เรียนดี ประพฤติดีมีคุณธรรมแต่ขาดทุนทรัพย์
48	มูลนิธิบางกอกโพสต์	ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจนขาดสนในพื้นที่ห่างไกลความเจริญทั่วประเทศ
49	มูลนิธิกลุ่มอีซูซุ	ให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนไทยที่เรียนดี
50	มูลนิธิบุญศิริ	ให้ทุนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อเนื่องจนจบปริญญาตรี เฉพาะสถานศึกษาของรัฐ.
51	มูลนิธิสันติสุข	สนับสนุนและช่วยเหลือเด็กยากจนไร้ที่พึ่งและด้อยโอกาสด้านการศึกษา การเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิต ฯลฯ ให้ทุนการศึกษา ทุนอาหารเช้า อาหารกลางวัน
52	มูลนิธิช่วยเหลือนักเรียนยากจน อำเภอแกลง	ส่งเสริมช่วยเหลือนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ส่งเสริมศีลธรรมแก่เยาวชน มอบทุนการศึกษา
53	มูลนิธิเม้า-เลียม วานิช	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ขาดแคลน
54	มูลนิธิเจียร-วรรณิ วานิช ช่วยเหลือเด็กนักเรียนยากจน	ให้ทุนการศึกษาเด็กนักเรียนยากจน จังหวัดพังงา
55	มูลนิธิควานันท์	ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้กับนักเรียน นักศึกษาที่ตั้งใจศึกษา แต่ด้อยโอกาสและขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือเป็นเด็กพิการทางร่างกาย
56	มูลนิธิการศึกษาต่อเนื่อง	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์
57	มูลนิธิจิตติน ต้นธุนิตย์	สนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่สนใจเรียนแต่ขาดทุนทรัพย์
58	มูลนิธิเกียรติร่วมมิตรเพื่อการศึกษา	ให้ทุนการศึกษาให้นักศึกษาเรียนดี กิจกรรมเด่น บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่สังคม
59	มูลนิธิเรวดี เทียนประภาส	สนับสนุนทุนการศึกษาและอุปกรณ์การศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่ยากจน
60	มูลนิธิดำรงชัยธรรม	ให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนที่เรียนดี ประพฤติดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือเยาวชนที่มีผลการเรียนดีเด่น กิจกรรมดีเด่น
61	มูลนิธิวีระภุชงค์	ให้ทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาพนักงานในเครือบริษัทไทยนครพัฒนา
62	มูลนิธิสงเคราะห์นักเรียนประถมศึกษา-เทศบาลจังหวัดลำปาง	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนสังกัดโรงเรียนเทศบาลลำปาง ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
63	มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาจังหวัดนครสวรรค์	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
64	มูลนิธิ วิชัย ศรีวัฒนประภม	ให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนที่ประพฤติดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ มอบต่อบุตรเด็กทารกแรกเกิดให้แก่โรงพยาบาลที่ขาดแคลน
65	มูลนิธินายเยื่อ วิชัยดิษฐ	ช่วยเหลือนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์และสนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา
66	มูลนิธิชูเกียรติปิტიเจริญกิจ	ให้ทุนการศึกษาและเครื่องใช้สำนักงานแก่นักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลน
67	มูลนิธิชมรมธนาคารภาคเหนือ	ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากไร้ในพื้นที่ภาคเหนือ
68	มูลนิธิจรกิติ	สนับสนุนการศึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่ตั้งใจเรียนแต่ขาดทุนทรัพย์ สนับสนุนสถานพยาบาลเพื่อให้การรักษาแก่คนป่วย
69	มูลนิธิทุนการศึกษาพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาให้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี
70	มูลนิธิกลุ่มที่มรวมใจ	ส่งเสริมทุนการศึกษาแก่เยาวชนและผู้ด้อยโอกาสส่งเสริมสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันแก่โรงเรียนที่ขาดแคลน
71	มูลนิธิเพื่อเกื้อกูลศึกษาในประเทศไทย	ให้ทุนการศึกษาต่อเนื่องแก่เด็กผู้ยากไร้จนสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด สนับสนุนการดำเนินงานบ้านเด็กกำพร้าแสงสวรรค์สงเคราะห์
72	มูลนิธิพูนพลัง	สนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนด้อยโอกาส สนับสนุนการศึกษาให้เยาวชนชายขอบ
73	มูลนิธิคณะลูกหลานคุณย่าสีป่าคาเพื่อการศึกษาโรงเรียนอุ่มเม้าประชาสรรค์	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดีและขาดแคลน
74	มูลนิธิยกเด็กอุทิศ	ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กที่เรียนดีแต่ยากจน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ
75	มูลนิธิอโชนประเทศไทย	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนและโรงเรียนต่าง ๆ พัฒนาสังคมไทยและสนับสนุนสาธารณประโยชน์ทั่วไป
76	มูลนิธิทุนแพทย์เพื่อปวงประชา	ช่วยเหลือเด็กนักเรียนและนักศึกษาแพทย์ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และอุปกรณ์การเรียน พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส
77	มูลนิธิทองประทาน โดย พล.ต.อ. สมชายวานิช เสนีและคณะผู้ก่อตั้ง เพื่อการศึกษาชาวฉะเชิงเทรา	ให้ทุนการศึกษาเด็กและเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา
78	มูลนิธิรวมใจช่วยนักเรียนยากจน	ให้ทุนการศึกษาเด็กยากจน
79	มูลนิธิชวน รัตนรักษ์	สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาด้านการศึกษาของเยาวชน ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นิสิต ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในต่างจังหวัด
80	มูลนิธิเดอะบิลด์	ส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชนด้วยการสร้างโรงเรียนให้แก่เด็กนักเรียนผู้ยากไร้ ขาดแคลนในพื้นที่ทุรกันดาร ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กที่ด้อยโอกาส
81	มูลนิธิสวนกุหลาบวิทยาลัย	ให้ทุนการศึกษานักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยที่มีความประพฤติดีแต่ขาดแคลน พัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรมและสวัสดิการของโรงเรียน
82	มูลนิธิคุณปริญา คุณหญิงบุญสิริ ขวลิตรอารัง	เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่เด็กและบริจาคเงินให้โรงพยาบาลต่าง ๆ

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
83	มูลนิธิตั้งเข็γκกิม	มอบทุนการศึกษาสำหรับน้อง ๆ นักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา (ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและผู้กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี)
84	มูลนิธิพลตำรวจเอก สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง	ส่งเสริมการศึกษา มอบทุนให้กับเด็ก นักศึกษา ผู้ยากไร้และด้อยโอกาส ส่งเสริมการกุศลการสาธารณะ การศาสนาการศึกษาศิลปะ วิทยาศาสตร์
85	มูลนิธิเติมฝันเติมชีวิต	ให้ความช่วยเหลือเด็กชาวเขาซึ่งเข้ามาศึกษาต่อใน อ.แม่ระมาด จ.ตาก โดยให้การสนับสนุนในเรื่องของที่พัก อาหาร ค่าเดินทางค่าชุดนักเรียน และอุปกรณ์การเรียน รวมทั้งค่ากิจกรรมเสริมพิเศษบางส่วน
86	มูลนิธิชินเศรษฐวงศ์	ช่วยเหลือสงเคราะห์หรือให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เรียนดี สงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้
87	มูลนิธิคุณพ่อดำรง - คุณแม่ทองทรัพย์ เกดตรา	ให้ทุนการศึกษาให้เด็กและเยาวชนสนับสนุนกิจกรรมและบริจาคเงินเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์
88	มูลนิธิคุณแม่บ่อย จงสถิตย์วัฒนา	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่มีความประพฤติดีและมีคุณธรรม แต่ ขาดแคลนทุนทรัพย์และดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อการกุศลและสาธารณประโยชน์
89	มูลนิธิกองบัญชาการตำรวจนครบาล	ให้ทุนการศึกษาของบุตรข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อย ช่วยเหลือการรักษาพยาบาลข้าราชการตำรวจที่เจ็บป่วยจากการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการกองบัญชาการตำรวจนครบาลเพื่อดำเนินการสาธารณประโยชน์
90	มูลนิธิเบญจรงค์กุล	ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ช่วยเหลือผู้ป่วย ขราภาพ และผู้ประสพภัยทุกชนิดส่งเสริมศาสนา สนับสนุนกีฬา และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
91	มูลนิธิปิติ ภิรมย์ภักดี	กระจายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้าถึงระบบการศึกษาพื้นฐานผ่านการให้ทุนแก่นักเรียนที่มีฐานะยากจน รวมทั้งดำเนินงานด้านสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
92	มูลนิธิสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนจังหวัดพิษณุโลก	ให้ทุนการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน จ.พิษณุโลก
93	มูลนิธิสถาบันพระบรมราชชนก	ให้ทุนนักเรียน บุคลากรภายในสถาบันพระบรมราชชนก
94	มูลนิธิช่วยการศึกษาท้องถิ่น	ช่วยเหลือเด็กนักเรียนท้องถิ่นที่ยากจนให้มีหนังสือเรียนช่วยเหลือโรงเรียนท้องถิ่นที่ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนท้องถิ่นที่เรียนดีแต่ยากจน ฯลฯ
95	มูลนิธิทาง สู้ฝัน บัณฑิตคนเก่ง	มอบทุนการศึกษามูลนิธิทาง สู้ฝัน บัณฑิตคนเก่งขึ้น เพื่อให้เยาวชนที่ผ่านการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อจนสำเร็จปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาตามหลักเกณฑ์ของมูลนิธิฯ
96	มูลนิธิศรีสวัสดิ์-สมาน แก้วบุตดา	ให้ทุนการศึกษาเยาวชนผู้ยากไร้และทุนจ้างงานคนพิการ
97	มูลนิธิมีชัย ฤชุพันธุ์ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์	ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
98	มูลนิธิการศึกษาคณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
99	มูลนิธิเทสโก้เพื่อไทย	ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
100	มูลนิธิหอการค้าอเมริกันในประเทศไทย	ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษา ที่มีทักษะภาษาอังกฤษดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และสนับสนุนครูภาษาอังกฤษชาวต่างชาติในโรงเรียนชนบท
101	มูลนิธิสันสกฤตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ให้ทุนการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษาจากถิ่นทุรกันดารที่ได้ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา เพื่อให้บัณฑิตเหล่านี้กลับไปเป็นผู้ช่วยสร้างความเจริญให้กับชุมชนของตน ตลอดจนชุมชนทุรกันดารอื่นตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
102	สมาคมศิษย์เก่าพยาบาลสภาอากาศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ให้ทุนการศึกษานักศึกษาพยาบาล สนับสนุนการประชุมสัมมนาอบรมและการศึกษาดูงาน และให้ทุนสนับสนุนวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล
103	มูลนิธิวัดไชยชุมพลชนะสงคราม	ให้ทุนการศึกษาของภิกษุ สามเณร วัดไชยชุมพลชนะสงคราม เป็นทุนภัตตาหาร ทำนุบำรุงก่อสร้างซ่อมแซมวัดไชยชุมพลชนะสงคราม
104	มูลนิธิมหาจักรีสิรินธร เพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
105	มูลนิธิเปรม ติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา	ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษา พระภิกษุ สามเณรที่เรียนดีมีความประพฤติเรียบร้อยแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
106	มูลนิธิชาวโคกลำพาน	ให้ทุนการศึกษา
107	มูลนิธิ วิเชียร-ปราณี เผอญูโชค	ให้ทุนการศึกษาและบริจาคเงินช่วยเหลือโรงพยาบาลและองค์กรต่าง ๆ
108	มูลนิธิสามัญศึกษาพัฒนาชัยภูมิ	ให้ทุนการศึกษา
109	มูลนิธิหวาน - จ้อย สุขแก้ว	ให้ทุนการศึกษาและบริจาคเงินให้กับหน่วยงานต่างๆเพื่อนำไปใช้ประโยชน์
110	มูลนิธิฮอนด้าประเทศไทย	จัดหาคอมพิวเตอร์แก่โรงเรียนที่ขาดแคลน มอบเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ทอดกฐินสามัคคีวัดพระบาทน้ำพุ
111	มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา	ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาแก่ผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ทุกระดับการศึกษา ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้วยการจัดพิมพ์หนังสือ จัดทัศนศึกษาหรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ
112	มูลนิธิ พสวท.	ส่งเสริมเยาวชนไทยที่สนใจและศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์การศึกษาและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี สนับสนุนนักวิทยาศาสตร์ ศึกษาค้นคว้าหรือประดิษฐ์คิดค้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
113	มูลนิธิดำรงราชานุภาพ	ให้ทุนการศึกษาและทุนการวิจัยชั้นอุดมศึกษา ในวิชาซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงเกี่ยวข้องด้วย
114	มูลนิธิมหิตลุดุลยเดช	ช่วยเหลือนักศึกษาแพทย์ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ส่งเสริมการศึกษาในวิชาแพทยศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์แลและวิชาอื่น ๆ สนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ อันเป็นสาธารณประโยชน์
115	มูลนิธิคุณหญิงพรหมชื่น รื่นศิริ	จัดหาทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาแก่นักเรียนที่ขาดแคลนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาโรงเรียนบดินทร์เดชา
116	มูลนิธิราชสุดา	ให้ทุนการศึกษา ระดับประกาศนียบัตร ระดับปริญญาตรี โทและเอกทั้งในประเทศ และต่างประเทศ มีผู้ได้รับทุนการศึกษาทั้งคนพิการและคนทั่วไป

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
117	มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี	ให้ทุนการศึกษาวิจัย ทุนแก่นักศึกษามหาวิทยาลัย ทุนนักศึกษาพยาบาล ทุนบุตรข้าราชการและลูกจ้าง ทุนนักเรียนประถมศึกษาที่สนใจสายวิทยาศาสตร์
118	มูลนิธิโรเกชั่น	ให้ทุนการศึกษาแก่นิสิตและนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ หรืออักษรศาสตร์ วิชาเอกคณิตศาสตร์หรือภาษาอังกฤษที่มีความตั้งใจ จะประกอบอาชีพครู มีผลการเรียนดี มีความประพฤติเรียบร้อยและขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาระดับปริญญาตรี
119	สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	เพื่อให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาแพทย์สตรีตั้งแต่ปีการศึกษาที่ 1 จนจบการศึกษาแพทย์ศาสตร์เป็นเวลา 6 ปี
120	มูลนิธิการพระราชกุศลในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณสยามมกุฎราชกุมาร	โครงการทุนการศึกษาพระราชทานด้วยทุนทรัพย์ส่วนพระองค์และเงินจากผู้บริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลปัจจุบันมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว 5 รุ่น จำนวน 600 ราย ส่วนใหญ่ทำงานแล้วทั้งในภาครัฐ และเอกชน
121	มูลนิธิสตรีวิทยา 2	ส่งเสริมการศึกษาและสงเคราะห์แก่ครูและนักเรียนที่ขาดแคลน ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน
122	มูลนิธิเพื่อการศึกษาของสมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย	ให้ทุนการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษาภาควิชาการตลาดที่เรียนดี มีความมุ่งมั่น และให้ความรู้ สัมมนา และการอบรมแก่นักศึกษาภาควิชาการตลาด
123	มูลนิธิเพื่อการศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	ให้ทุนการศึกษานักศึกษา รวมถึงปรับปรุงอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอน
124	เฉลิมศาสน์ศึกษามูลนิธิ	จัดสรรทุนการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน วิชาสามัญ วิชาอาชีพ เช่น ทางนาฏศิลป์ คีตศิลป์ ดุริยางคศิลป์
125	มูลนิธิไอโตซ์	ส่งเสริมเด็กชนบทที่ขาดทุนให้มีโอกาสเรียนจนถึงขั้นสูงสุดเท่าที่สามารถเรียนได้ มอบอุปกรณ์แก่นักเรียนที่ขาดแคลน ส่งเสริมโครงการอาหารเกษตรกลางวัน

ตารางที่ 3 กลุ่มที่ 2 มูลนิธิที่สนับสนุนการศึกษาเด็กและเยาวชนในภาพรวม หรือสนับสนุนในรูปแบบการให้ความรู้

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
1	มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย	ให้การสงเคราะห์ทางการศึกษาแก่เด็กยากจน ร่วมมือกับทางราชการในงานสังคมสงเคราะห์ทั่วไป ช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ ตามความจำเป็น ปัจจุบัน มูลนิธิฯ มีพื้นที่ดำเนินงาน 22 โครงการ ใน 41 จังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศไทย จำนวนเด็กในอุปการะ 43,000 คน (ข้อมูลเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565)
2	สัมมาชีพศิลปมูลนิธิ	บำรุงและส่งเสริมการศึกษา โดยจัดตั้งโรงเรียนอุปการะโรงเรียนและอุปการะบุคคลให้ได้รับการศึกษา และประกอบสัมมาชีพตามคตินิยมของพระพุทธศาสนา ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
3	มูลนิธิคุณแม่จินตนา ธนาลงกรณ์	ส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา นักเรียนนักศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
4	มูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชนในพระบรมราชินูปถัมภ์	เพื่อช่วยเด็กและเยาวชน (รวมทั้งสามเณร) ประพฤติดียากไร้ที่ขาดทุนจากหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศให้มีโอกาสรับการศึกษาและการอบรม

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
		คุณธรรมอย่างต่อเนื่อง จนสามารถประกอบอาชีพที่สุจริตได้ ตาม อัตภาพของตน
5	มูลนิธิอุบลรัตน์	ช่วยการศึกษาเด็กนักเรียนโรงเรียนเจ้าฟ้าอุบลรัตน์รวมถึงเด็กติดเชื้อเอช ไอวีที่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูที่บ้านมิตรภาพ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
6	มูลนิธิการศึกษาบาลีและการศึกษาเยาวชน (วิจารณ์โสภณวัดเกาะ)	ให้การศึกษาเยาวชน และภาษาบาลี
7	มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อน	ช่วยเหลืออบรมและให้การศึกษาแก่เด็กปัญญาอ่อน สืบสวนและค้นคว้าทาง สติปัญญาของเด็ก ให้ความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ เพื่อสาธารณกุศล
8	มูลนิธิโรคเรื้อนพุททง	ให้การศึกษาแก่เด็ก เยาวชน ผู้ป่วยโรคเรื้อนในนิคมพุททง สนับสนุน การศึกษาผู้ป่วยที่ยากจน ให้บุตรหลานผู้ป่วยมีพละทานามัยสมบูรณ์ร่วมมือ กับองค์กรกุศลอื่น ๆ ฯลฯ
9	มูลนิธิพิพิธภัณฑวัตถุ	เก็บกู้ให้การศึกษาแก่นักเรียนผู้ตัดศก เก็บกู้ศาสนาหรือการกุศลอื่น ตามที่เห็นสมควร จัดทำพิพิธภัณฑวัตถุให้มีคุณประโยชน์ต่อ การศึกษา ฯลฯ
10	มูลนิธิดวงประทีป	ช่วยเหลือให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในชุมชนที่ยากจน รวมทั้งการ ฝึกฝนวิชาชีพและอบรมการฝีมือ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีพละทานามัย สมบูรณ์ ฯลฯ
11	มูลนิธิช่วยเหลือเยาวชนสยาม (ธนบุรี)	ช่วยเหลือเยาวชนที่ขาดแคลนให้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับประถมไป จนถึงระดับมัธยมศึกษา สามัญวิสามัญและอาชีวศึกษาและขั้นต่อ ๆ ไป ตามความสามารถของแต่ละบุคคลและเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การเสียสละและการบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวมให้แก่เยาวชน
12	มูลนิธิคุณหญิงสมจิตต์	ส่งเสริมการศึกษาและช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน ส่งเสริมพุทธ ศาสนาและช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องการเมือง
13	มูลนิธิหน่วยสงเคราะห์พุททามกะผู้เยาว์วัดปาก บ่อ	ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อการกุศลแก่เด็กและเยาวชน เผยแพร่ พระพุทธศาสนา สนับสนุนช่วยเหลือเยาวชน ร่วมมือกับองค์กร การ กุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมือง
14	มูลนิธิไทยคม	ให้โอกาสทางการศึกษา สร้างอนาคตให้กับเยาวชนไทย พร้อมสร้าง อาชีพให้กับผู้คนในชุมชน
15	มูลนิธิทุนการศึกษาร่วมใจ	ช่วยเด็กและเยาวชน (รวมทั้งสามเณร) ให้การศึกษาและการอบรม คุณธรรมแก่เยาวชน
16	มูลนิธิช่วยการศึกษาบุตรสมาชิกคุรุสภา	ช่วยเหลือการศึกษาของบุตรครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความ จำเป็นและสมควรได้รับการช่วยเหลือ
17	มูลนิธิวัดญาณสังวราราม	จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ครอบครัวมีฐานะยากจน
18	มูลนิธิสตรีศึกษาร้อยเอ็ด	ช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษานักเรียนที่ขาดแคลนอุปการะการศึกษา และ พัฒนาโรงเรียนสตรีศึกษาร้อยเอ็ด
19	มูลนิธิวิจิตร ชวนะนันท์	ให้การสนับสนุนเพื่อการศึกษาแก่โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ แก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
20	มูลนิธิชัยนาวิพัฒนา	มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์ โดยเน้นหนักในด้านการศึกษา ของเยาวชนในจังหวัดสมุทรสาคร
21	มูลนิธิไทยรัฐ	ส่งเสริมด้านการศึกษาและช่วยเหลือกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา แก่ นักเรียนที่ยากจนและนักเรียนด้อยโอกาส

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
22	มูลนิธิทรง-บุลสุข	โครงการสนับสนุนด้านการศึกษาให้แก่เยาวชนไทย ก่อตั้งโดย คุณทรงบุลสุข
23	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาลจังหวัดสมุทรปราการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปลดปล่อยจากสถานพินิจให้มีโอกาสได้รับการศึกษาอบรมหรือประกอบอาชีพ
24	มูลนิธิอัฐมราชาอนุสรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์	ส่งเสริมการศึกษาของภิกษุ สามเณร เผยแพร่พุทธศาสนา
25	มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง	ให้การศึกษาและส่งเสริมพัฒนาการเด็กพิเศษ
26	มูลนิธิอัสวานนท์	ช่วยเหลือการศึกษาแก่เด็กที่มีความประพฤติดีแต่ยากจน ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ยากไร้ อนามัยหรือประสบภัยพิบัติต่าง ๆ
27	มูลนิธิดร.อมรเทพ ดีโรจนวงศ์	ช่วยเหลือเด็กผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ผู้ยากไร้ ผู้ประสบภัยพิบัติและสนับสนุนโครงการพระราชดำริต่าง ๆ
28	มูลนิธิวิศักดิ์ เกิดวงศ์บัณฑิต	ช่วยเหลือให้การศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาทุกระดับชั้น ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และสงเคราะห์คนชรายากไร้
29	มูลนิธิพัฒนาคุณภาพชีวิต	ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนในชนบท
30	มูลนิธิเตียง จิราธิวัฒน์	ช่วยเหลือให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในชุมชนที่ยากจน รวมทั้งฝึกฝนวิชาชีพและอบรมการฝีมือ
31	มูลนิธิโรงเรียนนนทบุรียวิทยาในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์	ส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนที่ยากจนในโรงเรียนนนทบุรียวิทยา รวมถึงจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนแก่โรงเรียนและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน
32	มูลนิธิสร้างเสริมไทย	เสริมสร้างความรู้ให้กับเยาวชน โดยเฉพาะเด็กผู้ด้อยโอกาสเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมพร้อมให้คนไทยก้าวสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา
33	มูลนิธิพุทธรักษา	ส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนสำหรับเด็กที่ขาดแคลนโอกาสทางการศึกษา อีกทั้งส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีมาตรฐานวิชาชีพ
34	มูลนิธิประเสริฐ-ทัศนีย์ พงษ์กุมาร	สนับสนุนการศึกษาของเยาวชนที่ยากจน สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของเยาวชน
35	มูลนิธิเพื่อคุณภาพชีวิต	ให้ความช่วยเหลือแก่การศึกษาของเด็กและเยาวชนผู้ยากไร้กับผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
36	มูลนิธิสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์	ส่งเสริมการศึกษาของภิกษุและสามเณรในด้านการรักษาพยาบาล สงเคราะห์เยาวชน ช่วยเหลือเรื่องการศึกษาของเด็กชาวพุทธ
37	มูลนิธิสัมพันธ์ อุณหะนันท์	อุดหนุนและบำรุงการศึกษาบาลีของภิกษุสามเณร การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาของบรรพชิตและอุบาสิก้า อุดหนุนและบำรุงวัดวาอาราม
38	มูลนิธิพระราชวิสุทธิคุณ (จิตตสาโร ภิกขุ เกตุวงศ์แหวน)	เพื่อการศึกษาของพระภิกษุสามเณรและเยาวชนภายในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
39	มูลนิธิสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร	ส่งเสริมการศึกษา การฝึกวิชาชีพ และการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ของสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร
40	มูลนิธิเฟิร์ล เอส บัค (ประเทศไทย)	ให้การสงเคราะห์เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาสให้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัย และอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ
41	มูลนิธิส่งเสริมการพัฒนาศุภคผล	ให้การศึกษาเด็กในสลัม สนับสนุนที่พักสำหรับเด็กข้างถนน สนับสนุนที่พักให้แก่เด็กผู้ป่วยโรคเอดส์ และดำเนินกิจกรรมบริการชุมชน

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
42	มูลนิธิหัวแหลมเพื่อสังคม	ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่ฉลาดหลักแหลม และบุคคลผู้มีความสามารถพิเศษ
43	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชนศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครศรีธรรมราช	สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมประพฤติในสถานพินิจในด้านของสวัสดิการการศึกษา อบรม ฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการหางานอาชีพ
44	มูลนิธิสมณวัตรวิมล	ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนของโรงเรียนเส้าให้ "วิมลวิทยานุกูล"
45	มูลนิธิเพื่อนศิลปิน	จัดสร้างโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดาร สนับสนุนกิจกรรมอันเกี่ยวกับศาสนา สนับสนุนกิจกรรมอันเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์
46	มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน	ช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสในสังคม โดยใช้พระพุทธศาสนาเป็นแกนนำ
47	มูลนิธิพระอาจารย์สมชาย ฐิตวิริโย	สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 11
48	มูลนิธิสยามบรมราชกุมารีเพื่อสถาบันการศึกษาในเครือจิตรลดา	เพื่อสนับสนุนด้านการศึกษาของโรงเรียนจิตรลดา ตลอดจนงานสาธารณกุศล
49	มูลนิธิเสริมกล้า	ส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส
50	มูลนิธิมหาสมุทรแห่งปัญญา	ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้แก่เด็กด้อยโอกาส
51	มูลนิธิช่วยเหลือเด็กนักเรียนยากจนจังหวัดเพชรบูรณ์	ให้การช่วยเหลือเด็กนักเรียนยากจนจังหวัดเพชรบูรณ์
52	มูลนิธิที่เอี่ยมปี	เพื่อส่งเสริมการศึกษาสำหรับเยาวชนผ่านการศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อม บำเพ็ญสาธารณกุศลและการกุศลอื่น และร่วมมือกับองค์กรการกุศลเพื่อสาธารณประโยชน์
53	มูลนิธิบ้านฟ้าไทย	ให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กพิการหรือผู้ด้อยโอกาสในระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้เด็กพิการหรือผู้ด้อยโอกาสได้รับประสบการณ์ที่ดี เพิ่มคุณภาพชีวิตและส่งเสริมการใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติเพื่อเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพในอนาคตต่อไปได้อย่างยั่งยืน
54	มูลนิธินวัตรธรรม	ส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่ชนบท และช่วยเหลือสังคมในด้านอื่น ๆ รวมทั้งการส่งเสริมวัฒนธรรม คุณธรรม และศาสนา
55	มูลนิธิมิชชั่น วีระไวทยะ	สนับสนุนการศึกษาเพื่อการกุศล พัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและครอบครัวด้านปัจจัยพื้นฐาน สร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตช่วยเหลือและอุปการะเด็กกำพร้าให้มีที่พักพิงโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม
56	มูลนิธิไฮเน็ค	มอบโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนไทย โดยเชื่อว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดีจะเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติ อีกทั้งยังเป็นกุญแจสำคัญในการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสร้างความสำเร็จในอนาคตให้กับตนเอง
57	มูลนิธิเพื่อเยาวชนไทย สดใสแข็งแรง	ส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง
58	มูลนิธิจุมภฏ- พันธุ์ทิพย์	จัดตั้งหรือสนับสนุนสถาบันการศึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดทุน และให้การรักษายาบาลคนไข้ที่ยากจน สนับสนุนสถาบันการศึกษาหาความรู้ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมทางด้านโบราณคดี

	รายชื่อมูลนิธิ / องค์กร	ภารกิจ
		เกษตรกรรมวัฒนธรรม และศิลปกรรมโดยมุ่งเน้นในเรื่องของไทยเป็นสำคัญ
59	มูลนิธิเพื่อวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	สนับสนุนการศึกษาและกิจกรรมของนักเรียนแพทย์ทหารที่ขาดทุนทรัพย์
60	มูลนิธิเลน่าคิน	ส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนในประเทศไทย บริจาคทรัพย์หรือสิ่งของเพื่อการกุศล ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าในวิชาการต่าง
61	มูลนิธิยูพัฒนา	สร้างโอกาสและพัฒนาการศึกษาแก่เยาวชนขาดโอกาสในประเทศไทย
62	มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	จัดการศึกษาให้กับประชากรอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย
63	มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษาในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์	ช่วยพัฒนาการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ ระดับโรงเรียนให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล
64	มูลนิธิสวัสดิ์ สำเภา แก้วไทรหงวน	ส่งเสริมการศึกษา
65	มูลนิธิประสิทธิ์ - นวลศรี สุวรรณประทีป	ช่วยเหลือการศึกษาแก่เด็กขาดแคลน คนพิการ ช่วยเหลือค้นคว้าเทคนิค บริการทางการแพทย์ ทำนุบำรุงพุทธศาสนา
66	มูลนิธิพลังแห่งการเรียนรู้	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมลงมือทดลองปฏิบัติภารกิจทางวิทยาศาสตร์ เรียนรู้เทคโนโลยีพลังงานรอบตัว และเทคโนโลยีพลังแห่งอนาคตให้กับเด็กและเยาวชน
67	มูลนิธิมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดทุน
68	มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ ประเทศไทย	พัฒนาทักษะชีวิตและทักษะความเป็นผู้นำของเยาวชน โดยร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงมหาดไทยตลอดจนพันธมิตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็กและเยาวชนเพื่อปกป้องให้การศึกษา และเสริมพลังแก่เด็กและเยาวชน
69	มูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนา	สนับสนุนกิจกรรมอาชีพที่เยาวชนเป็นเจ้าของโครงการ ส่งเสริมโครงการพิเศษที่สัมพันธ์กับการประกอบอาชีพของเยาวชน

ตารางที่ 4 กลุ่มที่ 3 มูลนิธิที่สนับสนุนเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ หลายด้าน โดยอาจมีประเด็น การศึกษาร่วมด้วย

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
1	มูลนิธิ ยู.ซี.เอฟ	พัฒนาเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เด็กและเยาวชน มากกว่า 100,000 คน ได้รับโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผ่านการดำเนินงานโครงการอุปการะเด็ก และโครงการพิเศษอื่น ๆ
2	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภายาวชนและครอบครัว	สงเคราะห์เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กของศาลคดีเด็ก ทั้งที่กำลังฝึกอบรมและปลดปล่อยแล้ว ในด้านสวัสดิการ การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ การจัดหางาน การให้ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงดูชั่วคราว

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
3	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภาคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา	สงเคราะห์เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จ.สงขลา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 9 จ.สงขลา ในด้านการศึกษา อบรมการฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการจัดหางานอาชีพ
4	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภาคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	สงเคราะห์เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กของสภาคดีเด็ก ทั้งที่กำลังฝึกอบรมและปลดปล่อยแล้ว ในด้านสวัสดิการ การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ การจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่
5	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาลเยาวชนและครอบครัวในพระอุปถัมภ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชธิดา มาตุ	สงเคราะห์เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กของสภาคดีเด็ก ทั้งที่กำลังฝึกอบรมและปลดปล่อยแล้ว ในด้านสวัสดิการ การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ การจัดหางาน การให้ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงดูชั่วคราวฯ
6	มูลนิธิเด็ก	สนับสนุนสิทธิของเด็ก ช่วยเหลือเด็กที่ตกอยู่ในความทุกข์ยากและถูกทอดทิ้ง จัดหารูปแบบอื่น ๆ ของการศึกษาและดูแลเด็ก เป็นสื่อประสานของความเข้าใจอันดีระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ส่งเสริมศิลปวิทยาการ วัฒนธรรมและสังคมสงเคราะห์ การจัดการศึกษาและพัฒนาสื่อ
7	มูลนิธิสงเคราะห์และพัฒนาเด็ก	สงเคราะห์เด็กกำพร้า อนุบาล เด็กพิการและทุพพลภาพ ให้การคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้การส่งเสริมและให้การศึกษาคูหาเด็ก ส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสงเคราะห์และพัฒนาเด็ก
8	มูลนิธิส่งเสริมความสะอาดและสุขภาพนักเรียน ในพระบรมราชินูปถัมภ์	ส่งเสริมความสะอาดและสุขภาพนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียน ประถมศึกษาให้มีความสะอาดและสุขภาพดี ให้คำแนะนำนักเรียนใน ด้านวิชาการ และการปฏิบัติในเรื่องความสะอาดและสุขภาพ
9	มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก	ช่วยเหลือ พัฒนาเด็กที่ถูกทอดทิ้งและด้อยโอกาสให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม พัฒนาการศึกษาและ แสวงหารูปแบบการสร้างสรรคเด็กให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ
10	มูลนิธิสายเด็ก 1387	ให้ความช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เข้าถึงสิทธิบริการด้าน สุขภาพมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ตามที่รัฐบาลได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็กและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป
11	มูลนิธิแชนดอะครอสเดอะวอเตอร์ (ประเทศไทย)	สร้างชีวิตทางเลือกให้กับเด็ก ๆ ให้มีมากกว่าหนึ่งโอกาส สนับสนุนเด็ก กำพร้าและเด็กยากไร้หรือประสบภัยในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อให้พวกเขาได้รับการพัฒนาทั้งส่วนตัวและส่วนร่วม
12	มูลนิธิโสสะแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์	ช่วยเหลือเด็กที่ขาดที่พึ่ง เด็กกำพร้าให้มีที่อยู่อาศัยแบบครอบครัวที่ สมบูรณ์ ให้การศึกษาจนมีวิชาชีพเลี้ยงตัวได้เพื่อวิจัยและศึกษาเหตุแห่ง การเป็นมาของเด็กและผลของการเลี้ยงดูร่วมมือส่งเสริมและ ประสานงานกับองค์กรกุศลอื่น
13	มูลนิธิเพื่อเด็กไทย	สนับสนุนบ้านเด็กกำพร้าพญาและโรงเรียนโสตพัฒนาโรงเรียนสอนคนหูหนวก และโครงการอื่น ๆ โครงการต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เด็ก ๆ ที่ป่วย กำพร้า พิการ และเร่ร่อน ได้มีบ้าน มีการศึกษา และมีอนาคต
14	มูลนิธิรักเด็กกำพร้าอีสาน	ดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้าใน จ.อุบลราชธานี
15	กองทุนพัฒนาเด็กชนบท ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ส่งเสริมและพัฒนาเด็กชนบท

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
16	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย	สงเคราะห์แก่เด็กและผู้เยาว์ที่ถูกทอดทิ้งไว้กับสภากาชาดไทย รวมทั้งเด็กและผู้เยาว์ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต่าง ๆ
17	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี	สงเคราะห์ช่วยเหลือ แก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กที่มีคำสั่งถูกคุมประพฤติ จังหวัดอุบลราชธานี
18	สหทัยมูลนิธิ	ส่งเสริมให้เด็กทุกคนมีความสุขในครอบครัว จัดหาครอบครัวทดแทน จัดบริการบุตรบุญธรรม ให้สวัสดิการประสานงานกับองค์กรและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ในเรื่องพัฒนาเด็กและครอบครัว
19	มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	ให้บริการช่วยเหลือและฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ สังคม การอาชีพแก่เด็กพิการทางกายและการมองเห็น
20	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท	ส่งเสริมการปฏิบัติงานสงเคราะห์และคุ้มครองเด็กอ่อน เผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ สงเคราะห์คุ้มครองและพัฒนาเด็กอ่อนที่ขาดบิดามารดา หาทุนและจัดสรรเป็นบริการด้านสวัสดิการ ผูกเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครช่วยงานเลี้ยงเด็ก
21	มูลนิธิเด็กกำพร้าบ้านกิ่งแก้ว วิบูลสันติ เชียงใหม่	รับเลี้ยงดูแลเด็กกำพร้าที่ครอบครัวมีปัญหา ตั้งแต่อายุ 3 เดือน ถึง 6 ปี
22	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก	ส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยการทำงานในระดับรากหญ้า ระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อที่จะคิดค้นผลักดันการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เช่น โครงการแต่น้องผู้พิการไทย โครงการแรงงานเด็ก โครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา และโครงการส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็ก
23	กองทุนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร	ยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร 3 ด้านได้แก่ ด้านอาหาร โภชนาการ และสุขภาพอนามัย
24	มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท	พัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนชนบทที่ย้ายถิ่นแล้วในประเทศไทย
25	องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ	เป็นผู้นำในด้านการส่งเสริมและปกป้องสิทธิเด็ก
26	มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ	เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าของเด็กพิการและครอบครัว
27	มูลนิธิเกื้ออรุณ	องค์กรเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเกื้อกูลเด็กที่เป็นเอดส์
28	ชัยพฤกษ์มูลนิธิ	อุปการะเด็กที่ถูกทิ้งหรือกำพร้า ที่ จ.นครนายก
29	มูลนิธิยุวพุทธพัฒนา	พัฒนาเด็กและเยาวชน ให้ความสำคัญคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กและเยาวชนที่ถูกละเมิดสิทธิ
30	มูลนิธิยุวรักษ์	ช่วยเหลือด้านรักษาพยาบาลและสุขภาพอนามัยของเด็กยากไร้ที่ด้อยโอกาส
31	มูลนิธิ TO BE NUMBER ONE	เพื่อรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในประเทศให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ วัยรุ่นและเยาวชน
32	มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก	ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กผู้ถูกละเมิดสิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
33	มูลนิธิคุณพุ่ม	ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ให้เป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรม
34	มูลนิธิสยามกัมมาจล	มูลนิธิของธนาคารไทยพาณิชย์ ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชน
35	มูลนิธินาวาเด็ก	อุปการะเด็กยากไร้ด้วยโอกาสให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การเจริญเติบโต
36	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด	ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เผยแพร่ให้ประชากรช่วยเหลือสงเคราะห์
37	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต	มูลนิธิของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต
38	มูลนิธิสายน้ำ	ช่วยฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ยากจน ด้วยโอกาส พิกการ เร่ร้อน ดิทยาเสพติดิ ได้รับโอกาสในการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ โดยสนับสนุนทุนการศึกษา ฝึกวิชาชีพตามความเหมาะสม
39	มูลนิธิสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น	ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และดูงานด้านสุขภาพจิตเด็กวัยรุ่นและครอบครัว สนับสนุนการดำเนินงานสุขภาพจิตเด็กวัยรุ่นและครอบครัว ในชุมชน
40	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดชลบุรี	ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ
41	มูลนิธิยุวทูตความดี ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ส่งเสริมให้เยาวชนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดที่กว้างไกล สามารถรู้เท่าทัน และปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ ผ่านโครงการและกิจกรรมที่หลากหลาย
42	มูลนิธิพรรณนิภา	สนับสนุนด้านดนตรีกับเด็กและเยาวชน ในโครงการ Play it Forward “กีตาร์แห่งความฝัน”
43	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี	สงเคราะห์และคุ้มครองเด็กจากสถานพินิจให้มีโอกาสได้รับการศึกษาอบรมอาชีพ
44	มูลนิธิเอสซีจี	สร้างศักยภาพของคนโดยเน้นที่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาชาติในอนาคตรวมถึงปลูกฝังจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม
45	มูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี	สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี
46	มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน	พัฒนาเด็กและเยาวชนของไทยตามประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ทั้งทางด้านการศึกษา สติปัญญาคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของไทย ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารมูลนิธิและคณะที่ปรึกษาอาวุโสจากหลากหลายสาขาวิชาชีพ

ตารางที่ 5 กลุ่มที่ 4 มูลนิธิที่สนับสนุนประเด็นอื่น ๆ ในสังคม โดยมีเรื่องการศึกษาเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นร่วม

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
1	มูลนิธิกฤตนาสุธรรม์	รับดูแลครอบครัว บุคคลที่เสียสละเพื่อชาติแบ่งเบาภาระจากมูลนิธิสายใจไทย ที่ดูแลตำรวจ ทหารที่พิการ ส่วนครอบครัวที่มีบุตร และยังเล่าเรียนอยู่จึงจัดทุนการศึกษาให้บุตรของคนพิการ

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
2	มูลนิธิสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา	สงเคราะห์ผู้ประสบภัย ชัดสน ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน สนับสนุนด้านการศึกษา อบรมการดูงานที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ร่วมมือกับองค์กรกุศลอื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยไม่เกี่ยวกับการเมือง
3	มูลนิธิรักเมืองไทย	บริจาคสาธารณกุศล ช่วยผู้ประสบภัย ทุนการศึกษาเด็กยากจน
4	มูลนิธิ พล.ต.อ.เกา สารสิน	ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เสียชีวิตจากการทำงานเพื่อจับกุมผู้ค้ายา ให้ทุนการศึกษาบุตรเจ้าหน้าที่ที่เสียชีวิต
5	มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	ปลูกฝังคุณภาพจริยธรรมของเด็กและเยาวชน ให้ทุนการศึกษาและจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ (โครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ ศูนย์ยุวพัฒน์)
6	มูลนิธิส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน	ยกระดับสตรีและเยาวชนที่มีการศึกษาน้อยในด้านการศึกษาเสริมและประกอบอาชีพส่งเสริมศีลธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนาและมนุษยธรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ส่งเสริมสุขภาพอนามัย
7	มูลนิธิ สี่ ศ. รพิด	สงเคราะห์เด็กกำพร้าและเด็กทั่วไปโดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา ช่วยเหลือผู้ประสบภัยส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการสถานพยาบาล ฯลฯ
8	มูลนิธิราชประชานุเคราะห์	สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย (อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย ภัยหนาว) สงเคราะห์ด้านการศึกษา สงเคราะห์เด็กกำพร้า เด็กอนาถา ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี (ศึกษาสงเคราะห์ สังคมสงเคราะห์) บุรณะซ่อมแซม ปรับปรุง โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ป้องกันสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ สงเคราะห์ช่วยเหลือประชกร ฯลฯ
9	มูลนิธิมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ฝึกอบรมด้านการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์แก่บุตรเกษตรกรทั่วประเทศ สงเคราะห์การศึกษา เทคโนโลยี และวิชาการที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนด้านการเกษตร
10	มูลนิธิเบญจมาภิต	บำเพ็ญทาน การศาสนา และบำรุงวัดเบญจมาภิตในกิจการก่อสร้าง ซ่อมแซมการศึกษา และการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณร เป็นต้น
11	มูลนิธิมหาวิทยาลัย	เพื่อการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรและเยาวชน การรักษาพยาบาลการเผยแพร่ พระพุทธศาสนา การก่อสร้าง และบูรณะมหาวิทยาลัย
12	มูลนิธิศรีวิสารวาจา	ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาทุกระดับความรู้ ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้ประสบภัยต่าง ๆ ในประเทศไทย ช่วยเหลือสาธารณกุศล
13	มูลนิธิเพื่อการศึกษาและประชาสงเคราะห์	จัดตั้งหรือสนับสนุนสถาบันการแพทย์ การศึกษา และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ยากจนและสถาบันการกุศลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย
14	มูลนิธิโรงเรียนส่งเสริมพระพุทธศาสนา	นำดอกผลส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนพระปริยัติธรรม ร่วมมือประสานงานกับองค์กร มูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน
15	มูลนิธิบำรุงการศึกษาพระปริยัติธรรม วัดคูหาสวรรค์	ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร ในสำนักวัดคูหาสวรรค์ จัดเป็นสวัสดิการแก่พระภิกษุ สามเณร บุคคล ครูอาจารย์นักเรียนร่วมสนับสนุนโครงการสอนเสริมเพิ่มเติมและสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันนักเรียนขาดแคลน ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
16	มูลนิธิสงเคราะห์ตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัวในพระอุปถัมภ์	ช่วยเหลือด้านสวัสดิการของข้าราชการตชด. และครอบครัว ช่วยเหลือ ตชด. ที่ทำหน้าที่ครู ช่วยเหลือข้าราชการ ตชด.ที่บาดเจ็บ ถึงแก่กรรม และ

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
	ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	ครอบครัวที่เจ็บป่วย ประสบสาธารณภัยช่วยเหลือการศึกษาบุตรข้าราชการ ตชด. ฯลฯ
17	สมาคมส่งเสริมการศึกษาในถิ่นกันดาร	เผยแพร่การศึกษาและสนับสนุนส่งเสริมให้ประชากรเห็นความสำคัญของการศึกษา ช่วยเหลือเกี่ยวกับสถานศึกษาและอุปกรณ์การศึกษาในชนบทที่ห่างไกลสงเคราะห์ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน
18	มูลนิธิหม่อมเจ้าพิจิตรจิราภา เทวกุล	บำเพ็ญสาธารณกุศลและให้เป็นทุนการศึกษาแก่เยาวชน นิสิตนักศึกษาทั่วไป ผู้ขาดแคลนในรูปแบบต่าง ๆ
19	มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์	ดูแลกลุ่มเด็กตาบอด โดยให้การศึกษาแบบเฉพาะส่งเสริมคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการฝึกอาชีพ การคุ้มครองสิทธิผู้พิการ ส่งเสริมการวิจัย ช่วยเหลือการจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือคนตาบอด
20	มัสกาศิมูลนิธิ	สงเคราะห์เด็กกำพร้าและเด็กทั่วไป ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม จัดตั้งสถานพยาบาล โรงเรียน
21	มูลนิธิวิภาวดีรังสิต	ช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารที่ขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค ช่วยเหลือบุคคลที่ประสบภัย ส่งเสริมการศึกษาและให้ความรู้แก่เยาวชน ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและช่วยเหลือกิจการสงฆ์
22	มูลนิธิเปรม ตินสุลานนท์ จังหวัดเชียงใหม่	ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่เรียนดีมีความประพฤติเรียบร้อยแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
23	มูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร	สงเคราะห์ ฝึกหัดและสามเณรอาพาธ และคนไข้อนาถาที่รับการรักษาตัว ณ โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร สงเคราะห์นักเรียนที่ขาดแคลน และปรารถนาจะได้ศึกษาเล่าเรียนและมีความประพฤติดี
24	ทุนการกุศลสมเด็จพระเทพฯ	สงเคราะห์ช่วยเหลือในกิจการเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม การแพทย์การสาธารณสุข การศึกษา การศาสนา การกีฬา ทหาร ตำรวจ เด็กและเยาวชน คนพิการผู้ประสบสาธารณภัย ผู้ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนและอื่น ๆ ตามที่ประธานมีพระราชวินิจฉัยเห็นสมควร
25	มูลนิธิมาयाโคตมี	สนับสนุนเยาวชนในด้านการศึกษา และสร้างเสริมจริยธรรมและเพื่อการพัฒนาตนตามหลักพระพุทธศาสนา
26	มูลนิธิก้าวไปคูไทย	เน้นกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทั้งเด็กและผู้สูงอายุด้านพัฒนาการศึกษา สุขอนามัย โภชนาการ รวมถึงความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนกรณีประสบภัยพิบัติ
27	มูลนิธิเจริญโภคภัณฑ์	พัฒนาเด็กและเยาวชน แก้ไขปัญหาความยากจน กตัญญูและยกย่องผู้สูงอายุ
28	มูลนิธินายประจักษ์ และนางสาส์น คนตรง	สนับสนุนการศึกษาทั้งสายสังคม เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ เสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรมและคุณธรรมแก่เยาวชน
29	มูลนิธิสิริวัฒนภักดี	ส่งเสริมสนับสนุนสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สถาบันการศึกษา ช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนดีและประพฤติดีแต่ขาดทุน
30	มูลนิธิวิสุทธิคุณ	เผยแพร่พุทธศาสนา อบรมจริยธรรม ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจนและขาดแคลน สังคมสงเคราะห์ เด็กกำพร้า คนพิการ และคนชรา ส่งเสริมศิลปะ
31	มูลนิธิพลเอกประจวบ สุนทรางกูร	สนับสนุนการดำเนินงานและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นทุนการศึกษาของนักศึกษา ทุนการวิจัยของคณาจารย์ข้าราชการและนักศึกษา เป็นทุนในการสนับสนุนการแก้ปัญหาของภาค

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
32	มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว	ให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากโดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา ช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ทุกข์ยากให้สามารถเติบโต มีการศึกษา และสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างเข้มแข็งมีศูนย์ day-care
33	มูลนิธิฮารนามซิงห์ ฮารบันส์เกอร์ (สัจเทพ)	ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตกทุกข์ได้ยาก ช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ผู้ยากจน บริจาคเงินสนับสนุนเพื่อจัดหาเครื่องมือทางการแพทย์
34	มูลนิธิงานสวัสดิการสังคมเฉลิมพระเกียรติ 5 รอบ	พัฒนาคุณภาพชีวิตและการฝึกอาชีพแก่ผู้ด้อยโอกาส เด็กและเยาวชน คนพิการและผู้สูงอายุ และเพื่อสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เยาวชนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
35	มูลนิธิประชาร่วมใจ	ให้ความช่วยเหลือกิจการโรงพยาบาล สถานศึกษา การศาสนา กีฬาอีกทั้งให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
36	มูลนิธิสายธาร	สงเคราะห์และบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
37	มูลนิธิ 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์	สนับสนุนกิจการของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและสนับสนุนการสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยเหลือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในจังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน เพื่อสนองพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนีที่ทรงปรารถนาให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความเจริญก้าวหน้า เพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนมีคุณภาพออกไปสู่สังคมรวมทั้งการสนับสนุน “กองทุนการศึกษาสิรินธร” ซึ่งช่วยเหลือนักเรียนในท้องถิ่นชนบทให้ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี
38	มูลนิธิสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช วัดบวรนิเวศวิหาร	บำเพ็ญสาธารณประโยชน์สาธารณสุข มอบทุนการศึกษา และเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของชาติไทย
39	มูลนิธิพร้อม-ฉวี จุลชาติ	ช่วยเหลือให้การศึกษ การดำรงชีพแก่ผู้ยากไร้ และส่งเสริมบำรุงพระพุทธศาสนาช่วยเหลือกิจการอันเป็นกุศลและสาธารณกุศล
40	มูลนิธิหนึ่งน้ำใจ (ONE LOVE FOUNDATION)	เป็นสื่อกลางเชื่อมต่อระหว่างมูลนิธิ องค์กรสาธารณกุศล กับผู้มีจิตศรัทธา ในการบริจาคเพื่อจุดประกายพลังการให้คืนสู่สังคมไทย โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมมูลนิธิ องค์กรสาธารณกุศลที่หลากหลาย ครอบคลุมการช่วยเหลือด้าน การศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก กลุ่มสตรี กลุ่มผู้พิการ ครอบครัว ผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพผู้ป่วยโรคต่าง ๆ โรงพยาบาล ผู้ประสบภัย ผู้อพยพ ปาปไม้อและสัตว์ป่า สิ่งแวดล้อมศาสนา โบราณสถาน และอื่น ๆ
41	มูลนิธิคุณแม่ลี้กิมเกียว ตั้งคารวคุณ	ดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์แก่สังคมโดยนำผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจมาตอบแทนคุณแผ่นดินที่ให้ที่อยู่ ที่ทำกินแบ่งปันช่วยเหลือแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยากเมื่อแก่ทุกศาสนาและสิ่งสำคัญที่สุดคือทำให้โอกาสทางการศึกษาในทุกระดับชั้นแก่ผู้ที่เรียนดีและเรียนปานกลาง ที่มีความประพฤติดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
42	มูลนิธิพุทธปรัชญา	ส่งเสริมและบำรุงพระพุทธศาสนา สนับสนุนและส่งเสริมด้านการศึกษาแก่เด็กนักเรียน นักศึกษาที่ยากจน ผู้หญิงที่ด้อยโอกาส สงเคราะห์คนยากไร้ คนป่วย คนชรา และสนับสนุนด้านสาธารณสุข ร่วมมือกับองค์กรสาธารณกุศลอื่น ๆ เพื่อดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
43	มูลนิธิสงเคราะห์ชาวไทย	ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ทั้งเอกเทศและร่วมมือกับองค์กรกุศลอื่น ๆ หลากหลายด้าน เช่น งานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม งานด้านการศึกษา โดยมอบทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน งานส่งเสริมการเกษตร งานส่งเสริม

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
		การแพทย์และเสริมสร้างความรู้เพื่อป้องกันโรคเอดส์ งานด้านบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้ประสบภัย และงานบำบัดยาเสพติด
44	มูลนิธิสงเคราะห์เด็ก คนชราและผู้ด้อยโอกาส	ให้โอกาสเด็กและผู้สูงอายุ สนับสนุนทางการเงิน สุขภาพ การศึกษา และกีฬา แก่เด็กยากจนสนับสนุนโครงการเกี่ยวเนื่องกับการให้การศึกษา การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และโครงการการกุศลอื่น ๆ ให้ที่พักพิงแก่เด็กที่ไร้ที่อยู่อาศัยและร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือประสานงานกับโครงการการกุศลอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน
45	มูลนิธิร่มฉัตร	บำรุง บูรณะและปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน ให้ทุนภัตตาหารการศึกษา และการรักษาพยาบาล พระภิกษุ สามเณร และส่งเสริมสนับสนุนการเผยแผ่พุทธศาสนา ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่เรียนดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ส่งเสริมงานวัฒนธรรมและดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
46	มูลนิธิเพื่อการศึกษาพิเศษในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	สนับสนุนและส่งเสริมงานด้านการศึกษาพิเศษของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สนับสนุนการจัดโครงการฝึกอาชีพเยาวชนพิการและทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกับหน่วยงานองค์กรการกุศลอื่น ๆ โดยมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามอัธยาศัย เพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไปอย่างมีคุณค่าและมีความสุข
47	มูลนิธิสมศักดิ์ - นันทนา ปฐพานิชย์ โชติ	บริจาคทรัพย์และสิ่งของให้แก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ด้อยากทิวโหย ผู้ไร้ที่พักพิงหรือผู้ประสบภัยธรรมชาติรวมทั้งผู้ประสบเคราะห์ร้ายจากอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในด้านการเงิน การฝึกทักษะอาชีพ และหรือการพัฒนาอาชีพแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ทุพพลภาพ เด็ก และคนชรา
48	มูลนิธิชลลดา	ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการ สตรีและผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิและถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยเหลือเด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการสตรี และผู้สูงอายุที่ยากไร้และไร้ที่พึ่งให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่งเสริมและสนับสนุนช่วยเหลือการศึกษารักษาแก่นักเรียนที่ยากจนและด้อยโอกาสทางสังคม และดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
49	มูลนิธิอำพันยงยุทธ์	สนับสนุนผู้คนในสังคมโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสให้สามารถยืนหยัดและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน มุ่งส่งเสริมการสร้างรากฐานทางการศึกษาให้กับเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเพียงพอเพื่อสร้างความรู้ ความคิด และพัฒนาให้เยาวชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ต่อไป รวมถึงส่งเสริมการให้ความรู้ทางวิชาการและพัฒนาวิชาชีพเพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสสามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อความยั่งยืน และแก้ไขผลกระทบจากปัญหาการว่างงานได้
50	มูลนิธิเชื่อนยันฮี	ช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่รอบ ๆ เขื่อนภูมิพลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่รอบ ๆ เขื่อนโดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนถึงศึกษาจบระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรีด้านครูและพยาบาล ในลักษณะของทุนการศึกษาต่อเนื่อง

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
51	มูลนิธิพระครูบาน้อย เขมปัญโญ	ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ตลอดจนพระภิกษุ-สามเณรให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาการกีฬาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน และในปัจจุบันทางมูลนิธิยังรับอุปการะสงเคราะห์เด็กกำพร้าผู้ยากไร้ให้ได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น
52	มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์	ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ และครอบครัวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ให้การสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้พ้นโทษ การสงเคราะห์ทุนการศึกษาบุตรผู้ต้องขัง และการสงเคราะห์ค่าพาหนะและค่าเบี้ยเลี้ยงกลับภูมิลำเนาแก่ผู้พ้นโทษ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้พ้นโทษกลับตนเป็นพลเมืองดี
53	มูลนิธิ เจษฎา เทคนิค มิวเซียม	เป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อสาธารณประโยชน์ไม่หวังผลกำไรมุ่งหวังอนุรักษ์มรดกและประวัติศาสตร์ทางยานพาหนะและเครื่องจักรกลจากทั่วทุกมุมโลก มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เรียนรู้ เสริมสร้างทักษะประสบการณ์และแรงบันดาลใจแก่นักเรียน นักศึกษา และประชากรทั่วไป
54	มูลนิธิทดแทนแผ่นดินเกิด	ส่งเสริมให้สังคมมีความยั่งยืนในทุกมิติโดยการสร้างสังคมให้มีความแข็งแรงในด้านต่าง ๆ เช่นด้านการสร้างอาชีพ ความเป็นอยู่ที่ดี ด้านการเข้าถึงการศึกษา และเทคโนโลยีให้แก่เด็กที่ด้อยโอกาส
55	มูลนิธิกำลังใจ	ช่วยเหลือสนับสนุนด้านการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่เรียนดี ความประพฤติดี สนับสนุนด้านการแพทย์ เครื่องมือแพทย์ แก่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล และสนับสนุนการดำเนินงานด้านสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
56	มูลนิธิโลจายะ	บำรุง บูรณะ และปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน จัดสร้างสถานที่ปฏิบัติธรรมแก่บุคคลทั่วไปเพื่อเป็นการส่งเสริม เผยแพร่พระพุทธศาสนา จัดหาที่อยู่แก่เด็กสตรี บุคคลชรา ที่ไร้ที่อยู่อาศัย ให้ทุนภัตตาหาร การศึกษา และรักษาพยาบาลของพระภิกษุสามเณร ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ส่งเสริมและสนับสนุนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทุก ๆ ด้าน และดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
57	มูลนิธิ ดร.พิชนี โปธารามิก เพื่อเด็กและคนชรา	ช่วยเหลือเด็กและคนชรา แจกทุนอาหารกลางวันและช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และคนชรายากไร้ในจังหวัดต่าง ๆ เช่น จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดสระแก้ว จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดกิจกรรม ด้านการศึกษาและสังคมสำหรับเด็กและคนชรา
58	สมาคมศิษย์วัดสันปูเลยสะเหลียงแก้ว จังหวัดเชียงใหม่	ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา สนับสนุนและส่งเสริมทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ-สามเณรให้มีการศึกษาในระดับทางธรรมที่สูงขึ้น สนับสนุนช่วยเหลือด้านการสาธารณกุศลทุกอย่างของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาที่ดั้งเดิม สนับสนุนส่งเสริมทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน และสงเคราะห์ผู้ยากไร้ตลอดจนถึงผู้พิการ และร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ หรือดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
59	ศรัวิชัย มูลนิธิ	ให้การสนับสนุนด้านการพยาบาล การสาธารณสุข และการสังคมสงเคราะห์ สนับสนุนงานในด้านการสาธารณสุข การบริจาค การให้ และการบำเพ็ญทานช่วยเหลือส่งเสริมการศึกษาทุกระดับ และดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
60	มูลนิธิเมืองไทยยิ้ม	พัฒนาคุณภาพของประชากรไทยทั้งคุณภาพด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชน สังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนาศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดจนการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ร่วมมือกับองค์กรการกุศลเพื่อการกุศลและองค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ
61	มูลนิธินักเรียนเก่าเตรียมอุดมศึกษา	ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ดำเนินกิจกรรมอันเป็นไปเพื่อสาธารณประโยชน์ และ ส่งเสริมร่วมมือกับองค์กรการกุศล หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสงเคราะห์หรือดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
62	มูลนิธิแม่บ้านทหารอากาศ	ส่งเสริมให้ความรู้กับสมาชิก ให้การช่วยเหลือสวัสดิการและสงเคราะห์แก่ครอบครัวข้าราชการทหารอากาศ ให้ทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาของข้าราชการทหารอากาศ และบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการทหารอากาศ ซึ่งปฏิบัติงานส่วนหน้า รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนให้ความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ
63	มูลนิธิมนตรี ตราโมทในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ส่งเสริมและสนับสนุนพิธีไหว้ครูดนตรีไทย มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่งทั่วประเทศที่เรียนดีและความประพฤติดี สนับสนุนการเรียนการสอนและเป็นกำลังใจแก่ครูสอนวิชาดนตรีไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ อนุรักษ์และเผยแพร่ผลงานและวิถีชีวิตของครูมนตรี ตราโมท รวมทั้งการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทางดนตรีไทยแก่สังคม
64	มูลนิธิบ้านพระพร	อบรมพัฒนาชีวิตผู้ต้องขังในเรือนจำและสถานพินิจต่าง ๆ ช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก เยาวชน ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนเหล่านี้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอาชีพการงานที่สุจริตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นคง และช่วยเหลือลูกนักโทษโดยให้ความอุปการะแก่เด็กที่เกิดจากแม่ที่อยู่ในเรือนจำและลูกนักโทษที่พ่อแม่อยู่ในเรือนจำและไม่สามารถดูแลได้ โดยมูลนิธิได้รับเด็กเหล่านี้เข้ามาดูแลเลี้ยงดูและสนับสนุนการศึกษา
65	มูลนิธิคาราบาว	ส่งเสริม สร้างสรรค์ อนุรักษ์ รักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของชาติ ให้การศึกษาแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาส โดยการใช้ทุนการศึกษา รวมถึงการให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือศิลปินนักร้องและนักดนตรีผู้ซึ่งเคยทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ และต่อมามากทุกซัได้อายหรือเจ็บป่วย
66	มูลนิธิอารยศิลป์ สิริวัฒนภวินทร์	ส่งเสริม สงเคราะห์ ช่วยเหลือเพื่อพัฒนาความสามารถงานทางด้านศิลปะ เพื่อให้เกิดสาธารณประโยชน์ พัฒนาชุมชน สร้างรายได้และเป็นพลังขับเคลื่อนประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น พระราชทานหนังสือ ให้โรงเรียนตชด. โรงเรียนในสังกัด สฟฐ. และโรงเรียนในพระอุปถัมภ์ ฯ
67	มูลนิธิต้นชีวิต	ส่งเสริมและสนับสนุนสังคมด้านการศึกษา การกีฬา การจัดกิจกรรม นันทนาการ ให้ความรู้แก่ชุมชน ช่วยเหลือบริจาคเงินเพื่อการกุศล เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
68	มูลนิธิโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	สนับสนุนกิจการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้เจริญก้าวหน้า โดยเป็นแกนกลางในการสนับสนุนและประสานงานเครือข่ายศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การเผยแพร่องค์ความรู้ จัดฝึกอบรม จัดกิจกรรม ทั้งนี้ มุ่งดำเนินการเป็นรายกิจกรรม รายบุคคล รายโรงเรียน รายชุมชน หรือ รายเหตุการณ์ เป็นสำคัญ
69	มูลนิธิฟันดีอีสาน	พัฒนาและยกระดับการสอนภาษาอังกฤษของครูไทยผ่านอาสาสมัครของมูลนิธิ ที่ทำหน้าที่เป็นโค้ชให้กับครูไทยที่สอนภาษาอังกฤษ ด้วยการเพิ่ม

	รายชื่อมูลนิธิ/ องค์กร	ภารกิจ
		กระบวนการสอนด้วยการใช้ซอฟต์แวร์และคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยให้กับโรงเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร จัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนและนักศึกษาที่ด้อยโอกาสที่อยู่ในพื้นที่การดำเนินงานของมูลนิธิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
70	มูลนิธิกรุงศรี	ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ในด้านพัฒนาการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การกีฬาและสาธารณสุข และงานสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ผ่านการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรการกุศลอื่น ๆ โดยหวังผลในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และส่งผลต่อความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม
71	สมาคมนักเรียนเก่า ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์	ดำเนินการสนับสนุนช่วยเหลือการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และให้มอบทุนการศึกษาให้เด็กด้อยโอกาส
72	มูลนิธิบ้านอารีย์	ส่งเสริมและสนับสนุนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรม ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์
73	ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	เผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการโรงเรียนยุวพุทธิกศึกษา ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ กับยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย สร้างธรรมทายาทในพระพุทธศาสนา ทำการสาธารณกุศลร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น เพื่อสาธารณประโยชน์
74	มูลนิธิส่งเสริม ยุวเกษตรกรไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ช่วยเหลือส่งเสริมกลุ่มหรือสมาชิกยุวเกษตรกรให้เจริญก้าวหน้า สนับสนุนกิจกรรมและเผยแพร่วิชาการและพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้หน้าที่ดีต่อไปในอนาคต ฯลฯ
75	มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าของสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย	สงเคราะห์เด็กกำพร้า ร่วมมือกับส่วนราชการอื่นทั้งในและนอกประเทศเพื่อการศึกษาส่งเสริมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของศาสนาอิสลาม ฯลฯ
76	มูลนิธิเด็กโรคหัวใจในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา	ช่วยเหลือรักษาเด็กโรคหัวใจ ส่งเสริมวิจัยและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ด้านโรคหัวใจ
77	มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย	ช่วยเหลือผู้คนในประเทศไทยและในภูมิภาคนี้ สร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มเยาวชนนักเรียน สร้างความเชี่ยวชาญให้กับบุคคล และสร้างผู้นำให้เข้มแข็ง
78	มูลนิธิกสิกรไทย	บำเพ็ญทาน การศาสนา วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ วรรณคดี และสาธารณประโยชน์ อื่น ๆ โดยไม่ได้หมายคำกำไร ส่งเสริมและ พัฒนาการศึกษา บำเพ็ญสาธารณกุศล และการกุศลอื่น ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมือง
79	มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว	สนับสนุนส่งเสริมบทบาทของพ่อแม่และครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรคกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนร่วมจัดการศึกษาให้แก่ลูกและเด็ก
80	มูลนิธิอมสินเพื่อสังคม	ดำเนินการให้สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ และมอบทุนการศึกษาให้เด็กและเยาวชน
81	มูลนิธิ ๑๐๐ ปี โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา	การกุศลสงเคราะห์ผู้ป่วยอนาถา ช่วยเหลือการศึกษาของนักศึกษาแพทย์พยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ และการกุศลสาธารณประโยชน์

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าบทบาทของ NGOs ที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานรากในด้านการศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของการสนับสนุนให้ทุนการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ โดยการให้ทุนการศึกษานั้นกระจายสู่เด็กและเยาวชนทั้งใน

ลักษณะของระดับการศึกษาในระบบ ครอบคลุมทุกระดับชั้น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา รวมถึงระดับอุดมศึกษา ลักษณะของกลุ่มวิชาชีพหรือกลุ่มเฉพาะในการศึกษา เช่น นักเรียนพยาบาล นักศึกษาคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ลักษณะของกลุ่มตามพื้นที่ เช่น ชุมชนแออัด ชุมชนทางวัฒนธรรม พื้นที่จังหวัด เป็นต้น ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นที่เด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาขาดแคลนทุนทรัพย์หรือโอกาสในการศึกษาเป็นสำคัญ แต่มีส่วนที่สนับสนุนเด็กและเยาวชนทั่วไปด้วย

นอกจากให้ทุนการศึกษาโดยตรงแล้ว จะมีบทบาทในส่วนของการสนับสนุนความรู้ ในลักษณะการจัดอบรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุนอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น จัดห้องทดลองวิทยาศาสตร์ สนับสนุนอุปกรณ์กีฬาให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลน เพิ่มโอกาสในการศึกษากับกับเด็กและเยาวชน สังเกตได้ว่าในกลุ่มที่มีบทบาทสนับสนุนความรู้ี้ จะมีการดำเนินการสนับสนุนด้านการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในหลากหลายบริบท ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา สามเณรที่ต้องการการศึกษา เด็กและเยาวชนกระทำผิดในสถานพินิจ เป็นต้น

4.2 การศึกษาข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร

ในส่วนนี้นำเสนอข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร เรียงลำดับองค์กรที่ทำการศึกษิตตามประเภทองค์กร และเสนอข้อมูลสำคัญในประเด็นของภารกิจหลักขององค์กร กลุ่มเป้าหมายการพัฒนาขององค์กร เครื่องมือหรือโครงการที่องค์กรดำเนินการเพื่อสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายทั้งในด้านการศึกษาและด้านอื่น รวมทั้งภาคีความร่วมมือของแต่ละองค์กร

1) กลุ่มที่ 1 ประเภท องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรระหว่างประเทศ (INGOs) (7 แห่ง)

1.1) มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย (World Vision Foundation of Thailand)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ประชากรฐานราก เด็กและเยาวชน อายุ 0-24 ปี รวมไปถึงครอบครัวและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

(2) บทบาท/ภารกิจ

- **มุ่งเน้นเด็ก** ตระหนักดีว่าการเปลี่ยนแปลงชีวิตของเด็กจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งครอบครัวและชุมชนได้ งานทั้งหมดที่เพื่อสนับสนุนเด็ก ๆ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อเด็กสามารถเอาชนะความยากจนและเข้าถึงการศึกษาตามที่พวกเขาพึงได้รับ เด็กเหล่านี้อาจเติบโตเป็นผู้นำชุมชน ครูแพทย์ อยุ่่าให้อาาคตที่สดใสของเด็ก ๆ จบลงเนื่องจากความยากจน

- **เน้นชุมชน** ตระหนักดีว่าชุมชนย่อมเข้าใจถึงสภาพความจำเป็น ความขาดแคลนของตนเองดีที่สุด บ่อยครั้งที่ชุมชนสามารถริเริ่มแนวคิดดี ๆ ที่ทำความฝันให้เป็นจริงได้ สนับสนุนเครื่องมือและให้การฝึกอบรมให้กับชุมชน เพื่อส่งมอบความฝันเหล่านั้นเพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตของเด็กและครอบครัว

- **มุ่งเน้นความเชื่อ** ด้วยความเชื่อแบบคริสเตียน จึงอุทิศทุ่มเทช่วยเหลือเด็กทุกคน ไม่ว่าเด็กจะนับถือศาสนาใด ไม่ว่าจะเด็กจะอยู่ในพื้นที่ทุรกันดารและเต็มไปด้วยความท้าทายเพียงใด มุ่งมั่นปกป้องคุ้มครองเด็ก ๆ ซึ่งเป็นของขวัญจากพระเจ้า เพื่อแสดงความรักของพระเจ้า ต่อสู้เพื่อให้มั่นใจว่าทุกคนสามารถบรรลุศักยภาพที่พระเจ้าประทานให้เด็กแต่ละคน

- ให้การสนับสนุนด้านการจัดหาทุนทรัพย์ รวมถึง ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่บุคลากรอื่น ๆ โดย จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสงเคราะห์และพัฒนาเด็ก การบรรเทาทุกข์ การให้ความรู้เรื่องเอชไอวี/เอดส์ ยาเสพติด สิทธิเด็ก เป็นต้น

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- **ดูแลเตรียมพร้อม น้อยน้อยและเด็กวัยเริ่ม เรียนรู้ (early childhood development)** เป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัย 0-6 ปี ให้เด็กได้รับการดูแลและเตรียมความพร้อมด้านการศึกษา จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ครู และชุมชน ทั้งนี้ พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กในวัย 0-6 ปี ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและการรู้คิด อารมณ์และสังคม มีการพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็วที่สุด พัฒนาการของเด็กในวัยนี้จะกลายเป็นรากฐานและต้นทุนชีวิตของคนเราเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โครงการพัฒนาเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัย 0-6 ปี ประกอบด้วย

- โครงการเสริมสร้างทักษะการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึงสามปี (go baby go: parenting program)

- โครงการรากฐานแห่งการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (learning roots plus)

- โครงการมือเข้าเพื่อน้องท้องอืด

- **เสริมทุนชีวิต เด็กและเยาวชน (youth development)** เป็นการเตรียมพร้อมเด็กและเยาวชนให้เติบโตสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ “เก่ง ดี ใฝ่เรียนรู้มีจิตอาสา มีทักษะชีวิต-ทักษะอาชีพ และมีความสุข” ประกอบด้วย

- โครงการพัฒนาต้นทุนชีวิตเยาวชนเชิงบวก (positive youth development plus) พัฒนาทักษะอย่างรอบด้านเพื่อเสริมทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนรวมถึงการสร้างความตระหนักแก่พ่อแม่ผู้ปกครองในการใช้ความรักดูแลลูก ๆ ในวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต

- โครงการส่งน้องจบ ป.ตรี เสริมโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชนที่ใฝ่เรียนรู้แต่ขาดต้นทุน ให้ได้รับโอกาสในการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือในสายอาชีพ เพื่อโอกาสการมีทุนชีวิตที่ดีขึ้น

- **สร้างสุข ครอบครัว พออยู่พอกิน (livelihoods development)** ครอบครัวที่มีอาชีพและรายได้ที่ไม่เพียงพอ นับเป็นอภีรอกของความยากจน ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัวได้ ข้ำเติมด้วยการระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อทำให้รายได้ลด หรือต้องตกอยู่ในภาวะว่างงานมูลนิธิศุภนิมิตฯ จึงสนับสนุนให้ทุกครอบครัวเด็กสามารถพึ่งพาตนเองได้ผ่านโครงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ สนับสนุนการฝึกอบรมและปัจจัยประกอบอาชีพ เพื่อให้ครอบครัวของเด็กมีงาน มีรายได้ครัวเรือนอย่างเพียงพออันจะนำไปสู่ความอึมสุขของเด็กไปพร้อมกันด้วย

- **ปกป้องคุ้มครอง ทุกหัวใจเด็ก ๆ ทุกคน (child protection)** เด็กและเยาวชนทุกคนควรได้รับสิทธิพื้นฐาน และได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างเหมาะสมมีความสุขในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย โดยทุกคนทั้งพ่อแม่ ครู และทุกคนในชุมชน มีหน้าที่ร่วมกันปกป้องคุ้มครองเด็ก ประกอบด้วย

- โครงการปกป้องคุ้มครองเด็ก (child protection) การส่งเสริมความรู้เรื่องสิทธิเด็ก สร้างความตระหนักและความรู้เพื่อให้ทุกคนร่วมกันดูแลปกป้องเด็ก

- โครงการยุติความรุนแรงต่อเด็ก (end violence against children: EVAC) สนับสนุนให้เด็กสามารถปกป้องตัวเองจากความรุนแรง เสริมสร้างกลไกการปกป้องคุ้มครองเด็กในชุมชน

- โครงการครอบครัวสุขสันต์ (celebrating families) เสริมพลังของครอบครัว บนพื้นฐานครอบครัวที่มีความสุข ลดปัญหาการใช้ความรุนแรงต่าง ๆ ในครอบครัว

- โครงการสายธารแห่งความหวัง (channel of hope) สร้างเสริมให้เด็กตระหนักและรู้ค่าของตนเองและผู้อื่น มีความหวังและเป้าหมายในชีวิต

- **บรรเทาทุกข์จากภัยพิบัติภัยให้พื้นฟูได้และอยู่ดี (humanitarian and emergency affairs)** ได้ให้การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย ทั้งภัยอันเกิดจากธรรมชาติ หรือภัยจากการกระทำของมนุษย์ รวมถึงการบรรเทาทุกข์จากวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ด้วย โดยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยทั้งในเบื้องต้นและภายหลังจากเหตุการณ์ตามความเหมาะสม เพื่อฟื้นฟูชีวิตเด็ก ครอบครัว และชุมชนสู่ภาวะปกติ ประกอบด้วย

- โครงการบรรเทาทุกข์จากภัยพิบัติช่วยเหลือเร่งด่วนในภาวะภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม เป็นต้น

- โครงการจัดทำแนวทางการจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน

- โครงการโรงเรียนปลอดภัยในอาเซียน พัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรทางการศึกษา เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน สนับสนุนให้มีความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน เมื่อเกิดภัยพิบัติการตอบสนองและฟื้นฟูเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 สื่อสารความเสี่ยงของโรคสนับสนุนปัจจัยป้องกัน อาหารและปัจจัยยังชีพ และการฟื้นฟูชีวิตและความเป็นอยู่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ

- **ส่งเสริมสิทธิ ปกป้องคุ้มครองสร้างสุขภาวะ การศึกษา แรงงานต่างชาติ (protecting the rights, health, and education in migrant workers)** ด้วยการสนับสนุนจากแหล่งทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ มูลนิธิศุภนิมิต ได้ดำเนินงานสนับสนุนให้ประชากรต่างชาติได้รับการคุ้มครองสิทธิและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน ต่อด้านการค้ำชู ส่งเสริมการศึกษา รวมถึงการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาวะ การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่อสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก ครอบครัว และชุมชน เช่น HIV/เอดส์ วัณโรค เป็นต้น ประกอบด้วย

- โครงการปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็กแรงงานต่างชาติ

- โครงการต่อต้านการค้ามนุษย์

- โครงการยุติปัญหาวัณโรคและเอดส์

- โครงการกำจัดเชื้อวัณโรคที่ดื้อยาในกลุ่มประชากรต่างชาติ

- โครงการกำจัดเชื้อมาลาเรียที่ดื้อยาในประเทศลุ่มแม่น้ำโขง

- การป้องกันและลดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประชากรต่างชาติ

- **รณรงค์ส่งเสริมเพื่อเด็กทุกคนอยู่ดีมีสุข (advocacy)** ในปี พ.ศ. 2564 มูลนิธิศุภนิมิต มีการดำเนินงานด้านการรณรงค์เพื่อความยุติธรรมในสังคม ขับเคลื่อนให้ภาครัฐและหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายด้านการดูแล ส่งเสริมสิทธิและพัฒนาการของเด็กและเยาวชน เพื่อเด็กทุกคนอยู่ดีมีสุข ดำเนินการดังนี้

- ผลักดันการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการพัฒนาสิทธิที่จะได้รับการรับรองความเป็นบุคคลตามกฎหมายให้แก่เด็ก โดยเฉพาะเด็กไร้สัญชาติในพื้นที่จังหวัดตากและเชียงใหม่

- การขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์โดยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 24 แห่ง จัดตั้ง“ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์” ใน 4 ตำบล พื้นที่ จ.เชียงราย

- ร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พัฒนาดันแบบการคุ้มครองทางสังคมในระบบการศึกษา ในประเด็นความมั่นคงด้านอาหารให้กับเด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ ในบริบทภาคเหนือ นำร่องในโรงเรียนพื้นที่ จ.แม่ฮ่องสอน

○ การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กในการใช้สื่อออนไลน์เพื่อบรรลุยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ พ.ศ. 2560-2564

○ การสนับสนุนและจัดตั้งเครือข่ายการปกป้องคุ้มครองเด็ก อ.ทองแสนขัน จ.อุตรดิตถ์

○ การรณรงค์และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ของสนามเด็กเล่นต่อพัฒนาการของเด็ก โดยการผลักดันนโยบายการส่งเสริมงบประมาณสำหรับอุปกรณ์การกีฬาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองลู อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี

○ การรณรงค์และผลักดันให้เกิดการปรับปรุง และพัฒนาสนามกีฬาชุมชนเพื่อให้เด็กและเยาวชน และทุกคนในชุมชน อ.กุดจับ จ.อุตรธานี สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

(4) พื้นที่ดำเนินการ

(4.1) โครงการอุปการะเด็ก 41 จังหวัด ได้แก่ 1) จ.แพร่ 2) จ.เชียงใหม่ 3) จ.ลำปาง 4) จ.แม่ฮ่องสอน 5) จ.ตาก 6) จ.เชียงราย 7) จ.พะเยา 8) จ.น่าน 9) จ.อุตรดิตถ์ 10) จ.พิษณุโลก 11) จ.จันทบุรี 12) จ.ตราด 13) จ.สระแก้ว 14) จ.เพชรบุรี 15) จ.ราชบุรี 16) จ.กาญจนบุรี 17) จ.อุทัยธานี 18) จ.เลย 19) จ.เพชรบูรณ์ 20) จ.หนองคาย 21) จ.ชัยภูมิ 22) จ.ขอนแก่น 23) จ.อุตรธานี 24) จ.บึงกาฬ 25) จ.ร้อยเอ็ด 26) จ.นครราชสีมา 27) จ.นครพนม 28) จ.สกลนคร 29) จ.มุกดาหาร 30) จ.อำนาจเจริญ 31) จ.อุบลราชธานี 32) จ.ศรีสะเกษ 33) จ.สุรินทร์ 34) จ.บุรีรัมย์ 35) จ.ระนอง 36) จ.สุราษฎร์ธานี 37) จ.กระบี่ 38) จ.พังงา 39) จ.นครศรีธรรมราช 40) จ.พัทลุง 41) จ.สงขลา

(4.2) โครงการเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ 13 จังหวัด ได้แก่ 1) จ.เชียงราย 2) จ.แม่ฮ่องสอน 3) จ.ตาก 4) จ.กาญจนบุรี 5) จ.นครปฐม 6) จ.นนทบุรี 7) จ.ปทุมธานี 8) กรุงเทพฯ 9) จ.สมุทรปราการ 10) จ.สระแก้ว 11) จ.ระนอง 12) จ.สุราษฎร์ธานี 13) จ.ภูเก็ต

(5) ภาควิชาความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ หน่วยงานภายใต้องค์การสหประชาชาติ รวมถึงอีกหลากหลายองค์กรซึ่งพร้อมด้วยความเชี่ยวชาญและทรัพยากรเพื่อต่อสู้กับความยากจนและแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางสังคมได้อย่างยั่งยืน

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ ร่วมพันธกิจและพัฒนาในด้านวิชาการต่าง ๆ องค์กรพัฒนาเอกชน บริษัทและภาคธุรกิจทุกระดับ ผู้อุปการะ ที่ให้การบริจาคและร่วมสนับสนุนงานพัฒนาระยะยาวขององค์กร

1.2) องค์กรแพลน อินเตอร์เนชันแนล (Plan International)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยาวชน : ไม่ได้รับสิทธิและการคุ้มครอง ไร้สัญชาติ ข้ามชาติ และเข้าไม่ถึงการบริการต่าง ๆ

(2) บทบาท/ภารกิจหลัก

ความเสมอภาคและเท่าเทียมของผู้หญิง : เสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความสามารถในการเป็นผู้นำของเด็กหญิงและสตรี เพื่อให้พวกเขาสามารถตัดสินใจอย่างชาญฉลาดเกี่ยวกับชีวิตและบรรลุศักยภาพ

เด็กย้ายถิ่น : การดูแลให้เด็กข้ามชาติสามารถใช้สิทธิในการศึกษา การดูแลสุขภาพ และการคุ้มครอง

สิทธิและสัญชาติ : ช่วยเหลือคนไร้สัญชาติ โดยเฉพาะเด็กผู้หญิง ให้ใช้สิทธิและเข้าถึงบริการต่าง ๆ เพื่อให้พวกเขามีชีวิตที่ดีขึ้น

(3) วัตถุประสงค์

- เพื่อช่วยเหลือเด็ก ครอบครัว และชุมชน ให้ได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และพัฒนาศักยภาพของตนเอง

- ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นต้น

- สนับสนุนความช่วยเหลือด้านวิชาการ เช่น การฝึกอบรม และจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการในประเทศทั่วภูมิภาคเอเชีย

(4) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคม

(4.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(4.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- **โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กเยาวชนไร้รัฐไร้สัญชาติ** เป็นโครงการที่ให้ความรู้เรื่องสิทธิ สำหรับคนไร้สิทธิอย่างมีคุณภาพ และมีเครือข่ายในการทำงานระดับชุมชนที่เชื่อมประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐการส่งเสริมกลุ่มอาชีพกลุ่มเยาวชน และติดตามดำเนินการแก้ไขปัญหาความไร้รัฐ ของเด็กนักเรียนในสถานศึกษา

- **โครงการเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนด้านการท่องเที่ยว** เปิดรับสมัครเยาวชนรุ่นที่ 1 องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย ร่วมกับ TUI Care Foundation เพื่อส่งเสริมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็ก และป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และเพื่อให้เกิดโอกาสการพัฒนาทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวที่ดีและยั่งยืนแก่เด็กและเยาวชน

- **โครงการพัฒนาอาชีพสำหรับเยาวชน** ดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยมูลนิธิซิตี้ (Citi Foundation) เป็นผู้ให้เงินสนับสนุนการดำเนินโครงการมาโดยตลอดปัจจุบันโครงการพัฒนาอาชีพสำหรับเยาวชนกำลังดำเนินอยู่ใน ระยะที่ 2.2 ซึ่งได้รับการออกแบบเพื่อต่อ ยอดความสำเร็จของโครงการในระยะที่ 1 ที่สามารถสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่จำเป็นสำหรับเยาวชนที่เคยก้าวพลาดในประเทศไทย อันนำไปสู่การขยายโอกาสในการทำงาน เชื่อมโยงสู่การจ้างงานและพัฒนาความเป็นอยู่ของเยาวชน มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 15 – 24 ปีโดยกิจกรรมภายใต้โครงการระยะนี้ จะมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน และจัดกิจกรรมอบรมทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ และการเตรียมความพร้อมในการทำงาน ให้กับเยาวชนเพื่อเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานให้กับกลุ่มเป้าหมาย

- **โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลการจ้างงานในธุรกิจอาหารทะเล** (Fostering Accountability in Recruitment of Fishery Workers : FAIR Fish) เป็นโครงการมุ่งมั่นที่จะสร้างโอกาสที่เป็นธรรมสำหรับแรงงานและธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยทำงานร่วมกับภาคเอกชน เพื่อลดปัญหาด้านแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ในภาคการแปรรูปอาหารทะเลของไทย โครงการฯ ทำงานร่วมกับผู้ประกอบการโดยตรง เพื่อพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ในกระบวนการ

สรรหาแรงงาน พัฒนานโยบายและขั้นตอนปฏิบัติในการสรรหาของบริษัทจัดหางาน ตลอดจนเพื่อส่งเสริมการสรรหาด้วยความรับผิดชอบในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- **โครงการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีในเด็กและเยาวชน (Young Health Program Thailand)** เป็นได้ดำเนินการร่วมกับ AstraZeneca เพื่อช่วยให้วัยรุ่นตัดสินใจเลือกอย่างมีข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่ในวัยรุ่น รวมถึงโรคติดต่อต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

- **โครงการก้าวไป วยฝัน วันใหม่ (together for a brighter tomorrow)**
ดำเนินการเพื่อยุติความรุนแรงทุกรูปแบบกับเด็กและเยาวชน

(5) พื้นที่ในการดำเนินงาน

ประเทศไทย (จ.เชียงราย จ.เชียงใหม่ จ.ศรีสะเกษ จ.ระนอง จ.พังงา) และประเทศชั้นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

(6) ภาควิชาความร่วมมือ

(6.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

ไม่มีข้อมูล

(6.2) ความร่วมมือในประเทศ

หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ องค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ เครือข่ายภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ

1.3) องค์การเฟรนด์ ประเทศไทย (Friends-international Thailand)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสทั้งไทยและต่างชาติ

(2) บทบาท/ภารกิจหลัก

ให้ความช่วยเหลือในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสให้บริการด้านจิตสังคม และดำเนินการส่งกลับเด็กและเยาวชนคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน (ทั้งเด็กไทยและเด็กต่างชาติ)

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- **โครงการเพื่อน เพื่อน (โครงการภายใต้องค์การเฟรนด์ ประเทศไทย)**

ก่อตั้งเมื่อปี 2549 เพื่อให้บริการแก่เด็ก เยาวชน (ไทย กัมพูชา เมียนมาร์ และลาว) ผู้ด้อยโอกาส และครอบครัว ที่มีอายุตั้งแต่ 0-24 ปี สัญชาติไทย ลาว กัมพูชา และเมียนมาร์ เด็กเหล่านี้เป็นผู้เร่ร่อน อาศัย หรือทำงานตามท้องถนน หรือย้ายถิ่นฐานจากบริเวณชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เด็ก ๆ เหล่านี้มีความเสี่ยงต่อความรุนแรง การล่วงละเมิด การแสวงหาประโยชน์ในทุกรูปแบบ รวมถึงการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟประเทศไทย และภายใต้ความร่วมมือของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด้วยการช่วยเหลือให้เด็ก ๆ ปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทุกรูปแบบ จึงได้เดินหน้าพันธกิจร่วมกันสร้างอนาคตที่ดีให้กับสังคมว่าการคุ้มครองเด็กเป็นหน้าที่ของประชากรในประเทศนั้น ๆ

วัตถุประสงค์หลักในการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย คือ ปกป้อง คุ้มครองเด็กและเยาวชน จากอันตราย ความรุนแรง และความเสี่ยงต่อการล่วงละเมิดทุกรูปแบบ รวมทั้งการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ พัฒนาเด็กและเยาวชนด้วยการศึกษาและการฝึกทักษะอาชีพที่เหมาะสม เพื่อสร้างศักยภาพในการดำรงชีพด้วยตนเอง ช่วยเหลือครอบครัว และเป็นพลเมืองที่มีศักยภาพ เป็นพลังในการพัฒนาสังคม และ

ประเทศชาติในพื้นที่ยุทธศาสตร์หลัก 2 พื้นที่ คือ กรุงเทพฯ และ อ.อรัญประเทศ จ.ปราจีนบุรี (โรงเกลือ และ บริเวณสองฝั่งของชายแดน) และนำพวกเขากลับคืนสู่สังคม ด้วยการศึกษา การพัฒนาทักษะวิชาชีพ และการทำงานกับครอบครัวเพื่อสร้างความยั่งยืนในการนำเด็ก และเยาวชนเหล่านั้น คืนสู่สภาพแวดล้อมของครอบครัว

บริการหลักคือ การศึกษา การฝึกทักษะอาชีพ สำหรับเด็กและเยาวชน กิจกรรมสร้างเสริมรายได้แก่ผู้ปกครอง การย้ายถิ่นที่ปลอดภัย

ผลการดำเนินการ โครงการสนับสนุนทางสังคมสำหรับเด็กและครอบครัวใน กรุงเทพฯ และชายแดนไทย-กัมพูชา PeuanPeuan (“เพื่อน เพื่อน” ในภาษาไทย) ในปี ค.ศ. 2019 กล่าวถึงอุปสรรคของการว่างงานของเยาวชน การอพยพที่ไม่ปลอดภัย การทารุณเด็ก และการขาดการเข้าถึงบริการ โดยโครงการได้ให้บริการมากกว่า 63,000 รายการ แก่เด็ก เยาวชน และผู้ดูแลในโครงการ และใช้โปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมบนมือถือและบริการการรวมตัวทางสังคมแบบครบวงจร โครงการทำงานในกรุงเทพฯ และทั้งสองด้านของชายแดนไทย-กัมพูชา (อรัญประเทศและปอยเปต) ในกรุงเทพฯ ดำเนินการบริการเคลื่อนที่ในชุมชนแออัด 4 แห่งและถนน 10 แห่ง ด้วยตระหนักว่าเด็กชายขอบจำนวนมากยังเป็นแรงงานข้ามชาติด้วย โครงการนี้จึงทำงานเพื่อปกป้องสิทธิของเด็กในศูนย์การส่งผ่านและกักกันของรัฐบาล 7 แห่ง ในกรุงเทพฯ และกับผู้อพยพที่เป็นเด็กที่ทำงานตามแนวชายแดน เพื่อน เพื่อน ประสานงานระหว่างสถานที่ทั้งสองและกับพันธมิตรในกัมพูชาและไทยเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กที่แยกจากกันจะกลับมารวมตัวกับครอบครัวได้อย่างปลอดภัย (Friends International, 2562)

นอกจากนี้ โครงการเพื่อน เพื่อน ดำเนินการฝึกอบรม Child Safe Agent การรณรงค์สร้างความตระหนัก สายด่วน Child Safe ในกรุงเทพฯ และการฝึกอบรมสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและนักแสดงการเดินทางและการท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั่วประเทศ โดยมุ่งให้ทุกระดับชั้นของสังคมสามารถรับรู้เด็กที่มีความเสี่ยงและตอบสนองและตอบสนองต่อความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเชื่อมโยงกับแคมเปญการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อวิธีที่ผู้คน ธุรกิจ และสังคมโดยทั่วไปดำเนินการและตอบสนองต่อเด็กมุงสร้าง ประสานงาน และความสามารถของ NGOs และบริการภาครัฐ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริการโดยรวมและอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงระบบผ่านการรณรงค์และการวิ่งค้นหาเสี่ยงในการออกกฎหมายร่วมกัน (Friends-International, 2561)

การดำเนินการโดยตัวแทนเด็กปลอดภัย Child Safe Movement Agents (CMA) คือบุคคลที่ได้รับการระบุ ฝึกฝน ทดสอบ และติดตาม เพื่อเป็นอาสาสมัครปกป้องเด็กจากการถูกล่วงละเมิดทุกรูปแบบ ตัวแทนคือหูและตาของขบวนการ Child Safe พวกเขาได้รับการฝึกฝนให้ตระหนักถึงสถานการณ์อันตรายสำหรับเด็กและดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อปกป้องพวกเขา ตัวแทนจะได้รับการคัดเลือกอย่างมีกลยุทธ์เพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น คนขายของตามท้องถนนหรือคนขับแท็กซี่ที่อยู่บนถนนตลอดเวลา ซึ่งเด็กมักจะต้องเผชิญกับความเครียดมากมาย

พันธมิตรในการดำเนินการ คือ องค์กรท้องถิ่น องค์กร กลุ่ม และสมาคมที่ไม่แสวงหาผลกำไรระหว่างประเทศที่ให้บริการสวัสดิการเด็ก ดำเนินกิจกรรม Child Safe (การฝึกอบรมชุมชน การรับรอง สายด่วน แคมเปญสร้างความตระหนัก ฯลฯ) ในพื้นที่ของตนโดยได้รับการสนับสนุนจาก Child Safe Movement ปัจจุบันมีพันธมิตรด้านการดำเนินการ Child Safe 17 รายในโลก

ผลการดำเนินงานล่าสุดสถานการณ์ในกรุงเทพฯ ดำเนินการโดยการพึ่งพาทีมตัวแทน (CMA) อย่างหนัก ในการสนับสนุนการทำงานกับชุมชน และด้วยเหตุนี้จึงทำให้เด็กได้รับการคุ้มครอง 1,525 คน (ซึ่งหมายถึงเพิ่มขึ้นร้อยละ 500) และมีการจัดทำชุดสื่อที่เกี่ยวข้องกับโควิดเป็นภาษาไทย (บางส่วน

ร่วมกับธุรกิจอื่น) สำหรับเด็ก ครอบครัว และประชากร มีการสร้างและดำเนินการฝึกอบรมเรื่องการค้ามนุษย์ออนไลน์สำหรับธุรกิจ (และทำซ้ำในประเทศอื่น ๆ) (Friends International, 2563)

(4) พื้นที่ในการดำเนินการ

กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา จ.นนทบุรี จ.สระแก้ว และ จ.เชียงใหม่

(5) ภาควิชาความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

สมาคมที่ไม่แสวงหาผลกำไรระหว่างประเทศที่ให้บริการสวัสดิการเด็ก

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

หน่วยงานภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น องค์กร กลุ่มที่ให้บริการสวัสดิการเด็ก

1.4) องค์กรช่วยเหลือเด็ก (ประเทศไทย) (Save the Children Thailand)

(1) เป้าหมายการพัฒนา

เด็กในประเทศไทยและทั่วทั้งลุ่มแม่น้ำโขง ที่อยู่ในภาวะเปราะบาง เช่น เด็กผู้ลี้ภัย เด็กข้ามชาติ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง เด็กที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางกายและทางเพศ ซึ่งรวมถึงเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้วย เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือ เด็กพิการ และเด็กยากจนและเด็กข้างถนนในเมือง เป็นต้น

(2) บทบาท/ภารกิจหลัก

องค์กรช่วยเหลือเด็ก (ประเทศไทย) ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหารมูลนิธิฯ และองค์กรช่วยเหลือเด็กระหว่างประเทศเชื่อว่าเด็กทุกคนควรที่จะได้มีอนาคตที่ดี ได้ทำทุกวิถีทางทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ในทุก ๆ วันและในช่วงเวลาวิกฤต เพื่อดูแลให้เด็กทุกคนได้มีสิทธิ์เริ่มต้นชีวิตที่ดี มีสุขภาพที่แข็งแรง มีโอกาสในการเรียนรู้ และได้รับการคุ้มครองจากภัยอันตราย โดยมีผู้เชี่ยวชาญขององค์กร ดันดันไปยังสถานที่ห่างไกลที่เข้าถึงได้ยากที่สุด ในสถานที่ที่เด็ก ๆ อยู่กันอย่างลำบากที่สุด เข้าไปดูแลให้มั่นใจได้ว่าความต้องการเฉพาะของเด็ก ๆ เหล่านั้นได้รับการตอบสนอง และรับฟังความคิดเห็นของพวกเขา เราร่วมมือกับเด็ก ๆ ครอบครัว และชุมชน รวมถึงผู้สนับสนุนทั่วโลก จึงสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในการช่วยเหลือเด็กนับล้านคน จากความเชี่ยวชาญกว่า 100 ปีและพนักงานที่ทุ่มเทกว่า 25,000 คนใน 122 ประเทศ จึงเป็นผู้นำองค์กรอิสระเพื่อเด็กแห่งแรกของโลก เรารับมือกับเหตุฉุกเฉินใหญ่ ๆ และช่วยเหลือเด็กให้พ้นจากความยากจน และรณรงค์ร่วมกับเด็กเพื่อสร้างอนาคตที่ดีขึ้นสำหรับพวกเขา และเพื่อให้ความคิดเห็นของพวกเขาได้รับการรับฟัง โดยเชื่อว่าเด็กทุกคนควรที่จะได้มีอนาคตที่ดี ซึ่งสามารถร่วมมือกันบรรลุเป้าหมายอันยิ่งใหญ่เพื่อเด็ก ๆ จากในปี พ.ศ. 2563 เพียงปีเดียวโครงการขององค์กรช่วยเหลือเด็กได้ 197 ล้านคน ด้วยความร่วมมือกันเราได้ช่วยเหลือเด็กกว่า 12 ล้านคนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งเป็นเด็กผู้หญิงกว่า 5.9 ล้านคน การสนับสนุนของคุณได้ช่วยให้คุณแม่ 3 ล้านคน และเด็ก 11.7 ล้านคนได้มีโภชนาการที่ดีขึ้น เราได้ช่วยให้เด็ก 3.1 ล้านคนได้มีชีวิตที่ปราศจากความรุนแรง ขอขอบคุณที่คุณให้การสนับสนุนเราในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน 136 กรณี ใน 77 ประเทศ (Save the Children, 2565)

ปัจจุบันองค์กรช่วยเหลือเด็กปฏิบัติงานใน 14 จังหวัด และมีสำนักงานในกรุงเทพฯ ปัตตานี (ใต้) และ อ.แม่สอด จ.ตาก (ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ) เชื่อว่าการทำงานร่วมกับหน่วยงานเพื่อเด็กและหน่วยงานด้านสิทธิเด็กที่หลากหลาย เราจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนมากขึ้นสำหรับเด็ก ๆ ในประเทศไทย (Save the Children, 2565)

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

พ.ศ. 2557-2559 ร่วมงานกับคณะทำงานครูกะเหรี่ยง มูลนิธิช่วยไร้พรมแดน มูลนิธิเพื่อเยาวชนในชนบทและไรท์ทูเพลย์ (Right to Play) เพื่อช่วยเด็ก 91,793 คน ที่อาศัยอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัย 9 แห่ง ในประเทศไทย และชุมชนผู้อพยพในเขตกรุงเทพฯ และภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเมียนมาร์ ให้ได้กลับเข้าระบบการศึกษาในโรงเรียน โครงการ ACCESS เป็นการรวมการให้ความช่วยเหลือโดยตรงให้แก่บุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมเส้นทางการศึกษานอกระบบที่ยืดหยุ่นสำหรับนักเรียนที่มีอายุเกินเกณฑ์ และตั้งผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมประโยชน์ของการศึกษา

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ

- พ.ศ. 2555 ดำเนินการแผนงานกว่าหนึ่งทศวรรษเพื่อช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ ป้องกันการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์จากเด็ก และปกป้องเด็กย้ายถิ่น โครงการข้ามพรมแดนนี้ครอบคลุมพื้นที่ 6 ประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ กัมพูชา จีน ลาว เมียนมาร์ ไทย และ เวียดนาม

- พ.ศ. 2554 ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยครั้งใหญ่ทั่วกรุงเทพฯ อย่างกว้างขวางทั้งให้ความช่วยเหลือโดยตรงบริการคุ้มครองเด็กและจัดบริการพื้นที่ปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับเด็กและการสนับสนุนด้านการศึกษา ให้การช่วยเหลือและบรรเทาอุทกภัยเพิ่มเติมในปีต่อ ๆ มา

- พ.ศ. 2558 ในระหว่างและหลังวิกฤตการณ์ทะเลอันดามัน ได้ดำเนินการสนับสนุนรัฐบาลไทยและ กรมกิจการเด็กและเยาวชน เพื่อช่วยเหลือเหยื่อชาวโรฮิงญาจากการค้ามนุษย์ ในขณะเดียวกันก็ให้การสนับสนุนด้านจิตสังคม การจัดการกรณีศึกษา ให้การศึกษาในกรณีฉุกเฉิน และให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

- พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ได้รับการสนับสนุนจากพันธมิตรและผู้บริจาคจึงสามารถระดมทุนได้ประมาณ 2.5 ล้านดอลลาร์เพื่อนำมาบรรเทาทุกข์โดยตรง และสนับสนุนชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดใหญ่ของโควิด-19 โดยมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) และชายแดนเมียนมาร์ (ตาก ระนอง และค่ายผู้ลี้ภัย 9 แห่งที่ ชายแดนไทย-เมียนมาร์)

- พ.ศ. 2564 ช่วยเหลือครอบครัวและเด็กบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ผู้พลัดถิ่นจากวิกฤตการณ์ในเมียนมาร์และให้ความช่วยเหลือชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในยะลาด้วย ใน พ.ศ. 2563 องค์การเข้าถึงผู้ประสบภัยโดยตรง 102,240 คน ซึ่งเป็นเด็ก 57,559 คน (เด็กผู้หญิง 29,327 คน และ เด็กผู้ชาย 28,032 คน) และผู้ใหญ่ 44,881 คน (ผู้หญิง 24,048 คน และ ผู้ชาย 20,833 คน)

(4) พื้นที่ในการดำเนินการ

ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม กัมพูชา เมียนมาร์ และลาว

(5) ภาควิชาช่วยความร่วมมือ

เครือข่ายประกอบด้วยองค์กรภาคประชาสังคม (CSO) มากกว่า 25 องค์กร และองค์กรนอกภาครัฐระหว่างประเทศ กลุ่มและเครือข่ายเยาวชน รัฐบาลไทยสถาบันวิจัยและมหาวิทยาลัย ตลอดจนหน่วยงานของสหประชาชาติและผู้บริจาคทั้งทางสถาบันและเอกชน

1.5) องค์การแตร้เดซอมเยอร์มนี่ (Terre des Hommes)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยาวชนที่ต้องการความช่วยเหลือคุ้มครองในด้านสิทธิต่าง ๆ รวมถึงชุมชนและสิ่งแวดล้อม

(2) บทบาท/ภารกิจ

องค์การแตรเดซอมเยอรมนี ซึ่เง่บ่องค์กรสิทธิเด็กะระหว่่งประเทศที่เข้าม่วร่วมเป็นภาคีเครือช่่าย กั้บองค์กรภาคประชากร สถาบ่นวิชากร มหาวิทยาลัย และองค์กร/หน่วงานทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยและภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 (ค.ศ. 1976) เพื่อให้ความช่วยเหลือ คุ่มครอง/พัฒนาเด็กเยาวชนและสิ่งแวดล่อมให้ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยตั้งอยู่บนหลักปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ซึ่เง่ในประเทศไทยมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่รับการสนับสนุนในการทำงานเพื่อเด็ก/เยาวชน ชุมชน และสิ่งแวดล่อมเป็นจ่ำนวนมากกระจายอยู่ท่วทุกภาคของประเทศ

(3) วัตถุประสงค์

(3.1) เพื่อสนับสนุนด้านการเงินแก่โครงการที่ช่วยเหลือเด็ก โดยอาศัยหลักการพัฒนาสังคม

(3.2) เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ โดยอาศัยเทคโนโลยีพื้นบ้านหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อวัฒนธรรมชุมชน

(3.3) เพื่อให้สังเคราะห์ตระหนักถึงความสำคัญ ในเรื่องสิทธิเด็ก และสถานภาพทางสังคมทางผู้หญิง

(4) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคม

(4.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

ยังไม่พบข้อมูลโดยตรง

(4.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

การดำเนินงานตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ร่วมกับพันธมิตร

- การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ CRC
- จัดทำเอกสารการละเมิดสิทธิเด็กสำหรับแคมเปญการศึกษาของรัฐ
- การจัดเวทีสำหรับเด็กในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ซึ่งพวกเขาสามารถพูดเกี่ยวกับสิทธิของตนเองได้
- โครงการความเป็นพลเมืองของชาติสำหรับเด็กของชนกลุ่มน้อย
- การคุ้มครองเด็กจากการค้ามนุษย์ การค้าประเวณี และแรงงานแสวงประโยชน์และส่วนของการดำเนินงานในด้านของความเท่าเทียมกันทางเพศ
- การฝึกอบรมพนักงานสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนของไทย (รวมถึงพันธมิตรที่เป็นแขกจากเมียนมาร์ และ ลาว) เพื่อให้สามารถใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์และบูรณาการมุมมองทางเพศในการทำงานของพวกเขา

(5) พื้นที่ในการดำเนินการ

ประเทศไทย (กรุงเทพฯ เชียงใหม่ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น แม่ฮ่องสอน สมุทรปราการ เชียงราย ลำปาง) และประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(6) ภาศึเครือช่ยควมร่วมมือ

ภาศึเครือช่ยร่วมกับองคักรภคประชกร สภบ้นวิชกร มหวิทยลย และองคักร/ หน่วยงนทุกภคส่วนในกรสงเสริมสนับสนุนองคักรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยและภูมิภาคเอเซียตะวันออก เอียงใต้ตั้งต้งปี พ.ศ .2519

1.6) มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยวชนที่ชดพ่อแม่ ไร้ผู้พิง หรือครอบครัวดั่งเดิมไม่สามารถเลี้ยงดูได้

(2) บทบาท/กรกิจ

ช่วยเหลือเด็กที่ชดพ่อแม่และญาติมิตร หรือเด็กที่ครอบครัวที่พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดไม่สามารถเลี้ยงดูได้ เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้รับการเลี้ยงดู เติบโต และเป็นส่วนหนึ่งของ “ครอบครัวทดแทน” ที่มูลนิธิฯ ได้สร้งขึ้น ที่ช่วยให้เด็กได้อยู่ในสภาพของความเป็นครอบครัวอีกครั้

มูลนิธิฯ ให้ความสำคัญกับครอบครัวในฐานะที่เป็นสถานที่ที่ดีที่สุดในกรสร้งเสริมประสภกรณที่เปี่ยมด้วยความสุขในวัยเด็ก และเติบโตอย่างสมบูรณ์ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กทุกคนควรได้รับ และการให้โอกาสที่สองแก่เด็กที่เคยสูญเสียโอกาสที่จะเติบโตได้อย่างดีในครอบครัวของตนให้ได้รับโอกาสอีกครั้หนึ่งในการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่ดี และได้รับการเลี้ยงดูให้เติบโตอย่างเหมาะสมอย่างทีเด็กคนหนึ่งพิงได้รับมากที่สุด

มูลนิธิฯ มีวิสัยทัศน์ว่า เด็กทุกคนควรเติบโตในครอบครัวที่เต็มเปี่ยมด้วยความรัก การให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมีความมั่นคงปลอดภัย มีเอกลักษณ์ในการทำงานคือ การเลี้ยงดูเด็กในสภาพแวดล้อมของความเป็นครอบครัว ให้ความสำคัญกับพัฒนาการที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย เน้นกรทำงานระยะยาวด้วยการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่วัยเด็กให้เติบโตสู่วัยผู้ใหญ่ ให้เด็กได้รับการศึกษาสูงสุดตามความสามารถ เพื่อให้สามารถออกไปประกอบอาชีพและพิงตนเองได้ และอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

(3) เครื่องมือ กรกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการช่ยสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- ครอบครัวโสสะ หมู่บ้านเด็กโสสะ

จากแนวคิดและแนวปฏิบัติในการทำงานของมูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย ที่ได้มอบโอกาสที่ดีในการได้มีครอบครัวทดแทน คือ ครอบครัวโสสะ ได้รับการเลี้ยงดูภายใต้สภาพครอบครัวที่ให้ความรัก ความอบอุ่น มีความมั่นคง และปลอดภัยภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดีในครอบครัวทดแทนที่ช่วยบ่มเพาะให้ ในบริบทของหมู่บ้านเด็กโสสะของมูลนิธิฯ ซึ่งมีอยู่ 5 แห่ง (จ. สมุทรปราการ จ.สงขลา จ.หนองคาย จ.เชียงราย และ จ.ภูเก็ต) ทีในปี พ.ศ. 2564 มีเด็กทั้งหมด ทีอยู่ในการเลี้ยงดูทั้ง 5 หมู่บ้านจนวน 701 คน มูลนิธิฯ ได้ช่วยให้เด็กเหล่านี้ได้รับประสภกรณที่เปี่ยมด้วยความสุขในวัยเด็ก ได้รับการสนับสนุน การบ่มเพาะให้กรศึกษาอย่างเหมาะสมกับแต่ละคนเพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ สามารถพิงตนเองได้และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยให้ความสำคัญกับการทำงานที่เน้นความต่อเนื่องในระยะยาว และให้เด็กได้รับการศึกษาสูงสุดตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน การดำเนินกรดั่งกล่าวอย่างต่อเนื่องในระยะยาวนับตั้งต้งก่อตั้งมูลนิธิฯ เมื่อปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา ได้ช่วยให้เด็กทีเปราะบาง ไร้ที่พิง ชดโอกาสทีจะได้รับกรเลี้ยงดูอบรมบ่มเพาะทีมีคุณภาพอย่างเหมาะสม ได้รับการพลิกพิ้นให้ได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวทดแทนทีมีสภาพความเป็นครอบครัวทีดีงาม มีคุณูปการกับเด็กในทุกด้านที่ช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพทั้ง

กายและใจ มีความรู้ที่ช่วยให้สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นสมาชิกที่ดี และมีคุณภาพของสังคม สามารถหลุดพ้นจากสถานการณ์ที่เปราะบาง ยากไร้ ถูกทอดทิ้ง และเป็นภาระของสังคม ให้กลายเป็นผู้ที่สามารถยกระดับฐานะของตนเองในทางสังคม เศรษฐกิจให้สูงขึ้นได้ตามศักยภาพ ความสามารถของแต่ละคนที่เป็นผลของคุณูปการที่มูลนิธิได้มอบให้ จึงเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนว่า การดำเนินการของมูลนิธิฯ ด้วยความรัก ความมุ่งมั่น โดยให้ความสำคัญของการทำงานในระยะยาว ได้ช่วยให้เด็กในครอบครัวทดแทนของมูลนิธิฯสามารถหลุดพ้นจากวังวนของความยากไร้ ความลำบาก การถูกทอดทิ้ง ให้สามารถยับยั้งสถานะทางสังคม เศรษฐกิจไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

(4) ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ

องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรและมูลนิธิพยาบาลต่าง ๆ

1.7) มูลนิธิก่อฝืนเด็ก

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาและด้อยการพัฒนาตามแนวพื้นที่ชายแดนไทย ทั้งเด็กไทยและเด็กต่างด้าว

(2) บทบาท/ภารกิจ

เป็นมูลนิธิขนาดใหญ่มีสำนักงานในประเทศไทยซึ่งมุ่งส่งเสริมการพัฒนาทางการศึกษาให้กับเด็กผู้ด้อยโอกาสซึ่งมักไม่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่จัดให้โดยภาครัฐอย่างเพียงพอ เนื่องจากเด็กเหล่านี้อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายขอบและด้อยพัฒนาอันได้แก่พื้นที่ตามแนวชายแดนไทย เมียนมาร์ กัมพูชาและลาว มูลนิธิก่อฝืนเด็กแบ่งการดำเนินงานเป็นสามด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(3) วัตถุประสงค์

มูลนิธิก่อฝืนเด็ก เป็นองค์กรการกุศลที่ไม่แสวงหากำไร โดยมีปณิธานในการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ในเขตประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว ไทยและกัมพูชา

มูลนิธิก่อฝืนเด็กส่งเสริมพัฒนาการทางการศึกษาในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลหรือได้รับการศึกษาไม่เพียงพอเนื่องจากอาศัยอยู่ในพื้นที่ชายขอบและด้อยพัฒนา โดยเฉพาะพื้นที่ตะเข็บชายแดนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ พื้นที่ในเมียนมาร์ กัมพูชา และลาว

โครงการด้านการศึกษาคครอบคลุมถึงสิ่งจำเป็นทุกอย่างในการจัดการศึกษาให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น โครงการสร้างโรงเรียนและสาธารณูปโภคที่จำเป็น การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงาน การมอบทุนการศึกษาและการมอบอุปกรณ์การเรียนการสอน การมอบทุนการศึกษาคครอบคลุมถึงทั้งการศึกษาระดับพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเด็กในพื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่มักมีปัญหาด้านโภชนาการและมักมีปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย มูลนิธิก่อฝืนเด็กจึงให้ความรู้เรื่องเรื่องการรักษาสุขภาพควบคู่กับการพัฒนาทางการศึกษา

(4) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(4.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
  - โครงการสร้างอาคารเรียนและหอพัก
  - โครงการสร้างห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
  - โครงการทุนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา
  - โครงการช่วยเหลือเครื่องเขียนและอุปกรณ์ช่วยสอนของโรงเรียน

- **ด้านการศึกษภาคอุดมศึกษา** มีเป้าหมายเพื่อสร้างผู้นำที่มีความรับผิดชอบและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่ทำงานเพื่อพัฒนาประเทศของตน

- โครงการสร้างสถานศึกษาหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย
- โครงการทุนมหาวิทยาลัย

(4.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- **ด้านการศึกษขั้นพื้นฐาน** มีเป้าหมายเพื่อการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
- โครงการคุ้มครองเด็ก
- **ด้านการศึกษภาคอุดมศึกษา** มีเป้าหมายเพื่อสร้างผู้นำที่มีความรับผิดชอบและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่ทำงานเพื่อพัฒนาประเทศของตน

- โครงการฝึกอบรมอาชีพ
- โครงการทุนการประกอบการเพื่อสังคม

- **ด้านสุขภาพ** มีเป้าหมายเพื่อลดการเสียชีวิตในเด็กและปรับปรุงสุขภาพและสุขอนามัยในโรงเรียนและชุมชน

- โครงการกองทุนรักษาพยาบาลเด็ก
- โครงการอนามัยโรงเรียน
- โครงการสุขภาพชุมชน
- โครงการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัติ

โดยมีจำนวนของผู้รับประโยชน์โดยตรงทั้งหมดที่ได้รับจากโครงการปัจจุบันของมูลนิธิ ณ เดือนมกราคม 2565 จำนวน 1,030,293 คน

(5) ภาคี เครือข่ายความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

มีทั้งภาครัฐและเอกชนในต่างประเทศ รวมถึงหน่วยงานที่องค์กรท้องถิ่นเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษาและสุขภาพให้กับเด็กและเยาวชน ในประเทศเมียนมาร์ กัมพูชา ลาว

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

ภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งชุมชน และองค์กรท้องถิ่นเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษาและสุขภาพให้กับเด็กและเยาวชน

2) กลุ่มที่ 2 ประเภทองค์การพัฒนาระหว่างประเทศภายใต้สหประชาชาติ

2.1) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ความครอบคลุมทางการศึกษา: ทั้งหมดหมายถึงทุกคน (Inclusion and Education: All Means All) ให้มีความสำคัญกับผู้ถูกกีดกันออกจากการศึกษา อันเนื่องมาจากเรื่องเพศ การย้ายถิ่น การอพยพชาติพันธุ์ ภาษา ความยากจน ความพิการ หรือคุณลักษณะอื่น ๆ

(2) บทบาท/ภารกิจ

ภารกิจหลักของยูเนสโกครอบคลุมการส่งเสริมด้านการศึกษา พัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ วัฒนธรรมและการสื่อสาร เพื่อประโยชน์ของประเทศสมาชิก

UNESCO เป็นผู้ประสานงานหลักในการดำเนินงานของวาระการศึกษา ค.ศ.2030 หรือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อที่ 4 (SDG ข้อที่ 4) โดยมุ่งสร้างหลักประกันว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่คำนึงถึงอายุเพศ เชื้อชาติ สัญชาติ ความเชื่อทางศาสนา หรือสถานะทางเศรษฐกิจ

- สนับสนุนการปรึกษาหารืออย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์
- ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ ทั้งระดับกระทรวง องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ
- การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาการผลักดันพัฒนาการศึกษาให้เป็นรูปธรรม การพัฒนาการศึกษาไป SDG 4 ภายในปี ค.ศ.2030
- การติดตามผลการศึกษาทั่วโลก
- สร้างความเข้าใจเรื่องการศึกษาที่ครอบคลุมให้ทุกคนได้รับการศึกษาโดยไม่แบ่งแยกอัตลักษณ์ ภูมิหลัง และความสามารถ

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- โครงการเสริมความคิด ความรู้สติปัญญาและเป็นการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ให้

ความสำคัญใน 3 ด้าน คือ

○ การศึกษาพื้นฐานสำหรับทุกคนในโลก อย่างน้อยในระดับประถมศึกษา ขจัดความไม่รู้หนังสือ จัดบริการการศึกษาแก่ผู้ใหญ่ที่จบชั้นประถมศึกษาแล้ว ส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส สตรี เด็ก ชนกลุ่มน้อย คนยากจนทั้งในเมืองและชนบท ส่งเสริมการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ

○ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

○ อำนวยความสะดวกในการร่วมมือเพื่ออนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่า

- แผนงานนวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนา (Programme of Educational Innovation for Development : APEID) เป็นตัวอย่างแผนงานสำคัญแผนหนึ่งของสำนักงานใหญ่ในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก แผนงานนี้มุ่งเน้นการขจัดความยากจน ส่งเสริมคุณธรรม ขจัดความเสื่อมทางจริยธรรมและสิ่งแวดล้อม สำนักงานช่วยเหลือรัฐสมาชิกในการวางแผนการศึกษา การบริการสถานศึกษา ปฏิรูปหลักสูตร กำหนดโครงสร้างใหม่สำหรับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การศึกษาด้านประชากรศาสตร์ การป้องกันยาเสพติด โรคนเอดส์ และอื่น ๆ ซึ่งสมควรต้องให้การศึกษ

- ส่งเสริมการจัดการและการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ โดยผ่านทางเครือข่ายนโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ทางด้านสังคมศาสตร์ ได้ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาวิจัยของสภาในส่วนภูมิภาคด้วยสังคมศาสตร์ และเครือข่ายสารนิเทศของสังคมศาสตร์

- ด้านการสื่อสารและการส่งเสริมบริการความรู้ ยูเนสโก ได้สนับสนุนการพัฒนาหนังสือ การพัฒนาห้องสมุดและสถาบันบริการสารนิเทศอื่น ๆ เพื่อให้ประชากรทั่วโลกได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารวิชาการต่าง ๆ ที่มีการเผยแพร่โดยสิ่งพิมพ์ สื่อทัศน์ วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์

วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโดยผ่านสื่อมวลชนอื่น ๆ ทุกประเภท ให้ทุกคนในโลกสามารถเข้าถึง รับรู้ และเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารวิชาการต่าง ๆ ไม่ว่าจะผลิตขึ้น ณ ที่ใดในโลก

(4) ภาควิชาความร่วมมือ

องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วัฒนธรรม และการสื่อสาร และสารสนเทศ ในประเทศและต่างประเทศ เช่น กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ สิงคโปร์ และเวียดนาม เป็นต้น

2.2) องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (The United Nations International Children's Emergency Fund : UNICEF)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

UNICEF ทำงานรณรงค์เพื่อให้เกิดกฎหมายและนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านสิทธิเด็ก และให้แน่ใจว่ามีการจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรอย่างเพียงพอเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว UNICEF ทำงานอย่างใกล้ชิดกับพันธมิตรเพื่อค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ในการปกป้องคุ้มครองเด็กทุกคนในประเทศไทย รวมทั้งดำเนินการเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ผลประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะถูกส่งไปถึงเด็กที่เปราะบางและขาดโอกาสที่สุดในสังคม เป็นการทำงานที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน เพื่อที่เด็กทุกคนในประเทศไทยได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน ในการเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นสุข และสามารถแสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศ ชาติพันธุ์ ภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจ หรือสถานะทางกฎหมาย

(2) บทบาท/ภารกิจ

การทำงานของ UNICEF วางอยู่บนหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child : CRC) ซึ่งกำหนดให้แต่ละประเทศให้หลักประกันต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก การที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กใน พ.ศ. 2535 ประเทศไทยได้ตกลงที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติต่าง ๆ ผ่านการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายและระเบียบข้อบังคับ รวมทั้งพัฒนาการบริการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ในปี พ.ศ. 2564 UNICEF และ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organisation for European Economic Co-operation : OECD) มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาที่เน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ โดยผ่านกระบวนการหารืออย่างใกล้ชิด ที่ได้เริ่มมีการใช้ในการเรียนการสอนในเดือนตุลาคม 2564 รวมทั้งมีการปรับปรุง พัฒนา และทดลองใช้งานร่างหลักสูตรผู้ดูแลเด็กเล็ก (อายุ 0-3 ปี) นอกจากนี้ยูนิเซฟได้ร่วมมือกับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาในการเริ่มทบทวนความเสมอภาคของแนวทางการจัดสรรและกระจายงบประมาณด้านการศึกษาซึ่งเป็นหมุดหมายสำคัญของการแก้ไขปัญหาช่องว่างในการจัดสรรงบประมาณของภาครัฐ

UNICEF ร่วมกับสำนักงานงบประมาณของรัฐสภาและคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการเสนอแนะให้มีการเพิ่มการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยที่การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนและการรณรงค์เชิงนโยบายของยูนิเซฟมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอให้มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนอีกร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2564

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคม

โครงการต่าง ๆ ของ UNICEF สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ที่มุ่งเน้นเรื่องของการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ UNICEF สนับสนุนให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เพื่อจัดความยากจน ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การเข้าถึงพลังงานสะอาด และการลดความเหลื่อมล้ำ นอกเหนือไปจาก ความตั้งใจที่จะทำให้โลกน่าอยู่ยิ่งขึ้น

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- สนับสนุนให้เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 10,655 คน จากครอบครัวยากจน ชุมชนแออัด และครอบครัวแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ให้ได้เข้าถึงสื่อการเรียนรู้จากกล่องมหัศจรรย์ (magic box)
- เด็กโยกย้ายถิ่นและเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เกือบ 10,000 คน ได้รับประโยชน์จากการสนับสนุนการเรียนรู้จากยูนิเซฟ
- ส่งเสริมกิจกรรมการอ่านขั้นพื้นฐานแบบออนไลน์ระหว่างที่มีการปิดโรงเรียน ที่ช่วยให้เด็กเกือบ 75,000 คนได้มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างสร้างสรรค์
- ร่วมกับสำนักงานราชบัณฑิตยสภาผลักดันให้คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบการบรรจุการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน (Mother Tongue-Based Multilingual Education : MTB-MLE) ไว้ในแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2565
- ร่วมมือกับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ-ยูเนสโก และสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) ในการวิเคราะห์ช่องว่างของโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลในระบบการศึกษา ซึ่งรวมถึงการสำรวจการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อนำเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลระหว่างประเทศของยูนิเซฟของโครงการ project connect ของยูนิเซฟ
- ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในการริเริ่มการประเมินเปรียบเทียบแพลตฟอร์มการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการรวบรวมและเก็บรักษาสื่อและเนื้อหาการเรียนรู้แบบดิจิทัลเพื่อความสะดวกสำหรับผู้ใช้งาน

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- สนับสนุนพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กจำนวน 43,716 คน ผ่านโครงการ 9 อย่างเพื่อสร้างลูก (Early Moment Matters on Mobile)
- ร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาดำเนินโครงการนำร่องเพื่อทำความเข้าใจและบรรเทาผลกระทบของการสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้ผ่านการเรียนชดเชยแบบเร่งรัดในจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบ
- การรณรงค์เรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนและการให้ความสำคัญกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ให้แก่ครู เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนทั่วประเทศร้อยละ 95 สามารถเปิดการเรียนการสอนได้อีกครั้ง

(4) ภาครี้อยู่ช่วยความร่วมมือ

หน่วยงานภาครัฐทุกระดับ และกลุ่มภาคีต่าง ๆ เช่น องค์กรไม่แสวงหากำไร กลุ่มศาสนา หน่วยงานภายใต้สหประชาชาติอื่น ๆ และเครือข่ายเด็กและเยาวชน

2.3) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Program - UNDP)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เนื่องจาก UNDP มีมิติการทำงานที่หลากหลายในประเด็นสำคัญของโลกในแต่ละช่วงเวลา จึงมีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ได้แก่ บุคลากรของสถาบันทางการปกครอง ประชากรทั่วไป คนยากจน เด็ก เยาวชน คนชายขอบ ผู้ที่ตกอยู่ในความเสี่ยงด้านความขัดแย้งหรือความรุนแรง ผู้ป่วยเอชไอวี/เอดส์ เป็นต้น

(2) บทบาท/ภารกิจ

UNDP ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2508 ด้วยการรวมโครงการ Expanded Program of Technical Assistance (EPTA) และกองทุนพิเศษ เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนของงาน ดำเนินงาน มีการทำงานที่เป็นการเชื่อมโยงและประสานความพยายามระดับโลกและระดับประเทศที่ให้ความสำคัญกับความท้าทายในการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การปกครองแบบประชาธิปไตย โดยให้คำแนะนำด้านนโยบายและการสนับสนุนทางเทคนิค การปรับปรุงขีดความสามารถของสถาบันและบุคคลในประเทศ การให้ความรู้แก่ประชากรเกี่ยวกับการปฏิรูปประชาธิปไตย เป็นต้น 2) การลดความยากจน โดยการขยายโอกาสในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและทรัพยากร และการสนับสนุนการดำเนินนโยบายที่สร้างหลักประกันให้กับคนยากจน 3) การป้องกันและกอบกู้วิกฤต เพื่อลดความเสี่ยงของความขัดแย้งหรือภัยพิบัติทางอาวุธ 4) สิ่งแวดล้อมและพลังงานที่มุ่งแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคนยากจน ป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความเสี่ยงต่อสภาพแวดล้อม การอนุรักษ์และใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ และ 5) เอชไอวี/เอดส์

UNDP ดำเนินงานในฐานะเป็นเครือข่ายการพัฒนาทั่วโลกของสหประชาชาติ ส่งเสริมความร่วมมือด้านเทคนิคและการลงทุนระหว่างประเทศและผู้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและเชื่อมโยงประเทศต่างๆ เข้ากับความรู้ประสบการณ์และทรัพยากรเพื่อช่วยให้ผู้คนสร้างชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับตนเอง UNDP ให้ความสำคัญมากขึ้นในการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญการฝึกอบรมและให้การสนับสนุนแก่ประเทศกำลังพัฒนาโดยทำงานเพื่อแก้ปัญหาความท้าทายในการพัฒนาระดับโลกและระดับประเทศ โดย UNDP จะช่วยเหลือเฉพาะในกรณีที่แตกต่างกัน ๆ ร้องขอ

นอกจากนี้ UNDP ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านนวัตกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การจัดทำรายงานการพัฒนามนุษย์ การเป็นศูนย์นโยบายระดับโลกโดยดำเนินการ GPC 6 รายการ รวมถึง Seoul GPC ในการเป็นพันธมิตรและ Global Center for Public Service Excellence ที่ออกจดหมายข่าวทางอีเมล "Raffles Review" เกี่ยวกับการพัฒนาด้านการวิจัยด้านการบริหารภาครัฐ การทำหน้าที่ประสานงานที่สำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมของสหประชาชาติในด้านการพัฒนา และเป็นสมาชิกกลุ่มการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Sustainable Development Group : UNDG) ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1997 เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการพัฒนาของสหประชาชาติในระดับประเทศ UNDG รวบรวมหน่วยงานปฏิบัติการที่ทำงานด้านการพัฒนา กลุ่มนี้มีผู้ดูแลของ UNDP เป็นประธาน และ UNDP ช่วยจัดหาสำนักเลขาธิการให้กับกลุ่มนี้ด้วย

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

แผนพัฒนาเยาวชนของ UNDP ประเทศไทย กลุ่มเป้าหมาย: เยาวชนวัย 15 - 30 ปี

- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพัฒนาประเทศมุ่งเป้าส่งเสริมเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดย UNDP เป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างเยาวชน รัฐบาล และองค์กรต่าง ๆ ในการรับฟังและนำเสนอเสียงของเยาวชนมาเป็นส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกำหนด ทิศทางการพัฒนาประเทศ เช่น โครงการเสียงแห่งรักษ์จากเยาวชน : โครงการรวบรวมเสียงเยาวชนเพื่อยุติความหลากหลายทางชีวภาพ

- การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สร้างรากฐานพัฒนาคุณภาพชีวิตและอนาคตทางเศรษฐกิจของเยาวชนอย่างยั่งยืน UNDP ร่วมด้วยองค์กรต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชนช่วยส่งเสริมทักษะด้านธุรกิจและนวัตกรรมแก่เยาวชนเพื่อโอกาสทางวิชาชีพในอนาคต รวมไปถึงการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาโอกาสในการสร้างงานสร้างอาชีพที่มีคุณค่าแก่เยาวชนหลายทางชีวภาพ เช่น โครงการ Youth Co:Lab – โครงการพัฒนาขีดความสามารถเยาวชนผ่านการเป็นผู้ประกอบการทางสังคมและนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สร้างการมีส่วนร่วมให้แก่เยาวชนเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน UNDP เปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้ตระหนักและเลือกบทบาทของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมผ่านการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงต่อยอดความร่วมมือในการพัฒนาสู่ความร่วมมือในระดับประเทศและนานาชาติ เช่น โครงการเยาวชนแลกเปลี่ยนเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Youth Exchange)

(4) ภาควิชาช่วยความร่วมมือ

หน่วยงานภาครัฐทุกระดับ และกลุ่มภาคีต่าง ๆ เช่น องค์กรไม่แสวงหากำไร กลุ่มศาสนา หน่วยงานภายใต้สหประชาชาติอื่น ๆ

3) กลุ่มที่ 3 ประเภทองค์กรไม่แสวงหากำไรไทย NGOs

3.1) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (Foundation for Child Developer)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กที่อยู่ในสถานะและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น เด็กในชุมชนแออัด เด็กที่ถูกละเมิดในรูปแบบต่าง ๆ เด็กในสถานการณ์รุนแรง เด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การเมืองและภัยพิบัติต่าง ๆ

(2) บทบาท/ภารกิจ

เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านตามวัยทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- โครงการให้การช่วยเหลือและจัดตั้งกองทุนและครอบครัวในสถานะวิกฤต

covid-19

- ส่งน้ำใจให้กับเด็กและครอบครัว ในพื้นที่การดำเนินงานของมูลนิธิฯ มูลนิธิฯ ได้ส่งต่อหน้ากากอนามัยและเจลแอลกอฮอล์ และของใช้ที่จำเป็นให้เด็กและครอบครัวในพื้นที่การทำงานที่จังหวัดศรีสะเกษ

○ ร่องเมืองร่องยิ้ม รับมือสู้โควิด-19 โดยศูนย์พัฒนาเด็กดวงแข มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ลงชุมชนช่วยเหลือชาวบ้านเบื้องต้น นำข้าวกล่อง ยาที่จำเป็น วิตามิน ของใช้ต่าง ๆ ที่ผู้ใหญ่ใจดีส่งน้ำใจ ความห่วงใยผ่านมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กให้กับเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบโควิด-19 ในชุมชนยังมีที่มีความเสี่ยงสูงและผู้ติดเชื้อที่ต้องกักตัวในชุมชนเพื่อรอเข้ารับการรักษา

○ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กจัดตั้ง “กองทุนช่วยเหลือเด็กและครอบครัวในสภาวะวิกฤต covid-19” ขึ้นด้วยความเชื่อที่ว่า ทุกคนล้วนอยากช่วยเหลือผู้อื่นในยามลำบากตามกำลังของตัวเองทั้งสิ้น และด้วยศักยภาพของมูลนิธิ ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ตอนนี้ต้องประสบกับความยากลำบากขาดแคลน และไม่สามารถป้องกันตนเองได้ กองทุนช่วยเหลือจึงเป็นหัวใจสำคัญในการส่งต่อความช่วยเหลือให้แพร่กระจายในวงกว้างทั้งในพื้นที่ชุมชนเมือง ชนบท และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

○ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ขอขอบคุณผู้บริจาคทุกท่านที่ส่งมอบน้ำใจและความห่วงใย ผ่านสิ่งของอุปโภค บริโภค เพื่อให้มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ส่งต่อให้กับเด็กและครอบครัวในพื้นที่การทำงานของมูลนิธิฯที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ร่วมสนับสนุนกองทุนช่วยเหลือเด็กและครอบครัวในสภาวะวิกฤตโควิด-19

○ ทีมงานของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ยังคงดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัวในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 อย่างต่อเนื่องเพราะเด็กเป็นกลุ่มเปราะบางที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนมาร่วมกันสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ร่วมกับมูลนิธิฯ

- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กและผู้แทนคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการเงินอุดหนุนเด็กเล็กสู่ถ้วนหน้า 301 องค์กร เพื่อยื่นหนังสือรณรงค์นโยบายสวัสดิการเงินอุดหนุนเด็กเล็ก 0-6 ปี ถ้วนหน้า

(4) ภาคี เครือข่ายความร่วมมือ

หน่วยงานภาครัฐ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และผู้บริจาคต่างๆ

3.2) มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

(Centre for the Protection of Children’s Foundation : CPCRF)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็ก (ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ คือ อายุต่ำกว่า 18 ปี ยกเว้นแต่บรรลุนิติภาวะก่อนด้วยเหตุอื่น)

(2) บทบาท/ภารกิจหลัก

ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เป็นโครงการหนึ่งของมูลนิธิเด็ก เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2524 ต่อมาปี พ.ศ. 2539 ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (The Center for the Protection of Children’s Rights Foundation) มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนส่งเสริมสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ให้ความช่วยเหลือคุ้มครองเด็กผู้ถูกละเมิดสิทธิ เช่น ถูกกระทำความรุนแรง ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบและถูกแสวงประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยประสานความร่วมมือกับสหวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ดำเนินงานด้านการป้องกันโดยการส่งเสริมพัฒนาให้เด็กมีทักษะในการป้องกันตนเอง พัฒนาศักยภาพให้บุคคลที่อยู่แวดล้อมเด็ก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ส่งเสริมพัฒนาและปกป้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัย ส่งเสริมให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสังคมเอื้ออาทรสำหรับเด็ก รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรและอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและอาสาสมัคร ให้มีความรู้และทักษะในการปกป้องคุ้มครองเด็ก

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนหนึ่งที่ทำให้สังคมไทยได้ตระหนัก และรับรู้สภาพความเป็นจริงของปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กที่มีอยู่มากมาย พันธกิจสำคัญ คือการสร้างให้เกิดสังคมที่เอื้ออาทรสำหรับเด็ก โดยผลักดันให้เกิดกลไกความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสังคมไทย ในการคุ้มครองและป้องกันปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก

(3) วัตถุประสงค์

- สนับสนุนส่งเสริมสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ
- ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กผู้ถูกละเมิดสิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ
- ศึกษาและเสนอแนวทางในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทย ให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ
- ร่วมมือกับหน่วยงานที่ทำงานด้านเด็กและสิทธิมนุษยชนและเอกชนในการปกป้องและคุ้มครองเด็กทุกกรณี

(4) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(4.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- โครงการเกมรวมพลังเด็กพิทักษ์ความปลอดภัย โครงการนี้จัดทำสื่อการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในรูปแบบบอร์ดเกม ในชื่อ “Safety Ranger” หรือ “เกมรวมพลังเด็กพิทักษ์ความปลอดภัย” ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องภัยอันตรายต่าง ๆ ผ่านการเล่นเกมที่มีความสนุกสนาน มีความหลากหลาย มีความเหมาะสมสำหรับเด็กในทุกพื้นที่และเข้าถึงกลุ่มเด็กได้มากขึ้น เกมถูกออกแบบขึ้นเพื่อให้เด็กอายุ 9-12 ปี สามารถเรียนรู้สถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย และพฤติกรรมของบุคคลน่าสงสัยที่อันตราย ผ่านตัวละครปีศาจความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ หรือเรียกว่ามอนสเตอร์ โดยเด็ก ๆ จะรับบทบาทเป็น Safety Ranger หรือ ฮีโร่ผู้พิทักษ์ความปลอดภัยที่สามารถใช้พลังของตนเอง ทั้งความรู้ ไหวพริบและความกล้า พร้อมการช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง เพื่อช่วยกันปราบปีศาจความไม่ปลอดภัยเหล่านี้เกมถูกออกแบบอย่างสร้างสรรค์ให้มีวิธีการเล่นที่กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด วางแผน ความท้าทายและสนุกสนาน โดยไม่เน้นการแข่งขัน แต่สนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการร่วมมือกัน อีกทั้งเกมกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น รวมถึงให้ฝึกทักษะในการปฏิเสธและรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ผ่านงานออกแบบตัวการ์ตูนและการเลือกสีสันที่เหมาะสมทางจิตวิทยา เพื่อดึงดูดและสร้างความสนใจในการเรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็ก ๆ

- กิจกรรมย่อยภายใต้โครงการ

กิจกรรมย่อยภายใต้โครงการนี้ คือ การลงพื้นที่เพื่อแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับตัวโครงการและเกม ให้กับเด็กและโรงเรียนได้ทราบ เช่น ผู้บริหาร คณะครู และคณะกรรมการนักเรียนโรงเรียนวัดใหญ่ หนึ่งในเครือข่ายโรงเรียนคุ้มครองเด็ก ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการจัดกิจกรรมจากแหล่งทุน PARTAGE ประเทศฝรั่งเศส ในการจัดกิจกรรมโครงการอบรม “รวมพลังเด็กวัดใหญ่...จัดการเจ้าปีศาจความไม่ปลอดภัยในสังคม” โดยทางโรงเรียนได้บูรณาการนำสาระจากบอร์ดเกมรวมพลังเด็กพิทักษ์ความปลอดภัย หรือ Safety ranger game ที่มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ผลิตขึ้นเพื่อเสริมทักษะในการป้องกันตนเองจากภัยบุคคล มาให้ความรู้กับเด็กนักเรียนทุกระดับชั้น ในทุกวันพุธ ช่วงกิจกรรมหน้าเสาธง ด้วยการหยิบยกการ์ดปีศาจความไม่ปลอดภัย (Monster) เช่น ปีศาจแมวมอง ปีศาจจอมมารบลูลี่ ปีศาจป้อมแปม ฯลฯ มาแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กเห็นถึงความไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันและรู้วิธีรับมือเพื่อตนเองจะได้ปลอดภัย

(4.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

• โครงการเด็กปลอดภัยด้วยความใส่ใจของชุมชน

ทีมงานมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กลงพื้นที่ทำงานร่วมกับคณะทำงานชุมชนคุ้มครองเด็กจังหวัดขอนแก่น องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสง่า กำนันตำบลโคกสง่า โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตย์อุปถัมภ์) อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ดำเนินงานโครงการชาวตำบลโคกสง่าร่วมใจสร้างความปลอดภัยในชุมชน โดยเริ่มจาก

วันที่ 1 จัดอบรมพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้แก่นักเรียน ผู้ปกครองที่ผ่านการเข้าร่วมโครงการครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเป็นสุข รุ่นที่ 1 จังหวัดขอนแก่น เพื่อพัฒนาเป็นนักวิจัยชุมชน และมีการฝึกปฏิบัติสำรวจพื้นที่เสี่ยงภายในโรงเรียน โดยได้รับการสนับสนุนวิทยากรร่วมจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สาขาอำเภอพล

วันที่ 2 ปฏิบัติการสำรวจจุดเสี่ยงในหมู่บ้าน (บ้านหนองแกมน บ้านคูขาด บ้านโนนพริก และบ้านโคกสง่าพัฒนา) และนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันวางแผน แก้ปัญหาพร้อมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสง่า โดยมีฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสง่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสง่า โรงพยาบาลพล มาร่วมรับฟังและให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน

วันที่ 3 จากการสำรวจจุดเสี่ยงพบว่า บริเวณถนนรอบอ่างเก็บน้ำบ้านคูขาด มีต้นไม้ หลှ้า ขึ้นรกปกคลุมพาดสายไฟและบดบังเส้นทางสัญจร กลายเป็นสถานที่ไม่ปลอดภัยต่อเด็กและคนในหมู่บ้าน และเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ชาวตำบลโคกสง่า ได้แก่ บ้านหนองแกมน บ้านคูขาด บ้านโนนพริก และบ้านโคกสง่าพัฒนา จึงถือโอกาสมาร่วมใจสร้างความปลอดภัยในชุมชน โดยเด็ก ๆ ชาวบ้าน ครู ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนถ้อมีต พร้า จอบ เสียม ขวาน กรรไกร เลื่อยมือ เลื่อยไฟฟ้า รถไถ ออกมาช่วยกันตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ตัดกิ่งไม้ เก็บขยะ บริเวณถนนอ่างเก็บน้ำบ้านคูขาด ไม่นานทุกอย่างก็โล่งเตียนปลอดภัยต่อเด็กและคนในหมู่บ้าน

• โครงการเครือข่ายโรงเรียนคุ้มครองเด็ก ร่วมรณรงค์

เนื่องในวันหยุดการระรานทางไซเบอร์สากลหรือ Stop cyber bullying day ซึ่งตรงกับวันศุกร์ที่ 3 ของเดือนมิถุนายน ในปีนี้ตรงกับวันศุกร์ที่ 17 มิถุนายน 2565 มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ได้ร่วมเป็นหนึ่งในเครือข่ายการจัดกิจกรรมรณรงค์ Stop cyber bullyingรวมทั้งโรงเรียนในเครือข่ายโรงเรียนคุ้มครองเด็ก ได้ร่วมกันรณรงค์ด้วยการจัดกิจกรรมป้องกันการรังแกกันให้กับเด็กนักเรียนในหลากหลายรูปแบบ เช่น โรงเรียนบ้านแหลมสัก จ.กระบี่ โรงเรียนชุมชนบ้านสำโรง จ.ยโสธร โรงเรียนบ้านปวงคำ จ.ลำพูน โรงเรียนบ้านห้วยหละ จ.ลำพูน เป็นต้น Cyber bully หยุดได้ เริ่มต้นที่ตัวคุณ

• นิทรรศการออนไลน์ “ศิลปะกับธรรมชาติ”

กิจกรรมศิลปะกับธรรมชาติบำบัด ช่วยส่งเสริมพัฒนาเด็กและครอบครัวในความดูแลของมูลนิธิฯ รวมทั้งเด็กและผู้ดูแลในสถานดูแลของรัฐ เป็นพื้นที่ให้เด็กและบุคคลแวดล้อมได้แสดงศักยภาพของตนเองผ่านผลงานศิลปะ โดยใช้ธรรมชาติเป็นสื่อในการบำบัด สัมผัสความสงบ ผ่อนคลายจากธรรมชาติ สะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ลดความเจ็บปวดทรมานใจ เสริมสร้าง Self Esteem การจัดการอารมณ์ สร้างสัมพันธภาพ และเกิดความผูกพันที่มั่นคงปลอดภัย สามารถช่วยเยียวยาจิตใจและทำให้มีความสุขคืนกลับมาได้ โดยได้รับการสนับสนุนจาก Terre des hommes Germany in Southeast Asia and Volkswagen Worker Council

- **ผ้าป่า “ช่วยน้องให้ปลอดภัย”**

มูลนิธิศุภนิเวศน์พิทักษ์สิทธิเด็ก จัดงานทอดผ้าป่า “ช่วยน้องให้ปลอดภัย” ณ วัดหรงส์รัตนารามราชวรวิหาร ขออนุโมทนาบุญกับทุกท่าน ทั้งกัลยาณมิตร ศิษย์เก่า CPRC ข้าราชการ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ทหารทุกหมู่เหล่า ข้าราชการพลเรือน ทีมสหวิชาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชน ประชากร และภาคธุรกิจ ที่ร่วมเป็นเจ้าภาพทอดผ้าป่า ในครั้งนี้พระคุณเจ้าได้กล่าวในงานทอดผ้าป่า ความตอนหนึ่งว่า “คนเรามีสิทธิเท่ากัน แต่โอกาสไม่เท่ากัน การช่วยเหลือให้เด็ก และคนเดือดร้อนได้ มีโอกาสเป็นบุญ เป็นกุศล”

- **ถุงพาเพลิน เล่นอยู่บ้านต้านโควิด-19 ชุดกิจกรรมสร้างสุขให้เด็กและ**

ครอบครัว

นับตั้งแต่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยเมื่อต้นปี พ.ศ. 2563 มูลนิธิฯ ได้ติดตามความเป็นอยู่ของเด็กและครอบครัวที่มูลนิธิฯ ให้ความช่วยเหลือและเครือข่ายชุมชน โรงเรียน หรือกลุ่มเป้าหมายที่มูลนิธิฯ ดำเนินงานด้วยอย่างสม่ำเสมอ มีการสำรวจหรือสอบถามกับเครือข่ายกลับ พบว่า ไม่เพียงความกังวลที่มีต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เท่านั้น การแพร่ระบาดในครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต มีการปรับเปลี่ยนระบบการเรียน การทำงานให้รองรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เด็ก ๆ ต้องเรียนผ่านระบบออนไลน์ หรือ หยุดเรียนชั่วคราวเมื่อมีการแพร่ระบาดหนัก บางครอบครัวสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ มีการจัดกิจกรรมที่บ้านเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กได้ทำตลอดเวลาที่หยุดอยู่บ้าน แต่สำหรับเด็กในบางครอบครัวซึ่งได้รับผลกระทบอย่างหนัก พ่อแม่ผู้ปกครองมีความกังวล ความเครียดไม่สามารถทำงานหาเลี้ยงครอบครัวได้อย่างปกติ ไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับลูก เด็กต้องอยู่บ้านโดยไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เด็กเล่นเกม ติดมือถือ และบางครอบครัวเป็นผู้ติดเชื้อ สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูง ต้องกักตัวอยู่บ้านหรือพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเป็นเวลา 14 วัน เพื่อสังเกตอาการและป้องกันการแพร่เชื้อผู้อื่น

ด้วยความห่วงใยเด็กและครอบครัว จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดทำชุดกิจกรรม #เล่นอยู่บ้านต้านโควิด-19 ที่มูลนิธิศุภนิเวศน์พิทักษ์สิทธิเด็กจัดทำขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในครั้งแรก ได้ส่งมอบให้กับเด็กที่ได้รับโควิด-19 และอยู่ระหว่างการพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล 3 แห่งในกรุงเทพฯ จำนวน 125 ชุด และส่งมอบให้กับเด็กในพื้นที่ชุมชนคุ้มครองเด็กทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด จำนวน 101 ชุด เนื่องจากเด็กหยุดไม่มีกิจกรรมทำ นอกจากการเล่นเกม ติดมือถือ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพและการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต

ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดระลอกที่ 2 ต้นปี พ.ศ. 2564 งานชุมชนคุ้มครองเด็ก ฝ่ายพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้จัดทำชุดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็ก จำนวน 319 ชุด ส่งมอบให้กับเด็กและครอบครัวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เครือข่ายชุมชนคุ้มครองเด็กทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ และมีกิจกรรมทำในระหว่างหยุดเรียนและได้ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว โดยมีแกนนำชุมชนคุ้มครองเด็กแต่ละพื้นที่เป็นตัวแทนลงพื้นที่ส่งมอบความสุขให้กับเด็กและครอบครัว

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดระลอก 3 ที่มีความรุนแรงมากขึ้น มีจำนวนผู้ติดเชื้อไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อวัน เด็ก ๆ ได้รับผลกระทบ ไม่เพียงการประกาศเลื่อนเปิดเทอมเท่านั้น เด็กบางคน กลายเป็นผู้ติดเชื้อโควิด-19 ต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล และบางคนต้องกักตัวอยู่บ้าน 14 วัน เพราะมีสมาชิกในครอบครัวติดเชื้อ มูลนิธิฯ จึงได้จัดทำโครงการ “ถุงพาเพลิน #เล่นอยู่บ้านต้านโควิด-19” ขึ้นอีกครั้ง โดยมีเป้าหมายเพื่อแจกให้กับเด็กนักเรียนในเครือข่ายโรงเรียนคุ้มครองเด็ก ในพื้นที่ห่างไกล ที่อาจมีความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และห่างไกลจากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ พร้อมทั้งแจกให้กับเด็กในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโควิด จำนวน 2,000 ชุด

ปลายเดือนพฤษภาคม 2564 พนักงานมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ช่วยกันจัดเตรียมถุงพาเพลินๆ บรรจุใบกิจกรรมเกมเสริมความรู้ ชุดหนังสือนิทาน ปลูกฝังเรื่องการดูแลสุขภาพฟัน และการกินผัก ชุดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ชุดอุปกรณ์สำหรับป้องกันเชื้อโรค เช่น หน้ากากอนามัย สเปรย์ แอลกอฮอล์ล้างมือ และขนม ชุดปลูกผัก ฯลฯ ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานจากแหล่งทุน ปาตาง และได้รับการสนับสนุนผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานภาครัฐกิจเอกชน และประชากรทั่วไป ในรอบแรกมีการผลิตถุงพาเพลิน จำนวน 500 ใบ และในช่วงต้นเดือนมิถุนายน ได้ส่งมอบเด็กและครอบครัวให้ชุมชนต่าง ๆ

- **หลักสูตรกิจกรรม “ตัวฉันเป็นของฉัน”**

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ได้ริเริ่มดำเนินกิจกรรมตัวฉันเป็นของฉัน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เพื่อเสริมสร้างทักษะในการป้องกันตนเองจากภัยทางเพศให้กับเด็ก โดยในช่วงเริ่มต้น มูลนิธิฯ ได้พัฒนากิจกรรมมาจากโปรแกรม Feeling Yes Feeling No จากหน่วยงาน National Film board ประเทศแคนาดา ต่อมาได้พัฒนากิจกรรมในรูปแบบของละครเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กโดยจัดเป็นค่ายละคร “ตัวฉันเป็นของฉัน” ซึ่งมีอาจารย์ปาริชาติ จึงวิวัฒนาการณ์ หรือ ครูแพท จากสาขาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ในขณะนั้น) เป็นผู้ออกแบบหลักสูตรนี้ หลังจากนั้นได้พัฒนาเป็นคู่มือการจัดกิจกรรม ประกอบกับการจัดทำซีดีละครเพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีแพทย์หญิงเบญจพร ปัญญาสงค์ จากศูนย์สุขภาพจิตเขต 13 (ในขณะนั้น) มาทำวิจัยเพื่อดูประสิทธิผลของหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า การนำเอาคู่มือการจัดกิจกรรมพร้อมซีดีไปทำกับเด็ก ทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเองมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2563 มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ได้พัฒนาคู่มือกิจกรรมตัวฉันเป็นของฉัน ขึ้นมาใหม่พร้อมทั้งคลิปวิดีโอประกอบการจัดกิจกรรมในลักษณะหนังสือ ที่มีสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เด็กอาจพบเจอในชีวิตประจำวันได้หากบุคคลหรือหน่วยงานใดสนใจศึกษาสามารถเข้าชมได้ที่ <https://www.feelingsyesnothailand.com/>

- **กิจกรรมย่อยภายใต้โครงการ ตัวฉันเป็นของฉันวัยอนุบาล**

20 พฤษภาคม 2565 เจ้าหน้าที่โครงการชุมชนคุ้มครองเด็ก มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ลงพื้นที่สังเกตการณ์คุณครูศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ชุมชนสุวรรณประสิทธิ์ 2 เขตบึงกุ่ม จัดกิจกรรม “ตัวฉันเป็นของฉัน” ให้กับเด็กวัยอนุบาล 2-3 เพื่อเสริมความรู้และทักษะให้เด็ก ๆ รู้จักดูแลและปกป้องตนเองจากภัยทางเพศ โดยหยิบยกเนื้อหาหลักเรื่อง อวัยวะปกปิด และสัมผัสที่ดีและสัมผัสที่ไม่ดี มาปรับให้เหมาะกับช่วงวัยของเด็ก

เริ่มจากให้เด็ก ๆ รู้จักอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย อวัยวะที่เด็กชอบมีอะไรบ้าง เด็กบางคนชอบสมอง ปาก หัวใจ และคุณครูถามถึงอวัยวะที่อยู่ใต้ร่มผ้า “อวัยวะปกปิด” ที่ห้ามใครมาจับ ดูดม ซึ่งเด็ก ๆ ตอบได้ และบ่งบอกได้ว่ามีอวัยวะใดบ้าง เช่น นม ก้น อวัยวะเพศ (เด็กแต่ละคนจะมีการเรียกชื่ออวัยวะเพศที่แตกต่างกัน เช่น ไดโนเสาร์ ช้างน้อย จู๋ จิม) **สัมผัสที่ดีและสัมผัสที่ไม่ดี** คุณครูแสดงบทบาทสมมติให้เห็นถึงวิธีการสัมผัสแบบต่าง ๆ แล้วให้เด็ก ๆ ตอบความรู้สึกว่าดี ไม่ดี ชอบ ไม่ชอบ นอกจากนี้ คุณครูได้ยกตัวอย่างหากมีคนมาขอจับที่ก้น เด็ก ๆ จะทำอย่างไร? จะปฏิเสธอย่างไร? และขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่คนอื่นอย่างไร เด็ก ๆ สามารถแลกเปลี่ยนได้ดี หลังเสร็จกิจกรรมคุณครูมาสรุปประเมินกิจกรรมเพื่อนำไปพัฒนาในการออกแบบกิจกรรมกับเด็กครั้งต่อไป เพื่อสอนให้เด็ก ๆ เข้าใจมากขึ้น

(5) ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

- Terre des hommes Germany in Southeast Asia and Volkswagen

Worker Council

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

- เครือข่ายโรงเรียนคุ้มครองเด็ก (โรงเรียนตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ)
- ภาครัฐในระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ชุมชน (ฝ่ายปกครอง กระทรวงมหาดไทย)
- ภาคธุรกิจ

3.3) มุลนิธิยุวพัฒน์

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยาวชนด้อยโอกาส

(2) บทบาท/ภารกิจ

ยุวพัฒน์เป็นองค์กรสาธารณกุศล ลำดับที่ 300 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2536 มุ่งเน้นในการสร้างโอกาสและพัฒนาการศึกษาแก่เยาวชนขาดโอกาสในประเทศไทย ซึ่งเกิดจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของคนในสังคมผ่านการช่วยเหลือทั้งในรูปแบบทุนมนุษย์และทุนทรัพย์ นอกจากงานด้านการศึกษาที่ดำเนินงานโดยตรงแล้ว มูลนิธิฯ ยังให้ความสำคัญในประเด็นสังคมอื่น ๆ ไปพร้อมกันด้วย โดยการสนับสนุนองค์กร/ภาคีที่ทำงานเพื่อสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีและส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง

มูลนิธิยุวพัฒน์ เริ่มต้นเล็ก ๆ จากการให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือเยาวชนขาดโอกาสในประเทศไทยในด้านการศึกษา ด้วยความเชื่อมั่นว่า อนาคตของเยาวชนคืออนาคตของชาติ วันนี้หากเราสร้างเยาวชนที่มีความรู้ ความสามารถพร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม อนาคตที่ดีของประเทศไทยคงไม่ใช่เรื่องไกลเกินหวัง

(3) ภารกิจหลักของมูลนิธิยุวพัฒน์ ได้แก่

(3.1) การช่วยเหลือและพัฒนาเยาวชนขาดโอกาส

- งานทุนการศึกษา
- โครงการรื้อยพลังการศึกษา
- โครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

(3.2) การสร้างการมีส่วนร่วม

- งานอาสาสมัครของมูลนิธิ
- Platform เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการระดมทุน
  - โครงการร้านปันกัน
  - โครงการฟุตบอลกู้ต
- การขยายผลร่วมกับภาคีเพื่อสังคมด้านต่างๆ
  - ด้านการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
  - ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม
  - ด้านสุขภาพกายและใจ

(4) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(4.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- โครงการทุนการศึกษา “ส่งน้องเรียน สร้างเด็กดี” มอบทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้กับเยาวชนเพื่อได้เรียนต่อตั้งแต่มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 (สายสามัญ) และ ปวช. 1 ถึง ปวช. 3 (สายอาชีพ) ณ ปีการศึกษา 2565 มีนักเรียนทุนที่อยู่ในความดูแลจำนวน 6,885 คน (ข้อมูล ณ 30 มิถุนายน 2565) และนักเรียนทุนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา 6 หรือเทียบเท่าไปแล้วจำนวน 9,132 คน

- โครงการรื้อพลังการศึกษา โครงการความร่วมมือเชื่อมร้อยพลังผู้คนในสังคมไทยที่มีเป้าหมายพัฒนาคุณภาพการศึกษา และช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ด้อยโอกาส เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย (โครงการนี้ คือ การเชิญชวนให้ร่วมบริจาค) ประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำติดอันดับต้น ๆ ของโลก จึงมีเด็ก “หลุดระบบการศึกษา” นับแสนคนในแต่ละปี เพราะความยากจนและมีเด็กกลุ่มเสี่ยงด้วยสาเหตุนี้มากถึง 4.8 ล้านคน ในเมื่อเด็กคือ “อนาคต” ของประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนที่จะช่วยกันดูแลเพราะโอกาสของเด็กที่สูญหายไปหากไม่ได้รับการช่วยเหลือในวันนี้ ย่อมนับเป็นความสูญเสียของประเทศในวันข้างหน้า จึงขอเชิญชวน “คุณ” ร่วมร้อยพลัง ลดความเหลื่อมล้ำด้วยการ “พัฒนาคุณภาพทางการศึกษา” แก่เด็กไทยที่ด้อยโอกาส

โครงการนี้ได้ช่วยเด็กกลุ่มเป้าหมายนับตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบันประมาณกว่า 20,000 คน จาก 102 โรงเรียน โดยจำนวนโรงเรียน พื้นที่จังหวัด จำนวนนักเรียนจะเพิ่มขึ้นในปีต่อ ๆ ไป พร้อมความครบถ้วนของเครื่องมือที่เข้าไปสนับสนุนก็จะครบสมบูรณ์ขึ้น ทั้งนี้ โครงการมีนโยบายให้การสนับสนุนแก่นักเรียนจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือจบสายอาชีวศึกษาหรือจนจบแต่ละหลักสูตรทุนการศึกษาต่อเนื่องมีระยะเวลา 6 ปี

ทุนหลักสูตรคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ มีระยะเวลา 3-6 ปี ครูผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องในโรงเรียนที่ครูไม่เพียงพอ โครงการแนะแนวและระบบพี่เลี้ยงและโครงการโรงเรียนคุณธรรม จะครอบคลุมตลอดระยะเวลาโครงการและนิเทศติดตามการขยายผล

- โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ICAP)

โครงการ ICAP เป็นโครงการพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย โดยมูลนิธิยูวพัฒน์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ตามแนวทาง High Scope/RIECE Thailand ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัยช่วงอายุ 2-6 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน กระบวนการพัฒนานี้เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้เด็กมีการใช้ประสาทสัมผัสครบทุกด้าน ผ่านการเล่นที่มีชีวิตชีวาเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิต โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนให้เด็กลงมือกระทำด้วยตนเองตามหลักสูตรการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปี พ.ศ. 2560 ประกอบด้วย 6 กิจกรรมหลัก ของกระทรวงศึกษาธิการและผสมผสานสาระสำคัญ ดังนี้

- ยึดหลักตามแนวคิด High Scope/RIECE Thailand โดยมีวงล้อการเรียนรู้ 5 ส่วน ดังนี้

- การเรียนรู้แบบลงมือกระทำเพื่อเด็กมีประสบการณ์สำคัญ มีความคิดริเริ่ม มีพัฒนาการสมวัย มีทักษะสมอง EF มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความมั่นใจมั่นใจ เชื่อมั่นในศักยภาพของตน

- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่-เด็ก จิตวิทยาและวินัยเชิงบวก ส่งเสริมการแก้ปัญหาด้วยตนเองผ่านกลยุทธ์ปฏิสัมพันธ์

- การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ สื่อ พื้นที่ การจัดเก็บ

- กิจวัตรประจำวัน เพื่อเด็กสามารถกำกับตนเอง วางแผน ลงมือทำ ทบทวนตนเอง ผ่านกิจกรรมกลุ่มใหญ่/กลุ่มย่อย ให้โอกาสครูและเด็กเรียนรู้ร่วมกัน

- การประเมิน พัฒนาการเด็ก แผนการจัดประสบการณ์ คณะทำงาน ผ่านการบันทึกประจำวัน

○ ปลุกฝังพฤติกรรมสุขอนามัยพื้นฐานเพื่อการมีสุขภาพกายและจิตใจที่ดี

○ ให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือระหว่าง ครู-หมอ (เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข) พ่อแม่ (ผู้ปกครอง) เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน

○ สร้างระบบ “เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู” ร่วมปรึกษาในประเด็นต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการชั้นเรียน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การประเมิน ฯลฯ อย่างต่อเนื่อง

(4.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

• โครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการสร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียนและขยายผลให้เกิดโรงเรียนคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันมีโรงเรียนในเครือข่ายจำนวน 394 โรงเรียน เริ่มดำเนินงานภายใต้มูลนิธิยุวพัฒน์ เมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2562

การดำเนินโครงการ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านโครงการคุณธรรม (moral project) ในการเรียนรู้และปฏิบัติจริงของนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน โดยการให้คำปรึกษาครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อผลักดันให้โครงการประสบความสำเร็จ สามารถลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สร้างวินัยและความรับผิดชอบให้เกิดขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีตามที่โรงเรียนต้องการ

กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม มีหลักการสำคัญ 4 ประการ เพื่อมุ่งให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จและเกิดความยั่งยืนในการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน นักเรียนจะเติบโตไปพร้อมกับมีอุปนิสัยที่ดีงามติดตัวไปตลอด คือ 1) เป็นกระบวนการที่ต้องทำทั้งโรงเรียน (ผู้บริหาร ครู นักเรียน) และผู้มีส่วนได้เสีย 2) ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเป็นหลัก การดำเนินงานตามกระบวนการนี้จึงทำจากล่างขึ้นบน (bottom up) เป็นการพิจารณานำความสนใจความต้องการของนักเรียนจากระดับล่างขึ้นมาเป็นระดับนโยบายของโรงเรียน 3) โรงเรียนต้องทำอย่างมีส่วนร่วม ให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ทั้งผู้ปกครอง และชุมชน 4) โรงเรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และพยายามผนวกไว้ในการเรียนรู้ทุกประเภทของโรงเรียน

วิธีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 1) สร้างการรับรู้และยอมรับในโรงเรียน 2) สร้างครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ 3) กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน (คุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียน) 4) กำหนดวิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง และ 5) สร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

(5) ภาคิเครือข่ายความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

ไม่มีข้อมูล

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

- เครือข่ายโรงเรียนทั่วประเทศ
- ภาครัฐระดับประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ และในระดับจังหวัด ระดับ

ท้องถิ่น ชุมชน (ฝ่ายปกครอง กระทรวงมหาดไทย) สาธารณสุข

- ภาคเอกชน

3.4) มูลนิธิอินเทอร์เน็ตแห่งประเทศไทย

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ประชากรทั่วไป เน้นผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม

(2) บทบาท/ภารกิจ

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรไม่แสวงผลกำไร ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 (ทะเบียนเลขที่ กท. 1261) โดยกลุ่มคนที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยุคบุกเบิกของไทย เพื่อส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ใช้อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ รู้เท่าทัน จำกัดผลกระทบด้านลบและการใช้งานที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ

(3) วัตถุประสงค์

(3.1) เพื่อส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

(3.2) เพื่อส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตในการพัฒนาชุมชนด้อยโอกาส

(3.3) เพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ เพิ่มโอกาสทางอาชีพ และการสื่อสารข้อมูลไปสู่

ชนบท

(3.4) เพื่อดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์กรพัฒนาสังคมหรือองค์กรการกุศลอื่น ๆ ใน

การทำประโยชน์สาธารณะ

(3.5) ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองใด ๆ

(4) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(4.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- โครงการพัฒนาศักยภาพครู ศึกษานิเทศก์ แกนนำเด็กและเยาวชน ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นพลเมือง

เน้นการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และแกนนำเด็กและเยาวชน ให้สามารถใช้ข่าวสาร สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวโดยเฉพาะสื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ Head (สมอง) Heart (หัวใจ) และ Hand (มือ) คือฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ตีความ และประเมินคุณค่าของข่าวสาร (สมอง) ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตอาสาที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่ดีขึ้น (Heart) และการที่เด็กได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงจะทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง (Hand) ซึ่งจะเป็นการพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ และได้มีการพัฒนาที่มนักจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ให้สามารถทำงานหนุนเสริมครูและศึกษานิเทศก์ตลอดจนแกนนำเด็กและเยาวชนในเรื่องดังกล่าวร่วมกับทีมงานของทางมูลนิธิอินเทอร์เน็ต และกระทรวงศึกษาธิการด้วย

- โครงการเด็กไทยรู้เท่าทันสื่อ ICT (ปี พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2558)

โครงการเด็กไทยรู้เท่าทันสื่อ ICT เป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนงานเพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ โดยเฉพาะสื่อรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับประชากร โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้ใช้สื่อ เสพสื่อ และสร้างสื่อโดยตรง ดำเนินงานโดย มูลนิธิอินเทอร์เน็ตแห่งประเทศไทย สนับสนุนโดย แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ICT ทั้งในแง่ลักษณะของตัวสื่อ จุดเด่น จุดด้อย ข้อพึงระวังในการใช้งาน รวมไปถึงการเลือกเนื้อหาที่มากับสื่อ การใช้สื่อในทางสร้างสรรค์ และการ

สร้างสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้เท่าทันสื่อ ICT ในโรงเรียนไทย ซึ่งจะผลักดันให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ICT ในสังคมไทย

• โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใต้โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ส่งเสริม ให้เด็กและเยาวชนได้นำเทคโนโลยี
สารสนเทศมาเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพตลอดจนทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียนรู้และการประกอบ
อาชีพ อันจะสร้างความภาคภูมิใจให้ตนเอง และเป็นทางเลือกให้เยาวชนในการทำงานหรือเรียนต่อ มี
หน่วยงานร่วมดำเนินโครงการ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าธนบุรี โดยในระยะเริ่มต้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้คัดเลือกศูนย์ฝึกอบรมเด็กและ
เยาวชนเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 5 แห่ง คือ 1) ศูนย์ฝึกฯ บ้านกาญจนาภิเษก จ.นครปฐม 2) ศูนย์ฝึกฯ บ้าน
กฤษณา จ.สมุทรปราการ 3) ศูนย์ฝึกฯ บ้านปราณี จ.นครปฐม 4) ศูนย์ฝึกฯ บ้านอุเบกขา กรุงเทพฯ และ
5) ศูนย์ฝึกฯ บ้านบึง จ.ชลบุรี เนื่องจากมองว่าการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ นั้น
มีเยาวชนอายุ 18 – 24 ปีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นวัยที่น่าจะเรียนรู้เทคโนโลยีได้เร็ว อีกทั้งเยาวชนจะอยู่ใน
สถานพินิจฯ ไม่นาน ถ้าเยาวชนมีทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ก็นำไปใช้ประกอบอาชีพ

(5) ภาควิชาช่วยความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

ไม่มีข้อมูล

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

- แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
- มูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- ภาครัฐระดับท้องถิ่น ชุมชน
- เครือข่ายโรงเรียน

3.5) มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ประเทศไทย (Rights to Play)

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็ก และเยาวชนด้อยโอกาส

(2) บทบาท/ภารกิจ

- พันธกิจ: ปกป้อง ให้การศึกษาและเสริมพลังให้แก่เด็ก ๆ ให้ก้าวผ่านความ
ยากลำบากได้ด้วยการเล่น
- พันธกิจในประเทศไทย: มุ่งมั่นเสริมพลังผ่านนวัตกรรมการเล่นเพื่อเสริมสร้างทักษะ
ชีวิตและเติมเต็มศักยภาพให้เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

• โครงการ Side by Side ลิเวอร์พูล-ไทยใจถึงกัน

โครงการจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาสุขภาพของเด็ก เยาวชนและชุมชนด้วยโอกาสผ่านกีฬาและการเล่น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตและความสมานฉันท์เพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมต่อต้านสังคมและอาชญากรรม การดำเนินกิจกรรมโครงการนี้ ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนผ่านการฝึกอบรมจัดกิจกรรมกีฬาและการเล่นรายสัปดาห์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพลังของเด็กและเยาวชนหญิงสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำ กรรมการและโค้ชชุมชนในพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยในชุมชน สำหรับผลของโครงการได้แก่ พัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนเพิ่มการมีส่วนร่วมและความสมานฉันท์ของชุมชนเพื่อนำไปสู่การลดพฤติกรรมเสี่ยงของสมาชิกในชุมชนพัฒนาบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผ่านพื้นที่เล่นสาธารณะที่ปลอดภัยให้กับเด็ก

• โครงการพัฒนาทักษะผู้นำให้กับแกนนำเยาวชน

โครงการจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำให้กับแกนนำเยาวชน ให้สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ และสุขภาพผ่านกีฬาและการเล่นตลอดจนการส่งเสริมความเป็นชุมชนอาเซียน การดำเนินกิจกรรมโครงการนี้ ได้แก่ จัดการฝึกอบรมด้านกีฬาและทักษะชีวิตให้กับเยาวชนผู้นำเยาวชนสามารถริเริ่มออกแบบ พัฒนา ปรับใช้และรายงานกิจกรรมสร้างสรรค์ในชุมชนจัดกิจกรรมกีฬาระดับอาเซียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพัฒนาการแพลตฟอร์มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างคู่มือกิจกรรมกีฬาและการเล่น สำหรับผลของโครงการ ได้แก่ เยาวชนสามารถพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและการนำกระบวนการได้เพิ่มกิจกรรมทางกายที่ส่งเสริมสุขภาพและสุขภาพระหว่างช่วงวัยผู้นำเยาวชนสามารถจัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกีฬาและการเล่นในชุมชนของตนเองได้เพิ่มพลังความเป็นชุมชนอาเซียนด้วยกีฬาและการเล่น

• โครงการเยาวชนปลดล็อกศักยภาพ

โครงการจัดทำขึ้นเพื่อให้อดีตเยาวชนผู้กระทำความผิดอายุ 15-24 ปี ในประเทศไทย ได้รับการส่งเสริมให้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพและเข้าถึงการมีงานทำในสังคมอย่างเท่าเทียมเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำในช่วง 1 ปี หลังได้รับการปล่อยตัว การดำเนินกิจกรรมโครงการนี้ ได้แก่ จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมตัวเข้าทำงาน เป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนจัดหาเงินหรือสนับสนุนเงินทุนสำหรับเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกติดตามดูแลเยาวชนหลังปล่อยตัวเป็นเวลา 1 ปี ส่งเสริมให้เยาวชนสามารถจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งภายในและภายนอกศูนย์ฝึกอบรมเยาวชนสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่สามารถสนับสนุนเยาวชนได้ สำหรับผลของโครงการนี้ ได้แก่ พัฒนาทักษะชีวิตที่สนับสนุนความพร้อมในการทำงานหรือการเป็นผู้ประกอบการของเยาวชนเพิ่มเครือข่ายที่สนับสนุนโอกาสทางเศรษฐกิจและการมีส่วนร่วมทางสังคมของชุมชนเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการจ้างงานและการเป็นผู้ประกอบการของเยาวชน (Right to play, ม.ป.ป)

(5) ภาควิชาความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

ไม่มีข้อมูล

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

- หน่วยงานภาครัฐ เช่น ศูนย์ฝึกอบรมเยาวชน สถานพินิจ โรงเรียนต่าง ๆ และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรทั้งในและต่างประเทศ

3.6) มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (Community Children Foundation) Under the Royal Patronage of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสในประเทศไทย

(2) บทบาท/ภารกิจ

ส่งเสริมเด็กยากไร้ให้ได้รับการพัฒนา เพื่อสามารถปรับปรุงตนเองและเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมของตนได้อย่างยั่งยืน สร้างสรรค์สังคมที่มุ่งคุ้มครองและปกป้องสิทธิเด็ก ดำเนินพันธกิจในการพัฒนาเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทย มอบโอกาสเพื่อให้พวกเขามีชีวิตที่ดีขึ้น ในปี พ.ศ. 2564 มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. มีพื้นที่ดำเนินการ โครงการพัฒนาเด็ก ซี.ซี.เอฟ. 37 สำนักงานโครงการ ใน 34 จังหวัด มีจำนวนเด็กในการอุปการะ 44,297 คน เป็นเด็กหญิง 23,353 คน เด็กชาย 20,994 คน จังหวัดต่าง ๆ ที่มูลนิธิ ดำเนินการ ได้แก่ ภาคกลาง (กรุงเทพฯ พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี) ภาคตะวันตก (กาญจนบุรี) ภาคตะวันออก (ฉะเชิงเทรา สระแก้ว) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม บึงกาฬ บุรีรัมย์ เพชรบูรณ์ มุกดาหาร ยโสธร เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อ่างทอง อุดรธานี อุบลราชธานี) ภาคใต้ (นราธิวาส สตูล) ภาคเหนือ (เชียงใหม่ ตาก น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน อุตรดิตถ์)

(3) วัตถุประสงค์/เป้าหมายในการดำเนินงาน

(3.1) พัฒนาคุณภาพคุณภาพชีวิตของเด็กที่ประสบปัญหาไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

(3.2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาของเด็ก ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

(3.3) เพิ่มศักยภาพของครอบครัวเด็กและชุมชนให้สามารถดูแลและคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคม

(4.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- โครงการกองทุนเพื่อการศึกษา เพิ่มพูนความรู้ให้หนูได้เรียนอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2564 มูลนิธิ ได้มอบทุนการศึกษาให้เด็กจำนวน 42,572 ทุน ใช้งบประมาณทั้งสิ้นจำนวน 116,926,000 บาท มอบให้ทั้งเด็กที่ยังไม่ถึงเกณฑ์เรียนหรือเด็กพิเศษที่ไม่ได้เรียนไม่ได้ เด็กเล็กในระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อนุบาล และประถมศึกษา เด็กมัธยมศึกษาตอนต้น และ กศน. ระดับ 1-3 และเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย กศน. ระดับ 4- 6 ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาขึ้นไป

(4.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- โครงการอุปการะเด็ก และ โครงการพิเศษ อื่น ๆ ที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนมากกว่า 100,000 คน ได้รับโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านการดำเนินงาน โครงการทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว ตลอดระยะเวลา 65 ปี ที่ผ่านมา ตัวอย่างโครงการ เช่น

- โครงการพัฒนาเด็ก ซี.ซี.เอฟ. จังหวัดอำนาจเจริญ ยโสธร และมุกดาหาร
- โครงการคลังอาหารในครัวเรือน
- โครงการเกษตรมีอู่นี้เพื่อน้อง ๆ ในชุมชน

- โครงการยุวเกษตรสร้างเกษตรธุรกิจ
- โครงการนักธุรกิจน้อยพลังบวก
- โครงการเสริมภูมิรัฐวิถีชีวิตแนวใหม่เพื่อสุขภาวะที่ปลอดภัย
- โครงการเสริมสร้างความรู้สู่ชุมชนสุขภาพ ปลอดภัยไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)
- โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนให้ปลอดภัยและปลอดภัย
- โครงการเด็กและเยาวชน ซี.ซี.เอฟ. อาสาทำดีเพื่อสร้างสังคม
- โครงการกองทุนภูมิวิถีวิถี เสริมสร้างกำลังใจ แม้ร่างกายไม่ไหว แต่ใจต้อง

แข็งแรง

- โครงการอาหารเช้าในโรงเรียน
- โครงการส่งของขวัญส่งความสุข
- การช่วยเหลือในภาวะวิกฤติโควิด-19 ในช่วงปี พ.ศ. 2563 -2564 ดังนี้

○ ให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาและผ่อนคลายความทุกข์ฉุกฉิน ให้ความช่วยเหลือ เด็ก ครอบครัว และชุมชน ในหลาย ๆ มิติ ในระยะสั้นมูลนิธิฯ ได้มอบชุดถุงยังชีพที่ช่วยให้พวกเขาได้มีอุปกรณ์ป้องกันตัวเองจากการแพร่ระบาด รวมถึงข้าวสารอาหารแห้ง ในระยะยาวมูลนิธิฯ สนับสนุนการสร้างแหล่งอาหารในครัวเรือน และชุมชน รวมทั้งสนับสนุนหนังสือ อุปกรณ์การเรียน ถุงยังชีพ อุปกรณ์ป้องกันตนเองจากโควิด-19 จำนวนผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือประกอบด้วย เด็ก 23,000 คน สมาชิกในครอบครัวเด็ก 7,840 คน 3,035 ครัวเรือน และคนในชุมชน 12,140 คน

○ จัดอบรมด้านสุขอนามัย จัดคลังอาหารปลอดภัยในโรงเรียน ด้านเกษตรชุมชน และการอบรมด้านเสริมภูมิรัฐวิถีชีวิตแนวใหม่เพื่อสุขภาวะที่ปลอดภัย

(5) ภาควิชาช่วยความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

ไม่มีข้อมูล

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

- บริษัท เอสซี ยอห์นสัน (SC Johnson)
- มูลนิธิสุทธิตร์น อยู่วิทยา
- ธนาคาร ยูโอพี ประเทศไทย

3.7) มูลนิธิสยามกัมมาจล

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

- เด็กและเยาวชน
- ครู ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น

(2) บทบาท/ภารกิจ

ช่วยบ่มเพาะให้เด็กพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่เด็ก ที่เติบโตอย่างมีคุณภาพ ไม่ได้หมายความว่าแค่ฉลาดเรียนดี หรือเก่งแต่ในตำรา แต่ต้องเป็นคนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น ริเริ่มสร้างสรรค์กล้าตัดสินใจ ทำงานเป็นทีม มีความเป็นผู้นำ รับผิดชอบต่อสังคม ควบคู่กับการเป็นคนจิตใจดี มีน้ำใจ และมี จิตอาสาพร้อมจะแบ่งปันศักยภาพของตนกับสังคม

ขอบเขตการทำงาน

- ค้นหา: โครงการที่มีแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กผ่านการเรียนรู้จากการเล่น

- พัฒนาต่อยอด: โครงการดำเนินได้ดีให้ขยายผลและให้ทำงานอย่างยั่งยืน
- สนับสนุน: ทูทางความคิดและงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโครงการต่าง ๆ
- เชื่อมโยง: การทำงานของโครงการในรูปแบบเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการทำงานพัฒนาเยาวชนร่วมกันให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว
- ถอดบทเรียน: ผลสำเร็จและองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาเยาวชนของภาคีและโครงการมาเป็นบทเรียนเพื่อปรับปรุงพัฒนาต่อยอดยกระดับการทำงาน
- สื่อสาร: ให้สังคมรับรู้ถึงความสำคัญในพลังของเยาวชนและองค์ความรู้ใหม่ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้-การเรียนรู้ของสังคมในวงกว้าง
- ขยายผล: เชิงนโยบายโดยนำความรู้ความสำเร็จในระดับโครงการ สู่อำนาจขยายผลเชิงนโยบายด้วยการทำงานร่วมกับภาคียุทธศาสตร์

(3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(3.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- Developmental Evaluation (DE) โครงการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน
- พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เน้นทำงานด้วยการรับฟังปัญหา เพื่อปลดล็อกให้พื้นที่สามารถทำงานง่ายขึ้น โดยมีโจทย์ในการทำงาน คือ เน้น “สร้างการมีส่วนร่วม” เข้าไปสนับสนุนการปรับเปลี่ยน “กรอบหลักสูตรศรีสะเกษศึกษา” เพื่อนำไปสู่การจัดการ “หลักสูตรของโรงเรียน” และการพัฒนาครูภายในโรงเรียน ที่ส่งผลกระทบต่อ stakeholder ทุกภาคส่วนของจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาเด็กไทยให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะที่ดี ทั้งนี้แนวคิดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีจุดเด่นคือ เพื่อเพิ่มอิสระลดข้อจำกัด เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของครูและบุคลากรในโรงเรียนและพื้นที่ เพื่อสร้างนวัตกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อเชื่อมโยงทุกภาคส่วนในการร่วมมือจัดการศึกษาระดมทรัพยากรจากภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจในพื้นที่
- โครงการต่อก้าวอาชีพ เป็นโครงการที่สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพเยาวชนอาชีพ ให้มีความสามารถในการพัฒนาคิดค้นสิ่งประดิษฐ์/นวัตกรรม โดยนำองค์ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้ เพื่อช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการผลิตของเกษตรกรในชุมชน
- โครงการภาคีพูนพลังครู เป็นโครงการที่จะช่วยให้การพัฒนาครูและการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นและขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ (learning space) ของครูในเครือข่าย ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ยังต้องยกระดับทักษะความสามารถของครู และขยายเครือข่ายเกิดเป็น “ชุมชนครูมืออาชีพ” (professional learning community)
- งานสนับสนุนงานด้านวิชาการและองค์ความรู้ โครงการผู้นำเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน (SCB Connex ED) โดยร่วมกับบริษัทเอกชนชั้นนำของประเทศไทย 12 แห่ง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน ภายใต้ โครงการผู้นำเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน (Leadership Program for Sustainable Education : CONNEXT ED) โดย มูลนิธิสยามกัมมาจล มีบทบาทในการสนับสนุนงานด้านวิชาการและงานด้านการจัดการความรู้ เพื่อให้ school partner ของ SCB ทำงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนในการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ดีขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ครบทั้ง ความรู้ ทักษะ และมีคุณลักษณะที่ดี ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

- โครงการ "ต่อก้าวให้เติบโตใหญ่" ร่วมกับ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) จัดทำ โครงการการแข่งขันพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์แห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนที่เป็นฐานกำลังในการพัฒนาของประเทศได้มีโอกาสสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ โดยสนับสนุนเงินทุนและเป็นตัวกลางในการจัดเวทีการแข่งขันเพื่อเป็นแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาทำการพัฒนาซอฟต์แวร์ด้วยตนเอง พร้อมทั้ง ผลักดันและยกระดับผลงานเยาวชนให้ปรากฏสู่สาธารณชนในเวทีระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และระดับโลก

(3.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- ห้องเรียนพ่อแม่ไทยพาณิชย์ เป็นโครงการที่ธนาคารไทยพาณิชย์ร่วมกับ มูลนิธิสยามกัมมาจล จัดตั้งโครงการห้องเรียนพ่อแม่ไทยพาณิชย์ เพื่อให้พ่อแม่พนักงานไทยพาณิชย์มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลและส่งเสริมให้ลูกเกิดพัฒนาการตามวัย นำไปสู่การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ

- โครงการสนับสนุนองค์กรเพื่อพัฒนาเยาวชน สนับสนุนองค์กรพัฒนาเยาวชนที่มีความเชี่ยวชาญการพัฒนาเยาวชนด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชน ไอทีและเทคโนโลยี ทำโครงการพัฒนาเยาวชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้องค์กรที่ทำงานพัฒนาเยาวชน มีกลไกการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนา “ระบบบริหารจัดการโครงการ” และ “พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่โครงการ” เพื่อยกระดับการทำงานพัฒนาเยาวชนให้มีประสิทธิภาพ

- โครงการพลังพลเมืองเยาวชนสงขลา ร่วมกับ สงขลาฟอรั่มเพื่อประชาคมพลเมืองเด็ก (The Young Citizen by Songkhla Forum) สร้างสรรค์โครงการพลังพลเมืองเยาวชนสงขลา เพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้จากเรื่องจริงชีวิตจริงให้เยาวชนมีทักษะชีวิตและมีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง

- โครงการพัฒนาเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น 4 ภาค พัฒนา “ทีมนักถักทอชุมชนของ อปท.” และสร้าง“กลไกเพื่อพัฒนาเยาวชน” ในการปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมือง (active citizen)

- โครงการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายเยาวชนจังหวัดน่าน เป็นโครงการเพื่อพัฒนาพลังเยาวชนน่านตระหนักรู้ สถานการณ์ปัญหา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเป็นกลไกการทำงานพัฒนาเมืองน่าน เกิดเป็นพื้นที่ต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดชุดความรู้ให้กับพื้นที่อื่นได้ เมืองน่านเมืองสงบ ธรรมชาติงามตา คุณภาพชีวิตล้านนา วิถีประชาพอเพียง

- โครงการพลังเด็กและเยาวชนเพื่อการเรียนรู้ภูมิสังคมภาคตะวันตก เป็นโครงการที่ “เสริมสร้างพลังพลเมืองของเด็กและเยาวชน โดยการเรียนรู้ท้องถิ่นและภูมิสังคมผ่านกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อยกระดับความรู้ในการจัดการท้องถิ่น”

- โครงการพัฒนาเยาวชนพลเมืองดีศรีสะเกษ เป็นโครงการพลังเครือข่ายเยาวชนเป็นพลังแห่งการตื่นรู้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบ้านเกิดบนฐานความรู้ภูมิปัญญาจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายจังหวัดศรีสะเกษ"

- โครงการเสริมสร้างพลังเยาวชนสร้างสรรค์สื่อเพื่อสังคมไทยที่น่าอยู่: เครือข่ายมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์สังคม (University Network for Change : UNC)

- โครงการปลูกสำนึก สร้างพลัง เสริมศักยภาพ เยาวชนเมืองลำพูน เป็นโครงการที่จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนากลไกในการพัฒนาเยาวชนเมืองลำพูนให้มีภูมิคุ้มกัน เรียนรู้ที่จะเท่าทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นคนที่รู้จักและเข้าใจตัวเอง ผูกพันและเห็นคุณค่าของชุมชนที่ตัวเองอยู่อาศัย มีทักษะความพร้อมในการดำเนินชีวิต

- โครงการกลไกชุมชนสู่การพัฒนาเยาวชนจังหวัดสตูล เป็นโครงการที่พัฒนาแกนนำเยาวชนและแกนนำชุมชนสู่การเรียนรู้ทักษะความเป็นพลโลก (world citizen) เรียนรู้ความต่างหลากหลายในสังคม เป็นการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมแวดล้อมที่ตนสัมผัสสัมพันธ์กับความยั่งยืนของจังหวัดสตูล

- โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเครือข่ายเยาวชนเพื่อเรียนรู้ท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นของตัวเอง สร้างสำนึกในการเป็นพลเมืองที่ดี เต็มโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พร้อมเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชนสังคมที่ยั่งยืน

- การหนุนเสริมศักยภาพนักวิจัยเยาวชนชาติพันธุ์รุ่นใหม่ 5 อำเภอชายแดนจังหวัดตาก ส่งเสริมให้เยาวชนเรียนรู้กระบวนการทำงานกับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมผ่านการทำโครงการวิจัย เพื่อจะได้เป็นนักวิจัยเยาวชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นรุ่นใหม่

- โครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนบนฐานความรู้สู่การขับเคลื่อนงาน active citizen จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนได้มีโอกาสปฏิบัติการจริงด้วยกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เกิดการสร้างและขยายเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการร่วมพัฒนาชุมชนสังคม

(4) ภาควิชาเครือข่ายความร่วมมือ

- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- เครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม
- เครือข่ายโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง
- เครือข่ายโรงเรียนมูลนิธิยุวสถิรคุณ
- เครือข่ายโรงเรียนโครงการครูเจ้าฟ้า
- เครือข่ายครูเพื่อศิษย์
- เครือข่ายโรงเรียนทางเลือก
- เครือข่ายพัฒนาการศึกษาจังหวัดสตูล

3.8) มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

(1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กเร่ร่อน ลูกกรรมกรก่อสร้าง เด็กกำพร้า เด็กพ่อแม่ต้องโทษจำคุก เด็กถูกทารุณกรรม เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์

(2) บทบาท/ภารกิจ

ส่งเสริมช่วยเหลือและป้องกันสิทธิเด็ก โดยให้เด็กที่ด้อยโอกาสทางสังคมมีโอกาสพัฒนาตนตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน และเติบโตอย่างมีศักยภาพ หมายถึง มูลนิธิสร้างสรรค์เด็กเป็นองค์กรที่สนับสนุนให้มีกลไกเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพของเด็ก

(3) วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ความช่วยเหลือและปกป้องสิทธิเด็ก
- เพื่อช่วยเหลือเด็กถูกทอดทิ้ง
- เพื่อช่วยเหลือด้านการศึกษาโดยวิธีการกลไกที่เหมาะสม ที่ช่วยเหลือแก้ไข พัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กเหล่านั้นสามารถคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ
- เพื่อประสานงานกับการทำงานเชื่อมโยงกับองค์กรพัฒนาเอกชน และภาครัฐ โดยการทำงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เพื่อส่งเสริมสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง
- มูลนิธิเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรและไม่จัดตั้งขึ้นเพื่อความช่วยเหลือทางการเมือง

(4) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(4.1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- **โครงการทุนการศึกษา** มูลนิธิสร้างสรรค์เด็กจึงเป็นดั่งคนกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ใหญ่ใจดีกับเด็กที่รอคอย ให้ได้พบปะกัน ยื่นน้ำใจให้กันด้วยรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเงินและสิ่งของ ซึ่งก็หมายถึงโอกาสที่เด็กจะได้รับเป็นเงื่อนไขหลักในการได้ศึกษาเล่าเรียน เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศสืบไป โครงการทุนศึกษานำเงินจากผู้ใหญ่ใจดีส่งให้เด็กได้นำไปเรียนหนังสือโดยไม่หักค่าใช้จ่ายใด ๆ ท่านสามารถร่วมเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็ก ๆ โดย 1) มอบทุนการศึกษาระดับอนุบาล-ประถมศึกษา ทุนละ 2,000 บาท/ปี 2) ระดับมัธยมศึกษา ทุนละ 3,000 บาท/ปี 3) ระดับ ปวช.-ปริญญาตรี ทุนละ 5,000 บาท/ปี

(4.2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- **บ้านสร้างสรรค์เด็ก** เป็นบ้านพักที่รังสิต ปทุมธานี สำหรับเด็กชายที่มาจากข้างถนน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้การช่วยเหลือ ค้ำครอง พัฒนาให้เด็กสมบูรณ์ทั้งกายและใจ 2) เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษา 3) เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมอย่างมีความสุข
- **บ้านอุปถัมภ์เด็ก** เป็นบ้านพักที่แจ้งวัฒนะ ดอนเมือง กรุงเทพฯ สำหรับเด็กผู้หญิง (เด็กกำพร้า เด็กข้างถนน เด็กถูกทารุณกรรม เด็กพ่อแม่ต้องโทษจำคุก) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้การช่วยเหลือ ค้ำครอง พัฒนาให้เด็กสมบูรณ์ทั้งกายและใจ 2) เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษา 3) เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมอย่างมีความสุข
- **โครงการช่วยเหลือเด็กและครอบครัว** เพื่อช่วยแบ่งเบาปัญหาอย่างเร่งด่วน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการด้านสวัสดิการสังคม สวัสดิภาพและการพิทักษ์ ปกป้องคุ้มครองเด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส ช่วยเหลือพัฒนาเด็กกลุ่มด้อยโอกาสต่าง ๆ ให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
- **โรงเรียนเด็กก่อสร้างเคลื่อนที่** เป็นโครงการช่วยเหลือลูกกรรมกรก่อสร้างตามแคมป์ก่อสร้างของบริษัทเจ้าของโครงการ บริษัทรับเหมาก่อสร้าง หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษาในการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายพัฒนาเด็กให้มีความรู้

- **โครงการครูข้างถนน** ทำงานช่วยเหลือและดูแลเด็กเร่ร่อน เด็กขอทาน ฝ้าตรวจตรา ติดตามปัญหาเด็กอย่างใกล้ชิด โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กเร่ร่อนซึ่งตกอยู่ในภาวะยากลำบากโดยนำเด็กเข้ารับการฟื้นฟู และพัฒนาในบ้านสร้างสรรค์เด็ก 2) เพื่อส่งเด็กเร่ร่อนกลับคืนสู่ครอบครัวหรือไปทำงานในอาชีพที่เหมาะสม 3) เพื่อส่งเด็กเร่ร่อนไปยังองค์กรหรือหน่วยงานที่เหมาะสมกับเด็ก

- **โครงการสถานีสัญชาติ** เพื่อต้องการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ไม่มีหลักฐานการเป็นสัญชาติไทย เนื่องจากไม่มีใบเกิดและทะเบียนบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) ให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว ที่ประสบปัญหาด้านสถานะ 2) ประสานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนในด้านความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ประสบปัญหาด้านสถานะและสิทธิในด้านต่าง ๆ 3) สะท้อนปัญหาของเด็กไร้สถานะบุคคลให้ฝ่ายนโยบายได้รับทราบเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย และแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง 4) ร่วมรณรงค์ให้ความรู้ต่อกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหาด้านสถานะ ให้ความรู้และฝึกทักษะต่อคนทำงานเพื่อให้การช่วยเหลือต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) ภาคิ เครือข่ายความร่วมมือ

(5.1) ความร่วมมือต่างประเทศ

หน่วยงานในประเทศกัมพูชา

(5.2) ความร่วมมือในประเทศ

องค์กรภาครัฐ (กระทรวงกรม กอง องค์กรปกครอง สถาบันการศึกษา องค์กรมหาชน) องค์กรภาคเอกชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เป็นต้น

4.3 สรุปผลการศึกษาบทบาทของ NGOs ต่อการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการศึกษา

สรุปสังเคราะห์จากผลการศึกษาทั้งจากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยสรุปเป็นบทบาทในการดำเนินการต่อกลุ่มเป้าหมายและปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งพบว่า

1) NGOs มีบทบาทในการขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก 0-24 ปี ในการสนับสนุนให้ทุนการศึกษา และทุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้อยู่ในระบบการศึกษา เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์การเรียน ในระหว่างที่ศึกษาในโรงเรียน บทบาทในการส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะชีวิตให้กับกลุ่มเป้าหมายทั้งโดยการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรงและโดยการถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนและชุมชนของกลุ่มเป้าหมาย บทบาทในการอุปการะช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยอันตราย เยียวยาให้ความช่วยเหลือจากภัยพิบัติและสถานการณ์ร้ายแรงต่าง ๆ เช่น โควิด-19 ความรุนแรงในชายแดนภาคใต้ต่อต้านความรุนแรงกับเด็ก

2) ส่วนปัญหาหรือช่องว่างสำคัญในการทำงานเพื่อขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานรากขององค์กร NGOs คือ การที่ NGOs มีรายได้หลักมาจากการรับบริจาคจากประชาชนทั่วไป ทำให้การดำเนินการในการพัฒนาช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายค่อนข้างที่จะยากและไม่ต่อเนื่อง ไม่อาจวางแผนในการให้การสนับสนุนได้อย่างแน่นอน ทำให้บางโครงการต้องหยุดชะงัก ไม่มีสื่อการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากไม่มีงบประมาณ นอกจากนั้น ยังพบว่ามีปัญหาในเรื่องการขาดความร่วมมือกันเองระหว่าง NGOs แหล่งทุนซ้ำซ้อนกัน การขาดความรู้และทักษะบางอย่างที่ดีเพียงพอต่อการเข้าถึงหรือช่วยพัฒนากลุ่มเป้าหมาย เช่น ภาษาถิ่น ภาษาพื้นเมืองชนกลุ่มน้อย (ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เปราะบางและต้องการการช่วยเหลืออย่างมาก) ปัญหาและ

อุปสรรคในเรื่องของวัฒนธรรมและทัศนคติบางประการของสังคมที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนก็เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้วย เช่น ทัศนคติต่อเด็กและเยาวชนที่ออกจากสถานพินิจฯ ทัศนคติของผู้ปกครองที่มองว่าเด็กและเยาวชนคือสมบัติคือแรงงานของพ่อแม่ เป็นต้น อีกปัญหาที่พบมากคือ การทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐทุกระดับ ซึ่งมักจะมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากรบ่อย ๆ มีส่วนทำให้การทำงานของ NGOs ไม่ราบรื่น

บทที่ 5

การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา

5.1 ภาครัฐ : หน่วยงานระดับกระทรวง

กระทรวงที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานเป็นหลักเกี่ยวกับกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยเริ่มมีการลงนามข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง เพื่อการทำงานด้านการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัย และผู้สูงอายุ) พ.ศ. 2565–2569 สำหรับกลุ่มปฐมวัยมีเป้าหมายการดำเนินงานด้วยหลัก 5 H ประกอบด้วย 1) Heart จิตใจดี มีวินัย 2) Head เก่งคิด วิเคราะห์เป็น 3) Hand ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะ 4) Health สุขอนามัยดี สุขภาพแข็งแรง และ 5) Hi-tech ทันสมัย ก้าวหน้า รู้เท่าทันเทคโนโลยี

1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.1) พันธกิจ

- (1) พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง
- (2) สร้างเสริมเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม
- (3) พัฒนาศักยภาพคน ชีตความสามารถ และระบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม
- (4) จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้ประชากรมี

หลักประกันและมีความมั่นคงในชีวิต

1.2) ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

- (1) พัฒนาศักยภาพคน ครอบคลุม ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
- (2) สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- (3) ส่งเสริมภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบสู่การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม
- (4) ยกย่ององค์กรสู่การเป็นผู้นำทางสังคม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ระบุยุทธศาสตร์ปี พ.ศ. 2560-2564 ของกระทรวง ไว้ดังนี้ (กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2561)

- (1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมบนพื้นฐานความพอเพียง
  - การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้น โดยทำให้คนในกลุ่มที่ต่ำกว่าสามารถมีโอกาสทางสังคม
  - การวางรากฐานของประเทศเพื่อความมั่นคงและสร้างหลักประกัน ให้ความช่วยเหลือ โดยการสร้างโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการ ตามความต้องการและความจำเป็นเร่งด่วน
- (2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายและเครือข่าย
  - มีภูมิคุ้มกันช่วยเหลือตนเองได้โดยเน้นการขับเคลื่อนในมิติการพัฒนาป้องกันในลักษณะการเสริมสร้างโอกาส พร้อมกับเสริมศักยภาพไปที่ตัวคน ครอบครัวและชุมชน
  - เกิดกลไกขับเคลื่อนที่คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม โดยเน้นการสร้าง/ขยายศักยภาพของเครือข่ายเพื่อเป็นพลังทางสังคม

(3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ผนึกกำลังทางสังคมเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาสังคม การผนึกกำลังทางสังคม การสร้างความตระหนักและเสริมสร้างพลังการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน คนไทยมีความตระหนักร่วมรับผิดชอบตนเองสร้างค่านิยมให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบตนเอง รับผิดชอบต่อสังคม

1.3) โครงการ/ผลงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

(1) โครงการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนตามโครงการพัฒนาเพื่อการแบ่งปันที่ยิ่งใหญ่ Shift and Share ภายใต้โครงการปาฏิหาริย์แห่งชีวิต (Miracle of Life) น้อมนำพระดำริของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี มาพัฒนาเด็กและเยาวชนให้รู้จักการเป็น “ผู้ให้” พัฒนาศักยภาพทักษะชีวิต ทักษะสังคม ทักษะวิชาการด้วยการปลูกฝังการมีจิตสาธารณะ กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และบูรณาการทุกภาคส่วน มุ่งเน้นให้ “เด็กคิด เด็กทำ เด็กนำไปขยายผล” ปฏิบัติในพื้นที่จริงร่วมแก้ไขปัญหาในพื้นที่สร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนตนเอง กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 10 – 25 ปี โดยเป็นเด็กที่อยู่ในระบบและนอกระบบการศึกษา โดยกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10,751 คน

(2) การขับเคลื่อนงานโรงเรียนเพียงหลวง การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนเพียงหลวงตามพระดำริ โดยมีหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ 18 แห่ง ร่วมกับ โรงเรียนเพียงหลวงฯ และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่ขับเคลื่อนงานโครงการโรงเรียนเพียงหลวงฯ ผลจากการดำเนินงานทำให้เด็กนักเรียนและผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 30,647 คน

(3) การขับเคลื่อนตามข้อตกลงความร่วมมือ และนโยบายด้านเด็กและเยาวชนตามกรอบพันธกรณีกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย 1) การขับเคลื่อนแผนงานอาเซียนด้านเยาวชน ปี ค.ศ. 2021-2025 ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 เห็นชอบต่อร่างแผนงานอาเซียนด้านเยาวชน ปี พ.ศ. 2564-2568 (Draft ASEAN Work Plan on Youth 2021-2025) 2) การร่วมกิจกรรมการดำเนินงานภายใต้กรอบเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านเยาวชน ASEAN Senior Officials Meeting on Youth (SOMY) ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ประเทศเจ้าภาพจัดขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทุกปี โดยในปี พ.ศ.2565 ประเทศกัมพูชา 3) การเข้าร่วมขับเคลื่อนนโยบายและการประชุมในเวทีอาเซียนที่สำคัญตามกรอบความร่วมมืออาเซียน 4) การขับเคลื่อนประเด็นสภาพปัญหาภูมิอากาศ โดยการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความตระหนักและแนวทางดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการรับรองวันเยาวชนอาเซียนเพื่อป้องกัน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ในปี พ.ศ. 2563

(4) โครงการความร่วมมือการพัฒนาทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 เด็กและเยาวชนในครัวเรือนเปราะบางที่ด้อยโอกาส เด็กกำพร้า เยาวชนชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง แม่เลี้ยงเดี่ยว คนไร้ที่พึ่ง คนพิการ และสมาชิกนิคมสร้างตนเองที่ประสบภาวะยากลำบากในการดำรงชีวิต จำนวน 38 คน ได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ด้านเกษตรแนวใหม่ ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเองหลังศึกษาจบไปจากโครงการ โดยจะมีรายได้ประมาณ 9,400 – 15,000 บาทต่อเดือนต่อคน (112,800 – 180,000 บาท/ปี/คน)

(5) โครงการพัฒนาเยาวชนชนเผ่าเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ร่วมกับ DTAC และองค์กร PLAN International Thailand ดำเนินการพัฒนาเยาวชนผู้ประกอบการบนพื้นที่สูง ชุมชนชาติพันธุ์ สูการเป็นผู้ประกอบการหน้าใหม่ จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ ลำพูน เชียงราย อุทัยธานี แม่ฮ่องสอน น่าน เชียงใหม่ พะเยา พิษณุโลก และกาฬสินธุ์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ในการใช้เครื่องมือเพื่อสร้างเพจ ทำคอนเทนต์ ถ่ายภาพให้น่าสนใจ ไปจนถึงหลักธุรกิจเบื้องต้น การให้คำปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์เพื่อพัฒนาช่องทางการสร้างรายได้ รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่วัฒนธรรมราชภูมบนพื้นที่สูง พัฒนาให้เกิดผู้ประกอบการรุ่นใหม่และคุณภาพชีวิตให้ทันต่อการ

เปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งคาดว่าราษฎรบนพื้นที่สูง จะมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 15-50 คิดเป็นเงินที่เพิ่มขึ้น 1,200-5,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน จากเดิมมีรายได้นำกลับมาสู่ครอบครัวเพื่อเลี้ยงชีพเพียง 8,000-10,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน เท่านั้น

(6) การสร้างความตระหนักรู้ของสังคมผ่านการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว โดยสนับสนุนงบประมาณ และสื่อประชาสัมพันธ์ ให้แก่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด และจัดกิจกรรมในส่วนกลางภายใต้หลักการ “ไม่ยอมรับ ไม่นิ่งเฉย และไม่กระทำ ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว” รวมจำนวน 149,840 คน

(7) การส่งเสริมสนับสนุนและบูรณาการเครือข่ายในการทำงานเพื่อสังคมดำเนินกิจกรรม/โครงการ ดังนี้

- การจัดทำบันทึกความเข้าใจการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อปกป้อง คัดกรอง ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน ระหว่างกรมสุขภาพจิต และกรมกิจการเด็กและเยาวชน รวมทั้งจัดทำบันทึกข้อตกลงเรื่องการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเด็กในสถานรองรับด้านกีฬา ฟุตบอลและวอลเลย์บอล ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กในสถานรองรับ : โครงการเพชรน้ำหนึ่ง ระหว่างกรมกิจการเด็กและเยาวชน และบริษัท รีเทล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 1,004,000 บาท

- การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ระหว่างกรมกิจการเด็กและเยาวชน กับ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) และวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เด็กในสถานรองรับได้รับโอกาสด้านการศึกษา การฝึกอบรมอาชีพ ตลอดจนมีรายได้สามารถดำรงชีวิตในสังคมเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นกำลังของประเทศต่อไป

- การจัดทำและขับเคลื่อนข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัย) พ.ศ. 2565 – 2569 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนฯ ให้เด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ พัฒนาการสมวัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี

- การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมกิจการเด็กและเยาวชนและคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือในการแสวงหาแบบปฏิบัติที่ดีและจัดทำหลักสูตรสำหรับการพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้ทำงานด้านเด็ก และผู้ปกครอง

(8) การส่งเสริมสนับสนุนอาสาสมัครและเครือข่ายในการทำงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม และพัฒนาสังคม ดำเนินกิจกรรม/โครงการ ดังนี้

- โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ระดับพื้นที่ (ปีงบประมาณ 2564) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด เครือข่ายเด็กและเยาวชน ครู และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จำนวน 3,872 คน มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และมีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่ทั้งในชุมชนและสถานศึกษา

- โครงการเด็กและเยาวชนรู้เท่าทันภัยการค้ามนุษย์ออนไลน์ (ปีงบประมาณ 2564) เด็กและเยาวชน ครู/อาจารย์ จำนวน 44 จังหวัด 2,256 คน สามารถเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ออนไลน์ในระดับพื้นที่ทั้งในชุมชนและสถานศึกษา

(9) ขับเคลื่อนระบบการคุ้มครองเด็กระดับตำบล โดยส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กตำบลเพื่อเป็นกลไกการดำเนินงานคุ้มครองเด็กในระดับท้องถิ่น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก จำนวน 2,504 แห่ง จำแนกตามภาคได้ ดังนี้ ภาคเหนือ มีศูนย์ฯ จำนวน 586 แห่ง

ภาคกลาง มีศูนย์ฯ จำนวน 695 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศูนย์ฯ จำนวน 893 แห่ง และภาคใต้ มีศูนย์ฯ จำนวน 330 แห่ง มีเด็กที่ได้รับการคัดกรองจากศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กตำบล รวมทั้งหมด 83,391 ราย (แบ่งออกเป็น เด็กกลุ่มปกติ (ธงเขียว) จำนวน 77,312 ราย เด็กกลุ่มเฝ้าระวัง (ธงเหลือง) จำนวน 3,927 ราย และเด็กกลุ่มเสี่ยง (ธงแดง) จำนวน 2,152 ราย) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวถือเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อทราบถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงของเด็ก และใช้ในการวางแผนให้ความช่วยเหลือรายกรณี ประสาน ส่งต่อ ติดตามและทบทวนการให้ความช่วยเหลือของเด็กแต่ละกรณี

(10) สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาสังคมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนี้ 1) จัดทะเบียนองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งสิ้น 22 องค์กร ซึ่งองค์กรฯ ดังกล่าวจะได้รับเงินอุดหนุน ความช่วยเหลือ หรือการสนับสนุนจากรัฐในการดำเนินการ 2) สนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนที่ดำเนินงานด้านเด็กผ่านกองทุนคุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินโครงการเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติเด็ก ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564 ได้สนับสนุนโครงการ จำนวน 58 โครงการ เป็นเงิน 20,554,806 บาท และปีงบประมาณ 2565 มีแผนสนับสนุนโครงการ จำนวน 30 โครงการ เป็นเงิน 5,000,000 บาท

(11) การส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2562 ที่เห็นชอบการขยายระยะเวลาให้เงินอุดหนุนฯ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี และขยายฐานรายได้ของกลุ่มเป้าหมายเป็นครอบครัวรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อคนต่อปี มีเด็กได้รับเงินอุดหนุน 2,351,720 ราย (ข้อมูล ณ เมษายน 2565) โดยเด็กในโครงการฯ ที่มีข้อมูลในคลังข้อมูลสุขภาพ (HDC) เข้าถึงการประเมินพัฒนาการและมีพัฒนาการสมวัยคิดเป็นร้อยละ 95.30 และมีผลการเบิกจ่ายระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2565 สะสมรวมทั้งสิ้น 46,004,134,600 บาท รวมทั้งได้ดำเนินการที่สำคัญ อาทิ 1) พัฒนาระบบข้อมูลสู่ความเป็นดิจิทัลเพื่อยกระดับการให้บริการ 2) ติดตามพัฒนาการและการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขของผู้รับสวัสดิการ 3) ดำเนินการเชื่อมโยงส่งต่อข้อมูลเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมาย: การส่งต่อข้อมูลแม่เลี้ยงเดี่ยวและแม่วัยรุ่นในโครงการฯ เพื่อต่อยอดการช่วยเหลือคุ้มครองทางสังคม 4) ผลักดันสวัสดิการแบบถ้วนหน้า รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยเหลือและจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนฯ ให้ครอบครัวเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนอย่างต่อเนื่อง

(12) ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ส่งเสริมและพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในการศึกษาปี 2563 มีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเข้ามาในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติเพื่อประเมินตนเอง จำนวน 46,022 แห่ง นอกจากนี้ได้ให้คำแนะนำและปรึกษาด้านการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวทางของมาตรฐานฯ และการใช้งานระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ ผ่านช่องทาง Line Open chat ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 14 กลุ่ม โดยมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น จำนวน 22,156 คน นอกจากนี้ได้ให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์ โดยมีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 200 คน

- พัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยมีผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กเข้าร่วมการอบรมฯ ระหว่างปีงบประมาณ 2563 - ปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น 12,758 ราย

(แบ่งออกเป็นปีงบประมาณ 2563 จำนวน 7,042 คน ปีงบประมาณ 2564 จำนวน 2,758 คน และปี 2565 จำนวน 2,958 คน)

- ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ที่เก็บค่าบริการไม่เกิน 2,000 บาท/คน/เดือน โดยมีเด็กได้รับการสนับสนุนอาหารเสริม/สื่อพัฒนาการ ระหว่างปีงบประมาณ 2563 – ปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น 99,262 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 29,437,282 บาท (แบ่งออกเป็นปีงบประมาณ 2563 จำนวน 49,156 คน เป็นเงิน 14,746,893 บาท ปีงบประมาณ 2564 จำนวน 33,985 คน เป็นเงิน 9,853,854 บาท และปีงบประมาณ 2565 จำนวน 16,121 คน เป็นเงิน 4,836,535 บาท)

(13) การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนไทยสู่การเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

- การพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพ โดยได้ดำเนินการโครงการ/กิจกรรม อาทิ โครงการ “เส้นทางสานฝัน สู่ธุรกิจรุ่นเยาว์” โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีแผนธุรกิจเป็นของตนเองให้เด็กอายุระหว่าง 15 - 18 ปี จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งสิ้น 146 คน ประกอบด้วย รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 26-27 กุมภาพันธ์ 2565 มีผู้เข้าอบรมจำนวน 83 คน และรุ่นที่ 2 ระหว่างวันที่ 5-6 มีนาคม 2565 มีผู้เข้าอบรม จำนวน 63 คน โครงการ “YEN-D พี่ช่วยน้อง คล่องธุรกิจ” โดยพัฒนากระบวนการความเป็นผู้ประกอบการ ให้กับเด็กและเยาวชน จำนวน 400 คน และ โครงการพัฒนา ศักยภาพเด็กและเยาวชนสู่การเป็นนักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์ (RF 21) โดยพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามแนวทาง RF 21 ด้าน Scientists (นักวิทยาศาสตร์) ซึ่งในปี 2565 ถือเป็นปีแรกในการนำร่องโครงการฯ โดยเป้าหมายที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 180 คน ณ สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม จังหวัดกาญจนบุรี และนำไปสู่การขยายผลในปีต่อไป

- การพัฒนาเด็กในสถานรองรับ (ดนตรี กีฬา ภาษา) ผ่านการจัดกิจกรรมสำคัญ อาทิ การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการเล่านิทาน ศิลปะสร้างสรรค์ และมอนเตสซอรี (Montessori) การพัฒนาทักษะชีวิตด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ดนตรีและศิลปะเพื่อบำบัดฟื้นฟูเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม การพัฒนา ศักยภาพทางด้านดนตรีเพื่อการประกอบอาชีพ การส่งเสริมทักษะด้านกีฬา เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และการพัฒนา ทักษะชีวิตด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้

- การขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและการแก้ไขปัญหาสังคมของสภาเด็ก และเยาวชน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - ปัจจุบัน มีกิจกรรมจำนวนทั้งสิ้น 9,849 กิจกรรม โดยมีเด็ก และเยาวชนที่ได้รับการพัฒนา ศักยภาพ จำนวนทั้งสิ้น 552,646 คน (ประกอบด้วย ปี 2563 จำนวน 3,991 กิจกรรม มีเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนา 264,151 คน ปี 2564 จำนวน 4,866 กิจกรรม มีเด็กได้รับการ พัฒนา ศักยภาพ 241,774 คน และปี 2565 จำนวน 992 กิจกรรมเด็กได้รับการพัฒนา ศักยภาพ 46,721 คน)

(14) มาตรการเบี่ยงชีพของผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ที่มีรายได้น้อยและขยายสิทธิ กลุ่มมารดา ตั้งครรภ์ เด็กแรกเกิด และเด็กวัยเรียน ดังนี้

- เน้นการบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และ ประชากรที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อให้ความช่วยเหลือครัวเรือน เปราะบางแบบพุ่งเป้า โดยมีสมุดพกครอบครัวเป็นเครื่องมือในการวางแผนพัฒนาครัวเรือนทั้ง 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้ และการเข้าถึงบริการรัฐ โดยการใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการ ข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) บูรณาการร่วมกับฐานข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- การขับเคลื่อนงานด้านความรุนแรงในครอบครัว โดยศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวจังหวัด โดยมีการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ดังนี้ (1) การช่วยเหลือเฉพาะหน้าผ่านเงินสงเคราะห์แก่เด็กในครอบครัวยากจน โดยระหว่างปีงบประมาณ 2563 – ปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น 405,633 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 418,674,000 บาท (แบ่งออกเป็น ในปีงบประมาณ 2563 จำนวน 175,270 ราย เป็นเงิน 175,085,000 บาท ปีงบประมาณ 2564 จำนวน 164,954 ราย เป็นเงิน 174,270,000 บาท และปีงบประมาณ 2565 จำนวน 65,409 รายเป็นเงิน 69,319,000 บาท) เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้าสร้างความมั่นคงในครอบครัวให้ครอบครัวของเด็กสามารถเลี้ยงเด็กไว้ได้เอง โดย เด็กได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยที่ยังอยู่ในครอบครัวของตนเอง

- การให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์แก่บุคคลที่เป็นเครือญาติหรือมิใช่เครือญาติที่ให้การดูแลเด็กกำพร้า ถูกทอดทิ้งเสมือนเป็นบิดามารดาของเด็กดังกล่าว ซึ่งครอบครัวดังกล่าวประสบปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ระหว่างปีงบประมาณ 2563 – ปัจจุบัน สามารถให้การช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายรายละ 2,000 บาท/เดือน เป็นจำนวน 5,278 คนต่อปี รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 314,958,500 บาท (แบ่งออกเป็น ในปีงบประมาณ 2563 จำนวน 5,297 คน เป็นเงิน 125,747,500 บาท, ปีงบประมาณ 2564 จำนวน 5,297 คน เป็นเงิน 127,035,000 บาท และปีงบประมาณ 2565 จำนวน 5,240 คน เป็นเงิน 62,176,000 บาท) อุปถัมภ์แก่บุคคลที่เป็นเครือญาติหรือมิใช่เครือญาติที่ให้การดูแลเด็กกำพร้า ถูกทอดทิ้งเสมือนเป็นบิดามารดาของเด็ก

(15) การให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 โดยมีการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กกำพร้าจากสถานการณ์โควิด-19 จำนวน 448 คน ให้ได้รับการช่วยเหลือตามแผนการพัฒนาศูนย์เด็กรอบด้านตามช่วงวัย โดยกำหนดรูปแบบการดูแลเด็กที่เน้นการดูแลโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน และการดูแลเด็กเชิงสถาบัน รวมถึงการจัดบริการที่ครอบคลุมด้านสุขภาพกาย จิต และสังคม แก่เด็กและครอบครัว

- การช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 จำนวน 6,235 คน ผ่านกระบวนการสังคมสงเคราะห์ และประสานส่งต่อกระบวนการสาธารณสุขและด้านการศึกษาตามสภาพปัญหา โดยผู้จัดการรายกรณี รวมถึงได้ดำเนินการที่สำคัญ อาทิ

- จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็กโควิด-19 โดยความร่วมมือของ 4 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กองทุนความเสมอภาคเพื่อการศึกษา กรมสุขภาพจิต และองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย และเปิดบริการ Line Official Account @savekids covid19 และบูรณาการการทำงานร่วมกับกรุงเทพมหานคร กรมการแพทย์ และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน ประชาสังคม ธุรกิจ รวมถึงเครือข่ายเด็กและเยาวชน

- เตรียมสถานรองรับเด็กเพื่อดูแลเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ประกอบด้วยจัดตั้งศูนย์แรกรับเด็กและครอบครัวกลุ่มสัมผัสเสี่ยงสูงในระยะกักตัว 14 วัน

- พัฒนาระบบประสานส่งต่อบริการ โดยพัฒนาระบบแจ้งเหตุของ Line OA @savekids covid19 และระบบสารสนเทศเพื่อการคุ้มครองเด็ก (CPIS) เพื่อรับแจ้งเหตุและให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือจากสถานการณ์โควิด-19 การประสานส่งต่อคนพิการที่ติดเชื้อโควิด-19

- การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กกำพร้าจากสถานการณ์โควิด-19 จำนวน 448 คน ให้ได้รับการช่วยเหลือตามแผนการพัฒนาศูนย์เด็กรอบด้านตามช่วงวัย โดยกำหนดรูปแบบการดูแลเด็กที่เน้นการ

ดูแลโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน และการดูแลเด็กเชิงสถาบัน รวมถึงการจัดบริการที่ครอบคลุมด้านสุขภาพกาย จิต และสังคม แก่เด็กและครอบครัว ดำเนินการจ้างเหมาบริการผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

(16) การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนไทยสู่การเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นการ พัฒนาทักษะทางด้านอาชีพ การพัฒนาเด็กในสถานรองรับ (ดนตรี กีฬา ภาษา) และการขับเคลื่อนกิจกรรม ด้านการพัฒนาสังคมและการแก้ไขปัญหาสังคมของสภาเด็กและเยาวชน จำนวน 9,513 กิจกรรม ซึ่งมีเด็กและ เยาวชนที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ จำนวน 537,542 คน

(17) โครงการพัฒนาทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 (RF'21) เป็นการดำเนินการพัฒนาทุน มนุษย์เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนใน 2 โครงการ ดังนี้

- โครงการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนสู่การเป็นนักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์ (Scientist) เป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ทักษะด้านวิทยาศาสตร์สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปต่อยอดในการทำงาน โดยมีกำหนดการดำเนินโครงการ ภายในเดือน พฤษภาคม 2565 ณ สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม จังหวัดกาญจนบุรี พิษณุโลก นราธิวาส และลำพูน

- โครงการเยาวชนสัมมาชีพ เป็นการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนอายุ 15 - 25 ปี ดังนี้ 1) เยาวชนที่จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หลุดจากระบบการศึกษา/ไม่ต้องการศึกษาต่อ ที่มีความสนใจ reskill-upskill 2) เยาวชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไปศึกษาต่อในอาชีวฯ 3 ปี มีความสนใจ ศึกษาต่อในสถาบันอาชีวฯ 3) เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปวช./ปวส. ชั้นปีที่ 3 มีความสนใจ reskill-upskill เพิ่มเติม ให้สามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาหรือเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งมีทักษะสามารถประกอบ อาชีพมีรายได้และพึ่งพาตนเองได้โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 (RF21) ด้านเยาวชนสัมมาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ รวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์ความต้องการ ของตลาดแรงงาน ซึ่งมีกำหนดการฝึกอบรม ภายในเดือนมิถุนายน - กันยายน 2565 ณ จังหวัดพิษณุโลก

- การสนับสนุนเยาวชนพิการไทยเข้าร่วมการแข่งขันความท้าทายทางเทคโนโลยี สารสนเทศระดับสากล (Global IT Challenge for Youth with Disabilities) ฝึกอบรมเตรียมความพร้อม เยาวชนพิการไทย ให้มีทักษะความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ หลากหลาย โดยฝึกปฏิบัติการอบรมภาษาอังกฤษ การใช้เทคนิคในการตกแต่งภาพ การนำเสนองาน พร้อมทั้ง สนับสนุนให้เยาวชนพิการไทยเข้าร่วมการแข่งขันดังกล่าว ทั้งนี้ มีเยาวชนพิการไทย จำนวน 8 คน ได้รับรางวัล เหรียญทองประเภทรายทีม จากการแข่งขัน e-Creative Challenge และ 2 เหรียญเงิน ประเภทรายบุคคล จากการแข่งขัน e-Tools Challenge และ e-Lifemap Challenge

2) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2.1) พันธกิจ

(1) ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการอุดมศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีความเป็นอิสระทางวิชาการและการบริหารจัดการให้มีการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการ ของประเทศ และให้ดำเนินการวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศทั้งทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการ

(2) ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรมของ สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรมที่อยู่ในสังกัดกระทรวงหรือในการกำกับดูแลของ รัฐมนตรี รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรมที่อยู่นอกกระทรวงเพื่อให้เกิดความ

ร่วมมือ และดำเนินการไปในทิศทางที่มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ

(3) จัดให้มีระบบนิเวศและโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือเพื่อผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทาง และความร่วมมือในด้านการวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และบุคคลหรือหน่วยงานในต่างประเทศ

(4) ปฏิบัติการอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกระทรวงในการ ดำเนินการตาม (3) กระทรวงอาจมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดหรือในกำกับเป็นผู้ดำเนินการ หรืออาจร่วม ดำเนินการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชนหรือต่างประเทศก็ได้

2.2) ยุทธศาสตร์

กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ระบุยุทธศาสตร์ของกระทรวง ไว้ดังนี้ (กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

(1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตกำลังคนและพัฒนาการจัดการศึกษา

อว. ให้ความสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ รวมถึง การพัฒนาการจัดการศึกษาให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีการกำหนดเป้าหมายการให้บริการ กระทรวงใน 2 ประเด็นหลัก คือ

- กำลังคนมีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ : เน้นการสร้าง บุคลากรในระดับอุดมศึกษา สร้างเส้นทางอาชีพ และสร้างผู้ประกอบการใหม่

- การจัดการศึกษามีคุณภาพ มาตรฐาน เปิดโอกาสในการเข้าถึงที่หลากหลาย : เน้นการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต Lifelong Learning ให้แก่ประชากรอย่างทั่วถึง

(2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การวิจัยและนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ของประเทศและสร้างระบบนิเวศ การวิจัย

อว. ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการวิจัยและนวัตกรรม สามารถตอบโจทย์ความต้องการ ของประชากร ยกกระดับภาคการผลิตและบริการ ตลอดจนมุ่งเน้นการบูรณาการหน่วยงานด้านการวิจัยและ พัฒนานวัตกรรม การบริหารจัดการงานวิจัย และการสร้างองค์ความรู้พื้นฐานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างระบบนิเวศการวิจัย เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยและนวัตกรรม การพัฒนา มาตรฐานระบบคุณภาพ และการวิเคราะห์ทดสอบเพื่อรองรับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในอนาคต เพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยกำหนด เป้าหมายการให้บริการกระทรวงใน 2 ประเด็นหลัก คือ

- การสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการงานวิจัย และการพัฒนางานวิจัยและ นวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ : เน้นผลักดันการวิจัย พัฒนาและนวัตกรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้และ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ส่งเสริมและพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อรองรับ อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ และส่งเสริมความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ

- การขับเคลื่อนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพัฒนา พื้นที่เพื่อนวัตกรรม : เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมให้มีศักยภาพเพื่อ

นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ พัฒนาพื้นที่เพื่อนวัตกรรมเพื่อรองรับการพัฒนาของประเทศ และ พัฒนาระบบทดสอบ สอบเทียบ วิเคราะห์คุณภาพและรับรองมาตรฐานให้ทันสมัย

(3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจฐานรากด้วยการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

อว. มุ่งเน้นพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก โดยนำการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านต่าง ๆ โดยกำหนดเป้าหมายการ ให้บริการกระทรวง คือ การพัฒนาวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพ ชีวิต : เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่ชุมชน เกษตรกร เพื่อพัฒนาและสร้างความ เข้มแข็งและยั่งยืนให้เศรษฐกิจภายในประเทศ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุและผู้พิการ และพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยทางนิวเคลียร์และรังสี

(4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการและการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม การปฏิรูประบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หนึ่งในเรื่องที่สำคัญ คือ การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ ขับเคลื่อนระบบการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ และสนับสนุนการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้เชิงเศรษฐกิจและ สังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยกำหนดเป้าหมายการให้บริการกระทรวง คือ การจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรม ที่สอดคล้องกับแผนวิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม เน้นการบริหารจัดการงบประมาณการวิจัยและนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และส่งเสริมการพัฒนานโยบาย/แผน/ มาตรการ พร้อมทั้งพัฒนาการบริหารจัดการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพ

2.3) โครงการ/ผลงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

(1) การผลิตกำลังคนและพัฒนาการจัดการศึกษา กำหนดปรัชญาการอุดมศึกษาไทยและ ระบบอุดมศึกษาใหม่ด้านการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคน เพื่อสถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินการ ขับเคลื่อนการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในทุกช่วงวัยให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นตาม สังคมและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

(2) โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาปรับเนื้อหาหลักสูตรและ กระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนที่มีสมรรถนะตอบโจทย์ภาคการผลิต และสนองต่อการปฏิรูปการศึกษาไทยและการพัฒนาประเทศไทย (Thailand 4.0) เพื่อให้สามารถผลักดันการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจรองรับอุตสาหกรรมใหม่ New S-Curve ซึ่งอุตสาหกรรมใหม่หรืออุตสาหกรรม อนาคตจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Growth Engine) ของประเทศ

(3) โครงการยุวชนอาสา บูรณาการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษากับการ ปฏิบัติงานจริง ลดระยะเวลาเรียนในชั้นเรียนให้น้อยลง มุ่งเน้นการปฏิบัติงานจริงมากขึ้น เพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษา ได้ฝึกประสบการณ์การทำงานตรงตามสาขาวิชาและองค์ความรู้ที่เรียน โดยมีชุมชนเป็นฐานในการนำองค์ ความรู้ทางวิชาชีพในสาขาที่เรียนสู่การปฏิบัติ (Community-based Learning Program: CBL) ผ่านโครงการ ที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่ของชุมชน (Area-based) และมุ่งเน้นผลลัพธ์ของการ แก้ปัญหาด้านความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และปัญหาคุณภาพชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่าง เป็นระบบและเป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืน รวมถึงการใช้ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนนโยบาย

ของรัฐบาลด้วยการบูรณาการนโยบายเศรษฐกิจ บีซีจี โมเดล (BCG Model) เพื่อการปรับเปลี่ยนประเทศด้วยปัญญาจากฐานรากและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น

(4) โครงการสนับสนุนนักเรียนทุนรัฐบาลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระยะที่ 3 ระยะที่ 3+ และระยะที่ 4: เพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับสูง 6 สาขาวิชาหลัก ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีโลหะและวัสดุ เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์พื้นฐาน นาโนเทคโนโลยี และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนได้ปรับแนวทางการจัดสรรทุนโดยเน้นกรอบสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มสาขาเทคโนโลยีใหม่ที่สำคัญเพื่อรองรับความต้องการเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอนาคต รวมทั้งจัดสรรทุนเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง

(5) โครงการสนับสนุนการจัดตั้งห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ระยะที่ 2 และโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ระยะที่ 3 : ระยะเวลา 20 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2583) ในรูปแบบการสนับสนุนหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และส่งเสริมประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องผ่านกลไกความร่วมมือของมหาวิทยาลัยในการใช้ศักยภาพของมหาวิทยาลัยในด้านบุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานในการจัดตั้งห้องเรียนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายหรืออยู่ในกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย

(6) โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระบบเปิด (Thai MOOC) : การศึกษาแบบเปิดเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมุ่งขยายโอกาสทางการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) ให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชากรทุกระดับ โดยได้เปิดให้บริการอย่างต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลา 4 ปี

(7) โครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(8) โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น: หลักการ ผลิตครูดี ครูเก่ง เมื่อสำเร็จการศึกษาและมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์โครงการ บรรจุเข้ารับราชการครูและไปทำงานในพื้นที่ภูมิลำเนาของตนเองเพื่อลดปัญหาการโยกย้าย โดยคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 8 รุ่น ซึ่งบรรจุไปแล้ว 6 รุ่น ตั้งแต่ปี 2559 - 2564 จำนวน 17,758 คน และอยู่ระหว่างศึกษาอีกจำนวน 4,878 คน ซึ่งจะทยอยบรรจุในเดือนตุลาคม 2565 และเดือนตุลาคม 2566 ตามลำดับ

(9) โครงการส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน: สถาบันอุดมศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการจัดหลักสูตร CWIE (Cooperative and Work Integrated Education) ที่นำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูง พร้อมสู่โลกแห่งการทำงานจริงได้ทันทีตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมรองรับตำแหน่งงานในอนาคต

(10) โครงการพัฒนาทักษะกำลังคนของประเทศ (Reskill/Upskill/Newskill) เพื่อการมีงานทำและเตรียมความพร้อมรองรับการทำงานในอนาคต Phase 3: บูรณาการความร่วมมือของบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดการศึกษาให้รองรับกับความต้องการของตลาดแรงงานและรองรับการทำงานในอนาคต เพื่อเป็นการเพิ่มผลิตภาพให้กับธุรกิจ พื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลก ใน 3 กลุ่มทักษะที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการ

พัฒนาทักษะกำลังคน ได้แก่ 1) Smart Farming 2) สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ : Smart Tourism และ 3) อื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ทำในรูปแบบหลักสูตรประกาศนียบัตร (Non-Degree) และอบรมเพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนของประเทศ (Reskill/Upskill/Newskill) ทั้งในรูปแบบ on-site และ online

(11) โครงการสร้างความพร้อมให้ SME ในการเข้าสู่การแข่งขันในบริษัทใหม่ทางเศรษฐกิจ : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ให้ความช่วยเหลือ SME ในการประสานระหว่างองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญไปสู่ผู้ประกอบการอย่างเหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของผู้ประกอบการ อีกทั้งยังสามารถนำองค์ความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริงในเชิงพาณิชย์ โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยเครือข่ายต่าง ๆ ให้บริการครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศไทย ประกอบด้วยการวินิจฉัยปัญหาทางเทคนิคและแนวทางพัฒนาเทคโนโลยี การให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

(12) มหาวิทยาลัยแห่งการประกอบการ (Entrepreneurial University): สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สนช. เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ Startup Thailand League เพื่อผลักดันให้สถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการประกอบการ ซึ่งกิจกรรมประกอบไปด้วยการพัฒนาบ่มเพาะ และเร่งสร้างสตาร์ทอัพ โดยมุ่งเน้นการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่นิสิตนักศึกษา และบุคลากรในมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทุนเพื่อการพัฒนาต้นแบบของสินค้าและบริการต่าง ๆ (Prototype)

(13) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม การบริหารระบบงบประมาณและกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ

(14) การจัดทำและผลักดันข้อเสนอนโยบาย แผนและมาตรการด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(15) การปฏิรูประบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดย 1) การจัดทำกฎกระทรวงเกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษา 2) พลิกโฉมระบบอุดมศึกษาไทย (Reinventing University) ข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากมาตรฐานการอุดมศึกษา (Higher Education Sandbox) การประกาศหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาที่สามารถรองรับการประเมินตามระบบประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลาย

(16) โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) (มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ: U2T) : โครงการที่สร้างผลประโยชน์ในระยะสั้นหรือเฉพาะหน้าเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนสำหรับการแก้ปัญหาว่างงานจากวิกฤติโควิด-19 ซึ่งเป็นการจ้างงานของรัฐบาลที่ทำได้อย่างรวดเร็วที่สุด ทำให้คน 6 หมื่นคนที่เป็นลูกหลานชาวบ้านได้มีงานทำกระจายไป 3 พันตำบลทั่วประเทศ และเป็นครั้งแรกที่นำพามหาวิทยาลัยกว่า 76 แห่ง ลงสู่ตำบลเพื่อทำงานร่วมกับชุมชน ก่อให้เกิดเงินหมุนเวียนในชุมชนหลายร้อยล้านบาท

(17) โครงการจัดตั้งวิทยสถานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย (ธัชชา)

(18) โครงการมาตรการลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของนิสิต/นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน: คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2564 มีมติอนุมัติโครงการมาตรการลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของนิสิต/นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน

ของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) กรอบวงเงิน 10,000 ล้านบาท

(19) การยกเลิกการกำหนดระยะเวลาการศึกษา: การยกเลิกการกำหนดระยะเวลาสำเร็จการศึกษา เรียนไม่จบไม่ต้องถูกรีไทร์ เป็นอีกเรื่องที่เกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนไปด้วยพร้อมกับการทำงานไปด้วย

3) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

3.1) พันธกิจ

(1) เสนอนโยบาย แผนระดับชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม ด้านสถิติ ด้านอุดมศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมั่นคงปลอดภัย

(2) พัฒนา บริหารจัดการ และกำกับดูแล โครงสร้างพื้นฐานการสื่อสาร สารสนเทศ และโทรคมนาคม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

(3) ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล ต่อยอดการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการพัฒนากำลังคนด้านดิจิทัลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร

(4) ส่งเสริมการบูรณาการและยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานภาครัฐผ่านการเชื่อมโยงสารสนเทศจากหลายหน่วยงานด้วยดิจิทัล

(5) บริหารจัดการระบบสถิติของประเทศ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการอุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

(6) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินนโยบาย แผนระดับชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ด้านสถิติ ด้านอุดมศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมั่นคงปลอดภัย

3.2) ยุทธศาสตร์

(1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

(2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยและความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

3.3) โครงการ/ผลงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

(1) กิจกรรมอบรมการสร้างความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต (ETDA Digital Citizen) สำหรับเยาวชนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ที่ศูนย์ดิจิทัลชุมชนบ้านเนินมะปราง อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2565

(2) กิจกรรมอบรมสร้างความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต Young Safe Internet Leader Cyber Camp ปีที่ 4 ร่วมกับ DTAC และ Cisco ในรูปแบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2565

(3) โครงการเยาวชนร่วมใจต้านภัยไซเบอร์ (เจ้าลูกสอนเด็ก) ร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) เป็นโครงการให้ความรู้แก่เยาวชน เกี่ยวกับการป้องกันและรู้เท่าทันภัยต่าง ๆ ที่แฝงมากับการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ตลอดจน

ปลูกฝังค่านิยมในการเทิดทูน จงรักภักดี รวมทั้งพิทักษ์และปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่โรงเรียนภูดินแดง วิทยา จ.สกลนคร เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2565 ที่โรงเรียนค้อวิทยาคม จ.นครพนม เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2565 และที่โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม จ.ร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565

(4) โครงการส่งเสริมเด็กทุนไทยสร้างชาติด้วยเทคโนโลยีบิ๊กดาต้า (Big Data) โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) ดำเนินการพัฒนาศักยภาพกำลังคน และบุคลากรด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมดิจิทัล ระดับ Basic ด้าน Data Science และ Data Engineering จำนวน 500 ราย และยกระดับทักษะบุคลากรด้าน Big Data ให้ตอบสนองต่อความต้องการในภาครัฐและเอกชน แก่ไขการขาดแคลนกำลังคนด้าน Data Science และ Data Engineering ระดับ Intermediate จำนวน 250 ราย

(5) โครงการเรียน Coding พัฒนา STEM โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไปสู่สถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ Coding STEM และ IoT โดยยกระดับทักษะ Coding สู่การประยุกต์ใช้ในท้องถิ่น (Coding in your area) ผ่านการเรียนรู้การเขียนโปรแกรมควบคุมอุปกรณ์ดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันในท้องถิ่นให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ จำนวน 12,000 ราย และร่วมกับสถานศึกษาจัดกิจกรรม Codekathon เพื่อบ่มเพาะและยกระดับทักษะ Coding สู่การสร้างสรรค์โครงงานนวัตกรรมอัจฉริยะ ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 400 ราย จาก 80 โรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

4) กระทรวงมหาดไทย

4.1) พันธกิจ

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และความมั่นคงภายใน
- (2) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก
- (3) ส่งเสริมการพัฒนาเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารราชการในระดับพื้นที่

4.2) ยุทธศาสตร์

กระทรวงมหาดไทย ได้ระบุยุทธศาสตร์ปี พ.ศ. 2560-2564 ของกระทรวง ไว้ดังนี้ (สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2560)

- (1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
  - หมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็ง ประชากรพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจฐานรากได้รับการพัฒนา
  - ผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสเข้าถึงบริการทางสังคมเพิ่มขึ้น
- (2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพการพัฒนาสภาพแวดล้อมสู่ออนาคต
  - ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ
  - ประชากรมีศักยภาพพร้อมภัยพิบัติ ส่งผลให้มีความสุขเสียในชีวิตและทรัพย์สินลดลง
- (3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน
  - ประชากรในชาติมีความหวงแหน ถิ่นรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ และเกิดความสามัคคีที่ขึ้นในสังคม
  - สังคมมีความสงบเรียบร้อย มั่นคง และ มีความพร้อมรับมือภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

- ระบบข้อมูลมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และถูกนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ
  - (4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การวางรากฐานการพัฒนาองค์กรอย่างสมดุล
    - องค์กรมีการบริหารจัดการที่ดี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง
  - (5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาภูมิภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
    - พื้นที่ภูมิภาคมีขีดความสามารถในการแข่งขัน เมืองมีการพัฒนาอย่างเป็นมาตรฐาน
- สู่ระดับสากล
- พื้นที่เศรษฐกิจเฉพาะเป้าหมายมี ขีดความสามารถในการแข่งขันสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่
  - องค์กรมีแผนงาน/โครงการที่ตอบสนองความต้องการของประชากร

4.3) โครงการ/ผลงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานที่สำคัญตามแผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ.2564) ของกระทรวงมหาดไทย (กระทรวงมหาดไทย, 2565) ที่เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน มีดังนี้

(1) โครงการปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ จัดอบรมเยาวชน จำนวน 5,410 คน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 3 ร่วม เพื่อ 3 สร้าง ได้แก่ ร่วมกันคุยเพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกันคิดเพื่อสร้างพลัง และร่วมกันทำเพื่อสร้างสังคมปรองดอง

(2) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้ 1) แปรนโยบายและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อให้หน่วยปฏิบัตินำไปขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ 2) ฝึกอบรมจัดตั้งเครือข่ายหมู่บ้าน/ชุมชนร่วมใจต้านภัยยาเสพติด 3) สนับสนุนงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 31 แห่งในพื้นที่ 22 จังหวัด ก่อสร้างลานกีฬา สนามกีฬา จำนวน 31 โครงการ ทำให้เยาวชนและกลุ่มเสี่ยงสนใจในการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพและจิตใจให้ห่างไกลยาเสพติด รวมทั้งโครงการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เช่น To Be Number One จัดนิทรรศการป้องกันยาเสพติด อบรมนักเรียนแกนนำต้านภัยยาเสพติด นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใช้แนวทางพัฒนาสมองด้วยองค์ความรู้ (Executive Function) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย ผ่านกลไกครูอนุบาลและครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 15 รุ่น จำนวน 220 คน และบันทึกข้อมูลในระบบ NISPA 4) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 22,887 หมู่บ้าน เพื่อเป็นกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านชุมชน พัฒนาศักยภาพกลุ่มแกนนำ สนับสนุนกิจกรรมศูนย์เรียนรู้ต้นแบบหนุนเสริมสมาชิกชุมชนแก่เยาวชนกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ผ่านการบำบัด จำนวน 1,140 คน

(3) โครงการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง (सानใจไทย สู้ใจใต้) จัดค่ายพหุวัฒนธรรมสมานฉันท์ ให้แก่เยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 639 คน เพื่อให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตของครอบครัวอุปถัมภ์ที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานคร จังหวัดในภาคกลางและภาคตะวันออก

(4) การดำเนินงานของศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศพจ.) จัดตั้งศูนย์อำนวยการ/ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับจังหวัด จำนวน 76 ศูนย์ กรุงเทพมหานครจำนวน 1 ศูนย์ อำเภอจำนวน 878 ศูนย์ และเขตจำนวน 50 ศูนย์ และทีมปฏิบัติการในระดับตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,245 ทีม เพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อน

การดำเนินงานจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรม

(5) โครงการพัฒนาระบบการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่นและจัดฝึกอบรมการใช้งานระบบให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องจำนวน 1,090 คน รวมทั้งจัดทำสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับปฐมวัยและคู่มือการใช้สื่อส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 7,848 แห่ง และอบรมการใช้สื่อให้แก่ครู ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 500 คน ทำให้สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ภาษาอังกฤษให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(6) การประเมินคุณภาพนักเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,931 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 104,199 คน ซึ่งสามารถนำผลการประเมินนักเรียนรายบุคคลมาเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนขั้นที่สูงขึ้น

(7) โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 กิจกรรม ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) ค่าหนังสือ ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 167,082 คน เป็นเงิน 596.7678 ล้านบาท ส่งผลให้นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ปกครอง

(8) การจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชากรในพื้นที่กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ได้แก่ 1) จัดการเรียนการสอนวิชาชีพระยะสั้น (60 ชั่วโมง) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม คหกรรม และศิลปกรรม ให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสายสามัญสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียน โดยมีผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 660 คน 2) จัดการศึกษาให้แก่นักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งเด็กสัญชาติไทย เด็กไม่มีสัญชาติไทยและเด็กที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 261,160 คน

5) กระทรวงแรงงาน

5.1) พันธกิจ

(1) เพิ่มศักยภาพแรงงาน และผู้ประกอบการ ให้พร้อมรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ

(2) ค้ำครองและส่งเสริมให้แรงงานมีความมั่นคงในการทำงาน มีหลักประกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

(3) เสริมสร้างองค์กรธรรมาภิบาล

(4) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างบูรณาการ เพื่อการบริหารจัดการ และให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) ส่งเสริมความร่วมมือด้านแรงงานระหว่างประเทศ

5.2) ยุทธศาสตร์

กระทรวงแรงงานได้จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ในอีก 20 ปีข้างหน้า คือ ทรัพยากรมนุษย์มีคุณค่าสูงสู่ความยั่งยืน แบ่งการดำเนินการเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์เป็น 4 ช่วง ช่วงละ 5 ปี ดังนี้

ช่วงที่ 1 Productive Manpower (พ.ศ.2560 – 2564) เป็นช่วงของการวางรากฐานด้านแรงงานให้เป็นมาตรฐานสากล

ช่วงที่ 2 Innovative Workforce (พ.ศ.2565 – 2569) เป็นช่วงของการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประชากรของโลก (Global Citizen)

ช่วงที่ 3 Creative Workforce (พ.ศ.2570 – 2574) เป็นช่วงของการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่การทำงาน

ช่วงที่ 4 Brain Power (พ.ศ.2575 – 2579) เป็นช่วงของการเข้าสู่สังคมการทำงานแห่งปัญญา

5.3) โครงการ/ผลงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

(1) โครงการเตรียมความพร้อมแก่กำลังแรงงาน ผ่านการแนะแนวอาชีพก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานให้นักเรียน นักศึกษา และส่งเสริมอาชีพให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ต้องขัง

(2) โครงการฝึกอบรมแรงงานกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยฝึกอาชีพให้แก่ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด ผู้ต้องขัง เยาวชนสถานพินิจ คนพิการ แรงงานนอกระบบ ทหารเกณฑ์ก่อนปลดประจำการ และแรงงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะฝีมือแรงงาน เตรียมความพร้อมด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพเพื่อเข้าสู่กระบวนการทำงาน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสังคมให้การยอมรับในศักยภาพการทำงาน

(3) โครงการเยาวชนคนสร้างอนาคต (Young Future makers Thailand) ร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) โดยได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิ Standard Charter และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ดำเนินการส่งเสริมโอกาสในการมีงานทำของเยาวชนหญิง และเยาวชนพิการ พัฒนาทักษะฝีมือที่เป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งทักษะในการทำงานทั้ง Soft Skill และ Hard Skill การแนะแนวอาชีพ และการจัดหางานให้แก่เยาวชน

(4) การแข่งขันฝีมือแรงงานแห่งชาติ ครั้งที่ 29 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 3 – 5 สิงหาคม 2565 โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นการแข่งขันทักษะฝีมือแรงงานจาก 4 ภาค เพื่อหาตัวแทนทีมชาติไทยเข้าร่วมการแข่งขันทักษะฝีมือในระดับ ASEAN ระดับ Asia และระดับนานาชาติ โดยเปิดรับสมัครเยาวชนจากทั่วประเทศจำนวน 2,287 คน ทั้งประเภทบุคคลและทีมละ 2 คน สำหรับการแข่งขันประเภทบุคคลจะแบ่งออกเป็น 25 สาขา เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ การแต่งผม เครื่องจักรกล CNC เทคโนโลยีงานเชื่อม อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยียานยนต์ เป็นต้น และการแข่งขันประเภททีมจะแบ่งออกเป็น 4 สาขา ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ หุ่นยนต์เคลื่อนที่ มาตรฐานด้านมิติ และ ระบบอัตโนมัติทางอุตสาหกรรม

6) กระทรวงศึกษาธิการ

6.1) พันธกิจ

- (1) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับสู่สากล
- (2) เสริมสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาของประชากรอย่างทั่วถึง เท่าเทียม

- (3) พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

6.2) ยุทธศาสตร์

- (1) พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
- (2) ผลผลิต พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
- (3) ผลผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนา

ประเทศ

- (4) ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- (5) ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา
- (6) พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6.3) เป้าประสงค์

(1) คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต

- (2) กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
- (3) มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน
- (4) คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- (5) ระบบบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลโดยการมีส่วนร่วม

จากทุกภาคส่วน

6.4) โครงการ/ผลงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

(1) โครงการเยาวชนรักษ์พงไพร
(2) โครงการรักษ์ป่า่าน ตามโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นทักษะ และสมรรถนะผู้เรียนแห่งอนาคต

- (3) พัฒนายุทธศาสตร์วิถีพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21
- (4) โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (โรงเรียน

สุจริต)

- (5) โครงการส่งเสริมทักษะพื้นฐานด้านสุขภาพ พลานามัย พ.ศ.2564
- (6) พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนปฐมวัย
- (7) โครงการนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมมอนเตสซอรีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- (8) โครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community) เพื่อพัฒนาสมรรถนะพลเมืองรุ่นใหม่

(9) โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างผู้เรียนสู่การเป็น

นวัตกร (Young Innovator)

- (10) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล
- (11) ส่งเสริมการศึกษานอกระบบผ่านทีวีสาธารณะ (ทีวีเข้มเต็มความรู้)
- (12) ขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน
- (13) โครงการทุนการศึกษาเด็กสถานะยากลำบากในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือ
- (14) การยกระดับโรงเรียนขนาดเล็ก

- (15) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ
- (16) โครงการพัฒนาสื่อดิจิทัลโปรเจค 14 (Project 14)
- (17) โครงการดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform)
- (18) การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education)
- (19) การบริหารจัดการทุนการศึกษารายปีต่อเนื่องของทายาทผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (20) โครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในสถานศึกษา
- (21) โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
- (22) โครงการส่งเสริมทักษะพื้นฐานด้านสุขภาพ พลานามัย พ.ศ.2564
- (23) พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนปฐมวัย
- (24) โครงการทุนสนับสนุนการศึกษา นักเรียน นักศึกษาและครูเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีและตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (25) โครงการพัฒนาวิชาชีพเพื่อการมีงานทำสำหรับเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส
- (26) โครงการคอนเน็กซ์อีดี (โครงการโรงเรียนประชารัฐ เดิม)
- (27) ศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)
- (28) ส่งเสริมการศึกษานอกระบบผ่านทีวีสาธารณะ (ทีวีเข้มเต็มความรู้)
- (29) ขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน
- (30) โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (31) การสนับสนุนผู้เรียนเฉพาะอาชีวะของนักเรียนสายอาชีวะ
- (32) โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา
- (33) โครงการห้องเรียนกีฬา
- (34) โครงการดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform)
- (35) โครงการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Easter Economic Corridor: EEC) ด้านภาษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการประกอบอาชีพ 10 อุตสาหกรรม
- (36) โครงการพัฒนานวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์และหุ่นยนต์
- (37) โครงการพัฒนาเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ
- (38) โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน
- (39) โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สอง (ภาษาที่สาม : ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมัน สเปน รัสเซีย เมียนมาร์ เวียดนาม เขมร และมลายู)

(40) การบริหารจัดการทุนการศึกษารายปีต่อเนื่องของทายาทผู้ได้รับผลกระทบ สืบเนื่อง
จากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(41) โครงการโรงเรียนคุณภาพ

(42) โครงการทุนสนับสนุนการศึกษา นักเรียนนักศึกษา และครูเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้มี
ความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี และตอบสนองต่อความต้องการของ
ประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(43) โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประกอบบทเรียนออนไลน์ (LMS)

(44) โครงการพาน้องกลับมาเรียน

(45) โครงการโรงเรียนอีโคสคูล (Eco-School)

7) กระทรวงสาธารณสุข

7.1) พันธกิจ

พัฒนาและอภิบาลระบบสุขภาพ อย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

7.2) ยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (กระทรวง
สาธารณสุข, 2559)

(1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อ
ส่งเสริมให้ประชากรทุกกลุ่มวัยมีสุขภาพดี ได้รับการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพและลด
ปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และมีเป้าหมายในการพัฒนาคือ 1) ประชากรทุกกลุ่มวัยมีสุขภาพที่ดี 2) มีระบบ
ป้องกัน ควบคุมโรค ระบบเฝ้าระวังโรคที่สามารถตอบสนองได้ทันที 3) มีระบบคุ้มครองผู้บริโภคที่มี
ประสิทธิภาพ 4) มีระบบการบริการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของประชากร 5) ทุกภาคส่วนมีส่วน
ร่วมในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค

(2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริการเป็นเลิศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชากรได้รับการบริการที่มี
คุณภาพ ประสิทธิภาพครอบคลุมทั่วถึงลดความเหลื่อมล้ำของผู้รับบริการในด้านการแพทย์และสาธารณสุข
รวมทั้งมีระบบการส่งต่อที่มีคุณภาพเพื่อให้ประชากรสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน และมีเป้าหมาย
ในการพัฒนาคือ 1) มีหมอครอบครัวดูแลประชากรทุกครัวเรือน 2) มีระบบบริการสุขภาพที่ได้คุณภาพ
มาตรฐาน 3) มีระบบการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ 4) มีเครื่องมือและเทคโนโลยีทางการแพทย์ทันสมัยและ
สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล 5) มีความร่วมมือทั้งระหว่างหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงาน
ต่างประเทศโดยเฉพาะในการป้องกันและรักษาโรคที่มีความสำคัญ

(3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 บุคลากรเป็นเลิศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อให้เขตสุขภาพมีการบริหาร
จัดการการผลิตและพัฒนากำลังคนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้บุคลากรในระบบสุขภาพได้รับการพัฒนา
ให้มีขีดสมรรถนะสูงอย่างมืออาชีพเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ของประเทศ คือ 1) การวางแผนความต้องการ
อัตรากำลังคน 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน 3) การพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการกำลังคนด้าน
สุขภาพ และ 4) การพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาคประชาสังคมด้านสุขภาพ

(4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้าน
สุขภาพลงและยั่งยืน ด้วยการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม
ตรวจสอบได้ และมีเป้าหมายในการพัฒนาคือ 1) วางรากฐานให้ระบบหลักประกันสุขภาพครอบคลุมประชากร
ในทุกภาคส่วนอย่างมีคุณภาพโดยไม่มีความเหลื่อมล้ำของคุณภาพบริการในแต่ละระบบ 2) มีการบูรณาการ

ข้อมูลระหว่างทุกระบบหลักประกันสุขภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ 3) สร้างและพัฒนา กลไกการดูแลด้านการเงินการคลังสุขภาพ 4) มีระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านสุขภาพ 5) มีการทำวิจัยและนำผล ไปใช้ประโยชน์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ

7.3) โครงการ/ผลงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

- (1) โครงการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทยกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย
- (2) โครงการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยเรียนและวัยรุ่น
- (3) โครงการเพิ่มการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพในชายแดนใต้
- (4) โครงการลดความเหลื่อมล้ำของ 3 กองทุน
- (5) โครงการโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate School)
- (6) โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต
- (7) โครงการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ
- (8) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการ

เจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2

- (9) โครงการเด็กนักเรียนวัยรุ่นสูงตีสมส่วน แข็งแรง และฉลาด
- (10) โครงการเด็กไทยกระโดดโลดเต้นเล่นสร้างชาติ
- (11) โครงการส่งเสริมสุขภาพเด็กกลุ่มพิเศษ
- (12) โครงการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

พ.ศ.2559

โดยจากภาพรวมในการดำเนินของกระทรวงต่าง ๆ ที่เป็นกระทรวงหลักในการดูแลและพัฒนา กลุ่ม เด็กและเยาวชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินการเพื่อดูแล ป้องกัน และแก้ไข ที่เกี่ยวข้องกับเด็กตั้งแต่แรกเกิด จนเติบโตเป็นเยาวชน มีการดำเนินการที่เป็นที่มีการร่วมมือของภาคส่วนที่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ กระทรวง กรม กองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ที่ พยายามร่วมมือในการดำเนินในด้านต่าง ๆ เพื่อเด็กและเยาวชน โดยในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความยากจน และขาดแคลน โดยในช่วงที่เกิดสถานการณ์เชื้อโควิด-19 ระบาด สร้างความเหลื่อมล้ำให้กับเด็กและเยาวชนใน กลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น ภาครัฐจึงมีการพัฒนาพยายามร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การสนับสนุน และ พยายามที่ช่วยคุณภาพชีวิตของเด็กเหล่านี้ให้ดีขึ้น ดังนั้น ในขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน สิ่ง สำคัญคือการมีภาคีเครือข่ายที่จะเข้ามาดำเนินการร่วมกันเพื่อสามารถผลักดันนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ให้ สำเร็จ เพราะภาครัฐเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอในการดำเนินทำงานต้องใช้ความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อ ร่วมกันยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กและเยาวชน

5.2 ภาครัฐ : หน่วยงานระดับกรมและสถาบันการศึกษา

1) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ประชากร

1.2) บทบาท/ภารกิจ

จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาประเทศใน แต่ละช่วงระยะเวลา 5 ปี และวิเคราะห์ ประเมินแผนงานและโครงการพัฒนาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

1.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

โครงการทุนการศึกษาพระราชทานมูลนิธิทุนการศึกษาพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร (ม.ท.ศ.) ปัจจุบันดำเนินการโครงการฯ เข้าสู่ปีที่ 13 มีนักเรียนเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานทุนการศึกษา 12 รุ่น จำนวน 1,935 คน

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

(2.1) จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

(2.2) บริหารสถานการณ์เศรษฐกิจจากผลกระทบของสถานการณ์โควิด-19 โดยการจัดทำเสนอแนะแนวทางดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 และการวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคตภายหลังจากการระบาดของโรคสิ้นสุดลง

(2.3) ขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ สู่การปฏิบัติ ดำเนินการในหลายมิติ ได้แก่ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจการขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ การขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และการขับเคลื่อนด้านพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(2.4) โครงการพัฒนาฐานข้อมูลและการเผยแพร่การลงทุนของภาครัฐ

(2.5) โครงการการออกแบบระบบการประกันสังคมที่รองรับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานในอนาคต

(2.6) โครงการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาภาคแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดภายใต้กลไก ก.บ.ภ.

(2.7) โครงการพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

1.4) ภาควิชาช่วยความร่วมมือ

ภาควิชาการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับสาขาการผลิต กลุ่มอาชีพ และระดับภาคพื้นที่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทิศทางและประเด็นการพัฒนาที่ประเทศไทย

2) สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สอวช.)

2.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

สถาบันอุดมศึกษา นักเรียนนักศึกษา และประชากร

2.2) บทบาท/ภารกิจ

(1) รับผิดชอบงานวิชาการและงานธุรการ รวมถึงสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของสถานนโยบาย คณะกรรมการ คณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่อง และคณะอนุกรรมการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) เสนอความเห็นต่อสถานนโยบายเกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนด้านการอุดมศึกษา และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนอื่น รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล

(3) เสนอความเห็นต่อสถานนโยบายเกี่ยวกับกรอบวงเงินงบประมาณประจำปี ด้านการอุดมศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ รวมทั้งระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนตามมาตรา 11 (1)

(4) เสนอความเห็นต่อสถานนโยบายเกี่ยวกับการเร่งรัดและติดตามให้มีการเสนอหรือการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(5) สนับสนุนการดำเนินการ การติดตามและประเมินผลของคณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่องตามมาตรา 18

(6) ประสานงานให้มีการจัดทำ บูรณาการ และเชื่อมโยงฐานข้อมูลการอุดมศึกษา ฐานข้อมูลมาตรฐานการอุดมศึกษา และฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย ทิศทาง และการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการอุดมศึกษา และการวิจัยและนวัตกรรม ตลอดจนเปิดเผยข้อมูลและผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ต่อสาธารณชนตามประกาศตามมาตรา 11 (7)

(7) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(8) จัดทำรายงานประจำปีของสถานนโยบายตามมาตรา 11 (10)

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สถานนโยบาย หรือคณะกรรมการอำนวยการ สอวช. มอบหมาย

2.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

(2.1) การยกระดับสถานะทางสังคมของคนในกลุ่มฐานราก โดยการพัฒนา new local economy ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเชื่อมโยงคนจน เข้าสู่ value chain และใช้นวัตกรรมเพื่อแก้จนและลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับศักยภาพความเป็นผู้ประกอบการฐานราก

(2.2) นโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่นาร่อง สร้างต้นแบบแนวทางลดความเหลื่อมล้ำด้วยนวัตกรรมภาครัฐ ผ่านกระบวนการพัฒนานโยบายแบบมีส่วนร่วม ใน 3 พื้นที่นาร่อง คือ 1) ต.กุดบาก อ.กุดบาก จ.สกลนคร 2) ต.เหล่ายงาว อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย และ 3) ต.ดอยงาม อ.พาน จ.เชียงราย จนได้ 3 ต้นแบบนโยบายส่งต่อให้สำนักงาน ป.ย.ป. นำไปขยายผลต่อไป

(2.3) ข้อเสนอกลไกกองทุนพลังงานชุมชนเพื่อเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีพลังงานทางเลือกของชุมชน โดยการสร้างระบบนิเวศทั้งด้านการเงิน เทคโนโลยี และธุรกิจ ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านสู่เทคโนโลยีพลังงานทางเลือกในระดับชุมชนตามกลไกตลาดและลดการพึ่งพาจากภาครัฐในระยะยาว

3) กรมกิจการเด็กและเยาวชน

3.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์), เยาวชน (อายุ 18-25 ปีบริบูรณ์)

3.2) บทบาท/ภารกิจ

(1) เสนอแนะนโยบาย แนวทาง เสริมสร้างมาตรการและกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว

(2) กำหนดมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลก พันธกรณี ความตกลง และความร่วมมือระหว่างประเทศ กำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

(3) พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว

(4) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว และบทบาททางสังคมของเด็กและเยาวชน

(5) บริหารจัดการและพัฒนาระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านเด็กและเยาวชน รวมทั้งที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหาทางสังคม กลุ่มที่ประสบภัยสังคม กลุ่มที่พึงได้รับการช่วยเหลือ คุ้มครอง สงเคราะห์ พัฒนาและฟื้นฟู และการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(6) จัดบริการสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาแก่กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่ประสบภัยสังคม และกลุ่มที่มีปัญหาทางสังคม รวมทั้งประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(7) พัฒนารูปแบบ วิธีการบริการสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์เด็ก เยาวชนและครอบครัว ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด

(8) จัดให้มีบ้านพักเด็กและครอบครัว สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ในการบริการและให้การช่วยเหลือ สงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพ พัฒนา ฟื้นฟู และจัดบริการสังคมแก่เด็กและครอบครัวที่ประสบปัญหา

(9) เป็นศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือ คุ้มครองและดำเนินการในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(10) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว

(11) ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนทางวิชาการ ข้อมูล เทคโนโลยี การให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินการของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมายและการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว

(12) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

3.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน มีการบริหารจัดการ และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เด็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ เพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนในประเทศไทยได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ เท่าเทียมกันและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ภายใต้กรอบบูรณาการความร่วมมือของกลุ่มเด็กปฐมวัย 4 กระทรวง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข) ทั้งนี้ ในเดือนมีนาคม 2565 รัฐบาลยกระดับการขับเคลื่อนพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตให้มีศักยภาพสูงได้มีการลงนาม MOU ความร่วมมือกลุ่มเด็กปฐมวัย 7 กระทรวง ได้แก่ 4 กระทรวงเดิม คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข และ 3 กระทรวงเพิ่มเติม คือ กระทรวง

แรงงาน กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (รัฐบาลไทย, 2565)

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ

- โครงการรณรงค์และป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด To Be Number One
- โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
- โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย
- โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21

ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้ 1) การส่งเสริมความเข้มแข็งของสภาเด็กและเยาวชน 2) การป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และ 3) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน

• โครงการพัฒนาและขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบาย มาตรการและการดำเนินการ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน

- โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด (เฝ้าระวังการทุจริตคอร์รัปชัน)
- โครงการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- โครงการจัดบริการสวัสดิการในบ้านพักเด็กและครอบครัว
- โครงการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสำหรับเด็ก
- โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพและรองรับการ

เปลี่ยนแปลง

- โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านเด็กและเยาวชนของกรมกิจการเด็กและ

เยาวชน

3.4) ภาคิเครือข่ายความร่วมมือ

การทำงานร่วมกับ NGOs ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นลักษณะของการให้ความร่วมมือในการคุ้มครองปกป้องสิทธิเด็ก และการเข้าถึงเด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง 25 ประเภท ได้แก่ เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กพลัดหลง เด็กกำพร้า เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ เด็กอยู่ในสภาพยากลำบาก เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม/ประกอบอาชีพไม่เหมาะสม เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกกระทำทารุณกรรมทางกาย ถูกกระทำทารุณกรรมทางใจ ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กพิการ เด็กเจ็บป่วย (ไม่มีบัตรพิการ) ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือมีปัญหาพฤติกรรม กระทำคามผิดตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เด็กที่กระทำความผิดแต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องรับโทษทางอาญา (เด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปี) เด็กที่ศาลหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งมาเข้ารับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ เด็กที่กระทำความผิดซึ่งศาลส่งมาเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็ก ตามมาตรา 90 พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 คดีค้ำมนุษย์ (ตามองค์ประกอบ) การใช้แรงงานเด็ก เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (อุ้มบุญ) ได้ผลกระทบจากสื่อออนไลน์

ตัวอย่างโครงการ

• โครงการ “พาน้องกลับมาเรียน” จากสถานการณ์โควิด-19 ที่ทำให้มีเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการแก้ปัญหาเชิงรุกผ่านโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน” ด้วยความร่วมมือระหว่าง 3 หน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) พร้อมด้วย 11 พันธมิตร ประกอบด้วยกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการ
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กรุงเทพมหานคร และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทาง
การศึกษา

- **โครงการ Information System for Equitable Education หรือ iSEE** โดยกองทุน
เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้วิจัยพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
(Information System for Equitable Education) หรือ iSEE ซึ่งเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่รายบุคคล
ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสมากกว่า 4 ล้านคนโดยเชื่อมโยง
เลขประจำตัว 13 หลักของเด็กและครอบครัวกับฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของรัฐรวม 6 กระทรวงและข้อมูลจาก
ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) (กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงสาธารณสุข) ประกอบไปด้วย
ข้อมูลสำคัญ เช่น รายได้ผู้ปกครอง สถานะครัวเรือน ภาพถ่ายสภาพบ้านเรือน ข้อมูลเด็กด้านสุขภาพ ความ
ต้องการด้านการเรียน ความช่วยเหลือ เป็นต้น ถือเป็นโครงสร้าง Big DATA อันเป็นประโยชน์ในการลดความ
เหลื่อมล้ำเรื่องการศึกษาในประเทศไทยที่สำคัญอย่างยิ่ง (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563)

4) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

4.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

กลุ่มเป้าหมายของการรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน อาจ
จำแนกได้เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) กลุ่มผู้ที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาแล้ว กลุ่มนี้เป็นผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน
ประกอบอาชีพทั้งที่เป็นอาชีพอิสระและเป็นอาชีพที่มีเจ้าสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มเป้าหมายนี้จำเป็นต้อง
ได้รับการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดเวลา ในรูปของการศึกษาต่อเนื่อง เช่น
การฝึกอบรมระยะสั้น การศึกษาดูงาน ตลอดจนการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ
ทั้งในรูปแบบการศึกษานอกระบบที่มีหลักสูตร วิธีการที่ยืดหยุ่นและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สามารถ
เรียนรู้ได้ตามความสนใจ

(2) กลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่เข้าไม่ถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยกลุ่มย่อย ดังนี้

(2.1) กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้
คิดเลขเป็นและไม่ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

(2.2) กลุ่มเด็ก หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ที่ด้อยโอกาส กลุ่มต่าง ๆ เช่น เด็กถูก
ใช้แรงงาน เด็กพิการ เด็กในธุรกิจบริการทางเพศ

(2.3) กลุ่มผู้ต้องขัง หมายถึง ผู้ที่ต้องโทษถูกคำพิพากษาให้จำคุกในเรือนจำ
ทัณฑสถาน หรือ สถานพินิจต่าง ๆ

(2.4) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน หมายถึง ผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและการ
บริการ รวมทั้งแรงงานรับจ้างทั่วไป ทั้งในภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรและเอกชน

(2.5) กลุ่มคนพิการหมายถึง ผู้ที่มีร่างกายไม่สมประกอบ ได้แก่ หูหนวก เป็นใบ้ แขนขาด
ขาขาด ตาบอด

(2.6) กลุ่มทหารกองประจำการ หมายถึง ผู้ขึ้นทะเบียนและอยู่ระหว่างรับราชการ
ทหารกองประจำการ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 เช่น ทหารกองประจำการ ทหาร
ประจำการ อาสาสมัคร ทหารพราน ฯลฯ

(2.7) กลุ่มเกษตรกร หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพทางด้านเกษตรทุกสาขา เช่น ทำป่านไม้ ทำการประมง ทำการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ รวมทั้งคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

(2.8) กลุ่มผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

(2.9) กลุ่มชาวไทยภูเขา หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง บริเวณภูเขา ชายแดนไทย

(2.10) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และกรรมการหมู่บ้าน

(2.11) กลุ่มชุมชนแออัด หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดที่อยู่ในเมือง

(2.12) กลุ่มชาวไทยมุสลิม หมายถึง ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามและอาศัยอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

(2.13) กลุ่มผู้ที่ปฏิบัติศาสนกิจ หมายถึง พระภิกษุ สามเณร นักบวชในศาสนาิกายต่าง ๆ และฆราวาส ผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและเผยแพร่ศาสนธรรมของศาสนาต่าง ๆ

(2.14) กลุ่มผู้จบการศึกษาภาคบังคับและไม่ได้เรียนต่อ อันเนื่องมาจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

(2.15) กลุ่มชาวไทยในต่างประเทศ หมายถึง เด็กและเยาวชนไทยที่เกิดและพำนักอยู่ในต่างประเทศรวมทั้งคนไทยที่ไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ

(2.16) กลุ่มพิเศษอื่น ๆ หมายถึง กลุ่มประชากรที่มีการรวมกลุ่ม โดยหน่วยงานที่สังกัดหรือรวมกลุ่มกันเอง และมีความประสงค์จะรับบริการทางการศึกษาออกโรงเรียน เช่น ประชากรในเขตพื้นที่เป้าหมายตามแผนความมั่นคงของชาติ ประชากรในเขตชุมชนเมือง อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มพนักงานบริการ เป็นต้น

4.2) บทบาท/ภารกิจ

สำนักงาน กศน. เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ได้มุ่งมั่นขับเคลื่อนภารกิจหลักตามแผนพัฒนาประเทศ และนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่คำนึงถึงหลักการบริหารจัดการ ทั้งในเรื่องหลักธรรมาภิบาล หลักการกระจายอำนาจ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การมุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ การปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสาร และการสร้างบรรยากาศในการทำงานและการเรียนรู้ตลอดจนการใช้ทรัพยากรด้านการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2565)

(1) ภารกิจสำคัญตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

- โครงการส่งเสริมโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา “พาน้องกลับมาเรียน” ติดตามและรายงานข้อมูลประชากรวัยเรียนที่หลุดจากระบบการศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการช่วยเหลือ และสนับสนุนให้กลับเข้าสู่สถานศึกษาที่เหมาะสมตามบริบทต่อไป

- โครงการ “กศน. ปักหมุด” สืบค้น ติดตาม ค้นหา และรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย คนพิการ เพื่อนำกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการ ของคนพิการอย่างแท้จริง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม อย่างมีคุณภาพ

- โครงการสถานศึกษาปลอดภัย นำระบบมาตรฐานความปลอดภัย MOE Safety Center ผ่านศูนย์ความปลอดภัย สำนักงาน กศน. มาใช้แก้ปัญหาความไม่ปลอดภัยของนักศึกษา ครู และบุคลากร กศน.

- การแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

(2) จุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

(2.1) ด้านการจัดการเรียนรู้คุณภาพ

- น้อมนำพระบรมราโชบายสู่การปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกโครงการ หรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์

- ขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่สนองต่อบุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

- ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สร้างวินัย จิตสาธารณะ และอุดมการณ์ ความยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (social media) รวมถึงการใช้กระบวนการจิตอาสา กศน. ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

- ปรับปรุงหลักสูตรทุกระดับทุกประเภท ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคน ทิศทางการพัฒนา ประเทศ สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ความต้องการและความหลากหลายของผู้เรียน/ผู้รับบริการ รวมถึง ปรับลดความหลากหลายและความซ้ำซ้อนของหลักสูตร เช่น หลักสูตรการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายบนพื้นที่สูง พื้นที่พิเศษและพื้นที่ชายแดน รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์

- ปรับระบบทดสอบ วัดผล และประเมินผล โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการประเมินผลการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ เพื่อการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการเทียบระดับการศึกษา และการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ พัฒนาระบบการประเมิน สมรรถนะผู้เรียนให้ตอบโจทย์การประเมินในระดับประเทศและระดับสากล เช่น การประเมินสมรรถภาพผู้ใหญ่ ตลอดจนกระจายอำนาจไปยังพื้นที่ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ด้วยตนเองครบวงจร ตั้งแต่การลงทะเบียนจนการประเมินผลเมื่อจบหลักสูตร ทั้งการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นการสร้างและขยายโอกาสในการเรียนรู้ให้กับ กลุ่มเป้าหมายที่สามารถเรียนรู้ได้สะดวก และตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน

- พัฒนา Digital Learning Platform แพลตฟอร์มการเรียนรู้ของสำนักงาน กศน. ตลอดจนพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ และให้มีคลังสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย ง่ายต่อการสืบค้นและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

- เร่งดำเนินการเรื่อง Academic Credit-bank System ในการสะสมและเทียบโอน หน่วยกิตเพื่อสร้างโอกาสในการศึกษา

- พัฒนาระบบนิเทศการศึกษา การกำกับ ติดตาม ทั้งในระบบ On-Site และ Online รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(2.2) ด้านการสร้างสมรรถนะและทักษะคุณภาพ

- ส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ที่เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับแต่ละช่วงวัย และการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายและบริบทพื้นที่

- พัฒนาหลักสูตรอาชีพระยะสั้น ที่เน้น New skill Upskill และ Reskill ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ความต้องการของตลาดแรงงาน และกลุ่มอาชีพใหม่ที่รองรับ Disruptive Technology

- ยกระดับผลิตภัณฑ์ สินค้า บริการจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ที่เน้น “ส่งเสริม ความรู้ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด ต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน ตลอดจนเพิ่มช่องทาง ประชาสัมพันธ์และช่องทาง การจำหน่าย

- ส่งเสริมการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็น Active Ageing Workforce และมี Life skill ในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย

- ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้พิการ ออทิสติก เด็กเรื้อรัง และผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ

- ส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลและทักษะด้านภาษา ให้กับบุคลากร กศน. และผู้เรียน เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

- ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน กศน.

- สร้างอาสาสมัคร กศน. เพื่อเป็นเครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในชุมชน

- ส่งเสริมการสร้างและพัฒนานวัตกรรมของบุคลากร กศน. รวมทั้งรวบรวม และเผยแพร่เพื่อให้หน่วยงาน/สถานศึกษา นำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

(2.3) ด้านองค์กร สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้คุณภาพ

- ทบทวนบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน สถานศึกษา เช่น สถาบัน กศน. ภาค สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร สถานศึกษาขั้นตรงสังกัดส่วนกลาง กลุ่มสำนักงาน กศน. จังหวัด ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในพื้นที่

- ยกระดับมาตรฐาน กศน. ตำบล และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศคช.) ให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญของชุมชน

- ปรับรูปแบบกิจกรรมในห้องสมุดประชาชน ที่เน้น Library Delivery เพื่อเพิ่มอัตราการอ่านและการรู้หนังสือของประชากร

- ให้บริการวิทยาศาสตร์เชิงรุก Science@home โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือนำวิทยาศาสตร์สู่ชีวิตประจำวันในทุกครอบครัว

- ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ ในรูปแบบ Public Learning Space Co-Learning Space เพื่อการสร้างนิเวศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสังคม

- ยกระดับและพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน ให้เป็นสถาบันพัฒนาอาชีพระดับภาค

- ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม กศน. จังหวัดให้มีประสิทธิภาพ

(2.4) ด้านการบริหารจัดการคุณภาพ

- ขับเคลื่อนกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนทบทวนภารกิจ บทบาทโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามกฎหมาย

- ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย เอื้อต่อการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ เช่น การปรับหลักเกณฑ์ค่าใช้จ่ายในการจัดหลักสูตร การศึกษาต่อเนื่อง
- ปรับปรุงแผนอัตรากำลัง รวมทั้งกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการนำคนเข้าสู่ ตำแหน่ง การย้าย โอน และการเลื่อนระดับ
- ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ ให้มีความรู้และทักษะตามมาตรฐาน ตำแหน่งให้ตรงกับสายงาน และทักษะที่จำเป็นในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้
- ปรับปรุงระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้มีความครอบคลุม เหมาะสม เช่น การปรับค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของผู้พิการ เด็กปฐมวัย
- ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการ อย่างเป็นระบบ เช่น ข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงาน ข้อมูลเด็กตกหล่นจากการศึกษาในระบบ เด็กเร่ร่อน ผู้พิการ
- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ อย่างเต็มรูปแบบ
- ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 และการประเมินคุณภาพและความโปร่งใสการดำเนินงานของภาครัฐ (ITA)
- เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ให้กับข้าราชการและบุคลากรทุกประเภทใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกาศเกียรติคุณ การมอบโล่/วุฒิบัตร
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความพร้อม ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับ ประชากร

4.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

- โครงการส่งเสริมโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา “พาน้องกลับมาเรียน” ติดตามและรายงานข้อมูลประชากรวัยเรียนที่หลุดจากระบบการศึกษาพร้อมทั้งดำเนินการช่วยเหลือ และสนับสนุนให้กลับเข้าสู่สถานศึกษาที่เหมาะสมตามบริบทต่อไป
- โครงการ “กศน. ปักหมุด” เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส กศน. ปักหมุด บ้านคนพิการและผู้ด้อยโอกาส อายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 12,649 คน ได้เข้าสู่ระบบการศึกษา โดย ครู กศน. ตำบล ลงพื้นที่สำรวจความต้องการของผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และนำข้อมูลเข้าสู่ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ caper พร้อมปักหมุดทุกบ้าน เพื่อจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสในสถานศึกษาสังกัด กศน. อย่างเหมาะสมตามศักยภาพและความต้องการจำเป็น และสามารถศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพ มีงานทำ พึ่งพาตนเองได้ โดยเริ่มดำเนินการนำร่องไปตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2564 ณ จังหวัดระนอง และในช่วงระหว่างวันที่ 2 ธันวาคม 2564 – 7 มกราคม 2565 ดำเนินการต่อขยายผลสู่ 18 จังหวัดตามเขตตรวจราชการ 17 เขต ประกอบด้วย ชัยนาท ปทุมธานี กาญจนบุรี เพชรบุรี พัทลุง ปัตตานี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว อุตรดิตถ์ นครพนม ขอนแก่น นครราชสีมา ศรีสะเกษ ลำปาง พะเยา สุโขทัย และกำแพงเพชร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

โครงการสถานศึกษาปลอดภัย นำระบบมาตรฐานความปลอดภัย MOE Safety Center ผ่านศูนย์ความปลอดภัย สำนักงาน กศน. มาใช้แก้ปัญหาด้านความปลอดภัยของนักศึกษา ครู และบุคลากร กศน.

4.4) ภาคิ เครือข่ายความร่วมมือ

- โครงการพาน้องกลับมาเรียน ร่วมกันกับ 11 เครือข่าย (รายละเอียดอยู่ในข้อ ภาคิความร่วมมือของกรมกิจการเด็กและเยาวชน)

- โครงการ Children in Street เป็นโครงการค้นหาเด็กเร่ร่อนใช้ชีวิตตามท้องถนนในกทม.ที่มีจำนวนกว่า 3 หมื่นคน โดยใช้ความร่วมมือจาก ครู กศศ. ครู กทม. และครูอาสา ร่วมมือค้นหาเด็กบนท้องถนน เพื่อคืนโอกาสทางการศึกษาหรือพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ให้เติบโตไปในทิศทางที่ถูกต้องโดยเป็นความร่วมมือกับ 5 หน่วยงาน คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ร่วมกับ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เครือข่ายองค์กรเพื่อเด็กเร่ร่อน สมาคมสถาบันส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5) สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ISMED)

5.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

5.2) บทบาท/ภารกิจ

- (1) ถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การเรียนทางไกล การศึกษาดูงานด้วยตนเองจากสื่อและอื่น ๆ ผู้ประกอบการ SME และบุคลากรที่ให้บริการแก่ผู้ประกอบการ SME

- (2) ให้บริการคำปรึกษา แนะนำปรับปรุงกิจการ การตลาด การลงทุน การร่วมลงทุน การเชื่อมโยงธุรกิจ ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนผู้ประกอบการ SME

- (3) ศึกษาวิจัยทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ SME รวมถึงเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้ให้บริการได้เข้าถึงข้อมูลที่ทันสมัย เชื่อถือได้ สามารถนำไปปรับใช้ ตลอดจนการจัดทำดัชนีชี้วัดความสามารถในการประกอบการ

- (4) การรับรองมาตรฐานวิชาชีพของบุคลากรที่ให้บริการแก่ผู้ประกอบการ SME หรือเป็นผู้ประเมินสถานประกอบการ

5.3) ภาคิเครือข่ายความร่วมมือ

- (1) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

- (2) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank)

6) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

6.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

คนไทยทุกช่วงวัย

6.2) บทบาท/ภารกิจ

จุดประกาย กระตุ้น สาน และเสริมพลังบุคคลและองค์กรทุกภาคส่วน ให้มีขีดความสามารถและสร้างสรรค์ระบบสังคมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ โดยมีหน้าที่หลักในการสนับสนุน ขบวนการสร้างเสริมสุขภาพในประเทศไทยทำงาน สนับสนุนและร่วมมือ กับหน่วยงานและภาคิเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมมหาวิทยาลัย และชุมชนท้องถิ่น ผ่านยุทธศาสตร์ไตรพลังที่ประกอบด้วย พลังปัญญา พลังสังคม

และพลังงานนโยบายทำงานสอดประสานร่วมกันขับเคลื่อน ขบวนการสร้างเสริมสุขภาพให้ทุกคนในสังคมไทยมีสุขภาพดีครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ กาย จิต ปัญญา และสังคม

6.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

- สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย หยุดวิกฤติ Learning Loss สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และภาคีเครือข่ายทั้ง 340 องค์กร อาทิ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก เครือข่ายอ่านยกกำลังสุข เครือข่ายพลังอ่าน ชายแดนใต้ เครือข่ายเด็กเท่ากัน เครือข่ายรัฐสวัสดิการ เพื่อวางรากฐานการอ่าน สร้างกระบวนการเรียนรู้และสุขภาวะจากการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กกลุ่มอายุ 0 – 8 ปี ทั้งนี้จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า เด็ก 0 – 3 ปี จำนวน 1.1 ล้านครัวเรือน ไม่มีหนังสือนิทานในบ้านอย่างน้อย 3 เล่ม

- สสส. ตีตราให้เด็กไทยเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชนและครอบครัว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสำนักพิมพ์ bookscape สกัดและคัดสรรแก่นความรู้จากหนังสือวิชาการที่ได้รับการยอมรับระดับโลก ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาไทยจำนวน 8 เล่ม เพื่อนำมาจัดกิจกรรมสื่อสารความรู้ในรูปแบบเวทีสาธารณะ และสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยครั้งแรกจะเริ่มในวันที่ 26 เมษายน 2562 ที่อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ สสส. เปิดรับกลุ่มผู้สนใจจริงประมาณ 30-50 คน และจะจัดกิจกรรมอีก 7 ครั้งตลอดปี 2562 สำหรับกิจกรรมแรกเป็นเวทีสาธารณะหัวข้อ “Creating Innovators: สร้างคนรุ่นใหม่ให้เป็นนวัตกรรมเปลี่ยนโลก” เป็นกิจกรรมที่ต่อยอดจากหนังสือ “Creating Innovator คู่มือสร้างนักนวัตกรรมเปลี่ยนโลก” ซึ่งเป็นหนังสือที่มีการทำวิจัยยาวนานเกี่ยวกับการสร้างนักนวัตกรรม และตั้งโจทย์ว่าพื้นฐานการบ่มเพาะแบบไหนจะสร้างนักสร้างนวัตกรรมขึ้นมาได้ ทั้งในครอบครัว การศึกษา ครูอาจารย์ และที่ทำงาน

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในพื้นที่ทุรกันดารด้วยโปรแกรม Triple P หรือ Pre-school Parenting Program เป็นโครงการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยให้ครอบครัวมีส่วนร่วมผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยนำร่องดำเนินโครงการในจังหวัดน่านและแม่ฮ่องสอน แล้วจึงขยายผลในชุมชนห่างไกลในหลายจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- โครงการ “การศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อก้าวทัน การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดย สำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชนและครอบครัว ภายใต้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

- กิจกรรม Thai Health Youth Solutions ครั้งที่ 2 สำหรับเยาวชนอายุ 14-20 ปี โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ภายใต้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับ School of Changemakers จัดกิจกรรมที่สนใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่จากทั่วประเทศสมัครเข้าร่วมเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเสวนา 8 ครั้ง อบรมเชิงปฏิบัติการ 15 ครั้ง และกิจกรรมทดลองแนวคิดหรือทดสอบไอเดียใหม่ในการแก้ปัญหาอีก 5 กิจกรรม ซึ่งผู้สมัครสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจได้ อาทิ ชวนตามหาไลฟ์สไตล์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม คิดไอเดียเที่ยวทิพย์ ฟันฟู การท่องเที่ยว แชร์ปัญหาผู้สูงอายุ สถานการณ์และโอกาสการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

6.4) ภาคี เครือข่ายความร่วมมือ

- กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงสาธารณสุข

- กระทรวงมหาดไทย
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
- เครือข่ายอ่านยกกำลังสุข
- เครือข่ายพลังอ่านชายแดนใต้
- เครือข่ายเด็กเท่ากัน
- เครือข่ายรัฐสวัสดิการ

7) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

7.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

7.2) บทบาท/ภารกิจ

พันธกิจ: เหนี่ยวนำทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อนการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพื่อพัฒนาคุณภาพครู

7.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- โครงการทุนเสมอภาค (โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข) Conditional Cash Transfer โครงการนี้มีรากฐานจากงานวิจัย 3 เรื่องสำคัญ ได้แก่ บัญชีรายจ่ายด้านการศึกษาแห่งชาติ (National Education Account of Thailand: NEA) การวิจัยระบบ เกณฑ์การคัดกรองรายได้ทางอ้อม (Proxy Means Tests) และระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ที่กสศ. ร่วมมือกับ สพฐ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยนเรศวร นำมาสู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย “การปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา” (Equity-based Budgeting) เพื่อปรับปรุง ประสิทธิภาพการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามอุปสงค์ (Demand-side Financing) ตรงตามความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในบริบทพื้นที่ซึ่งแตกต่างกันเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาและบรรเทาอุปสรรคการเรียน นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการศึกษา เป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำที่ต้นทาง ปกป้องเด็กไทย ไม่ให้หลุดจากระบบการศึกษา

- ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง มีลักษณะเป็นทุนให้เปล่าที่สร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชน จากครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ล่างของประเทศ มีโอกาสศึกษาต่อสายอาชีพในสาขาซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เป้าหมายของโครงการ คือ เยาวชนขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการศึกษาต่อในสายอาชีพชั้นสูงสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาความสามารถและคุณภาพชีวิตของเยาวชนสนับสนุนการผลิตบุคลากรสายอาชีพชั้นสูงที่มีศักยภาพ เพื่อรองรับแผนยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เสนอแนะมาตรการเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงนี้ มีกระบวนการคัดเลือกที่เปิดกว้างต่อสถาบันการศึกษาสายอาชีพทุกสังกัดที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาดังต่อไปนี้ อย่างน้อย 1 สาขา สำหรับสาขาเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (First-Curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) สาขาที่ขาดแคลนในจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดที่สถาบันการศึกษาตั้งอยู่สาขาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและเทคโนโลยิติจิทัล (STEM)

- โครงการทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น ดำเนินการเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชนบ้านเกิดโดยความร่วมมือของ 6 หน่วยงาน ศธ. อว. สพฐ. กศศ. ครูสภา และ กสศ. เป้าหมายของโครงการ คือ 1) สร้างโอกาสให้กับนักเรียน

ในพื้นที่ห่างไกลที่มีใจรักในวิชาชีพครูและมีศักยภาพในการเรียนรู้ ได้เรียนจบจนสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีอย่างมีคุณภาพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะพื้นฐานของวิชาชีพครู มีสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะของการเป็นนักพัฒนาชุมชน และกลับไปเป็นครูในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง 2) สร้างครุรุ่นใหม่ นวัตกรรมการผลิตและพัฒนาครู หลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูแนวใหม่ และสถาบันต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครู 3) พัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชนโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล 1,500 แห่ง มีครูเพียงพอ และเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

- ทูลพระกนิษฐาสัมมาชีพ มีเป้าหมายโครงการได้แก่ 1) ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาต่อเติมศักยภาพให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ใกล้จบ ปวส. หรือ อนุปริญญาสายอาชีพให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาต่อเติมศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกโดยต้องเป็นเยาวชนที่มีผลการเรียนดีเยี่ยม มีความสามารถพิเศษ โดยเฉพาะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และมีเจตคติที่ดีต่อสายอาชีพแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสตามเกณฑ์ของ กสศ. 2) เสริมสร้างสมรรถนะของกำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการสายอาชีพ โดยสาขาที่ส่งเสริมจะเป็นสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนากำลังคนของประเทศโดยเฉพาะในสาขาที่เป็นกลุ่ม New Growth Engine (กลุ่ม First S-curve และกลุ่ม New S-curve) เทคโนโลยีดิจิทัล และสาขาที่ขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน 3) การส่งเสริมให้ภาคเอกชนหรือภาคประกอบการมีส่วนร่วมในการลงทุนในลักษณะ co-funding โดยสามารถทำในรูปแบบการใช้โจทย์ศึกษาวิจัยจากภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการในการทำโครงการ/วิจัยของนักศึกษาทุน มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ หรือการประยุกต์ใช้งานแบบใหม่ร่วมกันระหว่างภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการและนักศึกษาทุน จากการศึกษาวิจัยสู่ภาคการผลิต และภาคบริการ เป็นการเพิ่มมูลค่าของโครงการ โดยภาคเอกชนหรือภาคผู้ประกอบการร่วมลงทุนทางการศึกษา 4) การพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ ในการบ่มเพาะและพัฒนาศักยภาพของเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ผ่านกิจกรรมเสริมคุณภาพ อาทิ โครงการ (Project-based learning) การเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการฝึกงาน (Internship/Attachment) จากประสบการณ์จริงของพี่เลี้ยง และภาคผู้ประกอบการ เพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในสายงาน เป็นการสร้างกำลังคนที่มีความรู้และทักษะวิชาชีพ

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- ทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานปี 2565
- โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ เพื่อพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี 2565 (ทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน) มุ่งเน้นกระบวนการค้นหารูปแบบ สร้างกระบวนการทางสังคมขึ้นใหม่ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะเยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษาแล้ว และแรงงานนอกระบบ ซึ่งเป็นกลุ่มทรัพยากรมนุษย์ที่รายได้ต่ำและอ่อนแอที่สุดในระบบเศรษฐกิจของไทย ได้ค้นพบศักยภาพตนเอง พึ่งพาตนเองได้ และยกระดับการทำงานเชิงระบบ โดยทำงานร่วมในลักษณะภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ระหว่างภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคเอกชน

7.4) ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ

หน่วยงานที่มีความร่วมมือมีทั้งในประเทศไทย (ภาครัฐและภาคเอกชน) และต่างประเทศ มีดังนี้

- กระทรวงสาธารณสุข
- กระทรวงมหาดไทย
- กระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักกรุงเทพมหานคร

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ
- โรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
- องค์กรเอกชนต่าง ๆ อาทิ แอสสิริ ปตท.
- UNICEF
- UNESCO
- World bank
- OECD

8) ศูนย์วิจัยความเหลื่อมล้ำและนโยบายสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

8.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ประชากร

8.2) บทบาท/ภารกิจ

(1) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ทั้งที่เกิดจากโครงสร้างด้านการเมืองและเศรษฐกิจและปัจจัยเชิงสถาบันในด้านต่าง ๆ

(2) เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงในสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย โดยจะมีการจัดทำ Inequality Policy Report รวมทั้งติดตามสถานการณ์และข้อมูลที่สะท้อนถึงปัญหาการกระจุกตัวของ การถือครองที่ดินและทุนในประเทศเพื่อนำเสนอการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย รวมไปถึงวิเคราะห์ผลจากนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(3) สร้างองค์ความรู้เรื่องนโยบายในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ตัวอย่างเช่น การใช้เครื่องมือทางการคลังและการใช้จ่ายของรัฐในด้านสวัสดิการ การลดหรือบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำ

(4) เผยแพร่องค์ความรู้ ผ่านการผลิตผลงานวิชาการเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ และการจัดแถลงข่าวปัญหาความเหลื่อมล้ำและผลการศึกษาต่อสาธารณะ

8.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคม

เน้นการทำวิจัย การศึกษาทางวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นถึงการสร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

9.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ทุกกลุ่มอายุ

9.2) บทบาท/ภารกิจ

(1) ทำวิจัยเชิงทฤษฎี และประยุกต์ด้านประชากรศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อตอบสนองต่อนโยบายระดับชาติและท้องถิ่นและนำไปใช้ได้จริง มีมาตรฐานสากล

(2) จัดการศึกษา และฝึกอบรมระดับหลังปริญญา ให้นักศึกษาสามารถแข่งขันได้ในสังคมโลก และมีความผูกพันกับองค์กร

(3) ผลิตและเผยแพร่ความรู้ข่าวสารด้านประชากรศาสตร์และสังคมศาสตร์ แก่สาธารณชน โดยใช้สื่อทุกแขนงอย่างทันสมัยและในเวลาที่เหมาะสม

(4) พัฒนาเครือข่ายเดิมให้เข้มแข็ง และแสวงหาพันธมิตรใหม่ในระดับประเทศ และระดับสากล

(5) พัฒนาบุคลากร องค์กร และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในทุกด้าน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

9.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

มุ่งเน้นสร้างความเป็นเลิศด้านการวิจัยทางประชากรและสังคม ในด้านสังคมกับการเปลี่ยนแปลงประชากรและครอบครัว มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและครอบครัว โดยมีเป้าหมายหลัก คือการผลิตองค์ความรู้ด้านประชากร ครอบครัว และสังคม ที่อยู่บนฐานของการวิจัย เพื่อถ่ายทอดไปสู่สาธารณะและผู้กำหนดนโยบาย ให้เกิดความเข้าใจและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

9.4) ภาควิชาช่วยความร่วมมือ

ร่วมมือกับ NGOs เป็นภาคีในการทำงานด้านการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

10) ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

10.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 18 – 22 ปี

10.2) บทบาท/ภารกิจ

ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

10.3) ภาควิชาช่วยความร่วมมือ

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

11) ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

11.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 18 – 22 ปี

11.2) บทบาท/ภารกิจ

ผลิตและพัฒนาบัณฑิตที่มีองค์ความรู้และความสามารถด้านการศึกษตลอดชีวิต การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก

11.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ

ไม่มีข้อมูล

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ

- โครงการเมล็ดพันธุ์แห่งอนาคต (Seed for the Future) เป็นโครงการที่ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต ฯ ร่วมมือกับมูลนิธิโลกทัศน์สโมสร (ยิ้มละไม) และเครือข่าย โดยลงพื้นที่ในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งโครงการนี้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่กอนระบบการศึกษาผ่านฐานการเรียนรู้ทักษะชีวิต อาทิ ฐานการทำพืชชาเตาไฟนึ่งสุญจรร ฐานช่างไฟในบ้านฐานเบเกอร์รี่สุขภาพ ฐานนักปรุงดิน นักแต่งสวน ฐานเตาไฟชีวมวล และฐานหน้ากากอนามัยรักษ์สุขภาพรักษ์โลก ซึ่งแต่ละฐานตั้งขึ้นตามความต้องการของเด็ก ๆ และปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นหลัก

- โครงการพัฒนาระบบการช่วยเหลือและส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเด็กบนท้องถนน (Children in Street) โครงการนี้กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการการสำรวจเชิงคุณภาพเป็นรายบุคคลเพื่อสำรวจความต้องการช่วยเหลือด้านการศึกษาจากผลกระทบโควิด-19 ต่อมาให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนที่ยืดหยุ่นและช่องทางอาชีพไปพร้อม ๆ กัน

11.4) ภาควิชาเครือข่ายความร่วมมือ

(1) ความร่วมมือต่างประเทศ

- University of Technology Sydney
- Griffith University
- California State University
- Lindenwood University
- Pusan National University

(2) ความร่วมมือในประเทศ

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)
- มูลนิธิโลกทัศน์สตรี (ยิ้มละไม)
- ศูนย์การเรียนรู้บ้านอุ่มรัก มูลนิธินวัตกรรมชุมชนธรรม
- ศูนย์การเรียนรู้ศรีสุวรรณ สະเนพอง

12) ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

12.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 18 – 22 ปี

12.2) บทบาท/ภารกิจ

ผลิตบัณฑิตให้มีความตระหนักรู้ มีความรู้ และมีความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.3 สรุปบทบาทของภาครัฐและอุดมศึกษาต่อการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก

1) บทบาท

1.1) องค์กรภาครัฐระดับนโยบาย มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีหลากหลายกลุ่ม ครอบคลุมประชากรทั้งประเทศ รวมทั้งกลุ่มประชากรฐานราก 0-24 ซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาในลักษณะตามช่วงวัย เช่น ในครรภ์มารดาถึงปฐมวัย และวัยเรียนวัยรุ่น แต่องค์กรในกลุ่มนี้ไม่ได้มีทำงานในเชิงปฏิบัติกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง

1.2) องค์กรภาครัฐระดับที่มีการปฏิบัติด้วย คือ ในกลุ่มนี้เป็นองค์กรในระดับกรม มีบทบาททั้งในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนากลุ่มเป้าหมายและมีการทำงานในเชิงปฏิบัติกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรงด้วย บทบาทโดยตรงที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายประชากรฐานรากวัย 0-24 ปี นั้น เป็นลักษณะการจัดสวัสดิการ ดูแล ช่วยเหลือ เยียวยาเมื่อกลุ่มเป้าหมายประสบปัญหาต่าง ๆ รวมถึงสนับสนุนด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ รวมถึงมีการสนับสนุนทุนหรือปัจจัยอื่นที่ส่งผ่านองค์กรอื่น ๆ ในการไปดูแลพัฒนากลุ่มเป้าหมายด้วย

1.3) องค์กรภาครัฐกลุ่มสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กลุ่มนี้มีบทบาทในการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน (ซึ่งในปัจจุบันส่วนใหญ่จะขยายกลุ่มผู้เรียนไปที่คนทุกกลุ่มไม่ใช่เฉพาะแค่นิสิตนักศึกษา) สร้างงานวิจัย จัดบริการวิชาการให้กับคนหลากหลายกลุ่มหลายพื้นที่ บทบาทที่มีต่อการช่วยยกระดับสถานะทางสังคมของกลุ่มประชากรฐานราก 0-24 ปี ส่วนใหญ่จึงเป็นบทบาทที่ผ่านการศึกษาวิจัย เพื่อสะท้อน ระบุชี้ให้เห็นถึงปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงให้ข้อเสนอแนะในการช่วยแก้ปัญหาที่พบเหล่านั้น เพื่อผลักดันไปสู่การ

กำหนดนโยบายในระดับที่สูงขึ้นไปเพื่อให้กลับลงมาเป็นปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายอีกที จึงทำให้การทำงานของกลุ่มนี้อาจจะไม่ได้มีการปฏิบัติหรือสัมผัสโดยตรงกับเป้าหมายมากนัก แต่มีอยู่บ้างที่มีการทำงานวิจัยหรือจัดบริการวิชาการ ให้ความรู้ เติมทักษะให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการฐานราก นอกจากนั้น สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษายังมีบทบาทในการสนับสนุน องค์กรความรู้ รวมถึงทรัพยากรบุคคล (ผ่านการทำโครงการวิจัยหรือบริการวิชาการ) ให้กับกลุ่ม NGOs ในการนำไปขับเคลื่อนการดูแล พัฒนา คุณภาพชีวิต หรืออาจเรียกได้ว่าช่วยยกระดับสถานะทางสังคมของกลุ่มผู้ประกอบการฐานรากด้วย แต่ทั้งนี้ไม่ค่อยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อีกบทบาทหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการยกระดับสถานะทางสังคมโดยเฉพาะในการดำเนินการศึกษากับกลุ่มฐานราก ก็คือ การใช้พื้นที่ของกลุ่มเป้าหมายเป็นพื้นที่ฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ในการพัฒนาคนและสังคม ซึ่งมีประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายในทางอ้อม เพราะจุดเน้นคือการให้นิสิตและนักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา

1.4) องค์กรภาครัฐ ที่เป็นองค์กรมหาชน มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนระบบนิเวศต่าง ๆ ให้กลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบการฐานรากได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สุขภาวะที่ดี ผ่านการให้ทุนสนับสนุนในการทำกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ รวมถึงด้านการศึกษาดูด้วย

2) ปัญหาหรือช่องว่างสำคัญในการทำงานเพื่อยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรฐานรากขององค์กรภาครัฐ

ในภาพรวมคือ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างหน่วยงาน ถึงแม้ว่าจะมีนโยบายบูรณาการการทำงานทุกระดับ แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีลักษณะการทำงานซ้ำซ้อน ต่างคนต่างทำ การขาดคนที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ การเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง ความไม่ต่อเนื่องของการทำงานโดยเฉพาะในการยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก กฎระเบียบของราชการที่ไม่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาร่วมทำงานหรือช่วยในเรื่องนี้ รวมทั้งการศึกษาวิจัยที่ไม่ถูกนำไปใช้ทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ

5.4 บทบาทของภาคเอกชน

1) บริษัท แจ็กเจียอุตสาหกรรม (ไทย) จำกัด (มหาชน)

1.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

- ลูกค้า ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์
- ผู้ด้อยโอกาสตามสถานการณ์ต่าง ๆ (กรณีที่บริษัทให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการพัฒนา)

1.2) บทบาท/ภารกิจ

บริษัท แจ็กเจียอุตสาหกรรม (ไทย) จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2509 ด้วยทุนจดทะเบียนเริ่มแรก จำนวน 5 ล้านบาทเดิมมีชื่อว่า บริษัท ไฮว์ป้าบราเดอร์ส (ไทย) จำกัด และได้เพิ่มทุนจดทะเบียนเป็นจำนวน 7 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2513 บริษัทฯ มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงได้เข้าจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ.2536 และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยใช้ชื่อย่อว่า “JCT” ในกลุ่มของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ ปัจจุบันมีทุนจดทะเบียนจำนวน 135 ล้านบาท

1.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

บริษัท แจ็กเจีย ไม่ได้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ทำขึ้นเองเพื่อส่งเสริมการศึกษาให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ แต่มีการร่วมสนับสนุนเป็นเงินบริจาคผ่านโครงการของหน่วยงานอื่น โดยจัดเป็น

แคมเปญการรับการลงทุนจากลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทและนำเงินไปบริจาคเข้าโครงการต่าง ๆ โดยไม่หักค่าใช้จ่าย ซึ่งมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษา ได้แก่ กองทุนหัวใจช่วยเด็กเล็กในวิกฤตโควิด-19: ให้การช่วยเหลือเด็ก ๆ ในศูนย์เด็กเล็กที่จำเป็นต้องปิดตัวลง มีผลกระทบต่อตัวเด็ก ๆ ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้ตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผู้ใหญ่ซึ่งต้องหยุดงานเพื่อดูแลเด็กเล็กเสียโอกาสในการทำงานหารายได้จนเจือจางเพราะเนื่องจากบางครอบครัวไม่มีศักยภาพในการดูแลเด็กเล็ก

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

ไม่มีข้อมูล

1.4) ภาศึเครือข่ายความร่วมมือ

มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

2) มูลนิธิซีดี (ธนาคารซีดีแบงก์)

2.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ประชากรผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งเด็กและเยาวชน

2.2) บทบาท/ภารกิจ

มูลนิธิซีดี ให้การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและศักยภาพทางเศรษฐกิจ รวมถึงความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนในชุมชนด้อยโอกาสทั่วโลก โดยพิจารณาให้ทุนสนับสนุนทางการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงทางการเงิน การพัฒนาอาชีพแก่เยาวชน และการเสริมศักยภาพให้แก่เมืองต่าง ๆ มูลนิธิซีดียึดหลักการในการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมที่มากกว่าเพียงการบริจาคเงิน ด้วยการอาศัยความเชี่ยวชาญของซีดีและพนักงานของบริษัทเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของมูลนิธิฯ ตลอดจนผลักดันให้เกิดประเด็นความคิดใหม่ ๆ และสร้างสรรค์นวัตกรรม

2.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

ไม่มีข้อมูล

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

มูลนิธิซีดีมีโครงการและกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่จากข้อมูลพบว่าเป็นโครงการที่สนับสนุนและช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากด้านการศึกษา ถึงแม้ว่าหลายโครงการจะจัดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาก็ตาม แต่เนื้อหาที่ส่งเสริมก็ยังเป็นการเน้นที่การส่งเสริมอาชีพและทักษะชีวิตด้านอื่น ดังโครงการต่อไปนี้

- **โครงการนักรูจักวัยทีน:** โครงการ 18 เดือน ที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน โดยให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างอาชีพ การสร้างรายได้ การเป็นผู้ประกอบการ และความรู้ทางการเงินแก่เยาวชน 600 คน จาก 5 โรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โครงการนี้ช่วยขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของเยาวชนโดยมีการให้คำแนะนำเส้นทางสู่การออม การฝึกฝนทักษะการประกอบอาชีพและการค้าขาย และฝึกการทำธุรกิจผ่านชมรมธุรกิจนักเรียน การเรียนรู้เชิงทฤษฎี และประสบการณ์ภาคปฏิบัติที่เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับจากโครงการนี้จะช่วยเพิ่มทักษะการจ้างงานและพฤติกรรมทางการเงินเชิงบวก

- **โครงการธนาคารนักเรียน:** นับตั้งแต่ พ.ศ. 2554 มูลนิธิซีดีประเทศไทยให้การสนับสนุนโครงการ “ธนาคารนักเรียน” ขององค์กร แพลน อินเตอร์เนชั่นแนล โดยสนับสนุนให้โรงเรียนก่อตั้ง

¹ ใจเป็นโครงการภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีมูลนิธิเพื่อ “คนไทย” และ สถาบัน Change Fusion ร่วมกันสร้าง

ธนาคารนักเรียนขึ้น พร้อมฝึกอบรมแนวคิดพื้นฐานด้านการออมและการธนาคาร ตลอดจนความรู้พื้นฐานทางการเงินแก่นักเรียน ในปี 3 ของโครงการได้มีการเพิ่มความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการรายย่อยเพื่อให้นักเรียนยืมเงินลงทุนจากธนาคารนักเรียนมาดำเนินธุรกิจ ปัจจุบันโครงการนี้ดำเนินสู่ปีที่ 6 และมีสมาชิกธนาคารฯ จำนวนกว่า 10,000 คนจากโรงเรียน 13 แห่งจากหลายภูมิภาคในประเทศ โดยสิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 ธนาคารมียอดเงินรวมกว่า 5.4 ล้านบาท (<https://www.citibank.co.th/th/citizenship.htm>)

- **โครงการเตรียมความพร้อมแก่เยาวชนเพื่อก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงาน (Aspiring Hospitality Workers of Tomorrow Initiative)** มูลนิธิซีดี มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (คีนัน) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) ร่วมปั้นโครงการเตรียมความพร้อมแก่เยาวชนเพื่อก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงาน หนุนพัฒนาทักษะด้านออนไลน์ให้แก่เยาวชนที่ขาดทุนทรัพย์ เพื่อสร้างแรงงานฝีมือในอนาคต พร้อมจัดเสวนา “เสริมทักษะ สู่งาน สร้างเยาวชน” หาทางออกการจ้างแรงงานและเสริมทักษะให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ คู่กับการเปิดตัวสถาบัน Kenan Micro and SME Academy ของคีนันอย่างเป็นทางการ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการประกอบอาชีพของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ จากรายงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่า ในไตรมาส 3 ของปีงบประมาณ 2564 ประเทศไทยประสบกับภาวะการว่างงานเพิ่มขึ้นสูงสุด โดยมีจำนวนผู้ว่างงานทั้งสิ้น 8.7 แสนคน จากจำนวนผู้ว่างงานดังกล่าว เป็นกลุ่มเด็กจบใหม่ถึงเกือบ 3 แสนคน ซึ่งการว่างงานเป็นระยะเวลานานจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนรุ่นใหม่และครอบครัว รวมถึงโอกาสที่จะได้เข้าสู่ตลาดแรงงานจะยากยิ่งขึ้น มูลนิธิซีดี และมูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย จึงได้จัดทำโครงการเตรียมความพร้อมแก่เยาวชนเพื่อก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงาน (Aspiring Hospitality Workers of Tomorrow Initiative)

โครงการดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือให้กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และโอกาส สามารถเข้าถึง การอบรมเสริมทักษะและงานที่มั่นคงในภาคการโรงแรม อาหาร และเครื่องดื่ม ซึ่งเป็นภาคธุรกิจหลักของประเทศไทย โดยได้รับความร่วมมือจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน กลุ่มโรงแรมชั้นนำ ได้แก่ โรงแรมคอนราด โรงแรมฮิลตันสุขุมวิท และโรงแรมโนโวเทลกรุงเทพฯสุขุมวิท ทั้งยังได้คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ช่วยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักการ และตรงต่อความต้องการของผู้ประกอบการอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ โครงการฯ ยังได้ช่วยเสริมความพร้อมของเยาวชนคนรุ่นใหม่ โดยใช้หลักสูตรที่พัฒนาโดย Kenan Micro and SME Academy แหล่งรวมความรู้และทักษะที่จำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อผู้ประกอบการไทย ไม่ว่าจะเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านการตลาดออนไลน์ แนวคิดพื้นฐานการเป็นผู้ประกอบการ และความรู้ทางการเงิน เพื่อให้กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้นได้รับการเตรียมความพร้อมให้ได้รับการจ้างงานที่มีคุณภาพ และเพิ่มประสบการณ์การทำธุรกิจออนไลน์ให้เป็นอีกหนึ่งช่องทางอาชีพทั้งในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และในอนาคต ซึ่งในปีที่ผ่านมา โครงการฯ ได้จัดกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 32 ชั่วโมง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 340 คน แบ่งเป็นพนักงานโรงแรมระดับเริ่มต้นและอดีตพนักงานโรงแรมที่ถูกเลิกจ้าง 171 คน และนักศึกษาจากสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล 169 คน (<https://mgronline.com/onlinesection/detail/9650000010204> (31 ม.ค 2565))

- **โครงการ Skilling Up Youth to Grow the EEC's Growth Program**

มูลนิธิซีดี ร่วมกับ มูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนา หรือ EDF นำร่องพัฒนาศักยภาพนักเรียนนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาประมาณ 2,500 คน จากวิทยาลัยในจังหวัดชลบุรีและจังหวัด

ระยอง จำนวน 10 โรงเรียน ตั้งแต่ปี 2563 เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับเทคโนโลยีอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ล่าสุดได้มีการอบรมการตลาดออนไลน์ ให้กับเยาวชนทั้ง 10 โรงเรียน ทั้งความรู้พื้นฐานและกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ การตลาดผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย การตลาดผ่านร้านค้าออนไลน์ การเปิดร้านและการทำโฆษณาในเฟซบุ๊กการจำหน่ายสินค้าและการสมัครเปิดร้านค้า และการทำโฆษณาใน Shopee ฯลฯ รวมถึงสร้างทักษะความเป็นผู้นำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นระบบ จนสามารถสร้างอาชีพของตัวเองได้ และถือเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าทำงาน ภายใต้กลุ่มอุตสาหกรรมอีอีซี (<https://www.thansettakij.com/lifestyle/511854> (29 ม.ค 2565))

• **โครงการพัฒนาอาชีพสำหรับเยาวชน (Career Development for Youth Program)**

มูลนิธิซีดี ร่วมมือกับ องค์กรแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย ดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพสำหรับเยาวชน (Career Development for Youth Program) สำหรับเยาวชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 6 แห่งทั่วประเทศ ผ่าน 3 องค์กรประกอบหลักในการดำเนินงาน ได้แก่ 1) การอบรมทักษะชีวิต 2) การอบรมทักษะอาชีพ และ 3) การอบรมการเตรียมความพร้อมในการทำงาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการได้รับโอกาสในการฝึกอบรมหลักสูตรทักษะและกิจกรรมที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกอันเหมาะสมแก่เยาวชน พร้อมทั้งช่วยพัฒนาความสามารถในการจัดการกับความต้อการและความท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างการทำงาน รวมทั้งเพิ่มพูนทักษะด้านอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้วยการสนับสนุนให้เยาวชนได้รับโอกาสในการฝึกงาน ผ่านการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ จากผู้ประกอบการธุรกิจหลากหลายประเภทอันจะนำไปสู่การได้รับการจ้างงานในงานที่เหมาะสมในอนาคตต่อไป (<https://siamrath.co.th/n/303869> (7 ธ.ค 2564))

2.4) ภาคิ เครือข่ายความร่วมมือ

(1) ความร่วมมือต่างประเทศ

- องค์กรแพลนอินเตอร์เนชั่นแนล
- มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย

2.4.1 ความร่วมมือในประเทศ

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- มูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนา หรือ EDF
- สถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
- ภาคธุรกิจเอกชน กลุ่มโรงแรมชั้นนำ โรงแรมคอนราด โรงแรมฮิลตัน สุขุมวิท และโรงแรมโนโวเทล กรุงเทพฯ
- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน
- คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

3) ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้แบงกิงคอร์ปอเรชั่น (HSBC)

3.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กด้อยโอกาส

3.2) บทบาท/ภารกิจ

บทบาทองค์กร: บริหารเงินส่วนบุคคลและการธนาคารพาณิชย์ ไปจนถึงบริษัทธนกิจ (corporate banking) และวาณิชธนกิจ การธนาคารเอกชนและการธนาคารโลก

3.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางการศึกษาโดยตรง

- HSBC ปันฝันสู่น้องผู้ยากไร้

กิจกรรม HSBC ปันฝันสู่น้องผู้ยากไร้ จัดขึ้นเพื่อการพัฒนาสังคม โดยมีเด็กในอุปการะของธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ปัจจุบันเป็นจำนวน 125 คนใน 6 จังหวัดได้แก่ ชัยภูมิ เพชรบูรณ์ เลย สกลนคร อุตรดิตถ์ และยโสธร โดยกิจกรรมเป็นการช่วยเหลือเด็กยากไร้ในด้านต่าง ๆ อาทิ งานห้องสมุดที่ยังไม่มีคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูล เด็กนักเรียนยังไม่มีโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ รวมถึงความต้องการพืชสมุนไพรและพืชแปลงเกษตรสำหรับริเริ่มโครงการเยาวชนเศรษฐกิจพอเพียง

- กิจกรรม HSBC พัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ห้องสมุดมีชีวิต

กิจกรรม HSBC พัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ห้องสมุดมีชีวิต จัดขึ้นโดยพนักงานธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ร่วมกันจัดหนังสือเข้าชั้นให้กับโรงเรียนต่าง ๆ โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้จัดหมวดหมู่หนังสือและจัดบอร์ดมุมความรู้

- โครงการ Bank on a Bright Future with HSBC

โครงการ Bank on a Bright Future with HSBC ของธนาคารเอชเอสบีซี ประเทศไทย ที่ประสานงานและดำเนินการโดยมูลนิธิ EDF เป็นโครงการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ ทำอาหารและเบเกอรี่ ศิลปะการแสดงของท้องถิ่น ทัศนกรรมการเรียนรู้การทำตลาดผลิตภัณฑ์และการสร้างแบรนด์ ให้กับนักเรียน 3,000 คน และครูจาก 30 โรงเรียนครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย นครพนม สกลนคร นนทบุรี และปทุมธานี สำหรับมูลนิธิ EDF เป็นองค์กรสาธารณกุศล ลำดับที่ 255 ของประเทศไทยที่มุ่งมั่นยกระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนไทยที่ด้อยโอกาสให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา โดยปัจจุบันดูแลมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนยากจนในจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพความรู้ พัฒนาทักษะการงานอาชีพของนักเรียนและชุมชน (RYT9, 2562)

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

กิจกรรม HSBC ช่วยน้องนาร่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่ธนาคารร่วมกันจัดกิจกรรมเพาะเห็ด ปลูกพืชสวนครัวและสมุนไพร 8 ชนิด ได้แก่ บวบเหลี่ยม, ถั่วฝักยาว, ถั่วพู, ตะไคร้, ชিং, ข่า, มะกรูด และถั่วลิ้นเต่า นอกจากนี้ธนาคารนำสื่อการเรียนการสอนมามอบให้กับโรงเรียน อันประกอบด้วยคอมพิวเตอร์ 2 เครื่อง, ชุดโต๊ะเก้าอี้, ชั้นวางหนังสือ, หนังสือที่ใช้บริการในห้องสมุด (มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.เพื่อเด็กและเยาวชน, ม.ป.ป.)

3.4) ภาคิเครือข่ายความร่วมมือ

- มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชน
- มูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนา

4) บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ (มูลนิธิเจริญโภคภัณฑ์)

4.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า

4.2) บทบาท/ภารกิจ

- บทบาทด้านเด็กและเยาวชน: สร้างโอกาสทางการศึกษา สร้างความมั่นคง ส่งเสริมสุขภาพ และทักษะอาชีพ
- บทบาทด้านผู้สูงอายุ: สร้างจิตสำนึกการกตัญญูรู้คุณ ยกย่อง และสร้างความสุขแก่ผู้สูงอายุ

- บทบาทด้านจัดความยากจน: ส่งเสริมอาชีพ รายได้ และพัฒนาระบบการจัดการการตลาด

4.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

- โครงการนักเรียนทุนในพระราชานุเคราะห์ จัดตั้งขึ้นโดยนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเรื่องการช่วยเหลือเยาวชนที่ขาดโอกาสในการศึกษาหรืออยู่ในถิ่นทุรกันดารให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการดำเนินโครงการสนับสนุนทุนการศึกษานักเรียนในพระราชานุเคราะห์ เริ่มดำเนินโครงการฯ ปี พ.ศ. 2546 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 18 ปี สำหรับการคัดเลือกผู้ที่จะได้ทุน คือ คัดเลือกนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีฐานะยากจนแต่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์พอที่จะสามารถศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้ตามระดับสติปัญญาและความสามารถให้เป็น “นักเรียนในพระราชานุเคราะห์” เพื่อให้ความรู้ทักษะและประสบการณ์สำหรับใช้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น วัตถุประสงค์โครงการได้แก่ สร้างโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาทัดเทียมเยาวชนในเมืองแล้วกลับไปพัฒนาชุมชนให้มีโอกาสเช่นเดียวกัน

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- โครงการพัฒนาอาชีพด้านการบริหาร ร่วมกับหน่วยงานภาคีฝึกวิชาชีพ จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ความรู้ด้านการดูแลผู้สูงอายุ ในหลักสูตร 70 ชั่วโมง 420 ชั่วโมง และหลักสูตรการดูแลเด็กเล็กและผู้สูงอายุ 840 ชั่วโมง เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชน และประชากรที่มีใจรักในงานบริหาร เข้ารับการฝึกวิชาชีพ ให้มีความรู้และทักษะในด้านการบริหารอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นอีกหนึ่งอาชีพทางเลือก ที่สามารถประกอบอาชีพในสถานประกอบการ หรือเป็นนักบริหารอิสระได้ อีกทั้งยังสามารถเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพได้ในอนาคตโดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ และทักษะด้านการบริหารที่ถูกต้องและเหมาะสม 2) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีมาตรฐานด้านอาชีพบริหาร เป็นที่ยอมรับ 3) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ในสถานประกอบการ/โรงพยาบาล และชุมชน 4) เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้ที่สนใจ ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือไม่สามารถศึกษาต่อในระบบ ให้มีทางเลือกในการฝึกวิชาชีพเพื่อมีอาชีพไว้รองรับในอนาคต 5) เพื่อผลิตบุคลากรด้านการบริหารที่สามารถให้ความรู้และบริการด้านสุขภาพกับชุมชน โดยคุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการมี 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ กลุ่มที่ 2 ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน และได้รับการรับรองความประพฤติจากสถานประกอบการว่าเป็นผู้มีความประพฤติดี ปฏิบัติงานด้วยความเรียบร้อย โดยมีอายุตั้งแต่ 18 – 45 ปี สัญชาติไทย ไม่จำกัดเพศ

- โครงการเลี้ยงไก่เพื่ออาหารกลางวันนักเรียน เป็นโครงการหนึ่งที่มูลนิธิฯ น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงห่วงใยในภาวะโภชนาการของเด็กนักเรียนและเยาวชนมาดำเนินการ เพื่อสร้างเสริมโภชนาการที่ดีแก่เยาวชนในชนบท ผ่านกิจกรรมการเลี้ยงไก่และนำผลผลิตไข่ไก่มาประกอบอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน และจำหน่ายภายในชุมชน โดยวัตถุประสงค์ของโครงการไม่เพียงแต่ต้องการผลผลิตไข่ไก่ให้เด็ก ๆ ได้รับประทาน ตลอดช่วงเวลาเปิดเทอมเท่านั้น แต่ยังต้องการให้เกิดการพัฒนาบริหารจัดการ โครงการเพื่อให้แต่ละโรงเรียน สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องอย่างยั่งยืน โครงการเลี้ยงไก่เพื่ออาหารกลางวันนักเรียนได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2564 รวม 860 แห่ง

ทั่วประเทศ แยกเป็นภาคเหนือ-228 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ-339 แห่ง ภาคกลาง-137 แห่ง ภาคตะวันออก-52 แห่ง และภาคใต้-104 แห่ง มีภาคีเครือข่ายร่วมเจตนารมณ์สนับสนุนโครงการฯ เช่น บมจ. เจริญโภคภัณฑ์อาหาร หอการค้าญี่ปุ่น-กรุงเทพฯ (Japanese Chamber of Commerce -Bangkok) และ บมจ. สยามแม็คโคร มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในทุกภูมิภาค เนื่องจากเด็กนักเรียนและเยาวชนมีปัญหาทุพโภชนาการเกินเกณฑ์ โดยสนับสนุนทุนก่อสร้างโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่ อุปกรณ์การเลี้ยง พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์และปัจจัยการเลี้ยง โดยมูลนิธิฯ เป็นผู้บริหารจัดการโครงการฯ และงบประมาณ ทำหน้าที่คัดเลือกโรงเรียน ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิควิชาการ การเลี้ยงไก่ไข่ในกรง และติดตามประสิทธิภาพการเลี้ยง ร่วมกับ บมจ. เจริญโภคภัณฑ์อาหาร

• **โครงการครอบครัวอุปการะในชุมชนวัฒนธรรม** มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อสร้างความรัก ความอบอุ่น และความมั่นคงทางจิตใจอย่างถาวรให้กับเด็กกำพร้า โดยมีครอบครัวอุปการะและชุมชนเป็นเป้าหมาย พร้อมถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงาม สำหรับเป้าหมายของโครงการได้แก่ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน พัฒนา ชัดเกล้า ให้เด็กกลุ่มนี้เป็นคนดี พลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการหนึ่งของการร่วมสร้างสรรค์อนาคตที่ดี และร่วมแก้ไขปัญหาระยะยาวของประเทศชาติอย่างมีเป้าหมายต่อไป หน่วยงานร่วมเจตนารมณ์ มีดังนี้ 1) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2) สหทัยมูลนิธิ 3) องค์การ Care for Children (Thailand) 4) องค์การ Step Ahead Bangkok 5) จังหวัด อำเภอบางบัวทอง สถาบันการศึกษา สถานพยาบาล วัด (ในพื้นที่ดำเนินโครงการฯ) โครงการครอบครัวอุปการะฯ เริ่มดำเนินโครงการฯ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 โดยรับเด็กอายุ 5-6 ปี จากสถานสงเคราะห์ ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสถานสงเคราะห์เอกชน ไปอยู่กับครอบครัวอุปการะ โดยมูลนิธิฯ พิจารณาคัดเลือกครอบครัวที่มีความเหมาะสมให้กับเด็กแต่ละราย เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ในสภาพแวดล้อมชุมชน ที่เอื้อต่อการมีวิถีชีวิตที่ดีงามพร้อมให้ได้รับการศึกษาสูงสุดตามศักยภาพ จนถึงอุดมศึกษา หรือการศึกษาสายอาชีพตามความสามารถ และความถนัด เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ ภายใต้กระบวนการดำเนินโครงการฯ 12 ขั้นตอน โดยดำเนินการใน 3 พื้นที่ คือ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และในปี 2563 ได้ขยายโครงการไปยังพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นำร่อง 3 จังหวัด คือ ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) (มูลนิธิเจริญโภคภัณฑ์พัฒนาชีวิตชนบท, 2564)

4.4) ภาคี เครือข่ายความร่วมมือ

- หน่วยงานภาคีฝึกวิชาชีพ
- บมจ. เจริญโภคภัณฑ์อาหาร
- หอการค้าญี่ปุ่น-กรุงเทพฯ (Japanese Chamber of Commerce -Bangkok)
- บมจ. สยามแม็คโคร
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- สถานสงเคราะห์เอกชน
- สหทัยมูลนิธิ
- องค์การ Care for Children (Thailand)
- องค์การ Step Ahead Bangkok
- จังหวัด อำเภอบางบัวทอง สถาบันการศึกษา สถานพยาบาล วัด (ในพื้นที่ดำเนินโครงการฯ)

5) บริษัท SCG (มูลนิธิ SCG)

5.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

เยาวชนและแรงงาน

5.2) บทบาท/ภารกิจ

มูลนิธิเอสซีจี เชื่อมั่นว่าสังคมคุณภาพต้องประกอบด้วยคนเก่งและดีจึงมุ่งมั่นเสริมสร้างศักยภาพของ คนโดยเน้นที่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาชาติในอนาคตรวมถึงปลูกฝังจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อจุดประกายให้เกิดการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ต่อสังคมและขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความยั่งยืน มูลนิธิเอสซีจี “เราสนับสนุนเด็กไทยให้ก้าวเดินไปสู่ความฝันแห่งการศึกษาที่สำเร็จงดงาม”

5.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

- **โครงการ Sharing the Dream โดยมูลนิธิเอสซีจี** จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติดี มีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาต่อ แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยไม่มีภาระผูกพันต้องใช้คืน โดยลักษณะการให้ทุนการศึกษามูลนิธิเอสซีจี เป็นทุนให้เปล่า ไม่มีภาระผูกพันต้องใช้คืน และเป็นทุนการศึกษาต่อเนื่องจนจบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี เพื่อให้นักเรียนทุนมีหลักประกันด้านการศึกษาว่าจะสามารถเรียนจนจบตลอดรอดฝั่งตามที่ตัวเองใฝ่ฝันได้ปัจจุบัน มูลนิธิเอสซีจีมีนักเรียนทุน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับปริญญาตรี มากกว่า 3,000 ทุน ซึ่งนับตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบันได้มอบทุนการศึกษา ไปแล้วกว่า 90,000 ทุน เป็นเงินทั้งสิ้นกว่า 900 ล้านบาท โดยทุนการศึกษาของมูลนิธิฯ จะแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) ทุนอาชีพผู้มีมือชน คนสร้างชาติ (Skilled Professional for the Future Scholarship): ทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนอาชีพ ให้ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพ อันเป็นฟันเฟืองในการพัฒนาประเทศ 2) ทุนบุตรผู้บำเพ็ญประโยชน์ (Social Volunteering Scholarship): ทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนผู้ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคม โดยทุนนี้มอบให้แก่บุตรหลานของผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม เพื่อตอบแทนการทำดีของบุคคลที่ทำประโยชน์เพื่อสังคมเหล่านี้ 3) ทุนนักเรียนที่มีความสามารถเป็นพิเศษ (Talented and Professional Scholarship): ทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนผู้ที่มีความสามารถพิเศษต่าง ๆ อาทิ ความสามารถด้านกีฬา ด้านการแพทย์ พยาบาล และวิทยาศาสตร์ 4) ทุนนักเรียนด้อยโอกาส (Underprivileged Scholarship) ทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนนักเรียนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจศึกษาเล่าเรียน แต่ขาดโอกาสทางการศึกษา อันเนื่องมาจากความยากจน ขาดแคลนทุนทรัพย์ 5) ทุนความร่วมมือ (Collaborative Scholarship) ทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนระยะสั้นที่มุ่งสร้างทักษะอันนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ

- **โครงการ “ปันโอกาส”** ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้พนักงานเอสซีจีใช้ความรู้ความสามารถสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ที่นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติแล้ว ยังนำไปสู่แนวทางของการทำประโยชน์เพื่อสังคมในรูปแบบที่หลากหลาย โดยอาศัยความร่วมมือกับคนในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป โดยตลอดระยะเวลา 14 ปีที่ผ่านมา มีเพื่อนพนักงานเอสซีจีที่เข้าร่วมโครงการแต่ละปีไม่ต่ำกว่า 3,000 คน และดำเนินโครงการไปแล้ว 2,287 โครงการ กระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัดของประเทศไทย โดยโครงการ “ปันโอกาส” มีส่วนในการส่งเสริมสังคมเข้มแข็งในมิติที่หลากหลาย อาทิ การส่งเสริมการศึกษา การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม หรือกระทั่งการช่วยเหลือสังคมยามเกิดวิกฤต ดังเช่นในปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ มูลนิธิฯ จึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินโครงการภายใต้ชื่อ “ปันโอกาส (เฉพาะกิจ) สู้โควิด-19” เพื่อให้สอดคล้องตามสถานการณ์ และสนับสนุนให้เพื่อนพนักงานเอสซีจีได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเยียวยาสังคม รวมทั้งให้

กำลังใจแก่ชุมชน กลุ่มผู้ขาดโอกาส ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ให้สามารถก้าวข้ามผ่านวิกฤตนี้ไปได้อย่างเข้มแข็ง (SCG Foundation มูลนิธิเอสซีจี, 2563)

- **โครงการ Learn to Earn : การเรียนรู้เพื่ออยู่รอด** สนับสนุนทุนการศึกษาในสาขาที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดและนำมาประกอบอาชีพได้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการให้โอกาสสร้างอาชีพ โครงการแบ่งเป็นทุนการศึกษาดังนี้ 1) การเรียนในระบบการศึกษาปกติ ระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรี ในสาขาสาธารณสุข การแพทย์ อุตสาหกรรม ดิจิทัลเทคโนโลยี เกษตรสมัยใหม่ เป็นต้น โดยในปี 2564 มูลนิธิฯ ได้มอบทุนการศึกษา จำนวน 1,200 ทุน 2) การเรียนในหลักสูตรระยะสั้น เรียนเร็ว จบเร็ว ได้งานเร็ว (ระยะเวลาในการเรียนไม่เกิน 1 ปี) เช่น ผู้ช่วยพยาบาล ผู้ช่วยทันตแพทย์ นักบริหาร นวดแผนไทย ช่างอเนกประสงค์ การปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ โดยในปี 2564 มูลนิธิฯ ได้มอบทุนการศึกษา จำนวน 120 ทุน (SCG. , ม.ป.ป)

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

- **เทศกาลนิทานในสวน** กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีความร่วมมือกับมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก และกรุงเทพมหานคร จัดกิจกรรมเพื่อให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของการเล่านิทานอ่านหนังสือ

- **โครงการหนังสือเล่มแรก** โครงการร่วมกับมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กสนับสนุนโครงการหนังสือเล่มแรกแก่ 600 ครอบครัวทั่วประเทศด้วยการมอบชุดหนังสือเล่มแรก ซึ่งประกอบด้วยตุ๊กตา คุกกี้ พ่อแม่ชอบหนังสือ หนังสือภาพสำหรับเด็กและคำแนะนำในการสร้างความเข้าใจ เทคนิคและวิธีการใช้หนังสือกับลูกเล็ก จากการติดตามผลการใช้หนังสือตามโครงการหนังสือเล่มแรกพบว่าเด็ก ๆ ในครอบครัวเหล่านี้ มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านภาษาและมิติสัมพันธ์สูงกว่าเด็กทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด

- **โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** โครงการร่วมมือกับมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก และบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง (มหาชน) จัดทำโครงการเชิงปฏิบัติการการสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็ก เพื่อเพิ่มจำนวนนักเขียนหนังสือภาพที่มีคุณภาพ ส่งเสริมและผลักดันให้มีการสร้างสรรค์หนังสือสำหรับเด็กให้มากขึ้น โดยจัดให้มีการอบรมนักประพันธ์และนักวาดภาพประกอบหนังสือเด็ก

- **โครงการอบรมนักศึกษาสาธารณสุขเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย** โครงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่นักศึกษาที่กำลังเรียนด้านการสาธารณสุขเพื่อผสมผสานองค์ความรู้ด้านสาธารณสุขเข้ากับความรู้เพื่อพัฒนาเด็กด้วยการใช้หนังสือ เพื่อกลับไปพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ปฏิบัติงานของตนเอง ภายหลังจากจบการศึกษาในอนาคต

- **โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือ (พื้นที่ดอยตุง)** โครงการร่วมกับมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และหน่วยราชการต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาเด็กด้วยหนังสือแก่พ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้อย่างครบวงจร

- **โปสเตอร์วันหนังสือเด็กนานาชาติและวันหนังสือเด็กแห่งชาติ** คณะกรรมการนานาชาติด้านหนังสือเด็กและเยาวชน กำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปี เป็นวันหนังสือเด็กนานาชาติ มูลนิธิซิเมนต์ไทยจึงร่วมกับมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก ผลิตโปสเตอร์สำหรับการรณรงค์ภายในประเทศให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมรับรู้ถึงความสำคัญของการเล่านิทานอ่านหนังสือและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือเด็กให้แพร่หลายต่อสาธารณะ (SCG, ม.ป.ป)

5.4) ภาควิชาช่วยความร่วมมือ

- มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
- บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
- หน่วยงานราชการต่าง ๆ

6) บริษัทไฟเซอร์ (ประเทศไทย) จำกัด / มูลนิธิไฟเซอร์ (PFIZER THAILAND FOUNDATION)

6.1) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

ผู้ป่วยเด็กเรื้อรัง นักศึกษาแพทย์ ผู้ที่ได้รับเชื้อเอชไอวี

6.2) บทบาท/ภารกิจ

(1) ภารกิจองค์กร: การเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการกุศล ที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิชาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์ และสาธารณสุข ซึ่งประเทศไทยยังขาดแคลนบุคลากรด้านนี้

(2) บทบาทด้านการส่งเสริมสุขภาพ: เพราะเราเห็นความสำคัญของร่างกายและจิตใจที่มนุษย์ทุกคนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ดังนั้นเราจึงมอบโอกาสด้านส่งเสริมสุขภาพทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ

(3) บทบาทด้านการศึกษา: มูลนิธิไฟเซอร์ประเทศไทย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ในประเทศที่กำลังพัฒนา เราจึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาด้านการแพทย์ เพื่อช่วยให้ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีบุคลากรทางการแพทย์ที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อประชากร โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา 12 แห่งในประเทศไทย กัมพูชาและเวียดนาม

(4) บทบาทด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต: มูลนิธิไฟเซอร์ ประเทศไทย ภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชีวิตของคนไทย ผ่านโครงการเงินกู้ดอกเบี่ยต่ำสำหรับผู้ที่ได้รับเชื้อเอชไอวี โครงการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติสึนามิ และโครงการพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะชีวิตที่จำเป็นของเด็ก

6.3) เครื่องมือ กิจกรรม หรือ โครงการที่ใช้ในการส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคม

(1) โครงการที่ส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยตรง

- โครงการพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะชีวิตที่จำเป็นของเด็ก เป็นโครงการที่ได้ร่วมมือกับมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและเสริมสร้างทักษะชีวิตอื่น ๆ ที่จำเป็นให้กับเด็กนักเรียนในจังหวัดสตูล

- โครงการสนับสนุนการฝึกอบรมแพทย์ต่อยอดสำหรับแพทย์ลาว เป็นการมอบทุนการศึกษาให้กับแพทย์ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมในสายกุมารเวชศาสตร์ และอายุรเวชศาสตร์ โดยได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และองค์กรเฮลท์ พรอนเทียร์

- โครงการกิจกรรมเพื่อสังคมของนักศึกษาแพทย์ โครงการกิจกรรมเพื่อสังคมของนักศึกษาแพทย์ เป็นโครงการที่จัดให้กับนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า นอกเหนือจากการให้โอกาสแก่นิสิตนักศึกษาแพทย์ได้ฝึกแก้ไขปัญหาสุขภาพในสภาพแวดล้อมจริงในชุมชนแล้ว กิจกรรมดังกล่าวยังช่วยสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและความรักในงานจิตอาสาอีกด้วย นอกจากนี้ได้สนับสนุนเว็บไซต์ขององค์กรทางการแพทย์และเภสัชศาสตร์ 3 แห่งได้แก่ แพทยสภา สภาเภสัชกรรม และแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย

• **ทุนการศึกษา** ทุนการศึกษาโดยไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ ให้แก่นักเรียนนักเรียน นิสิต นักศึกษาเพื่อศึกษาต่อในสาขาแพทยศาสตร์ เกษษศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย 12 แห่งในประเทศไทย กัมพูชาและเวียดนาม

(2) โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ

โครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำเยาวชน คือการสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของมูลนิธิไฟเซอร์ประเทศไทย ในการร่วมสร้างอนาคตที่ดีให้แก่ประเทศชาติ โครงการนี้จัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2549 โดยร่วมมือกับ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติสึนามิในจังหวัดพังงา โครงการนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 6 ปี เรามุ่งที่จะพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะชีวิตให้กับเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ที่โรงเรียนบ้านปิใหญ่และโรงเรียนบ้านตุ่ตตรา อำเภอละกู จังหวัดสตูล โดยไม่เพียงแต่จะปรับปรุงความสามารถด้านการอ่าน แต่ยังเสริมสร้างทักษะด้านการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล การสื่อสาร การแก้ปัญหา การบริหารอารมณ์ ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการมีความรับผิดชอบต่อชุมชน กิจกรรมส่วนหนึ่งของโครงการนี้ คือ การปรับปรุงห้องสมุดและเพิ่มจำนวนหนังสือที่น่าสนใจและเหมาะสมกับเด็ก นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ค่ายทักษะชีวิตและการปั้นดินน้ำมัน เพื่อสอนทักษะชีวิตในภาคปฏิบัติ ซึ่งทักษะเหล่านี้จะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถก้าวเดินไปยังจุดหมายที่ตั้งไว้ และทำความฝันให้เป็นความจริงขึ้นมาได้ (มูลนิธิไฟเซอร์ประเทศไทย, ม.ป.ป)

6.4) ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ

- มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย
- สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- องค์กรเฮลธ์ ฟรอนเทียร์

5.5 สรุบบทบาทของภาคเอกชนในการส่งเสริมสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก

1) **บทบาทภาคเอกชนต่อกลุ่มเป้าหมาย** บทบาทที่สำคัญคือการสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรฐานรากโดยเฉพาะที่อยู่ในวัยเรียน และมีที่ต่อเนื่องไปถึงการสนับสนุนการประกอบอาชีพด้วย ทั้งนี้การสนับสนุนทุนมีทั้งในลักษณะที่เป็นการให้ทุนโดยตรงกับเด็กและเยาวชนฐานราก ส่งเสียให้เรียนหนังสือต่อเนื่อง และในลักษณะที่ให้ทุนสนับสนุนไปยัง NGOs ต่าง ๆ ภายในประเทศ เพื่อให้นำไปช่วยเหลือพัฒนากลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการให้ความรู้ในเรื่องที่เป็นความถนัดขององค์กรกับกลุ่มเป้าหมาย ประชากรฐานรากทั้งที่เป็นเด็กเยาวชนทั่วไปและกลุ่มพิเศษ เช่น กลุ่มที่อยู่ในความควบคุมดูแลของภาครัฐ สถานสงเคราะห์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วย

2) **ปัญหาของปัญหาหรือช่องว่างสำคัญในการทำงานเพื่อขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานรากขององค์กรภาคเอกชน** คือ การที่เข้าไม่ถึงหรือหากกลุ่มเป้าหมายที่ตรงกับความต้องการให้ความช่วยเหลือขององค์กรไม่เจอ และ การที่กลุ่มเป้าหมายขาดโอกาสอย่างมากที่จะเข้าถึงการช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง เช่น ไม่มีความรู้ ไม่มีเทคโนโลยีตามสมัยที่จะช่วยให้ได้รับการสนับสนุนทุนและความรู้อื่น ๆ ได้อย่างตลอดรอดฝั่ง จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายหลุดออกจากความช่วยเหลือไป

บทที่ 6

แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการทำงานของ NGOs ในการส่งเสริมให้เกิดการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา

6.1 กลุ่มเป้าหมายเปราะบาง

ในส่วนนี้เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานส่งเสริมการยับยั้งสถานะทางสังคมของกลุ่มประชากรฐานรากในด้านการส่งเสริมการศึกษาที่ชัดเจนและเห็นภาพเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทางคณะผู้วิจัยได้สรุปสังเคราะห์กลุ่มประชากรฐานราก ออกเป็น “กลุ่มเป้าหมายเปราะบาง” ที่ควรเร่งให้การช่วยเหลือ สนับสนุนการยับยั้งสถานะทางสังคม ตามผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ระดมความเห็นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ตามที่การวิจัยนี้ทำการศึกษา เพื่อให้เห็นถึงการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดูแลกลุ่มเป้าหมายเปราะบางเหล่านั้นอยู่ เป็นช่องทางให้เห็นความร่วมมือทั้งที่มีอยู่และที่ต้องการจะเพิ่มเติม

ตารางที่ 6 การจำแนกกลุ่มเด็กเปราะบาง

กลุ่มเด็กเปราะบาง	ประเด็นปัญหา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร/NGOs	UN
1. เด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา/ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา	1. ไม่มีความรู้เพียงพอในการประกอบอาชีพ 2. มีภาวะพึ่งพิงยาวนาน 3. เข้าไม่ถึงโอกาสหรือสวัสดิการรัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) - กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน) - สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร - ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 	<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิ CITY ธนาคาร ซิตี้แบงก์แห่งประเทศไทย - มูลนิธิ SCG - มูลนิธิเจริญโภคภัณฑ์ - บริษัทแจ็กเจีย อุตสาหกรรม (ไทย) จำกัด (มหาชน) - ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้แบงกิงคอร์ปอเรชั่น (HSBC) 	<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย - มูลนิธิเกื้อฝัน - มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก - มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชนฯ - มูลนิธิสยามกัมมาจล - องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย - มูลนิธิอินเทอร์เน็ตรวมพัฒนาไทย - มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ - มูลนิธิดวงประทีป - มูลนิธิยุวพัฒน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) - องค์กรกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)
2. เด็กไร้สัญชาติและต่างด้าว	1. ไม่มีเลข 13 หลัก เข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน 2. เข้าไม่ถึงข้อมูลพ่อแม่ไม่มีความรู้			<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย - มูลนิธิเกื้อฝัน - มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)

กลุ่มเด็กเปราะบาง	ประเด็นปัญหา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร/NGOs	UN
	3.เจ้าหน้าที่ภาครัฐขาดความรู้ความเข้าใจ			<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย - มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ - องค์กรแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล - องค์กรช่วยเหลือเด็ก (ประเทศไทย) 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (Unicef) - โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)
3.เด็กในสถานพินิจฯ	เด็กไม่ได้รับโอกาสจากสังคมทั้งในด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำผิดซ้ำ	- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- มูลนิธิ CITY ธนาคารซีทีแบงก์แห่งประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย - มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ - องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย 	
4.เด็กที่อยู่ในสภาวะการณ์ที่มีความเสี่ยงต่างๆ ได้แก่	บริบทและความเสี่ยงหลายประการที่ไม่สนับสนุนให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามช่วงวัย และไม่ได้รับการศึกษาหรืออาจจะหลุด		- มูลนิธิ SCG	<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย - มูลนิธิเกื้อฝัน - มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก - มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชนฯ - มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก - มูลนิธิสยามกัมมาจล 	

กลุ่มเด็กเปราะบาง	ประเด็นปัญหา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร/NGOs	UN
	ออกจากระบบการศึกษา			<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย - มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ - มูลนิธิดวงประทีป - มูลนิธิบ้านนกขมิ้น - สมาคมสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ - มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย 	
เด็กยากจน		- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ).	- มูลนิธิ SCG	<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย - มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี - มูลนิธิเกื้อฝันเด็ก - มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก - องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (Unicef) - โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

กลุ่มเด็กเปราะบาง	ประเด็นปัญหา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร/NGOs	UN
				<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิดวงประทีป - สมาคมสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ 	
เด็กเร่ร่อน		<ul style="list-style-type: none"> - สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร - กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ). 		<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ - มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก - องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย - มูลนิธิดวงประทีป - มูลนิธิบ้านนกขมิ้น 	
เด็กในชุมชนแออัด		<ul style="list-style-type: none"> - สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร - กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิ CITY ธนาคาร ซิตี้แบงก์แห่งประเทศไทย 	<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิไรท์ทูเพลย์ - มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก - องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย - มูลนิธิดวงประทีป - มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก 	
เด็กถูกกระทำความรุนแรง		<ul style="list-style-type: none"> - กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 		<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย - มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย 	

กลุ่มเด็กเปราะบาง	ประเด็นปัญหา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร/NGOs	UN
				- องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย	
เด็กพิการ/เด็กที่มีภาวะเจ็บป่วยทั้งทางกายและจิตใจ		- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- มูลนิธิไฟเซอร์ - บริษัทไฟเซอร์ (ประเทศไทย) จำกัด	- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมนำพัฒนาไทย - มูลนิธิโรทีทูเพลย์ - มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชนฯ	
เด็กกำพร้า		- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) - กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์		- มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย	- องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (Unicef)
เด็กติดยาเสพติด		- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร		- มูลนิธิดวงประทีป	
เด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19		- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ).		- มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก - องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย	

กลุ่มเด็กเปราะบาง	ประเด็นปัญหา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร/NGOs	UN
		- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์		- มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็ก และเยาวชนในพระ ราชูปถัมภ์สมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	

หมายเหตุ การจัดกลุ่มเปราะบางเป้าหมายสำคัญนี้ เป็นการจัดกลุ่มที่รวบรวมจากข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยร่วมกันระบุ ซึ่งมีการระบุที่หลากหลายกลุ่ม ทีมวิจัยจึงนำมาจัดกลุ่มที่มีลักษณะร่วมในปัญหาที่ชัดเจน และพิจารณาความเชื่อมโยงของปัญหาของกลุ่มเป้าหมายต่อการศึกษาหรือโอกาสที่จะได้รับการศึกษาด้วย เนื่องจากการศึกษานี้มุ่งเน้นที่การช่วยสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก ในด้านการศึกษา

6.2 โอกาส ช่องทาง หรือช่องว่างบางประการของการทำงานขยับสถานะทางสังคมที่ NGOs จะเข้ามาร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ

จากตารางได้แสดงให้เห็นถึงโอกาสในการเชื่อมโยง ร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งในส่วนนี้ทางคณะนักวิจัยได้วิเคราะห์เป็นโอกาสหรือช่องทางของ NGOs ที่จะเข้ามาร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาค NGOs ด้วยกันเอง ได้ดังนี้

- 1) ร่วมมือระหว่าง NGOs ด้วยกันเองเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ในการเข้าถึงการสนับสนุนของภาครัฐและเอกชนในการพัฒนา ขยับสถานะทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย
- 2) รับหน้าที่เป็นผู้เล่นสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ ที่มีความได้เปรียบในเรื่องการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง และสามารถอยู่พัฒนากลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง (ภายใต้การสนับสนุนจากรัฐและเอกชน)
- 3) พัฒนาทักษะ องค์ความรู้ของบุคลากรของตนเองอย่างรอบด้าน โดยขอความร่วมมือจากภาครัฐ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษา ที่มีองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย และหลักวิชา เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเป็นผู้เข้าถึงและขยับสถานะทางสังคมของกลุ่มเป้าหมายได้
- 4) รับความรู้หรือนโยบายที่อุดมศึกษามีไปต่อยอดทั้งในการปฏิบัติในพื้นที่กับกลุ่มเป้าหมายและช่วยขับเคลื่อนในแง่ของการทำให้โยบายนั้นมีเสียงดังขึ้น ได้รับการสนใจหรือมองเห็นมากขึ้น
- 5) สนับสนุนกลุ่มเป้าหมายผ่านทางโครงสร้างที่มีอยู่แล้วในภาครัฐ เช่น สภาดูแล การรวมตัวของเด็กกลุ่มต่าง ๆ หรือโครงสร้างที่เป็นทางการอื่น ๆ เพราะโครงสร้างเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้ตัวกลุ่มเป้าหมายเองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและในปัจจุบันโครงสร้างเหล่านี้ยังไม่ค่อยมีบทบาทเท่าที่ควร

6.3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

จากผลการศึกษาข้างต้นนั้น คณะผู้วิจัยสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการทำงานของ NGOs ในการส่งเสริมให้เกิดการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานรากในด้านการส่งเสริมการศึกษา ในลักษณะของขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

- 1) การระบากลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคม
- 2) การระบุหน่วยงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายการขยับสถานะทางสังคมเหมือนกันให้ชัดเจน เพื่อสะท้อนภาพการทำงานว่ากลุ่มเป้าหมายกลุ่มใดมีหน่วยงานใดช่วยเหลือสนับสนุนอยู่บ้าง ซึ่งน่าจะนำมาสู่การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือได้ดีขึ้น
- 3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันของทุกภาคส่วน ทั้งข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ รวมถึงผลของการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ที่แต่ละภาคส่วนทำอยู่
- 4) ประสาน “ขอ” หรือ “ให้” ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงานส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม จากแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการทำงานข้างต้นนั้น ทุกภาคส่วนอาจต้องมีความร่วมมือกันในการสร้าง “คณะทำงาน” หรือ “หาคณตรงกลาง” ที่จะมาทำหน้าที่เป็น “กลไก” สำคัญในการขับเคลื่อน ประสานความร่วมมือเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้จริง ซึ่งในผลการศึกษาข้อสุดท้ายคณะผู้วิจัยจะได้สรุปไว้ใน

ส่วนของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา ภายใต้บทบาทของ NGOs และ ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อไป

บทที่ 7

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา ภายใต้บทบาทของ NGOs และ ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ

จากผลการศึกษาทุกส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ผ่านมาทุกข้อ คณะผู้วิจัยสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ในด้านการส่งเสริมการศึกษา ภายใต้บทบาทของ NGOs และความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก

1) การขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ควรพิจารณากลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชนให้ครบทุกมิติ ไม่เพียงส่งเสริมหรือเน้นไปที่ระบบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น อาจแบ่งเป็น

1.1) ตัวกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาทางด้านจิตใจ การทำให้เด็กมีและเห็นคุณค่าในตนเอง สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง รวมทั้งการพัฒนา Soft skill บางอย่างที่เป็น และหรือทักษะชีวิตด้วย

1.2) บริบทแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของกลุ่มเป้าหมาย ควรได้รับการดูแลช่วยเหลือสนับสนุนให้อยู่ในสภาพที่ดีเพียงพอที่จะเอื้อให้กลุ่มเป้าหมายคือเด็กและเยาวชนฐานรากสามารถขยับสถานะทางสังคมในด้านการศึกษาได้ด้วย

1.3) ระบบหรือโครงสร้างการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมต้องมีทั้งในด้านการศึกษา ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการและปัญหาที่แตกต่างกัน และระบบการคุ้มครองทางสังคมที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายรวมถึงทุกคนสามารถเข้าถึงสวัสดิการ การศึกษา การประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

2) การพัฒนาความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานรากจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลกลาง ที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนกันได้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพของการดูแลช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในแง่ของการหาหรือระบุตัวตน พิกัด ปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย การประสานความร่วมมือ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการช่วยเหลือ และการติดตามประเมินผล

3) การส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ภาคส่วนที่น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการระบุตัวตนกลุ่มเป้าหมายฐานรากได้ดีและชัดเจนที่สุด ได้แก่ องค์กรภาครัฐในท้องถิ่น ควรเพิ่มบทบาทหรือกระจายอำนาจและการสนับสนุนต่าง ๆ ให้กับส่วนนี้ เพราะเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับเป้าหมายที่สุด

4) การส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ควรมีการร่วมมือกันดำเนินงานของทุกภาคส่วนอย่างครบวงจรของการส่งเสริมหรือให้ความช่วยเหลือ โดยอาจแบ่งเป็นกระบวนการหลัก

4.1) การค้นหาหรือระบุตัวตนของกลุ่มเป้าหมาย

4.2) การทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการศึกษา (ทุกรูปแบบ) หรือการช่วยเหลือในด้านอื่นๆ

4.3) การติดตามประเมินผล ซึ่งอาจนำมาสู่การช่วยเหลือเพิ่มเติมหรือทำซ้ำ

5) การส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ควรพิจารณาการให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมเป็นรายปัจเจก (อาจเป็นกลุ่มที่มีลักษณะปัญหาเหมือนกัน) โดยมีการทำแผนรายบุคคล Individual Plan เพื่อให้สามารถช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือพัฒนากลุ่มเป้าหมายได้ตรงกับจุดและเหมาะสมมากที่สุด

6) ทุกภาคส่วนควรร่วมมือกันในเรื่องต้นในการจัดหา “คนกลาง” หรือ “หน่วยงานกลาง” ที่จะมาทำหน้าที่ประสาน เชื่อมโยง ขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างกันในทุกขั้นตอน ที่จำเป็นเร่งด่วนที่สุดน่าจะเป็นในส่วนของ “ฐานข้อมูล” ที่เป็นจริงและถูกต้องตรงกัน ที่ทุกภาคส่วนสามารถนำไปใช้ได้ในทุกกระบวนการของการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ทั้งนี้คนกลางหรือหน่วยงานกลางนั้น อาจอยู่ในรูปของ คณะทำงาน ที่ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วน

7) ภาครัฐควรพิจารณาปรับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นการจำกัดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น ๆ ที่จะเข้ามาร่วมทำงานในการส่งเสริมการยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

7.2 การนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปปฏิบัติ

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทั้ง 7 ประการข้างต้นนั้น นำไปสู่แผนหรือข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้ โดยแบ่งตามขั้นตอนการปฏิบัติเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะประกอบไปด้วยวิธีการ แนวทาง หรือรายละเอียดอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งหน่วยงานกลางในการดำเนินงานการยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก

“หน่วยงานกลาง” ที่จะต้องจัดตั้งขึ้นนี้เพื่อให้มีหน้าที่ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ รวบรวมข้อมูลทั้งหมดอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการยกระดับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก ไม่ว่าจะเป็น จำนวน พิกัดของกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ องค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานอยู่รวมถึงรายละเอียดการช่วยเหลือต่าง ๆ ทั้งนี้หน่วยงานกลางนี้ควรที่จะตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานใหม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง โดยอาจตั้งในลักษณะ องค์กรมหาชน องค์กรอิสระ หรือ สมาคม เช่น การตั้งเป็น Social Mobility Consortium หรือ องค์กรร่วมขับเคลื่อนการเลื่อนสถานะทางสังคม ที่อาจใช้ชื่อว่า สำนักงานบูรณาการขับเคลื่อนการยกระดับสถานะทางสังคม (Integrated Office for Social Mobility Implementation -IOSMI)

1.1) ลักษณะของหน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้น

ควรจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล มีผู้บริหารสำนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการทำงาน และมีสมรรถนะในการทำงานสูง เป็นองค์กรที่มีบุคลากรของตนเองอย่างเพียงพอ มีแนวทางการทำงานที่สามารถทำงานแบบบูรณาการกับหน่วยงาน ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประสานจุดแข็งของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกันได้อย่างสอดคล้อง ลงตัว เป็นการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร (ค้นหาเป้าหมาย ช่วยเหลือ ประเมินผล) บนพื้นฐานของฐานข้อมูลส่วนกลางที่เกิดจากการพัฒนาความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ที่ช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลในระดับปัจเจกบุคคล เอื้อต่อการพิจารณาให้ความช่วยเหลือส่งเสริม เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้เป็นรายบุคคล สามารถทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Plan) ที่ทำให้ช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ตรงจุด

เป้าหมายหรือผลลัพธ์ของการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง กำหนดให้เป็นจำนวนเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่สามารถยกระดับสถานะทางสังคมได้ ทั้งโดยการเข้าระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน การหลุดพ้นจากความเปราะบางทางสังคม เศรษฐกิจ หลุดพ้นจากความยากจน สามารถช่วยเหลือตนเอง

และครอบครัวได้ในทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงสามารถช่วยเหลือผู้อื่น ไม่มุ่งเน้นการทำงานแบบตบใจหยาบ ตัวชี้วัดแต่ไม่สามารถทำให้เกิดการเลื่อนสถานะทางสังคม

1.2) แผนการหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดหน่วยงานกลางตาม ขั้นตอนนี้

(1) การจัดทำ พรบ. ในการขับเคลื่อนการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง

(2) สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานของทุกภาคส่วน เช่น การสนับสนุนองค์กรภาคธุรกิจเอกชนที่เข้าร่วมโดยใช้มาตรการลดหย่อนภาษี มาตรการดอกเบี้ยเงินกู้อัตราต่ำให้กับ Social Enterprise การมอบรางวัลให้หน่วยงานของรัฐ รวมถึงการสนับสนุนเงินทุนให้แก่องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) เป็นต้น

(3) ประชุมระดมความคิดเห็นขององค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือแนวทางในการดำเนินการจัดตั้งคณะทำงาน โดยในช่วงแรกนี้อาจมีหน่วยงานภาครัฐ (สอวช.) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพในการประสานดำเนินการในช่วงแรกก่อนจะมีคณะทำงานประจำหน่วยงานกลาง

(4) กำหนดกระบวนการการคัดเลือกหน่วยงานที่จะเข้ามาเป็นคณะทำงาน โดยการกำหนดคุณสมบัติและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ กำหนดวาระในการทำงานของคณะทำงาน กำหนดตารางการดำเนินการต่าง ๆ วางแผนการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

(5) การปรับเปลี่ยน mindset วิธีคิด วิธีการทำงาน ในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานที่นำไปสู่ผลลัพธ์คือ กลุ่มเป้าหมายสามารถขยับสถานะทางสังคม หลุดพ้นจากความเปราะบาง ด้วยการจัดทำกระบวนการปรับเปลี่ยน mindset ในการทำงาน จาก mindset ที่เป็นอยู่ ไปสู่ mindset ใหม่ ที่ตอบสนองการขยับสถานะทางสังคมได้จริง เช่น การจัดทำโครงการเชิงปฏิบัติการในการปรับเปลี่ยน mindset ที่มุ่งความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัย NGOs องค์กรภาครัฐในท้องถิ่น ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนเป้าหมายมากที่สุด

(6) การปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้งบประมาณของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้สามารถใช้งบประมาณมาจำแนกแจกจ่ายหรือสนับสนุนให้กับองค์กรไม่แสวงหากำไร รวมถึงภาคเอกชน ที่ทำงานในด้านนี้ รวมถึงระเบียบกฎเกณฑ์ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การร่วมกันดำเนินการระหว่างกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ มหาวิทยาลัย และบริษัทธุรกิจเอกชนในการช่วยให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนหนังสือ ฝึกฝนพัฒนาทักษะ และทำให้เด็กสามารถทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมในภาคเอกชน หรือหน่วยงานภาครัฐ

(7) การสร้างช่องทางหรือเวทีการนำเสนอ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นในการทำงานระหว่าง NGOs กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคการเมือง และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อขับเคลื่อนการขยับสถานะทางสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมที่เป็นการสร้างมุมมองที่ดีด้วยการจัดประชุมระดับชาติในเรื่องนี้

1.3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ

ขั้นตอนนี้อาจเริ่มต้นจากหน่วยงานของภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนการขยับสถานะทางสังคมของประชากรฐานราก (หรือส่งเสริมสนับสนุนดูแลคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านการศึกษา) และมีตัวแทนหน่วยงานจากภาคส่วนเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรไม่แสวงหาผล

กำไร หรือ NGOs เข้ามาเป็นคณะทำงานในระยะเริ่มแรก ก่อตั้งหน่วยงาน กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ตามประเด็นข้างต้น ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ. และ กศน.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช. และตัวแทนภาคการศึกษา) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล) กระทรวงแรงงาน กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ องค์การไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) เช่น มูลนิธิศุภนิมิต องค์การเฟรนด์อินเตอร์เนชันแนลแห่งประเทศไทย มูลนิธิอินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนา มูลนิธิเพื่อพัฒนาเด็ก มูลนิธิสยามกัมมาจล มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก มูลนิธิซีซีเอฟ มูลนิธิเกื้อฝัน เป็นต้น และ ภาคเอกชน เช่น เอสซีจี ซีที ไฟเซอร์ เป็นต้น

2) ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานของหน่วยงานกลางในการช่วยเหลือประชากรกลุ่มฐานรากในการขยับสถานะทางสังคม

เมื่อมีการตั้งหน่วยงานกลางโดยมีทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันดำเนินงานแล้ว กระบวนการของการส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก ก็ควรเกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือกันดำเนินงานของทุกภาคส่วน (ซึ่งเมื่อถึงขั้นตอนนี้แล้วทุกภาคส่วนก็จะร่วมมือกันในสถานะที่อยู่ในหน่วยงานกลางที่ขับเคลื่อนการขยับสถานะทางสังคม มีการแบ่ง กระจาย การปฏิบัติหน้าที่ โดยอาจจะตั้งต้นกระบวนการของความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมาย แรงจูงใจหรือเปราะบางพิเศษ)

โดยที่กระบวนการของการช่วยเหลือหรือส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมต้องกระทำให้ครบวงจร ได้แก่ 1) การค้นหาหรือระบุตัวตนของกลุ่มเป้าหมาย 2) การทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการศึกษาทุกรูปแบบหรือการช่วยเหลือในด้านอื่น 3) การติดตามประเมินผล ซึ่งอาจนำมาสู่การช่วยเหลือเพิ่มเติมหรือทำซ้ำ ซึ่งในกระบวนการช่วยเหลือนี้ควรเกิดขึ้นจากการวางแผนสำหรับกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคล (Individual Plan)

แนวทางปฏิบัติในกระบวนการช่วยเหลือหรือส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมต้องกระทำให้ครบวงจร อาจมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ครอบคลุมทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าว ดังนี้

1. จัดทำระบบการ ค้นหา รับแจ้ง ช่วยเหลือ ประเมินผล โดยการดำเนินงานของทุกภาคส่วนอย่างครบวงจร
2. สร้างทีมคณะทำงานในพื้นที่ โดยการระดมสหวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินการในท้องถิ่น เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนในพื้นที่ รพ.สต กศน. พมจ. และ NGOs ในพื้นที่ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
3. มอบอำนาจหน้าที่สำหรับทีมคณะทำงานในพื้นที่ ที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนฐานรากเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการดำเนินงาน ค้นหา รับแจ้ง และช่วยเหลือให้เบื้องต้น
4. การดูแลช่วยเหลือใช้แผนพัฒนารายบุคคล (individual plan) ที่ทำให้ช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมสำหรับการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย
5. จัดทำระบบให้แจ้งส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ ไปยังส่วนกลางเพื่อรายงานผลการทำงานให้พื้นที่
6. ส่งทีมจากหน่วยงานกลางเข้ามาติดตามประเมินผลการทำงาน

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบการศึกษาให้เข้าสู่ระบบการศึกษานั้น ควรมีการปรับหลักเกณฑ์การรับเข้าให้มีความยืดหยุ่น และเอื้ออำนวยให้สามารถเข้าเรียนได้โดยสะดวก การได้เข้าสู่ระบบการศึกษาช่วยให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่นำไปสู่การช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และควรมีช่องทางการศึกษาหลายรูปแบบ ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ให้เป็นทางเลือกในการเข้าเรียน เช่น การศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาทางไกล การศึกษาแบบ non degree ผ่าน platform ดังเช่น MOOC ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้สำหรับคนไทยทุกคน โดยมีหลักสูตรที่หลากหลายให้เลือกเรียนตามความสนใจของแต่ละคน ทั้งนี้ควรเชิญชวนให้ platform MOOC ของทุกมหาวิทยาลัยเป็นพันธมิตรหรือเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการขยับสถานะทางสังคมด้วย

แนวทางหนึ่งในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการศึกษา คือ การสรรหา role model ที่มีอยู่ ควบคู่ไปกับการสร้าง role model จากกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพ ความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นแรงบันดาลใจให้กับกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

สิ่งที่สำคัญในขั้นตอนของการช่วยเหลือหรือส่งเสริมการขยับสถานะทางสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมายนี้ก็คือ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการติดตามประเมินผลว่าความช่วยเหลือที่ดำเนินการไปนั้นประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้จะต้องมีการทำซ้ำ คือ ส่งให้เด็กได้กลับเข้าสู่กระบวนการช่วยเหลืออีกครั้ง โดยปรับเปลี่ยนแผนเฉพาะบุคคลให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมถึงความเป็นไปได้ที่จะทำให้เด็กนั้นสามารถขยับสถานะทางสังคมได้จริง

สรุปเนื้อหาของข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัตินี้ได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สรุปข้อเสนอสำหรับการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการดำเนินงานการขยับสถานะทางสังคม

	ลักษณะของหน่วยงาน	เป้าหมายหรือผลลัพธ์	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>Step 1 การจัดตั้ง หน่วยงานกลาง “Integrated Office for Social Mobility Implementation - IOSMI”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • มีหน้าที่ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ • รวบรวมข้อมูลทั้งหมดของการขยับสถานะทางสังคม (จำนวน พิกัดงบประมาณ เครือข่ายทำงาน และรายละเอียดการช่วยเหลือต่าง ๆ) • ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล • -มีผู้บริหารสำนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการทำงาน มีสมรรถนะในการทำงานสูง • มีบุคลากรของตนเองอย่างเพียงพอ • ทำงานบนพื้นฐานของฐานข้อมูลส่วนกลางที่เกิดจากการพัฒนาความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลในระดับปัจเจกบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย 	<p>จำนวนเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่สามารถขยับสถานะทางสังคมได้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำ พ.รบ. ในการขับเคลื่อนการขยับสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก 2. สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานของทุกภาคส่วน 3. ระดมความคิดเห็นขององค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาหรือแนวทางในการดำเนินการจัดตั้งคณะทำงาน (สอวช. อาจเป็นหน่วยงานเจ้าภาพในการประสานดำเนินการในช่วงแรก) 4. กำหนดกระบวนการคัดเลือกหน่วยงานที่จะเข้ามาเป็นคณะทำงาน 5. ปรับ mindset วิธีคิดในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง (จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ) 	<ul style="list-style-type: none"> • ศธ. (สพฐ. / กศน.) • อว. (สอวช. / ตัวแทนภาคการศึกษา) • พม. (ด.ย.) • มท. (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) • สธ. (กรมสุขภาพจิต รพ.สต.) • รง. • กสศ. • สสส. • องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) เช่น มูลนิธิศุภนิมิต / องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนลแห่งประเทศไทย / มูลนิธิอินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนา / มูลนิธิเพื่อพัฒนาเด็กมูลนิธิสยามกัมมาจล / มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก / มูลนิธิซีซีเอฟ / มูลนิธิเกื้อฝัน ฯลฯ

	ลักษณะของหน่วยงาน	เป้าหมายหรือผลลัพธ์	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
			6. ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับการใช้งานงบประมาณของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 7. สร้างช่องทางหรือเวทีการนำเสนอ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้านนี้ให้เป็นการประชุมระดับชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ภาคเอกชน เช่น เอสซีจี / ซิตี / ไฟเซอร์ ฯลฯ
	กระบวนการหลัก	แนวทางปฏิบัติ	ข้อควรพิจารณาในการส่งเสริมการขยายสถานะทางสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
Step 2 การช่วยเหลือประชากรกลุ่มฐานรากในการขยายสถานะทางสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การค้นหาหรือระบุตัวตนของกลุ่มเป้าหมาย 2. การทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการศึกษาทุกรูปแบบหรือการช่วยเหลือในด้านอื่น 3. การติดตามประเมินผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำระบบการ ค้นหา รับแจ้ง ช่วยเหลือ ประเมินผล โดยการดำเนินงานของทุกภาคส่วนอย่างครบวงจร 2. สร้างทีมคณะทำงานในพื้นที่ โดยการระดมสหวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาร่วมดำเนินการในท้องถิ่น 3. มอบอำนาจหน้าที่สำหรับทีมคณะทำงานในพื้นที่ ที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มเด็กและ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การนำเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษา ควรมีการปรับหลักเกณฑ์การรับเข้าให้มีความยืดหยุ่น และเอื้ออำนวยให้สามารถเข้าเรียนได้โดยสะดวก และควรมีช่องทางการศึกษาหลายรูปแบบทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นตาม step 1 • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • พมจ. • สพฐ, • กศน. • รพ.สต. • องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

	ลักษณะของหน่วยงาน	เป้าหมายหรือผลลัพธ์	แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>เยาวชนฐานรากเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการดำเนินงาน ค้นหา รับแจ้ง และช่วยเหลือ ให้เบื้องต้น</p> <p>4. การดูแลช่วยเหลือใช้แผนพัฒนารายบุคคล (individual plan) ที่ทำให้ช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมสำหรับการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชน</p> <p>5. จัดทำระบบให้แจ้งส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ ไปยังส่วนกลางเพื่อรายงานผลการดำเนินงานในพื้นที่</p>	<p>2. ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายให้เข้าสู่ระบบการศึกษา โดยการสรรหา role model</p>	

แผนผังสรุปการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

STEP 1 จัดตั้งหน่วยงานกลาง

1. จัดทำ พ.ส.น. ในการขับเคลื่อนการยับยั้งสถานะทางสังคมของประชากรกลุ่มฐานราก
2. สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานของทุกภาคส่วน
3. ระดมความคิดเห็นขององค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือแนวทางการดำเนินการจัดตั้งคณะทำงาน (สอช.เป็นเจ้าภาพในช่วงแรก)
4. กำหนดกระบวนการการคัดเลือกหน่วยงานที่จะเข้ามาเป็นคณะทำงาน
5. ปรับ mind set วิสัยทัศน์ในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง(จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ)
6. ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้งบประมาณของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
7. สร้างช่องทางหรือเวทีการนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้านนี้ให้เป็นการประชาสัมพันธ์

Integrated Office for Social Mobility Implementation –IOSMI

- รวบรวมข้อมูลการยับยั้งสถานะทางสังคม
- ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล
- มีผู้บริหารสำนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการทำงาน มีสมรรถนะในการทำงานสูง
- มีบุคลากรของตนเองอย่างเพียงพอ
- ทำงานบนพื้นฐานของฐานข้อมูลส่วนกลางที่เกิดจากการพัฒนาความร่วมมือกับของทุกภาคส่วน ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลในระดับปัจเจกบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย

ผลลัพธ์ / เป้าหมาย

จำนวนเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่สามารถยับยั้งสถานะทางสังคมได้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คร. (สวท. , กศน.) **อว.** (สอช. , ตัวแทนภาคการศึกษา)

พม. (ดช.) **นท.** (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

สร. (กรมสุขภาพจิต, สว.สศ.) **สง.กสศ.สสส.** **NGOs** **องค์กรเอกชน**

STEP 2 การช่วยเหลือประชากรกลุ่มฐานรากในการยับยั้งสถานะทางสังคม

หน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นตาม step 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พมจ. สวท. กศน. สว.สศ. NGOs ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เวชชน

- แนวทางปฏิบัติ**
1. จัดทำระบบการค้นหา รับแจ้ง ช่วยเหลือ ประเมินผล โดยการทำนิยามของทุกภาคส่วนอย่างครบวงจร
  2. สร้างทีมคณะทำงานในพื้นที่ โดยการระดมสหวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินการในท้องถิ่น
  3. มอบอำนาจหน้าที่สำหรับทีมคณะทำงานในพื้นที่ ที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนฐานรากเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการดำเนินงาน ค้นหา รับแจ้ง และช่วยเหลือให้เบื้องต้น
  4. การดูแลช่วยเหลือใช้แผนพัฒนารายบุคคล (Individual Plan) ที่ทำให้ช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม สำหรับการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
  5. จัดทำระบบให้แจ้งส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ ไปยังส่วนกลาง เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในพื้นที่

ภาพที่ 6 แผนผังสรุปการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ในกรณีที่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแผนปฏิบัติการที่นำเสนอในข้างต้นนั้น อาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในระยะเวลาอันใกล้ เนื่องจากการก่อตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ ทางคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้องกับการนำวิจัยนี้ไปใช้ ได้จัดทำเป็นโครงการศึกษาวิจัยในระยะต่อไปในลักษณะโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) หรือทำเป็นโครงการนำร่อง (pilot project) เพื่อยกระดับการทำงานด้านการขยับสถานะทางสังคม โดยอาจมีการเน้นที่บทบาทของ NGOs ภายใต้อาจอาจมีความร่วมมือกับทุกภาคส่วนตามจุดเน้นสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ข้อเสนอในการดำเนินการโครงการนำร่อง ดังนี้

1) การนำร่องเพื่อยกระดับการทำงานด้านการขยับสถานะทางสังคมในไทย เจ้าภาพหลักอาจเป็นกระทรวง อว. โดยเป็น facilitator เอื้อให้เกิดการจัดตั้งรวมกลุ่ม unit NGOs ที่ทำงานด้านโครงการการขยับสถานะทางสังคมให้เป็น hub สำหรับการทำงานร่วมกันของ NGOs มีการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ การแลกเปลี่ยนความรู้ นวัตกรรมของ NGOs ที่อยู่ภายใต้ unit เดียวกัน ตลอดจนยกระดับการทำงานของ NGOs ในแต่ละพื้นที่ ให้มีประสิทธิภาพ มีเครือข่ายที่เพิ่มขึ้นและยั่งยืนยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดแต่งตั้งผู้อำนวยการโครงการเป็นหัวหน้า unit ใหม่ มีหน้าที่รับผิดชอบเป้าหมายการยกระดับกลุ่มเด็กเปราะบางให้สามารถขยับสถานะทางสังคม ผ่านการกำหนดทิศทางนโยบายที่ชัดเจนจากการประชุมคณะกรรมการทำงานใน unit เพื่อดำเนินโครงการภายใต้แผนงานที่ครอบคลุมด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีงานทำของเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งมีการประเมินผลและติดตามโครงการอย่างเป็นรูปธรรม

2) กำหนดตัวชี้วัดหรือเป้าหมายของ unit NGOs ที่ทำงานด้านการขยับสถานะทางสังคม อาจเป็นดัชนี The Global Social Mobility Index ของ World Economic Forum อันประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัด ภายใต้อันดับหลัก ได้แก่ 1. สุขภาพ 2. การศึกษา 3. การเข้าถึงเทคโนโลยี 4. โอกาสในการทำงาน 5. สภาพการทำงาน ที่จะได้ค่าจ้างที่เป็นธรรมและได้รับการคุ้มครองที่ดีพอ (ข้อมูลปี ค.ศ. 2020 ไทยอยู่อันดับที่ 55 จาก 82 ประเทศ) และนอกจากนี้ ดัชนี The Global Social Mobility Index ในส่วนด้านที่ไทยมีคะแนนน้อยที่สุด คือ ด้านการคุ้มครองทางสังคม การทำงานด้านการขยับสถานะทางสังคมจำเป็นต้องพัฒนาประเด็นด้านการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มเติมด้วย

3) ทดลองกำหนดพื้นที่นำร่อง จาก 5 ภูมิภาค (เหนือ ใต้ ตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง และกรุงเทพมหานคร) ประกาศเปิดรับทุนเพื่อสนับสนุนการทำงานด้านการขยับสถานะทางสังคมจากกลุ่ม unit NGOs พิจารณาจัดสรรทุนเพื่อดำเนินงาน โดยกำหนดเป้าหมายจำนวนกลุ่มเปราะบางที่ได้รับการขยับสถานะทางสังคม และจะต้องมีภาคีเครือข่ายการทำงานในท้องที่ ที่ครอบคลุมทั้งภาครัฐ (มหาดไทย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อว. มหาวิทยาลัย) เอกชน (บริษัทเอกชน Social Entrepreneur) และภาคประชาสังคม (NGOs ชุมชน) ทั้งนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาเด็กกลุ่มเปราะบาง โดยต้องระบุตำแหน่งให้ชัดเจนเพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาจพิจารณาจากฐานข้อมูล เช่น ฐานข้อมูลเด็กกลุ่มเปราะบางในกลุ่มเด็กยากจนในพื้นที่ อาจใช้อ้างอิงจากฐานข้อมูลของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ฐานข้อมูลของครอบครัวที่มีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน และฐานข้อมูลจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เชื่อมโยงไปสู่เด็กกลุ่มเสี่ยง เป็นต้น

4) กำหนดมาตรการกระตุ้นใจให้ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการด้านการขยับสถานะทางสังคมใน 2 ลักษณะคือ 1) มาตรการทางภาษี ลดหย่อนภาษีได้ 2 เท่า กรณีร่วมอุดหนุนโครงการด้านการขยับสถานะทางสังคมที่ดำเนินการโดยหน่วยงาน unit NGOs ที่อยู่ในเครือข่ายและมีการลงนาม MOU กับภาครัฐ 2) มาตรการดอกเบี้ยเงินกู้อัตราต่ำ ให้แก่ Social Enterprise ที่มีการทำโครงการด้านการขยับสถานะทางสังคมในท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. <http://t.ly/RcKT>
- กรมประชาสัมพันธ์. (2560). แนวคิดธุรกิจแบบมีส่วนร่วม (Inclusive Business) คือกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยหนุนเศรษฐกิจอาเซียน. http://www.prd.go.th/ewt_news.php?nid=182784&filename=index5
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). รมว.อว. ชี้ไทยมีฐานทางวัฒนธรรมสูงเป็นอันดับ 6-7 ของโลก. <https://www.mhesi.go.th/index.php/pr-executive-news/5200-6-7.html>
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). (ร่าง) ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 -2569. กรุงเทพฯ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- กรีซ กวงแหวน. (2560). การเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากด้วยการจัดการกลุ่มของมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาวิทยลัยแม่โจ้ เชียงใหม่
- กาญจนา แก้วเทพ. (2540). การพึ่งตนเอง: ศักยภาพในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สภาคทอริกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- เกศสุดา สิทธิสันติกุล, สมคิด แก้วทิพย์, บัญจรัตน์ โจลานันท์, และนัยนา โปธาวงค์. (2564). ความเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจฐานรากสู่แนวทางการความยั่งยืน ภาคเหนือ. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์. 5(1): 113-125
- ฉวีวรรณ กาบขาวและธีรศักดิ์ ทรัพย์วิโรบล. (2561). ปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือน. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2 (หน้า 934-945). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ. (2556). Social Mobility. <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/103962>
- ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล. (2655, 11 เมษายน). เปิดสถิติครัวเรือนไทย คนจนสุด คนรวยสุด เทียบรายได้ ทรัพย์สินห่างกันกี่เท่า. <https://www.thansettakij.com/economy/520994>
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2544). ธุรกิจชุมชน เส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ธนพฤษช์ ชามะรัตน์, ดุษฎี อายุวัฒน์, และ อرنัดดา ชินสร. (2558). กระดานโดดทางสังคม : คะแนนสถานภาพอาชีพนายหน้าแรงงานไทย. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 32(1), 1-20
- นิตยา ปะอินทร์และปรีชา วิจิตรธรรมรส. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนเปรียบเทียบกับครัวเรือนรวย. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2019” (หน้า 845-854). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิตยาพร วัฒนศัพท์, ฐานิดา บุญวรรณ, และ ศิวาภรณ์ ไชยเจริญ. (2559). ช่วงชั้นทางสังคม ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมและการอธิบายถึงความเป็นประชากรกลุ่มเปราะบางในสังคม. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 10(4), 362-376.

บุหงา ชัยสุวรรณ, พรพรรณ ประจักษ์เนตร, และ กิรติ คเชนทวา. (2562). ปัจจัยพยากรณ์ความสำเร็จในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดชายแดน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 27(53), 87-108. ประชาชาติธุรกิจ. (2562, 18 พฤศจิกายน). *ต้นแบบธุรกิจเพื่อสังคม 4 ภารกิจ ยกกระดับศักดิ์ศรีให้สตรีด้วยโอกาส*. <https://www.prachachat.net/prachachat-highlight/news-391994>

ประพาพ แก้ววงษา. (2564, 23 ธันวาคม). *นวัตกรรมทางการเงินช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างไร สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.)*. <https://research.eef.or.th/innovative-finance/>

ประเวศ วะสี. (2535). *การพัฒนาพลังสร้างสรรค์ระดับองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

ประเวศ วะสี. (2558). *คำกล่าวในเวทีสัมมนาจุดประกาย “สานพลังประชารัฐ เพื่อเศรษฐกิจฐานราก”*. กรุงเทพฯ ธุริจออนไลน์

ผู้จัดการออนไลน์. (2565, 1 เมษายน). *กสศ.ขับเคลื่อน “ทุนมนุษย์ไทย” ปิดช่องว่างความเหลื่อมล้ำการศึกษาพัฒนาทักษะ-การเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชากรวัยแรงงานด้วยโอกาส*. <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9650000031868>

พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์, พระมหาอนันท์ ศรีชาติ, และ พระมหาสุรชัย พุดชู. (2565). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้. *วารสารศิลปการจัดการ*. 6(2), 932-948.

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2562). *การขยับสถานะทางสังคม*. matichon.co.th/columnists/news_1720579

พิศิษฐ์ ชัยสุวรรณถาวร, ธัญญาณี นิยมกิจศตวรรษ, ทิพโสภวิมเนศวร ทะกอง, และ สุทธิพันธ์ โสภวิทธี. (2565). *คุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มฐานรากจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด*. *วารสารวิจัยร่วมใจ*. 16(1), 118-127.

รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์. (2563). *โลกเหลื่อมล้ำกับการเปลี่ยนลำดับชั้นทางเศรษฐกิจ*. <https://themomentum.co/inequality-with-economic-mobility/>

รังสิตา บุญโชติ และอาแว มะแส. (2559). *การมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชนกับคุณภาพสังคมของประชากรในชุมชนท่าข้าม ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. ในการประชุมวิชาการระดับชาติการบริหารการพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร ประจำปี 2559 (หน้า 106-119). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วรชิต รุ่งพรหมประทาน. (2561). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนฐานะทางเศรษฐกิจในประเทศไทย*. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน. (2564). *ผลสำรวจสถานการณ์ของประชากรฐานราก ในช่วงปี 2564*. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.gsbresearch.or.th/gsb/published-works/grassroots-strategy-and-sustainability-published-works/10310/>

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2560). *โครงการการค้นหาด้านแบบ การต่อยอด และขยายผลความสำเร็จการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐประจำปีงบประมาณ 2560*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (ม.ป.ป). *การสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน “การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนสู่ชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเอง”*. กรุงเทพมหานคร.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2559). *คู่มือการส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก*.
http://www.codi.or.th/attachments/article/15058/Guide_economic_280959.pdf

สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.). (2563). *โอกาสทางการศึกษา บันไดสู่การเลื่อนชั้นทางสังคม*. <http://t.ly/M6oH>

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2565). *กรม. อนุมัติโครงการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากระดับจังหวัดด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม วว*.
https://www.tistr.or.th/presscenter/archives/2711?fbclid=IwAR22XKtypAjnoqdn4BFzXyLxTrnEhQoPZD3LS0jb87jdrxIVlvXKF8g_wno

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). (ร่าง) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)*.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561–2580)*.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). (ร่าง) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13*. <https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/plan13.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). *นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2565 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ฉบับปรับปรุง ปีงบประมาณ พ.ศ.2563*. กรุงเทพฯ: วนิตการพิมพ์

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). *นักวิชาการเผย โควิดฯ คนว่างงาน น้อยลง แต่ทิ้งแผลเป็นทางเศรษฐกิจ คนเจนเอ็กซ์ / เจนวาย วัย 25 - 55 ปี รายได้ลด หนี้เพิ่ม บัณฑิตใหม่ไร้ทักษะวัยทำงาน*. <https://tsri.or.th/th/news/content/566/login.html>

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2563). *การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม หนี้สินปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อนนี้และความต้องการกู้ยืมของครัวเรือนเกษตรกร*. <https://bit.ly/3oUc2LN>

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564). *บทพ. เผยผลสำเร็จแก้ปัญหาจากจนตรงจุด ลดเหลื่อมล้ำ เพิ่มคนจนจริงเข้าระบบช่วยเหลือกว่า 3 แสนคน พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้นวัตกรรมเพิ่มขีดความสามารถสินค้าชุมชนสู่มาตรฐานสากล*.
<https://www.nxpo.or.th/A/497/>

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564). *มาตรการ อววน. ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ*. <https://www.nxpo.or.th/th/9935/>

- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564). *รู้จักโครงการ U2T มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน*. <https://www.nxpo.or.th/th/8089/>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2565). *สอวช. สะท้อนบทบาทการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาการศึกษาไทย ชี้แนวทางจัดการศึกษาตอบสนองโจทย์ความเปลี่ยนแปลง พร้อมรองรับสังคมสูงวัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. <https://www.nxpo.or.th/th/10229/>
- สุดารัตน์ พรหมสีใหม่. (2563, 24 กุมภาพันธ์). *ลดเหลื่อมล้ำยังไงให้ยั่งยืน? คุยกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา*. A Day Magazine. <https://adaymagazine.com/eef-education>
- หทัยชนก คตะสมบุญ. (2563). *การพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาตำบลเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์*. *วารสารสันติศึกษาปริทัศน์ มจร*, 8(2). อติวิษณุ แสงสุวรรณ. (ม.ป.ป.). *ความเหลื่อมล้ำ*. https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=29688
- Amofah, S., & Agyare, L. (2022). Poverty alleviation approaches of development NGOs in Ghana: Application of the basic needs approach. *Cogent Social Sciences*, 8(1). <https://doi.org/10.1080/23311886.2022.2063472>
- Crowe. (2006). *Community Economic Development Strategies in Rural Washington: Toward a Synthesis of Natural and Social Capital*. *Rural Sociology*, 71(4), 573-596.
- Devi, U. R., & Govt, S. K. (2013). An Analytical Study on the role of NGOs in the poverty reduction of India. *Journal of Arts, Science, and Commerce*, 4(4-1).
- Fey, Bregendahl & Flora. (2006). The measurement of community capitals through research. *Journal of Rural Research & Policy*, 1(1), 1-28.
- Forkuor, D., & Korah, A. (2022). NGOs and sustainable rural development: experience from Upper West Region of Ghana. *Environment, Development and Sustainability*. <https://doi.org/10.1007/s10668-021-02057-w>
- Markusen, A. (2004). Targeting Occupations in Regional and Community Economic Development. *Journal of the American Planning Association*, 70(3), 253-268.
- Premchander, S. (2003). NGOs and local MFIs—how to increase poverty reduction through women’s small and micro-enterprise. *Futures*, 35(4), 361–378. [https://doi.org/10.1016/S0016-3287\(02\)00086-1](https://doi.org/10.1016/S0016-3287(02)00086-1)
- Rohman, A. (2020). The Roles of NGOs in Eradicating Poverty: Critical Perspectives to the Existence of NGOs. Available at SSRN 3757346.
- Uphoff, Norman T.; Cohen, John .; & Goldsmith, Arthur A. (1979). *Feasibility and Application of Rural Development Participation: A State-of-the-Art Paper*. Cornell University Rural Development Committee, Monograph Series, No. 3

Vinaygathan, T., & Pallegedara, A. (2014). Impacts of NGOs intervention on poverty reduction: an empirical evidence from rural Sri Lanka. *International Journal of Sustainable Economy*, 6(3), 288-301.